

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

INCUNABULI

A

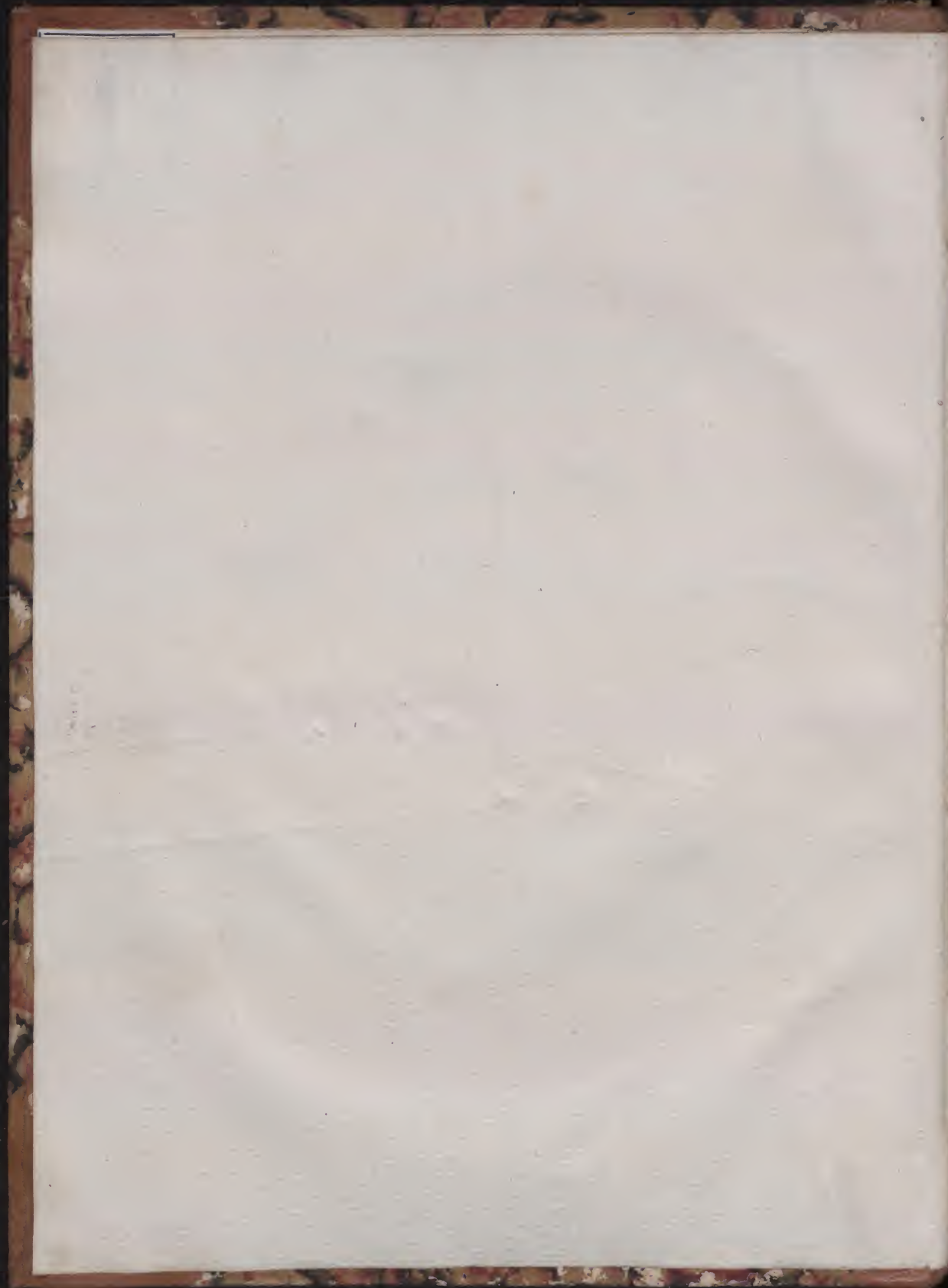
4

1

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

ALEXAND.
Doctrinale cum Com.
Jod. de GVASCHIS
Ven. 1483.

Alexandri de Dottinale

Alexandru Grammatiei Topicala,
~~profesor de aritmetica~~ 23 propozitii
 cum comentariu lui Iudovici de Guaschij
 Bonatij - 1413 - fol.

Questa edizione in carattere semigotico è
senza paginatura. Senza richiami, ma col
registro. Le iniziali sono grandi stampate in
legno e illuminate. Il titolo è in unire.

~~La persona che ha fatto la~~
~~del 14/12 - non è quella che si~~

Signor. Commensal ^{ad} Taffio non
nome di questo bagnatore. Famiglia il

Doctrinale di O. Pandro con ^{quattro} versi
familiari. Doctrinale Dei virtute juu

Grates reddo tibi Donibor Deus et tibi Crispe

Wabe Sei Sou

1. Poland: non conosci questo

et termina il libro. Allexandri Gramma
tici opus interpretatu a viro eruditiss
imo grammatico Domino Ludovico de
Ducalijs. Impressum Venetij. B. magis
trum Andream catharensis, et Joannem
de Leodio Anno salutis. Mccccxxij
die xxij mensis Julij. Joanne Moncenico
Inchyto Constantinum Principis.

La Autografo è Alessandro Villa dei, tra-
morie di Deleff, copiata dal Fabricio, fu
Frab. Franc. S. Insegnò a Parigi, e
Scrisse il suo Dominate nel 1209. Incom-
alla sua opera ed Edizioni vedesi il
Fabricio alla pag. 87. della sua Bibl.
Med. ed infim. Latinizat. del Tom. 1.
ed il Giornale de' Letterati d' Ital.
alla pag. 270. del Tom. XXIV. &
del suo Commentario Lodovico Gual-
ne parlano altrove.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a historical script, likely Latin or Italian, spanning two pages. The text is written in a cursive hand and includes some red ink markings and underlines.]

Scribere clericulis paro doctrinale nouellis:

Quia textus ē planus: nō indiget explanatiōe. Sed tñ pro forma seruāda i sequentibus sic cōstrue: Ego magister Alexander paro scribere doctrinales: idest libru dātem doctrinam: nouellis clericulis: idest scholaribus. quasi dicat: non pro prouectis hoc opus scribitur: sed pro rudibus.

Pulraqz doctorū sociabo scripta meorum.

Construe: Ego sociabo plura: idest multa scripta meoz doctorū: idest magistrorum. hoc dicit ad arrogantia cuitandam: vt ostendat qd scripturus est prestantium virozū 7 non propz auctoritātibz valiturum.

Jamqz legent pueri pro nugis maximiani:

Que ueteres socijs nolebāt pandere caris.

Idest hec p me scribēda legēt pueri p nugis. i. loco nugaz maximiani: qui tenebāt has nugaz: vt 7 carissimis occultaret illas. Ideo dicit hūc libru legēt loco illaz nugaz. i. fabulaz.

Presens huic operi sit gratia pneumaticis almi:

De iuuēt: 7 faciat complere quod utile fiat.

Mozē boni catholici spiritus sancti gratiam inuocat dicens: Gratia almi pneumaticis: idest sancti spiritus ad sit seu presens sit huic operi: 7 iuuēt me ad hoc opus: 7 faciat complere opus qd fiat vtile legentibus.

Si pueri primo nequeūt attendere plene:

Hic tamē attēdat: qui doctoris ē uice fungens.

Atqz legens pueris laica lingua referabit.

Et pueris etiam pars maxima plana patebit.

Quia superius dixit pueros hūc libru lecturos: 7 p illis eūdē scribere: ideo tacite rñdēs qstioi sic dicit: Si pueri nouelli nequeāt primā vicez attēdere seu hūc libru intelligere: attendat ille qui ē uice fungens doctoris idest repetito: vel magister lecturus: Atqz p 7 legens hūc libru pueris: referabit: idest declarabit eis dē lingua laica: idest vulgari. postea nō erit magna difficultas i libro: quia etiā sicut magistro maxia pars libri patebit plana. i. māifesta: 7 cara erit pueris. hoc dicit: ne timore difficultatis omittat liber suus.

Deces in primis: quas per casus variabis:

Et leuius potero: te declinare docebo.

In ista parte incipit Auctor dare ordinem libro suo ipsum per capitula distinguendo. Et dicit sic: Ego docebo declinare vt leuius potero in primis idest in primo capitulo voces: quas variabis idest declinabis per casus. Quasi dicat primum capitulum erit de declinationibus nominum.

Istis cofinem retinent heteroclitā sedem.

Construe: heteroclitā nomina retinent sedem cofinem idest locum proximū istis declinationibus supra dictis idest secundum capitulum erit de heteroclitis: ibi: Hec tibi signabis.

Atqz gradus triplicis collatio subditur istis.

Construe: Collatio idest comparatio triplicis gradus. subditur idest immediate subiungitur istis scilicet heteroclitis idest tertium capitulum erit de comparatiuis: ibi: Hunc gradibus ternis.

Cuiqz sit articulo que uox socianda notabo.

Ego notabo que vox sit socianda cuiqz articulo idest per quos articulos queqz vox sit declinanda idest quartum capitulum erit de generibus nominum: ibi: scilicet. In quantum potero.

Hinc de preteritis petrum sequar atqz supinis.

Construe: hinc. i. postea tractādo de preteritis atqz p 7 de supinis verborum: sequar petru etiā: qui quēdā tractatū de simili mō ordinauit. i. quintū capitulu erit de preteritis 7 supinis: ibi: Ut tibi per metrum.

His defectiua suberunt 7 anormalia uerba.

Construe: his predictis. i. preteritis 7 supinis: suberunt. i. immediate sequuntur uerba defectiua: idest anormalia. i. sextum capitulum erit de uerbis defectiuis 7 anormalis: ibi: Donatum sequere.

Verborum formas exinde notabo quaternas.

Construe: exinde. i. immediate post notabo. i. scribā quaternas formas vborū: 7 qualiter vba qternis formis

distiguntur .i. septimū capitulū erit de quattuor formis verborū: ibi: Quattuor in verbis sūt forme 7c
Hinc pposse meo nocum regimen referabo.

Construe: Ego referabo hinc: idest post: pro posse meo regimen vocum: idest qualiter vocum alia aliam regit: idest octauum capitulum erit de regimine dictionum: ibi: Hic iubet ordo libri 7 cetera.

Quo iungenda modo constructio sit: sociabo.

Construe: Ego sociabo predictis quomodo constructio sit iungenda: idest facienda. idest Nonū capitulū erit de ordinatione dictionum in constructione: ibi: Est post predicta 7c.

Post hec pandetur que syllaba quanta locetur.

Construe: post hec pandetur: idest dicitur quāta syllaba locetur: idest locari debeat in carmine. hoc est qd decimū capitulum erit de cognitione syllabarū: qualiter produci 7 breuiari debeāt: ibi: Pādere preposui.

Accentus normas ex hinc uariare docebo.

Construe: Ego docebo variare: idest mutare ex hinc idest post normas idest regulas accentus siue accētum. Hoc est qd vndecimū capitulum erit de accentibus: ibi: Accentus normas.

Tandem grammaticas pro posse docebo figuras.

Construe: Tandē .i. vltiāte docebo grāmaticas figuras .i. figuras grāmaticales p posse .i. iuxta possibilitatē meā. .i. duodecim capitulū erit de figuris grāmaticalibus: ibi: Pluribus est membris. 7c.

Quauis hec non sit doctrina satis generalis.

Proderit ipsa tamen plus nugis maximiani

Construe: hec doctrina proderit plus nugis maximiani fabulosi nugacis: quauis non sit satis generalis idest multum proluxa seu vniuersalis: 7 hic se humiliat.

Post alphabetum minus hec doctrina legetur.

Inde legent maius mea qui documenta sequuntur.

Construe: hec doctrina: idest liber meus legetur post minus alphabetum: idest post donatū vel priscianū quem vocat alphabetum. Inde: idest postea illi qui sequuntur mea documenta: idest qui sciunt librum meum: legent maius volumen prisciani. Et hic ostendit quo tempore 7 per quem scholarem legi debeant.

Iste fere totus liber extratus ab illo.

Quia: supple iste liber ferre idest quasi totus est extractus ab illo. s. prisciano. Et vult dicere: qd primo legēdus est donatus siue priscianus minor. deinde liber suus: tertio priscianus maior. quasi dicat qd iste liber qm totus est extractus a prisciano. Et sic finitur proemium 7 ordo libri sui.

Rectis as es a tibi dat declinatio prima.

Atqz per am propria quedaz ponuntur hebreæ

Idest prima declinatio seu nomina prime declinationis in rectis. .i. in nominatiuis singularibus faciunt in as: vt andreas in es: vt anchises. in a vt musa. 7 patet constructus. Atqz pro 7 quedā propria nomina hebreæ seu iudea ponuntur per am idest terminantur in am: vt adam 7 abrahā. Et ita videtur prima declinatio quattuor: habere terminationes: videlicet as es a 7 am.

Dans æ diphthongum genitiuis atqz datiuis.

Dans scilicet prima declinatio genitiuis atqz pro 7 datiuis æ diphthongū. Idest qd genitiui 7 datiuī singulares prime declinationis faciunt in æ diphthongū: vt poete 7 musæ: licet non proferatur nec scribatur ex toto. vt dicit regula diphthongorum. Nam sūt quattuor: scilicet æ 7 oe au 7 eu: due quarum scribuntur 7 proferuntur ex toto scilicet au vt audeo eu vt enuchus: alie due non ex toto scribuntur neqz proferuntur scilicet æ 7 oe: vt musæ 7 foenum: 7 hoc seruatur apud modernos.

Am seruat quartus. tamen an aut en reperimus

Eum rectus fit in as. uel in es. uel cum dat agrecus.

Rectus in a greci facit an quarto breuiari

Idest qd accusatiuis singularis prime de. generaliter terminatur in am: vt poetam 7 musam. Tamen nos reperimus an aut en in accusatiuo prime declinationis: cuz pro quando rectus. .i. nominatiuis fit in es: hoc ē terminatur i es 7 in as: videlicet cū pro quādo rectus .i. nominatiuis dat a. i. terminatur i a. Quasi dicit qd accusatiuis singularis prime declinationis pter generalē terminationē reperitur in an terminari. 7 hoc ē quādo nominatiuis i as terminatur: vt hic eneeas accusatiuo hūc enēā vel enean. Reperitur i en terminari: 7 hoc qm nominatiuis iminatur in es vt hic anchises accusatiuo hunc āchisē vel anchisen. Reperitur etiam in am: vt poetam terminari 7 hoc quando nominatiuis grecus in a terminatur: vt hec egina accu

2
satiuo hanc egnam vel egna. Ideo subiungit dicens: Rectus. i. nūc nominis greci a terminati facit an breuari quarto idest accusatiuo singulari. Ex quibus regulis colligitur: q̄ accusatiuus singularis primæ declinationis aliquando terminatur in a: n̄ in an producta: aliquando in em̄ t̄ in en: aliquando in a: n̄ in an correptam. Sicut patet in exemplis prenotatis.

Quintus in a dabitur. post es tamen e reperitur

Idest q̄ vocatiuus primæ declinationis terminat in a: vt vocatiuo o andrea o anchisa o poeta. Tamen e idest vocatiuus in e terminatus reperitur post es idest post nominatiuum in es terminatum: vt hic ancoi les vocatiuo o anchise vel anchisa.

A sextus. tamen es quandoq; per e dare debes.

Idest q̄ ablatiuus fit in a: vt ablatiuo ab hoc andrea: Tu debes quandoq; i. aliquādo dare es. i. nomen primæ declinationis in es terminatū per e i ablatiuo: vt hic anchises ablatiuo ab hoc ancoie vel anchisa.

Am recti repetes quinto. sextum sociando.

Idest nomina primæ declinationis facientia nominatiuū per am: repetunt illū nominatiuum scilicet illam terminationem am in vocatiuo: sociando sextum idest ablatiuum. Quasi dicat q̄ nomina terminata i am in nominatiuo faciunt vocatiuū t̄ ablatiuū similes: vt hic adam vocatiuo o adam ablatiuo ab hoc adā.

Primo plurali decet e quintoq; locari.

Construe: Decet per declinationem in primo plurali. i. nominatiuo: q; pro t̄ quinto. i. vocatiuo locari e: vt pluraliter nominatiuo hi poete: vocatiuo o poete.

Atq; secundus habet arum. nisi syncopa fiat.

Construe: Atq; pro t̄ secundus. i. gr̄is pluralis: h̄z arum: vt poetaz nisi figura fiat que vocat syncopa vt graiugenū pro graiugenaz. i. dñe grecoz. Est at̄ syncopa qñ l̄ra vel syllaba de medio dictōis eripitur.

Tertius t̄ sextus habet is. tamen excipienus.

Quando mas fit in us in a femineum sine neutro:

Femineis abus sociabitur. ut dominabus.

Sexum discernens istis animas superaddes.

Construe: Tertius t̄ sextus. i. datiuus t̄ ablatiuus pluralis primæ de. habet is: vt datiuo his musis ablatiuo ab his musis. Tamen excipienus a predicta regula quando mas idest masculinum genus fit in us: vt dominus: femininum in a vt domina: sine neutro. i. q̄ talia non habeant neutrum vt dominus domi na: non enim dicimus dominum in neutro genere: in femininis terminationibus horum talium nomina: nec terminatio abus sociabitur datiuis t̄ ablatiuis pluralibus: vt dominabus mulabus. Et hoc est cā differentie masculorum suorum: non obstante q̄ sint primæ de. quanquam hec nomina feminea regula riter debeant in is terminari. Sexum discernes in talibus nominibus: quia debent esse res animate: vt dominus domina. Nam si alia nomina significarent res inanimatas: non facerent datiuum t̄ ablatiuum plurales in abus sed i is: vt pugnus pugna. Nec etiam si sexus nō discerneretur vt columbus columba: Etiam reperitur q̄ femininum recte societur a masculino mutando us in a: t̄ per hoc excipitur gallus gallina. Requiritur etiam q̄ significatio non varietur: t̄ per hoc excipitur lacertus lacerta. Nam lacert⁹ significat lo bizzo lacerta la la certa. Deinde dicit. A. Tu superaddes istis hoc nomē aias: qđ facit aiabus.

Accusatiuis pluralibus as sociabis.

Tu declinator: sociabis as accusatiuis pluralibus primæ de. vt accusatiuo has musas.

Verbis his nota fit declinatio prima.

Construe. Prima declinatio fit nota. i. manifesta tibi his verbis supradictis.

IR uel ir ur aut um uel us aut eus pone secunda.

Construe: pone in secunda. i. declinatione in nominatiuo casu singulari istas sex terminationes: videlicet er vt magister ir vt vir: vt satur: um vt scamnū: us vt dominus: eus vt theseus.

I genitiuus erit. sed quando rectus habebit

Ir aut ur aut eus. genitiuus eum superabit.

Idest q̄ genitiuus singularis nominum secundæ de. terminatur in i productam t̄ quomodocūq; faciat nominatiuus vt magister magistrī vir viri satur saturi scamnum scamni dominus domini theseus thesei. Sed est sciendum q̄ genitiuus aliquando superat nominatiuum quando nominatiuus terminatur in ir vt vir viri satur saturi: i eus vt theseus theseicius genitiuus licet nō videat crescere: tamē crescit: quia the seus est dictio bisyllaba t̄ nō trisyllaba: cum sit diphthogata i fine: thesei uero trisyllaba.

a iiii

Un par fiet 7 us: sed quod sit in er uariamus.

Un. i. nom. secūde de. i. un. iminātū vt scannū: 7 vs. i. nom. secūde de. i. vs. iminātū vt dñs: fiet par. i. equa
le i nō 7 gō: Sz nos variām illud qd sit i er. q. d. q. illud tale nom i er: iminātū aliqñ crescit i gō: vt pu
er pueri. Aliqñ nō crescit: vt magister magistri. Et hoc declarat inferius per regulas speciales.

Er s p iuncta superabit. 7 er sine muta :

Dicit. A. ponit duas regulas: quāz prima ē talis: Nomē secūde de. i. er terminatū s p pcedēte. seu iūcta
vel p iuncta superabit i gō: vt alp alpi. psp ri. Alia ponit cum dicit: 7 er sine muta. i. nomē iminātū i r nulla
muta lra pcedēte supabit i gō: vt puer pueri. Pro cui? euidētia sciēdū ē: q. mute sūt nouē s b c d f g l p q r.

S t si p resit genitiuus non superabit.

Hec sententia est: q. genitiuus non superabit nominatiuum: si s t p resit. i. si sit ante er vt magister str:

Huic noime suberit: ternamue sequester habebit

Dicit. A. q. hoc nomē sequester suberit huic noime. i. regule p dicit. f. S t si p sit 7 ē que sua illā regulam. i.
nō crescit i gō. 7 declinat nō sequester sequestra sequestrū: gō sequestri. 7 cetera. Potest etiā declarari
p tertiā: vt nō hic sequester hoc sequestris 7 hoc sequestre: 7 idem ē quod pacificator dūcor diarium.

Par est cum mute subit er per a dans muliebze.

Sciētia hui? versus talis ē nomē secūde de. i. er iminātū ē par. i. equale i nō 7 gō: cū p qñ ista termina
tio er suberit mute. i. sequitur mutā dans muliebze idest femininum genus per a: vt nominatiuo pulcher
pulchra pulchrum genitiuo pulchri: 7 cetera.

Hinc tamen excipias que de gero uel fero formas.

Dicit Auctor: ponit exceptionē a regula p dicit dices: Tu excipias idest excipere dices: hinc idest ab ista re
gula: illa nomina que tu formas p deriuationē seu p cōpositionē de gero geris vel de fero fero: quia licet
talia nomina habeant mutā ante er: tamē habent genitiuū supātem nominatiuū vt dapifer dapiferi armī
ger armigeri. In his. n. 7 similibus littera muta pcedit er videlicet. f. vel g. A. i. femininū in a vt dapifera
7 armigera genitiuus tamen superat nominatiuum: vt dapiferi 7 armigeri.

Crescunt que dant us. sed adulter erit superandus.

Dicit ponitur vna regula p modū exceptionis: que talis est: illa noia que dāt us i nō 7 gō: crescūt. i. habent ge
nitiuū supātem vel i syllabis: vt vnus vnus alter alterius: vel i temporib? vt alius alius: 7 hic nominatiu?
a adulter erit supāus a gō: licet habeat mutā ante er: 7 femininū in a: 7 est adulter ille qui vadit ad alienū
torum siue alienā vxorem. Similiter etiā illa que ponit in sequentibus verbis habent genitiuum super
rantem non obstante regula: Par est cum mute.

Ectiber atqz lacer liber socer ac iber atqz.

Prefbyteri cum mulabero memor esse memento.

Ectiber est quidam populus lacer. i. lacerat? liber. i. franchus: socer lo socero: liber populus hispanie:
atqz pro 7 tu memento esse memor huius nominis prefbyteri cū hoc nomine mulcibero: quia omnia ista
habent genitiuum superantem nominatiuum. Prefbyter dicitur quasi prebe is iter. Mulciber dicitur qñ
mulcens ibrem: 7 idem est quod ferrarius.

Dexter format eri poteris quoqz dicere dextri

Dicit q. hoc nom dexter aliqñ facit dexteri: 7 sic h3 gñ supātez: 7 aliqñ fac dexteri: 7 sic n3 gñ supātez

Cetera cum muta dic esse frequentius equa.

Sentētia est talis v3 q. cetera noia secūde de. i. er imināta que nō possūt cōprehēdi i regulis p dicitis: sūt e3lia
i nominatiuo 7 genitiuo: vt ager agri faber fabri. Constructus est talis: Tu dic cetera a p dicitis cū muta
scilicet pcedente esse equa idest equalia i nominatiuo 7 genitiuo.

Unus 7 ullus uter 7 nullus solus 7 alter.

Totus dant in ius genitiuos: addis alius

Itanqz tenent normam pronominis ista secundam:

Quia superius dixit: q. illa nomina que dant vs i gō crescūt. ideo specificat i istis verbis que sūt illa
nomina que dāt vs. Et dicit sic ista noia videlicet vnus 7 vllus vter 7 nullus solus 7 alter 7 totus dant
genitiuos i ius: Tu etiā adde his p dicitis alius qd facit alius. Sed dimissis alijs: quia clara sūt: attēde
sup hoc noie alius: cuius genitiuus videt esse equalis nō. Respōde q. si non crescit i syllabis: crescit i tem
porib?: qñ pducitur i gō 7 i nō breuiatur. Deinde dicit Auctor: naqz. i. certe ista. f. noia tenent secūdā
normam pronominis. i. variatur ad modū secūdi modi pronomis. Et si queramr: vtrū sit nomina vel pro
nomia: responde nomina naturam pronominis sapientia in modo declinandi 7 in modo significandi

3

Eus dat ei uel eos genitiuo more pelasgi:

Quasi dicat nomen secunde de. in eis terminatum habet duplicem genitiuū. f. eos vel ei: ut hic theseus genitiuo huius thesei vel theseos: Et hoc more pelasgi idest greci.

Cum datur ij bina: iacitur quandoq3 suprema.

Dicit q3 cū p qñ bina ij. i. gñm ij dat i gñ: supma. i. vltia i aliqñ iacit idest abijciunt. Et hoc fit causa metri: ut in versu: Quid timeas non est: antoni scripta leguntur: et ponitur antoni pro antonij

Tertius o posuit. sextumq3 sibi sociavit.

In hoc versu ponit regulā dātui o abltō singularib3 scde declatiōis dicēs: Tertius. i. otus posuit o. i. imiat i o ut domino: q3 p r sociavit sibi sextū. i. ablatiuū hoc est i eadē imiatōe: videlicet in o ut domino:

Sed dabis i terno. cum feceris ius genitiuo.

Hic ponit exceptionem a regula dātui: et dicit: Sed tu dabis i terno idest dātui: cum pro quando feceris ius in genitiuo: ut vnus vnus vni: alter alterius alteri.

Ulm retinet quartus. sed neutris provideamus.

Primum cum quarto quintoq3 sono dabis uno.

Hic ponit regulam de accusatiuo dicens: Quart. i. accusatiuū retinet um: ut accusatiuū hūc magistrum Deinde ponit vnū notabile siue vnā regulam validā i qualibet de. dicens. Sed provideamus. i. provideatā habeamus i neutris. In ipsis eni neutris provideamus cuiuscunq3 declinatiōis sint: Nos decet dare primū. i. nominatiuū cū quarto idest cū accusatiuo q3 pro r quito idest vocatiuo vno sono idest sub vna terminatiōe. q. d. q3 nomina neutra habēt nominatiuū accusatiuū vocatiuū similes i omni de. In prima ut hoc pascha accusatiuo hoc pascha vocatiuo o pa cha. In secūda: hoc scamnum actō hoc scamnū vocatiuo o scamnum. In tertia: hoc thema accusatiuo hoc thema vocatiuo o thema. In quarta: hoc cornu actō hoc cornu vctō o cornu. In quinta vero nō ē exemplū q3 nulla noia neutra reperitur quicō declinatiōis.

On iunges grecis. menelaon sit tibi testis.

Tu iunges on grecis nominibus in accusatiuo singulari: quasi dicat q3 nomina greca secunde de. preter generalem terminatiōem possunt accusatiuum in on ter. ut hic menelaus accusatiuo hunc menelaum vel menelaon. Et hoc est quod dicit: menelaon erit tibi testis.

Cum tenet eis rectus. aliquando fit per a quartus.

Sentētia talis est: q3 qñ ntūs dñit i eis: qñt. i. actūs fit aliqñ p a. ut h theseus acū hūc thesē vel thesea

Rectus in er uel in um similem faciet sibi quintum.

Hic. Auctor ponit regulā de vocatiuis singularib3 scde de. et dicit Rectus idest nominatiuus in er terminatus vel in um facit quintum idest vocatiuum sibi similem: ut hic magister vocatiuo o magister: et hec dorcium vocatiuo o dorcium et sic philozium et glicerium que sunt nomina greca.

Ex er quandoq3 per metathesim reperis re.

Dicit q3 propria nomina in er terminata aliquando faciunt vocatiuum i re: ut hic leander vctō o leāder vel ore. Et hoc fit per figuram que dicitur metathesis: metathesis nihil aliud est: q3 transpositio. litteraz Constructus talis est: Tu reperis quandoq3 re in uocatiuo ex er: idest ex nominatiuo terminato i er: per metathesim idest per illam figuram que sic nominatur.

Recti dithongus dabit eu quinto quasi grecus.

Idest nomina terminata in eis diphthongum faciunt eu in uocatiuo: ut hic theseus uocatiuo o theseu. quasi grecus idest secundum grecam declinatiōem.

Cum proprium dat ius. tenet i quintus iacens us.

Idest nomina propria terminata in us in uocatiuo remota us faciunt in i ut hic antonius uocatiuo o antoni. Et hoc in nominibus propriis terminatis in ius. Construe sic. Quintus tenet i cum pro quando. proprium. f. nomen dat ius. iacens. i. abijciens us.

Us mutabis in e. sic formas cetera recte.

Idest cetera nomina secūde declinatiōis que non possunt cōtineri sub aliqua regula predictarum formarū uocatiuum a nominatiuo mutando us in e. ut dominus us i esit domine. uicarius us in e fit uicarie.

Quintus habet casus fili deus agne uel agnus.

Et uulgus pelagus populus fluuiusq3 chorusq3.

Dicit. A. q3 noia q3 i lra ponūt: n peius fuāt regulā pdictā. quia fili facit o fili et aliqñ filie. et tūc fuat regulā. deus o deus: agn? o agne vel agn? : uulg? o uulg? : pelag? o pelag? : popul? o popul? fluui? o fluuius: a uij

Kimo plurali quinto simul i sociabis,

Hos casus neutris quartumue decet per a poni.

Excipis ambo duo tamen hec etheroclitā pono

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis

Tertius is finit. sextumq; sibi sociavit.

Os faciet quartus . nisi neutris a damus illis.

Dabit eqz uel a tibi declinatio terna:

E iunges a uel e. d uult i sola preeffe:

2 cum uocalí patietur qualibet addi:

N u non iunges: reliquis uocalibus addes.

Euilibet r iungis: s in super omnibus addes.

Et quoque preposita datur omnibus & sociata:

Dicitur Auctor q̄ ista littera s dat sociata omnibus uocalibus preposita b: a ut arabs τ ē quidā populus;
e ut cebs. i. castus; i uocalibz lo azar: o ut scrobs la fossa: u ut urbs la cita.

†. Quæsto. libro. —) de honoribus dignitatibus & reuerentiis. †.

Uls ut puls sequitur: sed ems ut hiems reperitur.

Dicit Auctor: q' etiā inueniuntur iste tres imitatioēs: vls vt puls la polte: et inuenit hec imitatio ems: vt hiems.

Si preponas n: omnibus addere debes.

Sententia talis ē: q' si tu preponas hāc litterā n huic littere s: tu debes addere oībus uocalibus: exēpluz de a: vt glās la glande: de e: vt mens: de i: vt lins: de o: vt mons: de a: vt quincuns cis et decuns decuncis.

Non u sed reliquis s p preunte locabis.

Tu locabis hanc litteram s non cum ista uocalis u: s; bene cū reliquis precedēte p exempla patent: a ut daps: e ut adeps: i. piguedo farine uel alteri rei: i ut stips: i. trūcus arboris: ide uēit hec stipula: o ut ops.

Non i sed relique preunt r s sociante.

Sensus est q' ista uocalis i nō preit. i. nō precedit hāc litterā r s sociāte. i. sequēte s; relique uocales bene preit. i. precedūt r s sociāte: uerbi gratia a ut ars: e ut incrs: o ut mors: u ut tōurs nomen fluij.

Dicimus acs ut praes. aus ut laus iungere debes.

Sensus est q' inueniuntur terminata in acs ut praes. et in aus ut laus.

Ips ut stirps iunges: u solam t sociabis.

Tu iunges predictis terminationibus ips ut stirps: idest progenies uel truncus arboris. Tu sociabis u solam et non aliam uocalem huic littere t ut caput.

Ecum uocali patietur qualibet addi.

Sensus est q' ista littera x patietur addi: idest poterit iungi cum qualibet uocali. exemplum de a: ut pax: de e ut rex: de i ut nix: de o ut nox: de u ut nux.

Alx dabit anx arx unx: ut calx lanx arx quoq; coniunx.

Sēsus ē q' noia tertie dē. dabit i nō casu singulari has tminationes alx ut calx. i. la calc'a. anx ut lāx. i. la tassaria: arx ut arx la rocha: unx ut cōiunx: lo marito e la moglier. Et sic sumunt imitatioēs iuc dcliaōis.

Format nomen in a genitiuum tibi iuncta.

In ista parte. A. ponit regulā de gēti ueniēte a nō terminato i a. Et dicit sic: Nomen terminatū i a format gēti hāc syllaba tis iuncta sibi: ut hoc thema addita tis fit thematis.

Is facies ex e ueluti mare siue cubile

Hic ponit regulā de gēti ueniēte a nō terminato in e: Et sic exponitur littera. Tu facies is ex e. i. ex noie terminato in e. q. d. q' nomina in e terminata mutant e in is formando genitiuum singularem: ueluti mare e in is fit maris: siue cubile e in is fit cubilis idest lectus.

Onis habes ex o. sed inis do perficit et go

Femineo genere nemo sociatur homoq;

Ordo uel margo cardo cum turbine uirgo

Sic et apollo facit britonis brito caro q; carnis

In hac parte Auctor ponit regulam de genitio ueniēte a nominatio in o et dicit sic: Tu habes i gēti singulari tertie dē. onis penultima pro dñca ex o. i. nō terminato in o: ut sermo sermōis. Deinde ponit exceptionem dicens: sed do et go in feminino genere perficit gēti in inis penultima correpta: ut oulcedo di nis et caligo ginis. nemo q; pro et homo sociatur predictis. quia utrunq; facit genitiuum in inis penultima correpta. ut nemo neminis et homo hominis. Et illa que sequuntur in littera. sociantur predictis ut ordo ordinis et margo marginis. et est spatium quod circūcirca litteras uel fluuios est. Cardo cardinis est ferrum super quo uoluitur hostium. Inuenitur etiam cardo cardonis. et est quedam herba spinosa. Turbo turbinis est turbatio maris uel alius rei. uirgo facit uirginis. et apollo apollinis idest sol brito facit britonis quidā populus. Laro etiā excipitur quod facit carnis et nō caronis. Ideo dicit caro carnis.

Lac lactis ponit sed alec alecis habebit

Dicit q' hoc nomen lac habebit lactis in genitio. et hoc nomen alec habebit alecis. et est quidam piscis qui dicitur lo arengo.

Is post l pone. sed lis mel felq; dedere

In hac parte Auctor ponit regulam de genitio ueniēte a nominatio terminato in l. et dicit sic. Tu ponis post l. quasi dicat q' nomina terminata in l faciunt genitiuum addēdo is. ut animal addita is fit animalis. Sed mel et fel excipiuntur. quia suscipiunt lis in genitio. ut mel addita lis fit mellis fel addita lis fit fellis. Et hoc est quod dicit. sed lis mel fel q; dedere.

Al alis longam dat neutrum. cetera curtam.

Nomē neutrum in al terminatū dat alis longā i grō: vt aial aialis penultima pducta. Cetera. i. q̄ nō sūt neutra dant alis curtam i grō: vt hanibal hanibalis: et est proprium nomen viri.

Curtam pone salis: longam dat elis et olis.

Excipit hoc nomē sal q̄ quāuis sit neutri generis: tñ corripit penultimā. Et iō dicit: Curtā pone salis. i. penultimā illi? genitiui. Inuenit etiā sal masculini generis: et tñc tenet illā regulā cetera curtā: Longā dat elis et olis. i. genitiui imiat in elis et in olis dant penultimā longam: vt Michael Michaelis et sol solis.

Al dat ulis: il ilis: consul pugil tibi testis.

Dicit q̄ nomē imiatū i ul dat vlis i grō: et iminatū i il dat ilis i grō vtrobiq; penultimā corripiedo: consul cōsululululul et pugil pugilis ē tibi testis. i. exēplū. Et ē cōsul ille qui donat cōsulul: pugil ē ille qui pugnat cū alio.

An erit is iuncta. fietq; penultima longa.

In hac pre. Auctor: determinat q̄ grō veniente a ntō terminato i an et sic dicit: An erit is iuncta. i. hec terminatio is erit iuncta an. i. ntō terminato i an. et hoc intellige formādo genitiui vt titan addita is sit titanis: penultimam producit. Et ideo dicit: fietq; penultima longa.

Es super n dat inis curtam. sed deme lienis.

Dic. A. determinat q̄ grō veniente a ntō i n precedente e: et dicit sic: Es sup n. i. nomē iminatū i n precedente e dat inis curtā i grō vt nomē nominis. Deinde ponit exceptiōem dicens: s; deme. i. excipe a regula pcedenti hoc nomen lienis: Et declinat hic lien lienis: et est quoddā ītestinū. deberet n. facere lēnis penultima correpta: et facit lienis pe. pro. Excipiatur similiter illa que ponitur in littera sequenti.

Renis sirenis splenis: sed in dabit inis.

Renis declinat sic: hic ren renis lo rognō: i plurali significat le rene: Sirenis autē sic declinat: hic siren si renis est p̄cis marinus vel periculū maris: Splenis sic declinat: hic splen nis la milza. S; i dabit inis. Dicit Auctor: q̄ nomē i n iminatū dabit inis i grō penultima producta: vt delphin delphinis.

On sibi copulat is: sed quedam propria dant tis.

In hac pre. A. determinat de grō veniente a ntō terminato i on dicens: On. i. nominatiuus i on terminatus copulat sibi hāc terminatiōem is formādo genitiui vt demō demōis. Deinde pōit exceptiōem dicens: sed quedam propria nomina dant tis: vt demophon demophonis proprium nomen.

Quod nomen proprium. quod non ita: sit tibi notum:

Id proprium dices: quod non notat uniuoce res.

Plures. nanq; duo sensu non signat in uno.

Quia magister imediate fecit mentiōem d̄ noie pprio: nūc declarat quid sit ppriū nomē dicens: q̄ illud est nomē ppriū: q̄ nō ipoztat plures res uniuoce id est sub una uoce institutione et nō significat duo in uno sēsu ut petrus. Ordina sit litterā: Illud supple nomē q̄ est propriū sit notū. i. manifestū ita: ut sequit. Supple il lud q̄ nō est propriū uno appellatiui: sit tibi notū ita: vt sequit. Tu dices id esse propriū nomē: q̄ nō notat. i. ipoztat: plures res uniuoce. i. p unā ipositionē. Nāq; p certe propriū nomē nō significat duo in uno sensu. i. significato. Qd. nomen ppriū nō debet ipoztare plusq; unā rem p unā ipositionē. Sed si componat: quia si contingat duos uniuoce baptizari: et ambos gregorius nominari: i gregorius duo significat i uno ipositione. Volūt aliqui dicere: q̄ gregorius i alijs est ppriū et i istis appellatiui. Alij tamen dicūt: q̄ in istis et in alijs propriū est licet duos cōtingat uel plures i eodem noie simul et semel baptizari uel nominari: nihilominus attento baptismatis lapacro illis duobus uel pluribus sigillatim infuso nomē q̄ cōmuni ter iponit unicuiq; est propriū et non appellatiui: Ideo sequitur: Non licet.

Non licet uniuoce proprium tibi plura notare.

Non licet id est non est obitū propriū nomen notare. i. importare plura tibi uniuoce id est sub una uoce in institutione: sed bene equiuoce id est sub diuersis ipositionibus.

Appellatiuis uarias res uniuocabis.

Tu uniuocabis. i. sub una uoce institutione uocabis. i. significabis uel importabis uarias res appellatiuis: hoc est in appllatiuis nominibus. quasi dicat: q̄ nomen appellatiuum est illud quod uniuoce plura significat. ut homo. Et sic patet differentia inter propriū et appellatiuum.

Is post ar pone: sed far facit r geminare.

In hac pre. A. dicit: q̄ grō uēiēte a ntō terminato i ar. et dicit sic. tu pōe is p̄ ar. i. p̄ nomē i ar ter. s; bes addē is formādo ei? gñm vt tōcular addita is sit tōcularis. Deinde pōit excep. dicens: s; far facit r geminari i grō vt far:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

modum exceptionis dicens: cer mobile: idest nomen adiectiuum tertie declinationis i cer terminatum ver-
titur idest mutatur in cris in genitiuo: vt acer cer in cris fit acris.

Ter per tris forma: sint iupiter & later extra.

Dicit. A. q. noia tertie de. i. ter desinentia mutat ter p tris i qto vt pater ter p tris fit patris. Ideo dicit: Tu
forma ter idest nomē in ter terminatum p tris in genitiuo. Deinde ponit exceptionem dicens: Jupiter & la-
ter sint extra idest excipiuntur a regula: quia iupiter deberet facere iupiris & facit iouis: later deberet facef
latris & facit lateris.

Ether & crater: per bris formabitur imber:

Et sua composita. uer & crater dabunt eris

Excipiuntur etiā ether & crater ab illa regula Ter p tris forma: deberent facere ethris & crattris & faciunt
etheris & crateris. Ether. i. aer: crater. cupa. Deinde dicit: p bris formabitur imber. i. hoc nomen imber facit
ibris. Et ē exceptio ab illa regula: Er tibi prebet eris. deberet. n. facere ibebris & facit ibris. Et sua composita exci-
piunt: quia faciunt gnm i bris ut noueber bris & decēber bris. ver & crater dabunt eris. ver excipitur ab illa
regula. Er tibi prebet eris deberet. n. corripere penultima genitiui & pducit. Similiter & crater qd etiam
excipit ab illa regula Ter p tris. Deberet enim facere crattris & facit crateris.

Ir breuiabit iris: martyr fiet tibi testis.

Dicit q. nomina terminata in ir faciunt genitiuum in iris penultima correpta: vt martyr ris.

Is post o iunge: cor cordis debet habere.

In hac parte Auctor ponit regulam de qto ueniente a nominatio terminato in o dicens: Tu iunge hāc
terminationem is post o idest post nomen in o terminatum: ut marmo: addita is fit marmoris. & color
addita is. fit coloris. Sed cor excipitur quod facit cordis in genitiuo.

Mas aut comune dabit oris femineumq.

Dicit Auctor: q. nomina terminata in o masculini feminini & comunis generis producant penultimam
genitiui: ut dolor dolo:is soror sororis melior: melioris.

Format oris rhetor: menor arbor neutraq. castor.

Et quedam propria uelut hectoris addeq. nestor.

Hic Auctor ponit exceptionem a regula predicta subiūgens regulā de neutris & de hoc noie castor: & di-
cit: format oris rhetor: idest hoc nomen rhetor corripit penultimā genitiui: quāuis sit masculini seu comu-
nis generis. & est rhetor: idem quod rhetoricus. Et illa que ponunt in littera corripunt penultimam geniti-
ui: ut hic & hec memo: huius ris hec arbor huius arboris. Et neutra nomina terminata in o corripit pe-
nultimā genitiui: ut marmo: marmoris. Et hoc nomen castor: corripit genitiui: & est quoddā aial uel pro-
prium nomen uiri: & tunc producit genitiuum: Et quedam propria sociantur his predictis: quia corripit
genitiuum: ut hector: hectoris nestor: nestoris.

Er tibi prebet uris: sed fur subdit tibi furis.

In hac parte Auctor determinat de genitiuo ueniente a nominatio terminato in vr: Et dicit vr. i. nomē
terminatum in vr prebet tibi uris in genitiuo penultima correpta vt murmur murmuris: sed fur subdit
tibi furis in genitiuo penultima producendo: ideo excipitur.

Robur format oris: ebur iecur & femur addis

Ponit aliā exceptionem & dicit hoc nomen robur prebet tibi oris in genitiuo penultima correpta: vt robur
roboris p ligno uel p fortitudine. Tu addis istud nomen ebur quod facit eboris: & est os preciosum. &
istud nomen iecur quod facit iecoris lo sicato. Et femur ris la costa femina.

Ex as est atis elephas gigasq. dant antis.

In hac parte. A. determinat de genitiuo ueniente a nominatio terminato in as: & dicit q. noia in as ter-
minata faciunt i atis: ut maiestas maiestatis. Sed ponit exceptionē dicens: elephas & gigas dant antis i qto
ut elephas antis gigas gigantis lo gigante.

Et diamas adamas: ueterum quoq. propria quedam:

Excipiuntur quedam propria nomina & etiam ista duo nomina diamas & adamas: que faciunt genitiui
in antis: vt diamas antis: & est quidam lapis preciosus: adamas est quidam lapis preciosus durissimus
q. pro etiam quedam propria nomina ueterū. i. antiquorū faciunt genitiuum in antis: ut atlas atlantis.

Mas maris: as assis: uas uasis uas uadis istis.

Iungesq. pallas: sic format lampas & arcas.

Hic Auctor ampliat exceptionem suā dicens: Tu iunges istis predictis nomina que in littera ponuntur uide licet mas maris. i. masculus: as assis la midagla: uas uasis lo uasselo: uas uadis la pmissa siue lo pigno. Eriugis pallas: sic format lampas et arcas. Nam pallas facit palladis ingenituo. et est oca sapientie: lampas lampadis la lampas: arcas arcadis nomen genile est.

Hic similem formam dant patronomica quedam.

Id est quedam patronomica sunt: quod ad modum predictorum declinantur: ut ambrosias siadis.

Sic breuis as format: genitiuus grecus os addit

Quasi dicat quod terminata in as breues faciunt in genituo: sicut dictum est secundum grecos aliquando faciunt genituum in os: ut ambrosias adis uel ados: hec pallas huius palladis uel dos.

Mas aut comune si fiat in es breuiatam:

E mutans dat itis. miles stipes est tibi testis.

Dicit Auctor quod nomina terminata in es breuiatam faciunt genituum in itis pe. cor. mutando e in i: ut miles militis. Littera sic ordinatur: Mas. i. masculinum genus aut comune. i. comune genus si fiat ut es breuiatam: mutans e in i dat itis in genituo: miles fit tibi testis quod facit militis.

Et praepes dat etis diphthongus in ante suprema.

Hic Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens: quod diphthongus in ante suprema. i. nomen imiatum in es breuem diphthongo precedente dat etis in genituo nec mutat e in i: ut praepes praepetis id est uelo.

Que derinantur a uerbis associantur.

In quibus e curta reperitur in ante suprema:

Dicit A. quod nomina in es terminata et deriuata a uerbis: quibus e reperitur curta in ante suprema. i. in penultima associantur predictis quod faciunt genituum in etis: ut ab hoc uerbo hebeo hebes deriuat hic et hec ebes nebeas. i. debilis.

In quies est curta tamen etis erit sibi iuncta.

Dicit quod hec dictio in quies est curta in nostro et tamen producit pe. genitui: ut hic et hec et hoc in quies genituo huius in quies: id est sine requie. Textus est clarus.

Femineum dat etis curtam. seges est tibi testis.

Dicit Auctor quod nomina feminini generis in es breuem imiata faciunt genituum in etis curtam: ut seges segentis.

A pede compositum dat edis. sed apes remouebis.

Dicit quod composita ab hoc nomine pes faciunt genituum in edis pe. cor. ut bipes bipedis Sed tu remouebis apes quod facit apis in genituo. textus est clarus.

Quod prebet sedeo: formabit idis genituo.

Dicit quod nomina que deriuantur a sedeo sedes: etiam excipiuntur a regula illa: Mas aut comune: quia faciunt genituum in idis. et non in itis: quando terminantur in es correpta: ut obses obsidis. i. lo hostazo. Textus est de se planus.

Es longam mutabis in is: sed deme quietis.

heredis cereris mercedis uel locupletis:

Magnetis: iunges agnetis dicere debes.

In hac parte. A. determinat de quo uenire a nostro terminato in es producta: et dicit: Es longa mutabis in is. i. quod nomina terminata in es longa mutant es in is formando genituum singulare: ut sedes es in is fit sedis. Deinde ponit exceptionem dicens: Sed deme quietis: hec quies quietis: et alia que sequuntur: uidelicet hic et hec heres quo huius heredis: hec ceres huius cereris et oca bladi: hec merces huius mercedis la merce uel lo premio: hic et hec et hoc locupletis id est diues: hec magnes huius magnetis est quidam lapis attrahens ferrum: hec agnes agnetis proprium nomen mulieris.

Eum preit i formabit etis: paries tibi testis.

Dicit Auctor quod nomina terminata in es precedente i faciunt genituum in etis pe. co. ut paries parietis.

Is correpta sibi similem faciet genituum.

Hic Auctor ponit regulam de quo uenire a nostro terminato in is correpta. Et dicit is cor. i. nomen terminatum in is correptam faciet genituum sibi similem: ut nominatiuo hic panis genituo huius panis lo pane.

Euspidis et lapidis et cassidis excipiantur.

Sanguinis et dices: exanguis et aspidis addes.

Egidis atque notes: sic et patronomica formes.

Thetidos et thetidis dices: paris is dat idisque:

Sardis inis: dat iaspis idis: sic ibidis ibis
Ifidis adiunges: indeclinabile semis

Est pro dimidio: pondus semissis habeto.

Et tybris tybridis: tigris: quirisq; quiritis.

Luspidis 7 lapidis 7c. Hic Auctor: ponit exceptionem ab illa regula: Is cor. sibi dicens. Ista nomina Luspidis 7 lapidis 7c. 7 alia que sequuntur in littera excipiuntur a regula: qz aliter faciunt genitium qz regula precipiat. Et quia textus est clarus: veniamus ad expositionem vocabulorum. Nominatio hec cuspidis dicitur la pona: hec lapis dicitur la petra: hic sanguis nris lo sanguis: hic 7 hec exsanguis 7 hoc que idest sine sanguine: 7 componitur ex ex 7 sanguis 7 facit exsanguis 7 non exanguinis. Ex quo patet qz non excipit ab illa regula: Is correpta sibi: sed ab illa: Simplicium nomina. Hec alpis dicitur nomen serpentis. Egis dicitur scutum palladis. Et patronomica in is terminata similiter faciunt genitium vt paxamis dicitur. Thetis dat os in genitio: vt hec thetis huius thetidis. i. aqua vel mater achillis. Paris dat paris vel paridis i genitio proprium nomen. Sardis facit sardinis. i. lapis preciosus. Iaspis iaspidis est lapis pualens. Ibis facit ibis vel ibidis: 7 est ciconia. Ifidis nomen dec. Semis pro dimidio est indeclinabile: sed semis p. p. dicitur medie libe habebit semissis in genitio. Tybris nomen fluij facit tybridis i genitio: potest etiam facere tybris 7 sic non excipit. S3 tigris facit tigris: 7 sic non excipit: aliqui facit tigridis: 7 e aial. Quiris dicitur: equestris romanus.

Quod oedit er dat eris: uomis puluisq; cinisq;.

Dicit qz nomen i er 7 in is terminati facit genitium i eris pe. cor. vt vomer vel vomis: genitio huius vomeris lauomeria seu la maza. h puluer vel pluis huius plueris la poluere. h ciner vel cinis h cineris la cinere.

Is itis producta dabit: tamen excipiantur

Glis gliris glisis: glis glitis non cadit extra.

In hac parte Auctor determinat de genitio veniente a nominatio terminato in is producta. Et dicit: Is producta. i. nomen terminati in is producta dabit itis in genitio pe. pro. vt lis litis la lite seu contentioe. Deinde ponit exceptionem dicens. Tñ excipiuntur glis gliris pro animali 7 glis sis pro terra tenace: s3 glis tis pro herba que alio nomine lappa dicitur: non cadit extra regulam. idest non excipitur. Potest obici de hoc nomine vis quia non seruat regulam 7 non excipitur. Dicamus qz vis est nomen heteroclitum: io de ipso tractabitur in capitulo de heteroclitis.

Ois formabit os pro mare deme nepotis.

In hac parte. A. ponit regulam de genitio veniente a nominatio terminato in os 7 dicit: Os p mare. i. nomen terminati in os masculini generis facit ois in genitio pe. producendo: vt ros rois. Deinde ponit exceptionem dicens: Deme. i. excipe hoc nomen nepotis: 7 est nepos filius fratris: 7 aliquid est luxuriosus.

Cetera dant otis. sed de potis o breuiabis.

Dicit qz cetera nomina in os terminata. i. que non sunt generis masculini faciunt genitium in otis pe. pro. vt dos dotis. Deinde ponit exceptionem dicens: sed breuiabis hec nomina que sunt deriuata ab hoc nomine potis: qd idem est qd potens: vt compos compositis 7 impos impotis pe. correpta.

Sed bouis 7 gloris demantur ois 7 ossis.

Eustodisq; simul. herois sociabitur istis.

Dicit. A. qz ista nomina excipiuntur: v3 bos bouis quod debet facere botis 7 gloris 7 e mulier fratris. Inuenitur etiam: glos glossis pro quodam ligno de nocte relucente 7 glos glotis pro quodam flore. vnde verius: Discite quid sit glos lignum vel semina vel flos. Glos glossis lignum glos ris semina fratris. Et ois 7 ossis demantur. i. hoc nomen os ois la bocha os ossis lasso. Sed alij exponunt sic: Genitium terminati in ois 7 in ossis: de quibus non est facta mentio: demantur. i. excipiuntur: vt os ossis os ois 7 glos glossis. Etiam excipiuntur illa que patent in textu: videlicet custodis genitium de hic 7 hec custos lo guardiano: 7 herois genitium de heros. i. dñs: 7 minos quod facit minois proprium nomen viri.

Us curtam dat ois neutro. sed eris damus illis.

Quedant lus nus dus. sed ois prebet tibi fenus.

Et facinus pignus intercus utis tibi prebet.

Adde penus penoris. quod terne est siue secunde.

In hac parte. A. dicit. o genitium veniente a nominatio terminato in us curtam. Et dicit: vs. i. nomen tertie de. i. vs terminatum dat ois curtam in genitio: 7 hoc intellige in neutro genere: vt hoc corpus huius corporis. Deinde ponit exceptionem dicens: Sed nos damus eris illis nominibus que dant terminationes istas scriptas

videlicet lus: ut vellus velleris. nus ut vulnus vulneris: dus ut pondus ponderis. Sed ab illa regula excipiuntur senus quod facit fenoris. id est la vltura: et facinus facinoris. id est pectus et pignus pignoris. id est filius. Inuenitur pignus pigneris lo pigno: et tunc non excipitur. Intercus prebet tibi vis in genitio pe. cor. ut nominati uo hic et hec et hoc intercus utis: est morbus intercutis et carnem. Tu adde his predictis penus quod aliquando est tertie de. et facit penoris in genitio: et aliquando est secunde et facit peni: et est se. gene. id est tertio uo neutri.

Dat pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format.

Dicitur quod hoc nomen pecus dupliciter variatur: aliquando est ge. fe. et facit pecudis la pecora: et aliquando neutri et facit pecus oris.

hec formas in eris: que sunt confinia uerbis:

In quibus e curta reperitur in ante suprema.

Dicitur Auctor: quod noia in vs terminata venientia a uerbis habentibus e curta i pe. syllaba faciunt genitium in eris pe. cor. ut vlcus vlceris la piaga vel aliud malum quod nascitur propter nimium laborem: et dicitur uatur ab vlculo ras quod idem est quod vulnere ras. Et secundum hoc tempus deberet facere temperis et deriuatur a tempero ras vel a tepeo pes: tamen facit temporis in genitio: ut Auctor inferius declarat.

Neutrum declina quod comparat: ut duo prima.

Dicitur A. quod nomen quod comparat. id est quod est comparatiui neutrum in vs terminati declinatur in neutrum quemadmodum duo genera: yz comune genus comparatiui. Nam sicut melior facit melioris: ita melius facit melioris.

Dant aceris leporis: acus lepus: addito tempus.

Dicitur quod ista nomina acus et lepus dantur eorum genitiuis aceris et leporis. hec acus aceris est instrumentum ad purgandum frumentum: vel est polus ferri. Inuenitur etiam hec acus acus pro instrumento suendi hic lepus est quodam animal. Tu addito etiam tempus: quod facit temporis.

Us producta dabit utis: sed deme paludis.

Et que dant tellus incus demenda notabis.

In hac parte Auctor determinat de genitio veniente a nominatiuo terminato i vs producta: et dicit vs producta: id est nomen terminatum i vs pro. dabit utis i genitio pe. pro. ut salus salutis Deinde ponit exceptiones dicens: Sed deme paludis quod declinat hec palus b paludis. Et tu et notabis illa noia demenda. id est excipienda ut tellus et incus dantur genitiuis telluris et incudis: tellus. id est la terra: incus est instrumentum super quo faber malliat ferrum

Formabunt uris monosyllaba: grus gruis et sus suis.

Dicitur Auctor: ponit aliam exceptionem dicens: quod monosyllaba. id est unius syllabe i vs terminata formabunt utis in genitio pe. pro. ut thus thuris et mus muris. Deinde ponit exceptionem suam dicens. Sus dat gruis i genitio: et significat nomen auis: et sus dat suis: et idem est quod porcus vel porca.

Es eris dabitur: praes praedis: laus quoque laudis.

Fraus fraudis dicas: sed emaus non flectere curas.

In hac parte auctor ostendit qualiter noia terminata in aes diphongata faciunt i genitio: et dicit: Es eris dabitur i genitio huius nois es quod significat lo ramo species metalli vel significat diuinitas. praedis dabit i genitio huius nois praes: quod idem est quod diues Laudis dabit i genitio huius nois laus: et fraudis i genitio huius nois fraus id est lo ignis. Sed tu non debes flectere. id est declinare emaus nomen castrum. quod hoc nomen emaus est indeclinabile

Si preitis buel m uel p: facies genitium:

Interpones i: tamen e si b preit aut p:

Emutatur in i. si non monosyllaba fiant.

In hac parte. A. determinat de genitio veniente a neutro terminato in s precedente b vel m vel p: et dicit: Si ista littera b vel m vel p preit id est precedit s in nominatiuo singulari: tu facies genitium ex tali nominatiuo interponendo hanc litteram i: videlicet inter consonantes predictas et s. uerbi gratia hoc nomen arabs terminatur in s precedente b: ponatur i inter b et s fit arabis in genitio. Et est arabs quidam populus. hoc nomen biems terminatur i s precedente m: ponatur i inter m et s et fit hiemis in genitio hoc nomen inops terminatur in s precedente p: ponatur i facit inopis i genitio. Deinde ponit exceptionem dicens: tamen si ista littera e preit hanc litteram b vel p: e mutatur in i in genitio: ut celebs bis. id est castus: et princeps principis nomen dignitatis. Et hoc uolico si talia noia non fiunt. id est non sunt monosyllaba: quia non mutaretur e i: sed retinetur e i genitio sic in neutro: ut plebs bis. id est multitudo gentium vel populus.

Aucupis excipitur: ex auceps quod reperitur

A. dicit quod hoc nomen aucupis excipitur a regula predicta siue ab illa exceptione: tamen et si b et se. quod p illa exceptionem debet minus mutare e i: et dicitur auceps aucupis: et dicitur aucupis: et est auceps ille cui capit aues.

Is aut ns aut rs: s remouebis:

Tis iunges: frondis glandis lendisq; remotis.

In hac parte. A. determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in s precedente in r r dicens: Tu remouebis hanc litteram s a nominatiuo terminato in ls aut ns aut rs: et postea iunges tis formandis genitiuum singularem verbi gratia ls vt puls remota s et addita tis fit puls. ns vt mons remota s et addita tis fit montis. rs vt ars remota s et addita tis fit artis. Deinde ponit exceptionem dicens: Remotis idest exceptis nominibus in littera positis: videlicet frondis quod declinatur hec frons la foglia: nuenitur etiam hec frons tis la fronte: et hoc non excipitur. Lendis quod declinatur lens lendis la lendena: inuenitur etiam lens tis la lenigia et hoc non excipitur. glandis quod declinatur hec glans die la glanda.

Que cor uel pendo componit eis sociando.

Iste versus continuatur cum predictis hoc modo: Dictum est q ista nomina frons glans et lens faciunt genitiuum in dis: Continua modo sic sociando eis predictis illa nomina que cor uel pendo componit: quia ista nomina faciunt genitiuum in dis vt pecors dis idest stultus: et etiam libapens dis: idest pondus libe.

Semper lens cum prole sua formabit euntis.

Auctor ponit exceptionem ab illa regula ls aut ns dicens: q hoc participium iens cum prole sua: idest cum suis deriuatiuis formabit euntis: vt redies redeuntis: deberet enim facere ientis et redientis: ideo excipitur.

Ambio lege caret: uncisq; quod uncia format.

Hic Auctor ponit exceptionem ab exceptione predicta dicens: Hoc verbum ambio caret lege: idest regula quia sicut iens facit euntis in genitiuo ita et ambiens ab eo deriuatum deberet facere abeuntis et facit a bientis. Et causa est quia in hoc verbo ambio ambis e mutatur in i: quod non fit in aliis compositis ab eo is: in quibus e non mutatur: vt redeo redis. Et attende q Auctor posuit verbum pro participio: cum dixit: ambio lege caret. forte hoc fecit causa metri: vel vt denotaret irregularitatem non modo in participio sed etiam in verbo: qz pro hoc nomine quicunq; qd deriuatur ab uncia caret lege: quia deberet facere quicunq; et facit quicunq; in genitiuo. Et e quicunq; res poderis quicunq; uncia: et hoc intelligas in oib' libris: vt septius dis et.

Ut tibi format itis: sic per caput esse probabis.

In hac parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in t dicens: vt. l. nome terminatum i vt formabit tibi icis in genitiuo pe. cor. vt caput capitis.

Aluerbis in go ueniens x gis tibi format.

In ista parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in x: et dicit: x idest nome terminatum in x ueniens a verbis in go terminatis format tibi gis in genitiuo: idest mutat x in gis formandis genitiuum vt ab hoc verbo rego regis descendit hoc nomen rex et x gis fit regis.

Coniugis n remouet: cum rectus n sibi seruet.

Hic Auctor ponit exceptionem dicens: Iste genitiuus coniugis remouet n: idest abijcit: cum pro quauis rectus idest nominatiuus suus: videlicet coniunx seruat sibi n. q. d. quod deberet facere coniugis i genitiuo et facit coniugis forte ad differentiam huius verbi coniungo gis: a quo deriuatur coniunx coniugis.

Eis iungunt alia tamen x prius inde remota.

Dicit Auctor q alia noia i x imiata: v3 que non ueniunt a verbis imiatis i go iungunt eis post nominatiuum remota prius x formado gis: vt pax remota x et addita eis fit pacis: et felix remota x et addita eis fit felicitas.

Esuper x nisi sunt monosyllaba compositumue:

Ex ipsis e per i mutant. que uult breniari.

Hic Auctor ponit aliam regulam dicens: Esuper x. i. nomina habentia e ante x in nominatiuo singulari mutant e per i breniari in genitiuo: vt coxer eis la scorza. Et hoc est verum in nominibus plurium syllabarum. Et ideo dicit. A. nisi sunt monosyllaba. i. vnius syllabe tantum: quia illa non mutant e in i in genitiuo: imo retinent e vt rex regis: et nisi sunt composita ab ipsis monosyllabis: vt exlex exlegis.

Lodicis demes. ueruecis dicere debes.

Auctor excipit hec duo nomina: v3 lodex lodicis la schauina quod deberet corrigere pe. genitiui et producit: etiam veruex quod facit veruecis pe. pro. et est veruex animal quod dicitur lo montone.

Si mas fiat in ix dat icis mastix dabit icis.

Fenix fenicis. bombyx bombicis habebit.

Dicit Auctor q si mas. i. si nome masculini generis fiat in ix in nominatiuo dat icis in genitiuo pe. cor. vt calix calicis. Deinde ponit exceptionem dicens: Mastix dabit icis pe. pro. idest lo mastice. Fenix etiam

dabit is pe. producta: vt senex senicis nomen auis. hic bombis bombicis nomen vermis.

Cetera que dant x: producunt in ante suprema.

Dicit Auctor q cetera nomina in x terminata de quibus nō est facta mentio ab illa parte citra. Et super x: producunt in ante pe. i. in ante suprema: vt pax pacis et nux nucis.

Sed gregis atqz truciis facis picis et nucis inde.

Excipis. atqz ducis truciis salicis filicisqz.

Dicit Auctor q nomina in littera posita excipiuntur ab illa regula: Cetera que dāt x: quia cor. pe. genitiuis vt grex gregis et est multitudo animalium: trux cis idest crudelis: fax cis la faxella: nux nucis la noce: picis la pice: oux ducis lo duce: crux: crucis la croce: salix cis lo alice: felix cis lo felice.

Nec g nec c tenent que dant nix nor atqz supellex.

Dic senis et noctis. spingis uel dicito spingos.

Dicit Auctor q ista nomina nix nor et supellex nec c retinent nec g in genitiuo. Nā senex facit senis in genitiuo: nor noctis: de supellex statim dabitur doctrina. spinx facit spingis vel gos: et est monstrum marinum.

Erementum suplex debet formare supellex.

Dicit q nom supellex crescit supra nom duab⁹ syllabis: vt supellex supellectilis. i. bona mobilia in domo

Que das a capite uelut anceps iunge bicesqz.

Dicit q composita ab hoc nomine caput tū crescit supra nom duabus syllabis sicut supellex: vt anceps pūis idest strabucca vel dubioso: et biceps pūis idest res habens duo capita.

Ac iter optat eris. sed non ut regula querit.

Dicit q hoc nomen iter prebet eris in gō: vt gō huius itineris: sed non ut regula querit: quia secundum regulam datam facit itris: et sic patet q habet duplex erementum supra nom. Nota tamen: q inuenitur hic iter nomen auis. versus: Carpe viator: iter: sed in arboze continet iter.

Per predicta tibi patet excessus genitiui.

Epilogando dicit. A. q p predictas regulas patz quomodo genitiuis hz excessus supra nom textus ē clar⁹

Is genitiuis habet: sed tertius i tibi prebet.

Dicit Auctor: ponit regulā generalem genitiui singularis tertie de. Genitiuis singularis tertie declinationis hz hāc terminationē is: quocūqz facit nom. Sed tertius. i. hic Auctor: pōit regulā de datiuo dicens: Sz tertius idest datiuus prebet tibi hanc terminationem i: vt hic pater huius patris huic patri.

Eum dedit es grecus. fit sepe per i genitiuis.

Auctor dicit q qm nōs grecus imitatur in es: genitiuis sepe terminat i: vt hic achilles huius achilli.

Em retinet quartus. sed in im quandoqz locamus.

Maguderim turrim burim peluimqz securim.

Uim sitim restim puppim tussimqz charybdim.

His quedam propria sociamus: paucaqz greca:

Et tybim tigrim tripolim syrtim uel eclipsim:

Iris et hipocrisis sociantur eis et erinyes.

Em retinet quartus: et. In hac parte. A. determinat de accusatiuo singulari ite declinationis. Et primo i generali dicens: Em retinet quartus. Expōe sic: Quartus. i. accusatiuus singularis ite de retinet em: ut patrem. Et hoc intellige i quolibet genere preterq i neutro. de ipso cū faciet mentionem vel cū fecit in se eūda de. Ibi: sed neutris pūideamus. Deinde determinat de accusatiuo i speciali dicens: Sed i im qnqz locamus. i. q accusatiuus aliqui terminat in im. Et hoc intellige duobus modis: vz i im tū et in im et i em Subsequenter ponitur exemplaris doctrina vz in nominibus sequentibus in littera: vt nō hec maguderis: accusatiuo hāc maguderim lo torso del colo: hec turris accusatiuo hāc turrim la turre: potest etiam facere turrem. hec peluis accusatiuo hanc peluim la conca: hec tussis accusatiuo hanc tussim la tosse. hec securis accusatiuo hanc securim la segu. hec vis accusatiuo hanc vim la forza. hec buris accusatiuo hanc burim la coda de lo aratro. hec restis accusatiuo hāc restem vel restim la corda. hec puppis accusatiuo hāc puppē vel puppim la popa de la naue. hec sitis accusatiuo hāc suim la sete. hec charybdis accusatiuo hanc charybdim periculum maris. Nos etiam iungimus his predictis quedam propria nomina et pauca greca: vt hec tybis accusatiuo hanc tybim nomen fluuij. hec tygris accusatiuo hanc tygrim nomen animalis. hec tripolis accusatiuo hanc tripolim nomen ciuitatis. hec syrtis accusatiuo

b

hanc syrtim periculū maris. Hec eclipsis accusatiuo hanc eclipsim ē obscuritas lune vel solis. Hic iris actō hanc irim ē arcus in celo. Hec hypocrisis accusatiuo hanc hypocrisim viciū est. et erimys sociabit eis predictis. Hec erimys accusatiuo hanc erimim furia infernalis.

Em dat et im turris restis puppisq; securis.

His additur navis : et funis additur istis :

In hac parte. A. specificat illa noia q̄ faciūt actū in em et im. Et sunt illa que ponunt i littera : quoz exco-
prio habita est i precedenti glosa ipsi additur navis quod facit i actō nauem vel nauim. Sic funis termi-
natio accusatiui geminatur. i. duplicatur in istis duobus noibus predictis : quia terminatur i em et im.

Quin etiam multa per a ponuntur quasi greca.

Dicit. A. q̄ etiam multa nomia per a faciunt actū quasi greca. i. secundum grecam declinationem. vt hic
hecto : accusatiuo hunc hectorem vel hectora.

Neutra notare decet : sic nullum regula fallit :

Dicit q̄ nos decet notare neutra noia tertie de. quia non faciūt actū nec in em nec in im : sed v̄ predictum
est in secunda de. ibi : Sed neutris provideamus rē. q. d. q̄ nomina neutra habent accusatiuum similem
utō : vt ntō hoc tempus actō hoc tempus. Et sic notando regula nullum fallit.

Par recto quintus. sed sepe tamen facit usus.

Ad mozem greci. ceu thebai pallaq; colchi.

Dicit. A. q̄ quintus. i. vocatiuus tertie de. ē par. i. similis recto. i. ntō suo : vt hic pater vocatiuo o pater.
Deinde ponit excep. dicens : Sed sepe tñ facit vsus ad mozem greci ceu p̄ sicut thebai mulier illius ciui-
tatis. palla est vocatiuus de pallas. i. dea sapientie. colchi est vocatiuus de colchos idest mulier illius
loci. Et est sciendum q̄ isti vocatiui formantur a ntō remota s̄ : vt pallas remota s̄ fit palla.

Es greci longe similes subiungitur e q;.

Idest nomen grecū terminatum in es et in e longam facit vocatiuū i es : vt vlixes vctō o vlixes v̄ vlixē.

Sextus in i uel in e. quandoq; tamen dat utrunq;.

In hac pte. A. dicit. d̄ abltō singulari itie de. et dicit sic : Sextus. i. ablatiuus itie de. terminat in i et in e : vt
hoc aial abltō ab hoc aiali hic pater ablatiuo ab hoc patre. Tamen quandoq; dat utrunq;. q. d. q̄ aliqui
terminatur in i et in e : vt hic et hec et hoc felix ablatiuo ab hoc et ab hac et ab hoc felice vel felici.

I dat nomen in e : quedam retrahi decet inde :

Gausape presepe preneste foracte q; cepe :

In hac pte Auctor determinat vnanquanz iminationē predictarū dicens nomē i e terminatū dat i abla-
tiuū i : vt hoc mare ablatiuo ab hoc mari. Sed ponit exceptionem dicens : Quedam retrahi decet inde. i.
ab ista regula v̄z gausape la touaglia : preneste nomē ciuitatis : presepe la grepiā. cepe la dipola. foracte no-
men ciuitatis : que omnia excipiuntur : quia faciunt ablatiuum in e et non in i.

Eum preit er aut is. per e si neutrale sequatur.

Ablatiuus in i debet tantummodo poni.

Dicit q̄ quando nominatiuus terminatur in er vel in is et sequat neutrum per e ablatiuus facit in i tantū
vt hic alacer hec alacris et hoc alacre. Ablatiuus facit ab hoc et ab hac et ab hoc cri. hic et hec omnis et
hoc omne : ablatiuo ab hoc et ab hac et ab hoc omni et sic de similibus.

Quod fit in al uel in ar normam seruabit eandem.

Alongam teneas. dat e far. par e uel i ponas :

Dicit. A. qd̄ fit i al vel in ar vt aial et torcular : ita faciūt i abltō vt i predicta regula cōtinet : duntū illud ta-
le nomen pro pe. q̄ vt aial aialis ablatiuo ab hoc animalib; oc torcular torcularis abltō ab hoc torcula-
ri Construe sic : Tu formas. i. declinas i abltō singulari illud nomen qd̄ fit i al vel i ar. i. sic vt dictū ē in re-
gula precedenti. hoc dico dum teneas a lōgā i grō illius nois terminati in al vel i ar. Dat e far. i. hoc no-
men far dat e in abltō vt farre. Par e vel i ponas. q. d. qd̄ hoc nomē par facit pare vel par i abltō. Et hoc
intellige q̄ est adiectiuū. Nā q̄ est substantiuū facit par i tantū. Et sic patz quo facit ablatiuū i e et i tantū
dicat q̄ ē doctria et nō exceptio id qd̄ dicitur de far et d̄ par : quia regula ē data d̄ habentibus naturalit̄ a lō-
gā i grō : et ista non habent. Nā producit̄ a in genitiuo geminoz : i. par vero nō producit̄ immo corripit̄.

Eum lare sal demas.

Hec littera est superflua : quia exceptio debet fieri in dictionibus cōpositis sub regula : Regula datur de
habentibus a lōgā in grō : et in istis b̄cuiatur. Si autem queratur per quam regulam faciūt ablatiuum

in e: Respondeatur per illam inferius positam: Inuenies alla per e rē.

d Suo fit in as longam gentile per e uel i ponas.

Dicit Auctor q nomen gentile terminatū in as longam facit ablatiuū in e uel i: ut hic r hec rauēnas
r hoc te ablatiuo ab hoc r ab hac r ab hoc rauennate uel rauennati.

Consona si preit is dupla: sextus i uel e finit.

Dicit q nomina in is terminata habentia duas consonantes ante is in eadem syllaba faciunt ablatiuū
in e r in i: ut ignis ablatiuo ab hoc igne uel igni.

Testis cum peste per e fit iuncta sibi ueste.

Hic ponit excep. a regula precedēte dicens q hoc nom testis cū hoc noie peste fit p e. i. terminat i e i ablatō:
licet habeat duas consonantes ante is i eadē syllaba: ut hic testis ablatō ab hoc teste: hec pestis ablatō ab hac
peste. Etiam uestis facit ueste in ablatiuo. Et hoc est quod dicit: iuncta sibi ueste.

Quattuor imber habet: quibus i tantummodo prebet.

Dicit q imber habet quattuor composita: que faciunt ablatiuū in i tñ: r sūt ista. s. september october
nouember december: que faciūt i eoꝝ ablatiuis semprembr octobri nonembri r decembri.

Idant tres menses: solam dant e sospes r hospes.

Dicit q tres menses dant in ablatō i: vꝝ aprilis quintilis r sextilis. Aprilis hꝝ significatum de se clarum.
Quintilis idē ē qd mensis Julij: Sextilis idē ē qd mensis augusti. Deinde dicit q hoc nomen sospes:
r hospes dant e solā i ablatō: ut hic r hec hospes ablatō ab hoc r ab hac hospite. i. ille qui suscipit alium i
domo: uel qui suscipitur ab alio. hic r hec sospes facit sospite i ablatō: r idē est quod sanus uel saluus

Quidam pro certo reputant e uel i dare sexto.

Euncta trium generum: sed de gener r uber e tantum.

Ipsa tamen reperimus in i: sed non nisi raro.

Hic. A. ponit unā regulā nō assertiuā sed narratiuā. Et dicit: quod quidā magistri reputāt p certo cūcta
vocabula triū gener. i. generis ois dare i sexto. i. ablatō i uel e: ut hic r hec r hoc felix ablatō ab hoc r ab
hac r ab hoc felice uel felici: hic r hec r hoc legens ablatō ab hoc r ab hac legente uel legenti. Sed de ge
ner r uber licet sint generis ois: tñ faciūt ablatū in e tñ: ut hic r hec degener ablatō ab hoc r ab hac dege
nere. i. ruficus uel ignobilis. Hic r hec r hoc vber ablatō ab hoc r ab hac r ab hoc vbere. i. iudans.
Tamen nos reperimus ista nomina scilicet vber r degener i ablatō casu i i terminata: sed non nisi raro:
ut in Lucano. Sed me de generi strauisset facta sub hoste.

Ponunt alterutrū: si fiat mobile fixum.

Hec pōt dici exceptio ab illa regula. Quidā p certo. Alij dicūt q est regula de perse. quomodo cūqz sit se
rentia ē: q si aliqd mobile. i. adiectiuū fiat fixū. i. substantiuū: magistri ponūt alterutrū. i. ablatū i mō e mō
e sed non quod habetur i regulis predictis. Alij dicūt q ad placitū formant ablatū.

Sed propriū tale si sit: tantummodo uult e.

Inuenies alia per e sepius esse locata.

Sensus ē q si tale nomē quale pmissimus ppiū sit: facit ablatū i e tñ: ut h iuuēalis ablatō ab hoc iuuenale

Quod dedit im quarto casu: solet i dare sexto.

Dicit q illud nomen quod dedit im quarto casu id est accusatiuo: solet dare i sexto id est ablatō: ut hec tuf
sis accusatiuo hanc tussim ablatiuo ab hac tussi.

Eum quartus fit in im uel in em: dabit i uel e sextus.

Sensus est q accusatiuus qui terminatur i em r in im ablatūs facit in i r in e: ut hec turris accusatiuo hāc
turriē uel turrim: ablatō ab hac turre uel turri. Sed credo quod hec lra nō sit auctoris.

Rimus pluralis dabit es: r ei sociabis.

Quartum cū quinto: sed a debes ponere neutro.

In hac pte Auctor dicit de tertia declinatiōe quātrū ad numerū pluralē: r dicit primus pluralis. i. ntūs
pluralis tertiē de e. dabit es: ut pluraliter ntō hī patres. Et sociabis ei qrtum cū quinto: qz ē actiōs r vo
catiuos faciūt in es: ut actō hos patres vctō o patres. Et hoc est vez in masculino feminino r cōmuni
genere. In neutro uero non: quia in neutris nominibus ntūs actiūs r vctūs in a terminātur: ut pluraliter
ntō hec pecora actō hec pecora vctō o pecora. Et hoc ē qd dicit. Sed a debes ponere neutro.

Si sexto dabitur i sola uel i simul e que:

Sit neutrum per ia: quod comparat inde retracta.

Ludrica uel uetera dices: amplustra qz iunges.

Quia in precedenti regula dictū ē: q noia neutri generis faciūt nūā actū z vctū siles i a. Ideo . A. vult i hoc specialr declarare dices: Si sola i dabit sexto. i. abltō vel si i z e dabit abltō: nūc neutri gen? sit per ia i ntō z actō vctō pfallib? . vt hoc mare abltō ab hoc mari pīr ntō hec maria actō hec maria vctō o maria. Ntō hic z hec z hoc felix abltō ab hoc z ab hac z ab hoc felice vel felici. Et plr ntō hi z he feliceo z hec felicia actō hos z has felices z hec felicia vctō o felices z o felicia. Deinde ponit exceptionē dicens quod pparat inde retracta. i. excipe a regnla illud nomē qd cōparat: qz licet facit abltm i i z i e: tñ nō facit in ia: sed i a: vt fortio: a z nō fortio: ia. Tu dices et ludicra i ntō actō z vctō pluralibus huius nois ludicris. i. d lectabilis: vt hic z hec ludicris z hoc ludicre lz faciat abltm i i vetera et dicitur i plurali hui? nois vctus veteris qd idē ē qd antiquus: licet faciat i abltō vetere ri. Et tu iūgis et predictis hoc nomen āplustra qd declinat hoc āplustre stris abltō ab hoc āplustri: z plr ntō hec amplustra idest remon naui.

Eum dedit e solam sextus: solam dat a rectus.

Dicit q quando ablatius terminatur in e tantum: vt tempore: casus predicti faciunt in a z non in ia: vt tempora: z hoc intellige de neu tris tantum.

Um uel ium pone genitiuo: uel dat utrunqz.

In hac pte. A. dicit de gō plurali tertie de. dices: tu pone i gō plurali tertie de. um vt patrū: vel tñ vt se des sedium: vel dat utrumque sinul: vt legentium vel legentium: quandoque autem faciunt in um: quan doqz in ium quandoque in ium z in um: vt patebit inferius

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo.

Et prebens e uel i: quod comparat hinc uolo demi.

Artificum iunge memorum ueterum uigilumqz:

Atqz sacerdotum custodum uel locupletum:

Dicit. A. q si abltō singularis facit in i tantum z in e z in i: gōs pluralis faciet i ium ut aial aialū z feli lice vel ci feliciū. Deinde ponit exceptionē dices: Ego uolo illud nomē quod pparat demi. i. excipit hinc. i. ab ista regula: qz licet faciat abltm i e z in i: tñ facit gōm plurale in um z non in ium: ut fortioz. Excipiunt ē illa q sequit i lfa: vz artifex artificū z ē magi alicui? artis memo: memo z est ille qui recoz dat: uer? ue terum: uigil uigilū: sacerdos sacerdotū. i. p̄sbyter. custos dū z ē ille qui custodit: locuples tñ idest diues.

E per ium fit z l fraus z laus um tibi prebet:

Dicit q nomen terminatū in e uel in l facit genitiuum pluralem in ium: ut allee alecium z mel mellium: si esset de usu. Deinde dicit q fraus z laus faciūt in um: ut fraus fraudum laus laudum.

Non cretensens per ium facit is aut es genitiuum:

Dicit. A. q nomen terminatum in es uel in is non cretens in genitiuo singulari: facit ium in gō plurali: ut sedes sedium z colles collium.

Um dat apīs uolucris cinis panis iuuenisqz:

Et soboles heresis cum fruge uel indole uates

Aucto: ponit exceptionem a regnla predicta dicens: q noia in lfa posita licet terminent in is uel in es: z nō crescat in gō singulari: tñ non faciūt in gō plurali in ium sed in um: ut hec apīs in gō facit apum la pa: hec uolucris gō harum uolucrum. i. auīs: panis panum: cinis canum: iuuenis iuuenum: soboles so bolū. i. p̄genies: heresis heresum viciū contra fidem: fruges facit frugum idest fructus. indoles facit i dolum. i. aspectus uel p̄genies: hic uates. i. poeta uel p̄pheta uel diuinatoz solet et declinari in communi genere: ut hic z hec uates

Ons per ium formas: s iunges r preunte:

Confors atqz cohors demantur que faciunt um:

Dicit q nomen terminatum in ons facit genitiuum pluralem in ium ut mons montium. Tu iūgis etiā s. i. nomen terminatum in s r precedente: ut pars partium.

Simplex compositi normam quandoqz tenebit:

Sic cor opesqz probant si componatur utrumqz:

Ista lfa aliquos per ypallagium seu p contrariū exponitur. Et isti dicunt simplex tenebit aliquando noz mā compositi. i. cōpositū tenebit aliquā normā simplicis. Sed hec expositio mihi non seruit: qz hoc est oi cum supra simili norma: zc. Sed alii exponūt lfa vt sonat: dicentes q simplex nomen tenebit qnqz

normam compositi. Nam sicut concors facit concordium in genituo plurali ita cor facit cordiū. Et sicut inops facit inopum ita ops facit opum.

Sepe per um uel ium facit ans aut ens genetiū.

Dicit Auctor q nomina terminata in ans et in ens sepe faciunt genetiū pluralem in um vel in ium: ut amans amantium vel amantium: legens legentium vel legentium

Glans dat ium: gens dens mens sociabitur istis.

A. ponit exceptōem a regula predicta dicens. Noia in lra posita licet terminēt in ans vel in ens: tñ faciūt gīm pluralem i ium tantū: ut glans gladiū dens dentium gens gentium mens mentium

Urbs plebs seps stirps per ium calx arx simul et lanx.

Dicit q noia in lra posita faciūt gīm pluralem i ium tantū: ut calx calciū lo calzo: plebs biū multitudo gentium: puls tium le polte: seps piū la sepe de lorto. stirps piū. i. pgenies: calx cis tium la calcina. arx arcis arcium la rocha: lanx lancium la tafaria.

Dempta carne per um facies a uel o sociando.

Uel ul n q simul: r solam iungimus irq.

Cor demas: o: et ur ponas: as addere debes.

In hac pre. A. ponit vnā regulā q talis ē: Noia tercie de. terminata in a vel in o faciūt gīm pluralem i um ut thema tū et sermo nū: dempta. i. excepta hac dictōe carne q facit carniū sociando cū predictis terminata in il vel i vl que faciunt in um ut consul consulum et vigil vigiliū: et in n lra ut nomē nouum et delphin nū.

Nos iugimus cū predictis terminata in r solā: ut pater patrū. Et dicit solā. ut excludat illa q hnt r cum alia terminatōe in o casu singulari: qm ipsa non pñent sub hac regula: ut siluester stris et stre. Jūgim' ē cū predictis terminata in ir ut martyr martyꝝ. Tu pone etiā cū predictis terminata in o: ut foroz forozū et terminata in vr ut murmur murmurꝝ. Sed tu demas. i. excipias hoc nomen cor quod facit cordiū. Tu debes addere predictis terminata in as: ut pietas pietatum.

Que monosyllaba sunt adīmes: uelut ē modo mas as.

Dic. A. ponit exceptōem ab illa particula as addere debes dicens. Tu adīmes. i. excipies illa noia: q sūt monosyllaba i as terminata: qe talia faciūt gīm plurale i ium: ut mas mariū. i. masculus et as assium.

Si crescant is et es dant um: monosyllaba demes.

Dicit. A. q. noia terminata in is et in es habentia gīm crescentē supra nīm faciunt gīm pluralem in um: ut miles militū lapis lapidū. Sed dene monosyllaba que faciūt in ium. ut lis liciū.

Plus dat ium: sed pes dabit um pluralia sola.

Que dant es: fiunt per ium: sed deme penatum.

Dicit. A. q. hoc nomen plus dat ium ut plurium. sed hoc nomen pes dat um ut pedū. pluralia sola. i. tñ pluraliter declinata que dant res i nō: faciūt gīm pluralem i ium: ut manes maniū. i. aie infernales. Sed deme penates qd facit penatum. i. amici uel parentes iurimi.

Preter os um faciunt: os et us: sed s preunte.

Buel p ponis: et t: monosyllaba demas.

Dicit q noia terminata in os et in us faciūt gīm pluralem i um: ut flos floꝝ et corpus corpoꝝ: preter os ossis quod facit ossium. Sic etiam faciunt terminata in es pcedente b uel p: ut arabs arabum et princeps principū. Et t. i. terminata in t sic faciūt: ut caput capitū. Monosyllaba demes: hec est exceptio ab illa p tucula. Sed s preunte b uel p. q. o. q. monosyllaba faciunt in ium. ut plebs plebiū.

Supradicta notes: sed ium per cetera formes.

Dicit. A. q. tu notes supradicta. i. noia que possunt pñeri in supradictis regulis. Sed tu formes p formare debes ium p cetera noia que prebent e uel i ferto. i. abltō singulari ut felice ci feliciū. Si uero cōtineantur in regulis: faciunt gīm sicut i eis continetur.

Que prebent e uel i ferto: facit um sibi subdi.

Quod datur a capio: sic municipum tibi formo.

Dicit. A. q. illud nomen quod datur. i. deriuatur a capio pis p compositōem: facit hanc terminationem um sibi subdi. i. gīs plurali: ut municipes municipium. Et hoc est quod auctor dicit: Sic municipum abi formo. Componitur. n. municeps ex munus et capio capis: et dicitur municeps quasi munus capiens. Et sic de aliis compositis a capio: ut menceps pium et est mentecaptus.

Unusq; caput dabit eps: formabit ium uelut anceps.

Dicit. A. q. hoc nomen caput si dabit eps i cōpositione formabit ium in grō plurali: uelut anceps quod componitur ex an et caput et facit ancipitū in genitiuo plurali et idem est quod dubius. Tamen est sciendum quod hi genitiui plerūq; syncopantur: ut ancipitum et bicapitum idest duos capitum.

Et fixum dabit um: nisi nix nox atq; suppellex.

Sensus est q. noia substantiua in x terminata faciunt gen pluralem in um: ut lex legum rex regū: nisi nix quod facit niuium nox noctium suppellex suppellectilium.

Um supplex complex: sed ium faciet sibi simplex

Quasi dicat q. noia substantiua in xter. faciūt gen pluralem in um: ut lex legū. Uisus ē excludere adiectiua et id dat doctrinā de istis adiectiuis simplex et cōplex dicēs: q. faciūt i um: ut supplex icū et pplex icū. i. par ticeps mali: et hoc nomen simplex facit simplicū. i. purus uel unicus uel idiuiduus uel fatuus.

More metri demit his usus sepe: uel addit.

Proceres iacit: uq; boues suscipit ales.

Dicit q. usus grāmaticorū sepe demit. i. aufert uel addit aliquid his. s. grīs pluralib; more. i. fm more uel consuetudinē metri. Et hoc p exempla declarat dicēs: hoc nomē pceres iacit i illā regulā pluralia sola: de berem. n. dicere pectū. i. li baroni: et hoc nomē boues iacit u i grō: q. deberem dicere bouū et dicim; bouū. S; hoc nomē ales suscipit grō plurali: cū deberem dicere alitū et dicim; alitū: et idē est qd auis.

Tertius ē in ibus: et sextum sociamus.

In hac pte. A. expedit tertiū de. tradens regulā de datiuo et ablati pluralibus. Et dicit: Tertius. i. dñs est in ibus pe. cor. et sociabis: sextū. i. ablati. q. d. quod datiuus et ablatiuus plurales tertie. oc. faciunt in ibus: ut dñs his partibus ablati ab his partibus.

Dicemusq; boum seu bobus duplici casu.

Auctor dicit q. dicimus boum seu bobus duplici casu: v; i grō bouū et i dñō et ablatiuo bobus et nō boui bus. Et sic patet q. bobus excipitur a regulā predicta: v; tertius est in ibus etc.

Quarta dat us recto: dabit u sed non nisi ueutro.

In hac pte. A. dicit de quāta declinatōe dicēs: Quarta de. dat us recto. i. nō: ut nō hic vi lus et manus. Et dabit u: sed nō nisi neutro generi: ut hoc cornu.

U nō mutabis donec plurale tenebis.

Dicit q. si nomen quartē de. in v terminatur: tu non variabis hanc terminationem v; donec tenebis pluralem numerum: hoc est dum eris in numero plurali: ut hoc cornu hui; cornu huic cornu hoc cornu o cornu ab hoc cornu. In plurali bene uariatur: ut inferius patebit.

Us genitiuus hēt: et tertius ui tibi prebet

Dicit. A. q. grās singularis notatiui terminati i us habebit vs. pductā ut hic visus h; visus. Sed tertius idest datiuus prebet tibi vi: ut visui.

Um quarto dabitur: quintus recto simulatur:

Dicit. A. q. hec terminatio um dabitur quarto. i. actio ut visum et manu. Quintus. i. uocatiuus simulatur idest similis est recto. i. nō: ut hic visus v; o visus.

U retinet sextus: sed flecte domum sapiēter.

Dicit. A. q. sextus. i. ablati. s; v; ut ablati ab hoc visu. Sed flecte. i. declina sapienter hoc nomen domū: qd pñū est scō de. et pñū qte: ut patebit i heteroclitis: ubi: Tota domus qte: mi mo rum etc.

Primo plurali dabis us binos sociando.

In hac pte. A. determinat de qta de. quātū ad numerū pluralē: Et dicit: Tu dabis hāc imitatio nē vs pñmo. i. nō plurali: ut plurali nō hi visus: sociando binos casus videlicet accusatiuum et uocatiuum: qui etiam faciunt in vs: ut accusatiuo hos uisus uocatiuo o uisus.

Neutra notare decet: genitiuus uum tibi prebet.

Dicit q. neutra noia sūt notāda: q. n faciūt i us s; i a: ut cornua. Deinde dicit q. grās faciet i uum: ut uisuum.

Datq; datiuus ibus sextusq; sed excipiemus

Ante bus u seruant ficus tribus arcus acusq;

Aritus cum ueribus portus partusq; lacusq;

Et specus et quercus.

In hac parte Auctor dicitur de datiuo et ablatiuo pluralibus quarte declinationis dicens: datiuus quod p et sextus idest ablatiuus dantibus penultima correpta: ut datiuo his visibus ablatiuo ab his visibus. Sed excipimus: idest exceptione faciemus: ut infra videlicet quod nota i littera posita seruat u ante bus. si faciunt datiuum et ablatiuum plurales i ubus et non iibus: ut ficus ficibus tribus tribubus. l. progenies arcus arcibus artus artibus idest quodlibet membrum. veru verubus idest asta rosti acuta. partus partubus lo parto specus specubus la spelunca: etiam potest esse secunde et tercie declinationis ut quercus quercubus quedam arbor et potest esse secunde de. Littera vero nomina quarte de. faciunt in iibus

Rectus quinte dat semper: et est muliebri.

In hac parte Auctor dicitur de quinta de. dicens: Rectus idest nominatiuus singularis quinte declinationis dabit semper es. ut res et spes: et est muliebri idest generis feminini

Mente diem memori uolo compositumque teneri.

Dicit Auctor quod hoc nomen dies et eius compositum debet teneri memori mente idest in mente: quia non sunt generis feminini: immo dies est generis in certis et compositum eius merities est generis masculini

Ei dicetis genitiuus atque datiuus.

Hic Auctor determinat de genitiuo et datiuo singularibus quinte declinationis et dicit vos dicentis idest dabitur ei. l. hac terminatione ei genitiuus et datiuus singularibus quinte de. ut hec res huius rei huius rei

Em quarto: quinto demus es: decet e dare sexto.

In hoc versu dicitur accusatiuus singularis quarte de. facit in em: ut accusatiuo hanc rem: vocatiuo o res ablatiuus in e: ut ablatiuo ab hac re. Textus est planus.

Primo plurali demus es: qui vult sibi subdi.

Quartum cum quinto: tribuens erum genitiuo:

In hac parte Auctor determinat de quinta declinatione quantum ad numerum pluralem et dicitur: primus pluralis idest nominatiuus pluralis dabit es: ut pluraliter nominatiuo hi dies: qui vult sibi subdi quartum idest accusatiuum cum quinto idest vocatiuo. q. d. quod etiam accius et vocatiuus faciunt in es. Ponit regulam de genitiuo dicens tu tribues erint: ut rerum dierum.

Tertius et sextus semper formantur in ebus:

In hac parte Auctor ponit regulam de datiuo et ablatiuo pluralibus quinte declinationis dicens. Tertius et sextus idest datiuus et ablatiuus formantur in ebus: ut datiuo his rebus ablatiuo ab his rebus.

Defunt plurali genitiui siue datiu

Et sexti quinte: nisi res speciesque diesque

Progenies et maneries dic materiesque

Dicit Auctor quod nomina quinte de. carent genitiuis et datiuis et ablatiuis pluralibus preter ista videlicet res rerum rebus: species specierum speciebus: progenies progenierum: materies materierum materiebus: maneries manerierum maneriebus.

Rectos compone: simul flectuntur utrinque.

Dicitur quod si duo recti componantur utrinque variant: ut nominatiuo hec respublica genitio huius respublice

Non sic alterutrum declines nec leopardum.

A. ponit exceptionem a regula predicta dicens: Tu non declines sic: ut diximus: hoc nomen alterutrum: quia deberet facere alteriusutrius in genitiuo: et facit alterutrus: nec etiam leopardum: quia deberet facere leonisopardi in genitiuo: et facit leopardi.

Oblquo rectum componens: iunges in unum:

Ex sola parte recti decet hanc uariari.

Dicitur quod si rectus componatur cum obliquo: solum modo rectus variatur: et non obliquus: ut nominatiuo hic magister militum huius magistrum militum.

Si componantur obliqui non uariantur.

Dicitur quod si duo obliqui componantur: neuter eorum variatur: ut huiusmodi illiusmodi.

Astronomica dat tibi declinatio prima:

Que dantur maribus: sed in es rectus faciemus:

In hac parte Auctor determinat de declinatione patronomicorum masculinorum dicens: *Prima declinatio dat. i. declinando demonstrat patronomica: que datur maribus idest que masculina sunt. q. d. q. patronomica masculina sunt generis masculini et facimus rectum idest nominativum i. es: ut hic priamides*

Am quartus casus aut em: gerit e uel a quintus.

A. dicit q. actus casus facit i. am aut i. em: ut priamidē vel dā: utis facit e vel i. a: ut vctō o priamide vel dā.

Ablativus in a uel in e nec cetera muta.

Dicit q. ablativus facit in a uel in e: ut ab hoc priamide vel dā. Nec debes mutare cetera idest ceteros casus: de quibus nihil dictū est: quia ipsi casus declinantur secundū primā declinationē: ut genitiuo huius priamide datus huius priamide. Et pluraliter nominativus hi priamides genitiuo horum priamidum: datus hi priamidibus accusativus hos priamides vocativus o priamides ablativus ab his priamidibus.

Tertia feminea tibi patronomica format:

Is recto prebens: genitiuus erit sibi crescens:

Isq; uel os faciet: quartus em uel a tibi prebet.

In hac parte. A. determinat de declinatione patronomicorum femininorum dicens: *Tertia declinatio format tibi patronomica feminea prebens tibi hanc terminationē is recto idest nominativus casus singulari. q. dicit q. patronomica feminea sunt tercie declinationis et faciunt nominativum in is. Deinde ponit regulam genitiui dicens: genitiuus erit sibi crescens idest superabit nominativum: et facies is uel os hec priamis genitiuo huius priamidis uel os idest filia uel neptis priami. Quartus idest accusativus prebet tibi em uel a ut accusativus hanc priamidem vel dā.*

Quintus i. servabit: sed rectum non superabit.

Dicit q. vocativus servabit hanc terminationem i. ut uocativus o priami ultima cor. Sed talis uocativus non superabit nominativum: immo erit sibi equalis.

Et solam sextus tenet: esq; uel as reperimus.

Plurali quarto: nil plus preter metra muto:

Et solam sextus tenet. i. ablativus terminatur in e sola: ut ablativus ab hac priamide. q. p. et nos reperimus es uel as quarto. i. actio plurali: ut actio hos priamides uel dās. Nil plus muto supple de tercia de. in patronomicis femininis propter metra hoc ē propter illud qd aliqui causa uel necessitate metri cōuenit per mutari

Interdum per ias hec patronomica formes.

Dicit q. interdum hec patronomica feminea terminantur i. ias et i. nominativus casus: ut pelias et ambrosias

As brevis in recto dat adis uel ados genitiuo.

Modo Auctor docet declinari predicta patronomica in ias terminata et alia similia dicens: As brevis in recto. i. nomen terminatum in ias brevis in recto dabit adis uel ados in genitiuo pe. cor. ut hec ambrosias genitiuo huius ambrosiadis uel os idest filia uel neptis ambrosij.

Em uel a dat quartus: in e sit tantūmodo sextus:

Dicit q. accusativus facit in em uel in a ut accusativus hanc ambrosiadem uel dā. Sextus idest ablativus facit in e: ut ablativus ab hac ambrosiade.

Dans reliquos terna: nil mutat in his nisi metra.

Dicit Auctor q. reliqui casus variantur ad modum tercie de. et nil mutatur i. his nisi metra: nil de tercia de. nisi necessitate metri postulante.

More dices greci tamen s quinto remoueri:

Dicit q. aliquando s remouetur in uocativus more greci. i. secundum morem grecorum: ut pelias remota s sit pelia: et ambrosias remota s sit ambrosia.

Ne plerisq; damus quibus e normam sociamus.

Dicit q. aliquando nos damus hanc ter. ne plerisq. i. multis uel aliquibus nominibus: ut a cristine propria uel a propriis nominibus deriuata quibus nos sociamus e. i. regulam nominum terminatorum i. e: ut libye q. d. q. ipsa declinantur: sicut illa que terminantur in e: de quibus immediate regula tradetur.

Cum dedit e grecus recto: tenet es genitiuus.

Monstratur hic qualiter uariari debeant nomina greca i. e. terminata. Et dicit: Cum grecus dedit hanc terminationē recto. i. nominativus: tunc genitiuus tenet es: ut nominativus hec phebe genitiuo huius phebes.

Em dat et en quartus: reliquos recto sociamus.

Quartus idest accusatiuus nominis greci e terminati dat em vel en: vt accusatiuo hanc phebe[m] vel ben Reliquos. s. casus nos sociamus idest similes faciemus: recto idest nominatiuo: vt datiuo huic phebe vocatiuo o phebe ablatiuo ab hoc phebe.

Eum greci rectus tenet os: par est genitiuus:

Uel dat oi grecus: melos meloi tibi testis.

In hac parte Auctor determinat de declinatiōe patronimico: terminatorū i os greco:ū dicēs: Quādo rectus. i. nominatiuus nois greci tenet os: tūc genitiuus est par suo ntō. i. similis: vel grecus. i. gr̃s dat hanc imiatōez oi: dlos. i. hoc nom dlos grecū sit tibi testis: vt ntō hec dlos gr̃o h^o dlos v^l deloi nom isule.

Quartus on: os quintus: o tertius atqz supremus.

Quartus idest accusatiuus nominis greci in os terminati facit on: vt accusatiuo hanc de lon. Quintus idest vocatiuus in os: vt vocatiuo o de los. Tertius idest datiuus atque supremus idest ablatiuus facit o: vt datiuo huic delo ablatiuo ab hoc delo. vnde poeta: Maternan agnosce de lon.

Sepe dat is rectus: dat ios uel eos genitiuo.

Dicit Auctor qz nominatiuus grecus sepe finitur in is: vt hec thetis mater achillis: z tūc genitiuus dat ios vel eos: vt genitiuo huius thetis vel theteos.

Im quartus dabit: i quintus: neuter superabit.

Dicit. A. qz quartus. i. accusatiuus nois predicti dat im: vt accusatiuo hanc thetim. Quintus. i. vocatiuus dat i: vt vocatiuo o theti. Sed neuter scilicet nec acius nec vcius superabit rectum idest nominatiuum.

Sit quintus recto par: declinante latino.

Dicit qz quintus idest vocatiuus nominis greci in is terminati sicut par idest similis recto idest nominatiuo: declinante latiuo idest secūdu latinam declinationem: vt hec thetis vocatiuo o thetis.

Dat genesis quintum similem sibi: dat genitiuum.

Is uel os: tenet im quartus: reliqui qz dabunt i.

In hac parte Auctor determinat de noie genesis quod est quidā liber biblie. Et dicit sic: hoc nomē genesis dat quintū idest uocatiuū sibi simile: vt uocatiuo o genesis Et dat gr̃m i is uel in os ut huius genesis uel geneleos Quartus idest accusatiuus tenet im: ut accusatiuo hanc genisim. Reliqui casus uidelicet datiuus z ablatiuus dabunt i: ut datiuo huic genesi uocatiuo o genesis ablatiuo ab hoc genesi.

Dic moyses moysi: reliquos terne sociabis.

In hac parte Auctor ponit regulā de hoc nomine moyses: quod est propriū nomen uiri. Et dicit moy ses dat moysi in genitiuo. Et tu sociabis reliquos casus terne. i. tertie de. hoc est in alijs casibus declinata ad modum tertie de. ut hic moyses genitiuo huius moysi datiuo huic moysi accusatiuo hic moyse uocatiuo o moyses ablatiuo ab hoc moyse.

Dat iesus um quarto: reliquis u semper habeto.

Hic. A. dat doctrinā de hoc noie iesus. Et dicit qz hoc nomē iesus: qd interpretat saluator: dat hanc terminationē im quarto. i. actio. Reliquis u semper habeto. i. qz in reliquis casibus in u semper terminetur. quod pz declinādo: ut hic iesus gr̃o huius iesu datiuo huic iesu accusatiuo hūc iesu uctō o iesu ablatō ab hoc iesu.

Et declinandi pronomina norma quaterna.

In hac parte Auctor de terminat de quatuor formis de. pronomina dicēs: qz norma declinādi pronomina est quaterna. i. quadruplex. i. prima secūda tertia z quarta.

Estqz mei uel mis in prima tuiqz sui qz.

Dicit. A. qz tria sūt pnoia i prima norma siue i primo modo: uidelicet mei mis mibi: tu ul' tū ubi sui sibi

Recto persone non seruit regula prime.

Dicit Auctor qz hec regula. s. recte declinatōis nō seruit recto. i. ntō prime psonē. qsi dicat huic pnomini ego: cuius obliqui nō recte formatur ab ipso ntō dberem? enī dicere: ego egonis z dicim? ego mei uel mis

Debes ius facere genitiuum norma secunde.

Debes formare per eam pronomina quinqz.

Dicit qz pnoia secunde norme seu secundi modi faciunt genitiuum in ius ut ille illius. Preterea dicit qz tu debes formare per secundam formam quinqz pronomina: scilicet ille ipse iste hic z is.

His octo species primaria dicitur esse.

Dicit Auctor qz octo pronomina supradicta sunt primaria. Ideo dicit species primaria e dicitur esse his octo pronominibus supradictis: uidelicet tribus primi modi z quinqz.

Monstrant et referunt hec: et quasi fixa manebunt:

Ille refert monstrat: non facit hoc aliud.

Hic Auctor ostendit proprietatem predictorum pronominum, dicens: quod hec pronomina predicta monstrant idest demonstratiua sunt: referuntur idest relatiua sunt et manebunt quasi fixa: idest substantiua quasi dicat quod predictorum pronominum aliquid sunt de monstratiua ut hic et iste ego tu: aliquid relatiua ut is et sui: et manebunt quasi fixa idest substantiua. quasi dicat ad demonstrandum ipsa non esse penitus substantiua. Nam licet substantiua ponantur: ut ego curro: tamen recipere possunt substantiuum: tanquam si essent adiectiua: ut ego pater. Alij dicunt quod Auctor dixit quasi ad notandum quasi ipsa esse substantiua significatione et non voce: ut is et ipse: aliqua voce et significatione ut ego et tu. Alij tamen dicunt quasi idest certe vel uere substantiua: quia secundum priscianum pronomina ponuntur loco proprij nominis: et certam significant personam. Postea dicit quod hoc pronomina ille refert: idest relatiua est: monstrat idest demonstratiua est: et nullum aliud pronomina hoc significabit: idest poterit esse relatiuum et demonstratiuum.

Deque tribus primis septem fit origo supremis.

Dicit Auctor quod a tribus primis pronomibus deriuantur alia uidelicet meus tuus suus noster et uester nostras et uestras: Deus noster et nostras ab hoc pronomine ego: tuus uester et uestras ab hoc pronomine tu: suus uero ab hoc pronomine sui. Et est sciendum: in quod illa que deriuatur a demonstratiuis: demonstratiua sunt. et que relatiuis relatiua sunt. Ideo solent habere aliqui uersum sequentem.

Is suus ipse sui referunt: sed cetera monstrat.

Sensus est quod hec pronomina is suus ipse et sui sunt relatiua cetera uero sunt demonstratiua. Tamen ille potest esse relatiuum et demonstratiuum: ut supra dictum est.

Personas duplices hec designare uidentur

Eum possessore possessio significatur.

Dicit Auctor quod ista septem pronomina predicta significant duas personas scilicet personam possessoris et personam rei que possidetur. Nam cum dico liber meus: per hoc pronomina meus intelligo possessionem libri uidelicet me: et possessionem meam uidelicet librum.

Formans quis uel qui donato crede minori.

Auctor dicit quod hoc nomen quis uel qui declinatur secundum quod donatus iubet esse declinandum scilicet in illa parte: Nominatio quis uel qui etc.

Tertia per primam fit nominis atque secundam.

Dicit Auctor quod tertia norma declinandi pronomina fit per primam et per secundam nominis declinationem: quasi dicat quod pronomina tertij modi declinantur sicut nomina prime et secunde de. Nam sicut dicimus: Nominatio bonus bona bonum gratia boni bone boni: ita dicimus: Nomen meus mea mei genitiuo mei etc.

Has tres donatus distinguit sufficienter.

Dicit Auctor quod donatus distinguit sufficienter has tres normas predictas idest pronomina primi modi secundi et tertij. Ideo ipse non procedit ulterius in declinatione ipsorum.

Quarta quidem terne par debet nominis esse.

Dicit Auctor quod quarta norma declinandi pronomina debet esse par idest similis terne idest tertie declinationi nominis. Nam sicut dicimus maiestas maiestatis. ita dicimus uestras uesttratis.

Et tibi signabis que declinans uariabis.

Hoc est secundum capitulum huius libri: In quo. Auctor intendit determinare de declinatione nominum heteroclitorum. Et primo preponit quod facere intendit dicens. Tu signabis tibi idest in mente tua hec nomina que nomina in declinans uariabis idest uario modo declinabis. Et est sciendum quod nomen heteroclitum nihil aliud est quam nomen uarie seu alterne declinatum: ut nominatio hoc celum pluraliter nominatio hi celi celorum.

Pascua sola datur. et pascua plura dabuntur.

Dicitur hoc nomen pascua in singulari est generis feminini et in plurali generis neutri: et est heteroclitum genere: et est pascua la pastura de le bestie.

Est zizania: sunt zizania plura: neque:

Dicit. A. quod hoc nomen zizania in singulari est generis femini: et in plurali neutri vel feminini: ut nomen hec zizania pluraliter nominatio hec zizanie

vel zizania: Ideo dicit plura neque.

Balnea dic uel eas ea non prius sed cum dat.

Sic ⁊ amigdola dic lum fructus lusq sit arbor.

Dicit Auctor q hoc nomen balneum in singulari est generis neutri in plurali vero feminini ⁊ neutri: ut pluraliter nominatio hec balnea vel e balnee: sed in singulari semper est generis neutri. Et hoc est qd dicitur dic idest dicere debes balnea uel eas idest balneas in numero plurali: ea idest balnea non est prius in numero singulari: sed tu debes dicere cum idest balneum. In singulari est generis neutri: ⁊ in plurali feminini ⁊ neutri. Sic ⁊ amigdola. dic quasi dicat q amigdola eodem modo variatur: quo balnea: ut nominatio hec amigdola pluraliter nominatio hec amigdola uel he amigdole. Tamen inuenitur hec amigdolus pro arbore tantum: sed amigdolum pro eius fructu. Et ideo dicitur lum fructus lusq sit arbor. Inuenitur hec amigdola tam pro fructu quam pro ligno.

Est locus atq loci sunt artis. sunt loca terre

Dicit Auctor q locus in singulari est generis masculini sed in plurali masculini ⁊ neutri. Sed in masculino genere significat artes dialice: in neutro vero loca terre. Ideo dicitur atq loci sunt artis sunt loca terre.

Est iocus atq ioci sunt ioca plurima gentis

Dicit Auctor q locus in singulari est generis masculini: ⁊ in plurali vero masculini ⁊ neutri: ut nominatio h iocus pluraliter nominatio hi ioci uel hec ioca: idest ludus uel solatium.

Balteus addatur neutrum plurale sequatur.

Dicit Auctor q hoc nomen baltheus addatur predicis: quia in singulari est generis masculini ⁊ in plurali neutri: ut hic balteus pluraliter nro hec baltea idest zona argentea uel cingulis militare.

Carbasus una ratis ⁊ carbasa plura uidebis

Dicit Auctor q carbasus in singulari est generis feminini in plurali neutri: ut nominatio hec carbasus pluraliter nominatio hec carbasa idest velum nauis.

Arbutus est similis huic in trba pergama iungis

Dicit q hec dictio arbutus est similis precedenti: quia in singulari est generis feminini ⁊ in plurali neutri: ut nominatio hec arbutus pluraliter nominatio hec arbuta idest collectio arborum. Tu iungis ena iuyba ⁊ pergama: quia eodem modo declinatur: ut hec iuybus pluraliter nominatio hec iuyba: ⁊ e queda herba. pergamus pluraliter nominatio hec pergama idest troia

Hoc epulum comedis epuleq parantur amicis

Dicit Auctor q epulum in singulari est generis neutri in plurali feminini: ⁊ idem est quod cibus.

Delicium ti bi sit: mihi semper delitie sint:

Dicit q hoc nomen delicium est heteroclini significatione genere ⁊ declinatione: quia in singulari significat peccatum: ⁊ est generis neutri ⁊ declinationis secunde: in plurali significat cibum delicatum: ⁊ est generis feminini ⁊ declinationis prime: ut pluraliter nominatio hec delicia.

Sic rastrum rastros porrumq facit tibi porros

Eui celum seruit celos ⁊ cuncta creauit

Dicit q ista nomina uidelicet rastrum porrum celum in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini: ut nro hoc celum plur nro hi celi celorum plur nro hi rastri lo rastello: ⁊ hoc porrum plur nro hi porri lo porro.

Frenum datur equo frenos ⁊ frena teneto

Sic claustrum formas: filum pariterq capistrum:

Dicit q ista nomina frenum claustrum filum ⁊ capistrum in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini ⁊ neutri: ut nominatio hoc frenum pluraliter nominatio hi freni uel hec frena. hoc claustrum pluraliter nominatio hi claustra uel hec claustra lo in chistro. hoc filum pluraliter nominatio hi fili uel hec fila. hoc capistrum pluraliter nominatio hi capistri uel hec capistra.

Bicinus altalis si plura sit altalis una

Consimiliq modo sit declinanda suppellex

Dicit Auctor q ista duo nomina altalis ⁊ suppellex in singulari sunt generis feminini ⁊ in plurali neutri: ut hec altalis pluraliter nominatio hec altalia idest auis. hec suppellex pluraliter nominatio hec suppellectilia idest ornamentum domus.

Tartarus ater habet pluratera uinaq dant rum

Dicit q hoc nomen tartarus in singulari est generis masculini: in plurali neutri: ut pluraliter nominatio hec tartara idest inferna. Et inuenitur hoc tartarum pro fece uini ideo dicitur uinaq dant rum:

**Sibilus hic dices: sed sibila plurima iunges
Supparus esto comes: prius hic tenet us: sed a subdes.
Trenarus infernus: sic menalus sic et auernus.
Didyma pilcus ismara gargarus associamus.**

Dicitur quod nomina in littera posita in numero singulari sunt generis masculini et in plurali neutri: ut nominatio hic sibilus pluraliter nominatio hec sibila hic supparus pluraliter nominatio hec suppara et est manica rugata. Trenarus pluraliter nominatio hec trenara idest infernus hic infernus pluraliter nominatio hec in ferna: hic menalus pluraliter nominatio hec menala: hic auernus pluraliter nominatio hic auerna idest infernus: hic didymus pluraliter nominatio hec didyma quidam mons: hic pilcus pluraliter nominatio hec pilca lo capello: hic ismarus pluraliter nominatio hec ismara quidam mons hic gargarus pluraliter nominatio hec gargara quidam mons.

Ista solent quarta variari siue secunda:

Eum lauro quercus pinus cornus quoque ficus:

His colus atque domus penus et lacus associamus:

Cantus cetus ortus simul specus associantur.

Dicitur quod nomina predicta possunt variari per secundam et quartam declinationem: videlicet hec laurus genitiuo huius lauri vel laurus lo: osoglio. hec quercus genitiuo huius querci vel quercus la rouere. hec pignus genitiuo huius pini vel pinus lo pino. hec cornus genitiuo huius corni vel cornus lo cono. hec ficus huius fici vel ficus: hec colus huius coli vel colus la rocha: hec domus huius domi vel domus hec penus huius peni vel nus la caneu: hec lacus huius lacu vel lacus. Et ista tria videlicet cantus cetus et ortus possunt variari per secundam et quartam declinationem sensu variato idest secundum variam significationem. In secunda vero declinatione cantus significat le canzone: vel est participium de canitur. cetus la balena: ortus viri varium. In quarta vero declinatione cantus significat lo canto: cetus la compagna: ortus lo nascimento.

Is uel us ista suis dices dare compositiuis

Lera iugum linus animus colus arma bacillus:

Cum norma neruum cum freno collige cliuui.

Estque perenna tantum: tamen de iure perennis habetur.

In his versibus dicitur quod composita ex nominibus in littera positis possunt terminari in is et in us. Verbi gratia: cera componitur cum sin et dicimus hic et hec sinceris et hoc sincere vel sincerus sincera sincerum idest purus. Jugum componitur cum his et dicimus hic et hec hijugis et hoc hijuge vel hijugus hijuga hijugum idest res duorum iugorum. Linus componitur cum sub et dicimus hic et hec sublimis et hoc subline vel sublinus sublima sublinum idest altus. Animus componitur cum magnus et dicimus hic et hec magnanimitas et hoc magnanimitate vel magnanimitas magnanimitas magnanimitas. I. magni animi. Ex in et colus componitur hic et hec incolumis et hoc incolume vel incolumus incoluma incolumum idest sopes vel potens. Ex in et arma componitur hic et hec incermis et hoc inermis vel inermis inermis idest sine armis. Ex in et bacillus componitur hic et hec imbecillis et hoc imbecille vel imbecillus imbecilla imbecillum idest non potens. Ex e et norma componitur hic et hec enormis et hoc enorme vel enormus enorma enormum idest sine neruis. Ex e et neruum componitur hic et hec eneruis et hoc enerue vel eneruus enerua eneruum idest sine freno. Ex e et frenum componitur hic et hec effrenis et hoc effrene vel effrenus effrena effrenum idest sine freno vel dissolutus. Ex e et cliuus componitur hic et hec decliuus et hoc decliue vel decliuus decliua decliuum idest infimus vel depresso. Deinde sequitur: Estque perenna quasi dicat quod inuenitur perennus perenna perennum: tamen de iure deberemus dicere hic et hec perennis et hoc perenne idest perpetuus: et componitur Ex per et annus.

Uas uasis ternam tibi dat plurale secundam.

Dicitur quod vas in singulari est declinationis tercie: ut uas uasis in plurali uero secunde. ut uasa uasorum

Tota domus quarte mi mo rum mosque secunde:

Sententia est quod hoc nomen domus ubique est declinationis quarte: nisi in iscriptis terminationibus: uide licet mi mo mos et morum in quibus est secunde declinationis. Et est sciendum quod sic declinatur: Nominatio hec domus: genitiuo huius domi uel domus: datiuo huic domo: accusatio hanc domum: uocatio o domus: ablatiuo ab hac domo. Et pluraliter nominatio hec domus uel domi: genitiuo harum domorum

de his domibus: accusatio has domos vel domus: vtrō o domi vel domus: ablatō habis doibus
Pluralem numerum retinet es atq; metallum:

Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Hic ponit regulam de nominibus metallorum dicens q; ista nomina scilicet es et metallum variantur in plurali: vt pluraliter nominatio hec era pluraliter nominatio hec metalla. Sed raro cetera nomina metallorum in plurali variantur: vt nominatio hoc aurum. non enim dicimus pluraliter nominatio hec aura. et sic de similibus. Et est sciendum q; nomina metallorum sunt hec scilicet aurum argentum plumbū stannum cuprum hoc ferrum auricalcum calibz: et alia quedam que ex aliquibus horum fabricantur.

Equor et unda fretum mare mel latex aqua vinum.

Pocula fons flumen fluuius pluralia seruant.

Stagna lacuna lacus amnes puteus quoq; limphe:

Eetera plurale retinent humentia raro.

Hic Auctor ponit regulam de nominibus humidis: Et dicit q; nomina in littera posita variantur in plurali: sed alia humiditatem significantia non habent pluralem numerum: vel raro habent vt brodium oleum et similia. textus est clarus et etiam vocabula.

Lex mensuratis tamen et pensis datur ista.

Ordea frumenta faba melonesq; citruli:

His plurale clamus: sic dant far pisa lupinus.

Raro seminibus aliis plurale tenemus.

Hic Auctor ponit regulam de nominibus: que venduntur ad pōdus vel ad mensura. Et ista lex idest ista regula datur mensuratis idest nominibus que venduntur mensura et pensis idest pondere. quasi dicat q; illa que ponuntur in textu variantur in plurali videlicet hoc ordeum pluraliter nominatio hec ordea: hoc frumentum pluraliter nominatio hec frumenta hoc fabum pluraliter nominatio hec faba: hic melo pluraliter nominatio hi melones: hic citrulis pluraliter nominatio hi citruli: hoc far pluraliter nro hec farra: hoc pisum pluraliter nominatio hec pisa larbiglia: hic lupinus pluraliter nominatio hi lupi nili lupini. Alia vero nomina seminum raro variantur in plurali: vt nominatio hec auena: hec sigilo. Ideo dicit raro seminibus.

Raro plurale dat tibi quinta: nisi sint hec.

Res pariterq; dies acies facies speciesq;

Progenies et materies dic maneriesq;

Dicit Auctor q; nomina quinte declinationis raro variantur in plurali: nisi sint hec que in littera ponunt. Et quia textus est clarus et etiam vocabula. ideo bonum est transire ad alias magis necessaria.

Raro plurale vult pax et sanguis habere.

Dicit Auctor q; hec nomina scilicet pax et sanguis raro variantur in plurali: nisi in alia significatione: vt viri sanguinum declinate ame. sanguinum: idest peccatorum. Et notanter dicit raro: quia aliquando reperitur sanguis in plurali: vt in euangelio: Qui non ex sanguinibus

Neutra facis sine plurali vulgus pelagusq;

Dicit q; vulgus et pelagus sunt generis neutri et carent numero plurali. Et secundum aliquos raro variantur in plurali: et sunt generis masculini: vt pluraliter nominatio hi vulgi pluraliter nominatio hi pelagi

Nescio telluris vel humi plurale geluq;

Dicit q; hec nomina tellus telluris humus humi et hoc gelu carent plurali.

Nescit ador nor me contraria norma mouere:

Dicit q; hoc nomen ador: quod idem est quod pinguedo siue flos farine: est ideclinabile propter repugnantias duarum regularum. Prima est q; nomina neutra in or desinentia corripunt penultimam genitiui: vt marmo: marmoris. Alia est q; nomina in or desinentia deriuata a verbis producant penultimam genitiui vt amor: amoris per primam deberet corripere et per secundam producere penultimam. Et ideo propter istas duas repugnantias remansit indeclinabile. Construe sic: Norma contraria nor me nescit mouere hoc nomen ador: et deriuatur ab adoro ras

Aptota neutra tene pus et fas irq; nefasq;

Dicit Auctor q; ista nomina scilicet plus idest putredo: fas idest licitum: ir idest palma man: nefas idest

c

iniustum vel illicitum sunt aptota neutra: id est generis neutri et indeclinabilia. et dicuntur aptota ab a quod est sine: et protos casus: quasi sine casuum variatione.

Oblíquum de se non format fors nisi forte.

Dicitur. A. quod hoc nomen fors. id est fortuna non format se aliquem obliquum nisi forte: ut nō h fors ablatō ab hac forte. **Tabes declino nec dat tibi nisi tabo.**

Dicitur quod hoc nomen tabes declinatur per omnes casus: ut nō hec tabes genitiuo huius tabis: et idem est quod putredo. nec dat tibi nisi tabo quasi dicat quod tibi non habet nisi duos casus: viz tibi et tabo. id est saguis putridus.

Ilia declinat tibi tertia non nisi plura:

Ipsaq; plurales declinat menia manes.

Dicitur quod hoc nomen ilia declinatur in plurali tantum: et est tertia declinatio: ut pluraliter nō hec ilia li frāchē. Deinde dicitur: quod ipsa. scilicet tertia declinatio declinat has duas dictiones. scilicet menia et manes plures. id est in plurali tantum ut pluraliter nō hec menia id est edificia: pluraliter nō hi manes id est spiritus infernales.

Dicamus procures pluraliter atq; penates:

Arma uel insidias artus sponsalia iungas.

Diuitiasq; minas nuptias indutiasq;.

Nec nisi plurali tenebras aut exta notauit.

Dicitur quod nomina in littera posita variantur in plurali tantum secundum usum. Et quia textus est clarus: volumus ad expositionem vocabulorum: ut pluraliter nō hi procures li baroni. pluraliter nō hi penates. id est intumescerentes. pluraliter nō hec exta. id est viscera. artus. id est membra. Sponsalia sunt verba: que dicit sacerdos sponsis. none sunt quidam numeri in calendario. Cetera clara sunt.

Cornua mutantur: sed cornu non uariatur:

De genibus uerubus normam seruabis eandem:

Dicitur quod hoc nomen cornu in plurali uariatur in singulari non. Simile iudicium est. de his nominibus genus et uerum: que in plurali variantur et in singulari non. Ideo dicit Auctor de genibus et cetera.

De nece deq; prece dic quod rectis caruere.

Primis: atq; dapem socia uice iungis eisdem.

Dicitur quod nomina in littera posita carent nominatiuis et uocatiuis singularibus: ut genitiuo huius necis la morte: genitiuo huius precis la preghera: genitiuo huius dapis la viuanda: genitiuo huius uicis la fia o la vicenda.

Uis uimq; dabit: totum plurale tenebit:

Dicitur quod istud nomen vis id est la forza habet duos casus in singulari: scilicet uim in accusatiuo et ui in ablatiue: sed tenebit totum plurale: ut pluraliter nominatiuo he vires: genitiuo harum uirum: datiuo his uiribus: accusatiuo has vires: uocatiuo o uires: ablatiue ab his uiribus. Inuenitur etiam uis in accusatiuo plurali: ut in prospero: Que uis nature moderamine temperet equo.

Plus neutrale facit: nec dat primo nisi pluris:

Casum plurale dat quenlibet et genus omne.

Dicitur quod hoc nomen plus est neutri generis in singulari numero: et non habet nisi pluris: et hoc est secundum usum: ut in ecclesiastico: Multis piscibus istis: Sed in plurali: habet omnes casus et omne genus. Et sic declinatur: hoc plus genitiuo huius pluris: Et pluraliter nominatiuo hi et he plures et hec plura. genitiuo uo horum et harum et horum plurium. Tamen gracissimus iubet ipsum declinari secundum quod in uerbis continetur scilicet. Cum per tres casus neutrum genus et cetera.

Que querunt: que distribuunt: referuntq; negantq;:

Infinita quoq; casu caruere uocante.

Dicitur quod ista que querunt id est que interrogatiua sunt: ut quis et uter. que distribuunt id est que distributiua sunt: ut alius alter que referunt id est relatiua sunt: ut qui que quod uel quid. que negant. id est negatiua sunt: ut nemo. quoq; pro etiam infinita: ut aliquis et qui quicunq; caruere casu uocante id est uocatiuo.

Distribuit si uim tribuas: et colligit omnis:

Colligit improprie positum non distribuendo.

Dicitur quod hoc nomen omnis aliquando est distributiuum et aliquando collectiuum. Distributiuum si pro

pze ponatur scilicet distribuendo terminum sequentem: vt omnes apostoli fuerunt martyrizati. Ex hoc enim sequeretur: Ergo petrus fuit martyrizatus: et sic de singulis: et hoc modo caret vocatiuo. Collecti uum autem si ponatur improprie non distribuendo terminum sequentem: vt omnes apostoli sunt duodecim: non enim sequeretur: ergo petrus est duodecim. et hoc modo potest habere vocatiuum casum pre tertium in plurali numero.

Quattuor exceptis pronomina nulla uocabis.

Tu meus et noster nostras casus tenent omnes.

Dicit Auctor q nulla pronomina habent vocatiuum casum exceptis quattuor scilicet tu meus et noster et nostras: vt patet in textu.

Tres in plurali casus os oris amittit.

Es fastus ius rus illi sociare solemus.

Dicit q nomina in precedentibus versibus numerata carent tribus casibus pluralibus scilicet genitiuo datiuo et ablatiuo: et per vnius declinationem datur intelligi alia: vt pluraliter nominatiuo hec ora: accu satio hec ora: vocatiuo o ora et sic de ceteris.

Terra fit ops: sed avarus opes: opem petit eger.

Dicit q hoc nomen ops est heteroclitum significatione: quia in nominatiuo casu significat id quod terra: et in accusatiuo idem quod auxilium: et etiam in alijs obliquis singularibus: in plurali significat diuitias.

Lens lendis capiti: lens lentis conuenit ori.

Dicit q hoc nomen lens est heteroclitum significatione et casuum formatione. Nam aliquando significat la lenda: et tunc facit lendis in genitiuo: aliquando facit lentis et est la lentigia.

Hic dat et hec hospes hec hospita: sospita sospes.

Dicit q hec duo nomina scilicet sospes et hospes sunt generis communis. et hec duo nomina hospita et sospita sunt generis feminini. hospes est ille uel illa qui uel que recipit vel recipitur in hospitio. hospita est illa que recipit vel recipitur: sospes est sanus uel sana: sospita id est sana.

Vesper re ra rum pars est extrema diei.

Noctis uel mundi: uesperq suum tenet etas.

Dicit q hec nomina scilicet uesper uespere uespera uesperum significat finem etati. Ideo dicit: uesperq suum tenet etas. Et subdit pro maiori declinatione carmen sequens.

Quilibet etatem mundi lego uesper habere.

Dicit q hoc nomen uesper potest significare finem cuiuslibet etatis mundi. unde sciendum est q etates mundi sunt siue fuerunt septem: quarum quelibet habuit suum uesper. Prima fuit ab adam usq ad noe suum uesper fuit diluuium. Secunda a noe usq ad abraam: uesper eius fuit linguarum confusio. Tertia fuit ab abraam usq ad moysen: uesper eius fuit captiuitas egyptiaca. Quarta fuit a moysen usq ad dauid: uesper eius fuit famis. Quinta a dauid usq ad transmirationem babilonis: uesper eius fuit per uaricatio iudeorum. Sexta fuit a transmiratione babilonis usq ad christum: uesper eius fuit reuocatio ueteris testamenti. Septima a christo usq ad finem mundi: uesper eius erit resurrectio mortuorum.

Vesperus est stella: ri solos dant tibi psalmos.

Officium tibi re ra rum totaliter implet

Dicit q uesperus est stella que alio nomine hesperus dicitur. Sed uesperorum dant tibi psalmos id est totum officium quod legitur in uesperis. Deinde dicit: officium tibi re ra rum totaliter implet. Quasi dicat: q uespere ra rum significat totum officium quod celebratur in uesperis: scilicet pulsatio campanarum cantus psalmodium et alias solennitates. Si quis tamen uidetur esse alius opinionis.

Glis animal: glis terra tenax: glis lapa uocatur

Ris primus: glis tenet altera: tertia glitis

Dicit q hoc nomen glis significat animal: terram tenacem: et herbam. Sed in declinatione, differt: quia pro animali facit gliris in genitiuo: pro terra facit glissis: pro herba facit glidis.

Cassis idis galea: capitur fera casse retenta.

Dicit q hoc nomen cassis quando facit cassidis in genitiuo significat galeam: et quando facit cassis significat rete uel laqueum quo fere capiuntur.

Tignus uel tignum declina pisaq; pisum

Dicit q; possumus dicere hic tignus uel hoc tignum idest lignum sub tegulis positum. Et possumus dicere hec pisa pise uel hoc pisum pisi la arbeglia genus leguminum.

Cornus uel cornu: dices tonitrus tonitruumue.

Dicit Auctor q; inuenitur hec cornus pro arboze et hoc cornu pro eius fructu. et inuenitur hic tonitrus et tonitruum lo trono

Est glomus atq; glomi: uult hoc glomeris sibi subdi.

Dicit q; possumus dicere hic glomus glomi et hoc glomus glomeris idest circulus filorum lo gomero

Ambo duoq; mari faciunt neutrum similari:

Par primo quintus: orumq; facit genitiuus:

Sepe duum dabinus neutro. si syncopa fiat:

Eum terno sextus facit obus: et os sociamus.

Quarto: sed neutrum formabis in o quasi primum.

Prorsus femineum datur ad morem dominarum.

In hac pte Auctor determinat de istis duobus nominibus ambo et duo dices: Ambo et duo faciunt neutrum similari mari idest masculino: ut pluraliter nro hi duo he due et hec duo. Deinde dicit q; uocatiuus est similis nro: ut uocatiuo o duo o due et o duo. Deinde dicit: Orumq; facit genitiuus: intelligas in masculino et neutro genere: ut genitiuo horum duorum ta p masculino q; p neutro. De feminino autem dabit doctrinam ibi: prorsus femineum. Sed in neutro genere sepe dicimus duum in genitiuo: et hoc si syncopa fiat. Ideo dicit: Sepe duum et cetera. Datiuus et ablatiuis faciunt in obus: ut datiuo his duobus: ablatiuo ab his duobus in masculino et neutro genere. Et nos sociamus hanc terminationem os quarto idest accusatiuo in masculino genere: ut accusatiuo hos duos: Sed tu dabis neutrum idest neutrum genus in o. q. primum idest nominatiuum: ut accusatiuo hec duo pro neutro genere. Prorsus femineum: hic dicit q; abo et duo habent femininum genus ad morem dominarum: idest ad similitudinem huius nominis dominarum: ut pluraliter nro he due qto harum duarum: qto his duabus: accusatiuo has duas: uocatiuo o due: ablatiuo ab his duabus. Et est sciendum: q; ambo et duo sunt heteroclitica declinatione: quia partim sunt declinationis prime partim secunde partim tercie.

Hinc gradibus ternis qui comparat ire notabis.

hoc est tertium capitulum: in quo. Auctor determinat de tribus gradibus comparationis. Et dicit: Tu notabis hinc qui comparat idest qui facit comparationem: ire. i. pcedere: tribus gradibus. i. positiuo pparatiuo et suplatiuo

De primis ambos debes formare supremos.

Dicit m debes formare duos gradus ultimos scilicet comparatiuum et suplatiuum de primis idest de positiuis. Clerbi gratia de hoc positiuo docetur formatur doctior et doctissimus.

Est adiectiuis graduum collatio talis.

Dum ualet augeri sua proprietates: minuiue.

Dicit Auctor q; adiectiua nomina quorum proprietates sue significatio potest augeri uel minui possunt comparationem recipere: ut albus albius. albius albius. Hoc autem dicit: quia sunt multa nomina adiectiua: quorum proprietates sue significatio non potest augeri nec minui: ideo non possunt comparari: ut pura enim ppetuus et huiusmodi alij

tas sue significatio non potest augeri nec minui: ideo non possunt comparari: ut pura enim ppetuus et huiusmodi alij

Declinat terna positiuos siue secunda:

Dicit Auctor q; nomina positiuia declinantur aut per secundam aut per tertiam declinationem: Et ratio est: quia si debent comparari: oportet q; sint adiectiua: sed non habemus adiectiua nisi in secunda declinatione ut albus alba album: aut in tertia ut hic et hec fortis et hoc forte.

Si tibi declinet positiuos norma secunde:

Taliter inde gradum debes formare secundum.

Et breues quem dat genitiuus et or superaddes

hic Auctor docet formare comparatiuum a positiuo secunde de. dicens q; si positiuus gradus sunt secunde de. co

patiui formari debent a genitio singulari breuiata et addita o: ut doctus docti breuiata et addita o fit doctior
Terne consimili formabunt more datiui.

Hic docet formare comparatiuum tertie de. dicens datiui casus nominum tertie de. formabunt coparatiuum cum simili more: quo supra quasi dicat qd comparatiui gradus venientes a positiuis tertie de. formantur a datiui breuiata et addita o: fit formior.

Inde sinisterior: hinc iunior excipiantur.

Et potis et nequam prebent aliam tibi formam.

Hic ponit excepta a duabus regulis predictis dicens: Sinisterior excipiantur inde id est ab ista regula prima: Si tibi declinet et quia deberemus dicere sinistior et dicimus sinisterior: quod patet. nam positiuus cuius scilicet sinister: facit in genitiuo sinistri: addita o: fit sinistrior et non sinisterior. Iunior vero excipitur hinc id est ab ista regula. Terne consimili et quia deberemus dicere iuuenis iuuenior: et dici unus iunior. Et ista duo nomina potis et nequam prebent tibi aliam formam: quia potis excipitur ratione significationis. Na potis id est potens: potior id est melior: Neq vero excipitur ratione formationis: quia cum sit indeclinabile: non debet habere comparatiuum nec superlatiuum: tamen habet nequior compariuum et nequissimus superlatiuum.

Verbum quandoq; uel que sunt prepositiue:

Voces audiui supplere uicem positiui

Forme consimilis aduerbia sepe uidebis.

Participans iungis: quod tunc pronomine sumis.

Dicit qd etiam a verbis descendunt comparatiua: et ipsa uerba loco positiui: um ponitur ut ab hoc uerbo detero deteris per gustas: uenit hic et hec deterior et hoc deterius id est peior. Similiter a ppositionibz. ut a post posterior: et ab aduerbijs: ut apudem prior: et a participijs: sed tunc pro nominibus accipiuntur: ut doctus doctior. Construe sic: Ego audiui uerbum uel voces id est dictiones que sunt prepositiue id est prepositiones supplere uicem positiui gradus. Tu sepe uidebis aduerbia consimilis forme id est supplere uicem positiui. tu iunges participans id est participium quod tunc sumis. p nomine id est loco nominis.

Detero post extra prudemq; uel ante nel infra.

Intra uel citra sapiens ultra prope supra.

In his duobus uerbis Auctor exemplificat id quod. sup. dixit id est qd uerba ppositiones aduerbia et participia quandoq; accipiuntur loco positiuorum. textus est de se planus.

Usq; secunda tenens superantem de genitiuo.

Sic format: iungis s: atq; sumus superaddes:

Hic docet nos formare superlatiuum gradum: et dicit in conclusionem: qd superlatiua que ueniunt a nominibus secunde de. in vs terminatis: formantur a genitiuo singulari addita s et sumus ut albus albi ad dita s et sumus fit albilissimus tamen excipiuntur aliqua irregularia: ut bonus optimus malus pessimus: de quibus dicitur inferius.

Eum tenet et rectus: rimus est illi sociandus:

Dicit Auctor qd quando nominatiuus secunde de. terminatur in et. superlatiuus gradus format ab ipso nominatiuo addita rimus: ut macer macerrimus.

Excipias dexter quad dat timus atq; sinister:

Dicit Auctor qd dexter et sinister excipiuntur ab illa regula: Cum tenet et rectus et quia deberent facere de sterrimus et sinisterrimus: et faciunt destimus et sinistimus.

In terna forma sumus addes cum genitiuo:

Dicit. A. qd in tertia decl. superlatiu formant a genitio singulari: ut fortis forti addita s et sumus fit fortissimus.

Sed tamen et recti uult sibi rimus associari:

Dicit qd si nominatiuus des nit in et: et tunc deberemus addere rimus formando superlatiuum: ut acer acerrimus niger nigerrimus.

Dant tibi quinq; limus: que signat nomine fugas.

Dicit Auctor qd quinq; superlatiua formantur in limus: que signat hec dictio fagus. In q dictione sunt quinq; littere. f. fagus. p f itelligit facillis facillimus. p a agillis agillimus. p g gracillis gracillimus. p u humilis humillimus. per s similis simillimus.

Dat remus sup'ia: cui post sociatur z extra :

Et sua composita simili sunt lege notanda .

Dicit q' iste p'positioes sup'ia p' z extra faciunt sup'latiuū i rem' : vt sup'ia sup'iem' p' postrem' extra mus.

Solus erit minimus: faciuntq' ximus prope magnus .

Dicit q' inuenitur vnum superlatiuum in iinus: vt minimus . Prope vero z magnus faciunt in ximus: vt prope pro ximus magnus maximus. Construe: iste gradus minimus erit solus quia non inuenit ali' gradus consimilis terminationis: q' pro z prope z magnus faciunt in ximus vt dictum est.

Datq' timus citra bonus nitra iungitur ultra

Dicit q' iste dictiones citra bonus intra vel vltra faciunt superlatiuum in timus: vt citra citimus bonus optimus infra infimus z vltra vltimus .

Infimus est solus: de pridem fit tibi p'imus .

Dicit q' superlatiuus gradus de infra facit infimus: z est solus quia nō inuenitur aliū consimilis, prim' vero est superlatiuum de pridem .

Res bona res melior: res optima: res mala peior

Pessima: res magna res maior: maxima rerum :

Parua minor minima: dic multis plurimus: addes

Plus pluris neutro: totum plurale teneto.

Hic Auctor docet comparare ista nomina . s. bonus malus magnus z paruus . littera est clara . Deinde docet comparare hoc nomen multus dicens: Dic multis plurimus, addes plus pluris neutro zc: quasi dicat q' multus plurimus multa plurima multū plus plurimum: genitiuo multi plurimi multe plurime multi pluris plurimi z cetera In plurali per omnia genera z per omnes casus comparatur: vt plurali ter nominatiuo multi plures plurimi: multe plures plurime: multa plura plurima: genitiuo . et cetera Ideo dicit totum plurale teneto .

I vel u si preit us: sequitur magis z positius :

Aut u si preit is: tenuis fiat tibi testis :

Hic dicit Auctor: q' sunt aliqua nomina que non habent comparatiuum nisi per sup'lectionem huius ad uerbū magis z positius sui. Et sunt illa que habent i vel u ante us: vt pius magis pius: tenuis magis te nuius: strenuus magis strenuus. Textus est clarus z planus.

Voce gradus medij superant primos: nisi quini

Junior atq' maior peior prior z minor: ista

Et non plura suis equalia sunt positiuis .

Dicit Auctor: q' noia comparatiua habent superare sua positiua nisi ista quinqz . s. iunior z maior peior prior z minor: que sunt equalia suis positiuis. Construe sic igitur: medij gradus . i. comparatiui superant primos . i. primitiuos voce vna: nisi quini . i. quinqz gradus: qui in littera ponuntur .

Credo gradus summos collatis connumerandos

Idest quomodo cūqz sit comparatio per superlatiuū gradum: tūc res excedens z excessa debent impo nare vnam z eadem naturam z essentiam in specie: vt fortis est fortissimus hominū .

Si gradibus summis fiat collatio: debet

Rebus in excessis excedens participare.

Congrua non est hec: fortissimus est leo lincum :

Dicit Auctor: q' si superlatiuū ponat i cōstructione: vtrūqz extremū debet p'icipare in eodē genere seu i eadem specie: vt petrus est fortissimus hominum Sed si dicatur leo est fortissimus hominum: non con grue diceretur: quia leo non est de genere hominum. Ideo subdit dicens: congrua nō est hec: fortissimus est leo lincum: quia non est de genere lincum idest luporum ceruorum.

Ita quantum potero de nomine quolibet in quo

Ponatur genere: presens est cura docere.

hoc est quartum capitulum: in quo Auctor determinat de generibus nominū seu ar ticularum dictionū. Et dicit q' presens cura est docere in presenti capitulo de genere idest

culius generis sit quolibet nomen. Ibi: In quantum potero.

Sed quia per sexum mulierum siue uiroꝝ.

Noscuntur propria non est mihi dicere cura.

Dicit magister q non est sibi cura dicere de nominibus uiroꝝ seu mulierum: quia per sexus cognoscuntur: ut patet.

Attendas hominum que nomina siue locorum.

hec sexu gemino sua deriuata locato.

Dicit q deriuata a nominibus uiroꝝ et locorum sunt generis communis: ut a presclanus hic et hec presclanista et a Janua hic et hec ianuenis. Construe sic: Tu attendas idest consideres que sunt nomina hominum siue locorum: et tunc locato sua deriuata in gemino sexu: idest in communi genere.

Et si diuissim tibi declinatio monstret:

Ut grecus greca: tanto leuius tibi fiet.

Quia posset aliquis dicere: q ista nomina florentinus lombardus grecus etc. non sunt generis communis: sed per tres voces declinantur: et tamen sunt deriuata locorum: Respondet et dicit: q quando inueniuntur talia nomina: non sunt intelligenda subesse predicte regule: sed facilius cognoscuntur. Construe sic: Si declinatio monstret tibi diuissim: ut grecus ea cum: tanto leuius fiet tibi declinare.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda:

Dicit Auctor q quedam nomina officiorum sunt danda solis maribus: ut papatus et notarius: et sunt generis masculini.

Quedam femineis quedam dat sexus uterq

Inde genus poterit per nomina multa patere:

Dicit q sunt quedam nomina officiorum pertinentia solis mulieribus: et illa sunt generis feminini ut obstrix puerpera. Et quedam sunt indifferenter conuenientia maribus et feminis: et illa sunt generis communis: ut hic et hec agricola hic et hec lixa pro coquo hic et hec antistes hic et hec sacerdos.

Que sunt propria fluuiorum: pone marina.

Dicit q propria nomina fluuiorum sunt generis masculini. Construe: tu pone marina idest masculini generis: que fuerint propria nomina fluuiorum: ut hic padus hic nilus.

Nominis arborei uis hec sibi uult sociari.

Modo Auctor dat regulam de nominibus arborum dicens: q sunt generis feminini ut hec pirus hec pomus.

Pro mare pone siler rubus dumus: ac oleaster:

Dicit q a dicta regula excipiuntur ista: que sunt generis masculini: ut hic siler lo salice ad ligandum uitae: hec dumus quedam herba: hic rubus la spina: hic oleaster oliua siluestris.

Proficit ad uitam siler hic: siler hec ad odorem.

Dicit q hoc nomen siler dupliciter declinatur: et duo habet significata: ut hic siler lo salice ad ligandum uitam: et hec siler la menta que dat odorem.

Angelicum nomen dabit hic: sed dicto neutra

Plurali numero cherubin seraphimq beata:

Dicit q nomina angelorum sunt generis masculini: ut hic Michael: sed hec duo nomina cherubin et seraphim sunt generis neutri pluralis numeri et indeclinabilia: ut pluraliter nominatio hec cherubin pro choro angelorum: similiter seraphim.

Est cherub cherubi seraph seraphiq.

Dicit Auctor: q inuenitur hic cherub et hic cherubim pro nomine angeli: et hic cherubim pro nomine angelorum vel choro. Et inuenitur hic seraph pro nomine angeli: et hic seraphim pro nomine vel choro angelorum.

hecq dabit uirtus dñatio siue potestas.

Dicit Auctor q ista nomina angelorum sunt generis feminini. scilicet dominatio uirtus et potestas. Construe sic: q pro dominatio uirtus siue potestas dantur hec idest sunt generis feminini.

Idola dicta dei dant hic gerit hec dea dictum.

Dicit magister q nomina idolorum ad deos pertinentia sunt generis masculini: ut hic saturnus: scilicet ad deas pertinentia sunt generis feminini: ut hec uenus. Ordia sic littera: idola dicta. idola nominata dei. id ad morem deorum dantur.

hic. i. genus masculinū. Supple idoli dictū dea. i. notatū ad morē deē gerit hec. i. genus femininum.

Nominibus uolucrum nequit: ut credo: generalis.

Norma dari: tamen est nature sexus in illis:

Hec nisi gallina uel gallus. sunt epicena.

Masq; columbus erit: muliebre columba tenebit.

Articulus namq; sexum dabit unus utrunq;

Dicit Auctor q; de nominibus auimū modo vult dare regulam generalem idest regulam de generibus eorum: tamen sexus nature est in illis: quoniam alique sunt mares alique mulieres: sed hoc difficulter cognoscitur. Deinde subdit q; hec nomina sunt epicena idest promiscui generis: nisi gallus quod est generis masculini: et gallina feminini. Deinde declarat quid sit genus epicenum dicens: q; in illa nomina sunt epicēa. i. promiscui generis que sub vno articulo cōprehendunt animalia utriusq; sexus: vt hic miluus lōnī bio elanībia: Et ideo dicit Articulus namq; rē. Deinde dicit q; columbus est generis masculini et colūba feminini.

In triplici genere numeralia nomina pone.

Que sunt mobilia per se fiunt manifesta.

Dicit q; nomina numeralia sunt omnis generis: vt hic et hec et hoc quattuor. Sed illa nomina mobilia idest adiectiua per tres voces declinata per se fiunt manifesta. vt vigessimus mimum.

Barbara greca genus retinent quod habere solebant.

Dicit q; nomina barbara et greca sunt illius generis apud latinos: cuius erant apud eos grecos et barbaros: vt libye ilion et tencedos.

Debes in mente generalia dicta tenere.

Debent ex omni norma generalia demi:

Et sic excipere: quia non decet hec iterare.

Dicit Auctor: q; regule generales predictę debent in mente retineri tanq; exceptiones a regulis sequentib; quia amplius non intendit eas reiterare. Ideo subdit q; generalia predicta debent demi idest excipi ex omni norma sequenti.

It tibi nomen in a muliebre: sed excipe plura.

Dicit Auctor: q; nomina terminata in a sunt generis feminini: vt hec musa. Deinde ponit excep. dicens: sed excipe plura. i. pluraliter declinata: vt pluraliter nominatiuo hec arma que sunt generis neutri. Aliqui dicunt excipe plura. i. multa nomina sicut inferius patebit.

Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum:

Dicit Auctor: q; nomina tertie de. in a terminata sunt generis neutri: vt hoc thema thematis.

Deriuata decet et compositiua notare.

Dicit Auctor: q; nomina deriuatiua sunt excipienda a regula predicta: vt hic et hec heremita qđ deriuat ab heremus heremi. Et etiam composita: vt agricola quod componitur de ager et colōlis: et terrigena que non sunt generis feminini.

Nomina signari debent simul officiorum:

Si sexu gemino iungūt sua significata:

Omnibus his hic et hec iungetur: et hac ratione:

Quod colo cōponit: cōmune locare decebit:

Quoq; facit gigno pincerna lixaq; iungo.

Aduena siue sita. sed si mas presit in istis:

Ut grecus tibicen: erit atantum muliebre

Dicit q; nomina officiorum debent signari idest excipi: vt sacrista quod est generis masculini: et aliqua feminini et aliqua communis secundum q; est officium maribus et mulieribus vel utriusq; attributū. Ideo subdit dicens: Si ista nomina officiorum iungunt sua significata in genitiuo sexu: ita q; sub vna voce in portent masculinum et femininam: hic et hec iungitur omnibus his: vt hic et hec agricola idest ille vel illa qui vel que colit terram vel agrum. Deinde magis declarat dicens: Et hac ratione idest per.

hac rationem antedictā cōposita de colo colis et gigno gnis sunt generis communis: ut hic et hec celicola idest ille vel illa qui vel que habitat in celo. et hic et hec terrigena idest ille vel illa qui vel que de terra ortus vel orta est. Jungo etiam predictis pincernā et lixam que sunt generis communis. Similiter aduēa siue sytha nomen populi. Sed si mas idest masculina terminatio preter idest prepenatur feminine terminationi in istis predictis nominibus a. i. illa dictio in a terminata erit tantum muliebze idest feminini generis: ut grecus greca est generis feminini: et hic tubicen et hec tubicena. Tubicena est generis feminini: et est ille vel illa qui vel qui canit tuba.

Si solis maribus datur hic tenet. ut patriarcha.

Dicitur quod si nomen officij pertinet ad solos mares est generis masculini: ut hic patriarcha.

Non est uerbigena. nisi christus uera sophia.

Quauis Auctor dixerit quod composita de gigno gnis sunt generis communis: tamen dicitur quod uerbigena est generis masculini: et pertinet ad solum christum.

Mannaque neutrale cum pascha dicitur esse.

Manna sic dices neutrum. muliebze polenta.

Dicitur Auctor quod hec duo nomina scilicet manna et pascha sunt generis neutri. Et etiam hoc nomen manna idest dous diuitiarum est generis neutri: sed polenta est muliebze: idest generis feminini: et est farina leuissima.

Ceteraque balena mustella talpaque dama.

Et pantera simul predictis annumerabis.

Articulo sexum signant utrumque sub uno.

Dicitur quod ista nomina scilicet hec cetera hec balena pro eodem: hec mustela hec dama hec talpa significant utrumque sexum sub uno articulo quasi dicat sunt generis promiscui. et etiam hoc nomen pantera est generis promiscui: et est animal multum coloratum.

Neutrum nomen in e facit: ut presepe cubile.

Dicitur quod nomina in e terminata sunt generis neutri: ut hoc presepe et hoc cubile idest lectus.

Adiectiua notes: hec barbara grecaque poscunt.

Dicitur quod nomina adiectiua in e terminata sunt notanda: quia non semper sunt generis omnis: sed aliquando masculini: ut quisque aliquando feminini: ut queque aliquando omnis ut quinquē. Deinde dicitur quod barbara et greca in e desinentia poscunt hunc articulum hec idest sunt generis feminini: ut hec synodoche hec libye hec phebe et similia.

Neutrum plurale sit cete: collige tempe.

Dicitur quod ista duo nomina cete et tempe sunt generis neutri numeri pluralis et indeclinabilia: ut pluraliter nominatio hec cete idest balene: et pluraliter nominatio hec tempe idest loca delectabilia.

In neutrum ponis: tamen adiectiua notabis.

Dicitur quod nomina in i terminata sunt generis neutri: ut hoc gummi. Tamen tu notabis adiectiua: ut hic et hec et hoc huiusmodi: que sunt omnis generis.

O sicut cento maribus sociare memento.

Dicitur quod nomina in o terminata sunt generis masculini: ut hic cento tonis idest millium vel alius sex: et centum grana producent in quolibet germine.

Que dant do uel go bene signes: si tamen exo.

Obliquus facit i: que poscunt hec sibi subdi.

Dicitur Auctor quod a predicta regula excipiuntur nomina terminata in do et in go: que mutant o in i in genitiuo: quia talia poscunt hunc articulum hec sibi subdi idest sunt generis feminini: ut hec dulcedo: dulcedi tus et hec caligo gnis: et hoc est quod intendit.

Hic recipit margo: cardo sociatur et ordo.

A predicta exceptione excipiuntur ista scilicet cardo cardinis margo gnis ordo ordi is. Tam licet desinant in do et in go: mutant o in i in genitiuo: tamen non sunt generis feminini: sed masculini.

Omne dabit pseudo presto dabit hoc tibi pondo.

Dicitur Auctor quod ista nomina scilicet pseudo et presto sunt generis omnis: ut hic et hec et hoc pseudo idest mendax: ut hic et hec et hoc presto idest proprius. Deinde dicitur quod hoc nomen pondo dabit hoc idest genus.

neutrum: ut hoc pondo huius pondo indeclinabile idest pondus.

Est communis homo pariter cum uirgine latro.

Dicit q homo uirgo et latro sunt generis communis.

Hec dat uerale per io: caro talio iungo.

Dicit. A. q desinentia i io si gñris feminini: ut lectio nris. Caro et facit carnis et gñris feminini. Silt et talio qd e repesatio i malo ul mala remuneratio: ut qui ped pcutit ped pcutiag: et qui oculo priuabit oculo priuet.

Articulum mutat: et triplicat unio sensum.

Dicit. A. q hoc nomen unio habet triplex significatum: et secunduz hoc variat articulum. Na aliquando idem est quod punctus: et tunc variatur per hic: et similiter quando est lapis preciosus. Aliquando idem est quod coniunctio: et tunc variatur per hec. unde versus: Hic lapis: hic punctus: hec unio proximalisq.

Uel d uel t neutris debes sociare.

Dicit. A. q terminata in u in c in d et i sunt generis neutri: ut hoc cornu hoc lac quod quid et hoc caput.

Tot et quot dat et omne genus: et que de quot habemus.

Quia dixit q desinentia in t sunt generis neutri: ideo excipit tot et quot: dicens q sunt generis omnis cuz eorum compositis: ut quo: quot et totidem.

Sit tibi nomen in al neutrum sic pone tribunal.

In hac parte. A. dicit q desinentia in al sunt generis neutri: ut hoc animal: et hoc tribunal: et est sedes in qua redditur ius.

Hic sal hocqz dabit: neutrum plurale carebit.

Auctor excipit a regula predicta hoc nomen sal dicens: q aliquando est generis masculini: et sic excipit et variatur in plurali: ut pluraliter nominatio hi sales. i. buffones: aliquando est generis neutri: et sic no excipitur: et caret nominatio plurali: ut pater.

El neutrum pono: sed propria nomina tollo.

Dicit q noia iminuta in el sunt generis neutri: ut hoc mel: sed propria noia excipiunt: ut rachel nom femine.

Il dabit hoc: demas hic et hec uigil pugil est mas.

Dicit q terminata in il sunt generis neutri: ut hoc nil. Demas. i. excipias hic et hec vigil quod est generis communis: et hoc nomen pugil est mas idest generis masculini.

Ol tenet hic ut sol: dicetur femina nichol.

Dicit q desinentia i ol sunt generis masculini: ut hic sol. nichol dicetur femina. i. generis femini.

Al dat hic: ut consul hic et hec dant presul et exul.

Dicit q desinentia in ul sunt generis masculini: ut hic consul: sed presul et exul sunt generis communis.

Omne genus dabit am: sic debes ponere nequam.

Dicit q terminata in am sunt generis omnis: ut hic et hec et hoc nequam. i. malus prauus vel miser.

Tantundem neutro: totidem plurale sit omnis.

Dicit q tantide. i. altro tato est generis neutri: et totide. i. altri tanti est generis omnis et pluralis numeri.

Um neutrum facies: mulierum nomina signes.

Dicit. Auctor: q terminata in um sunt generis neutri: ut hoc scamnum. Nomina mulierum excipiuntur quia sunt generis femini: ut doctum et philozium.

Hic dat nomen in an: testis fiat tibi titan.

Dicit Auctor: q terminata in an sunt generis masculini: ut hic titan idest sol.

En dat hoc: sed rem dabit hic pecten simul et splen

Atqz lien: ei iungas et que dat cano formas.

His iunges himen: cuius genitiuus himenis.

Dicit q terminata in en sunt neutri: ut hoc nomen. Sed rem pecten et splen atqz lie idest lo boello grosso sunt generis masculini: et iungas ei illa que tu formas de cano nris: ut tubicen idest ille qui canit in illo instrumento quod dicitur tuba: et etiam adiunges his predictis himen idest deus nuptiarum: quod est generis masculini: et aliquando est generis neutri pro pellicula conseruante uirginitatem.

Hec retinet siren: habet hic faciens sacra flamen.

Dicit q̄ siren p̄cis maris id est la frena est generis feminini: flamen vero pro sacerdote iouis est generis masculini: et hoc est quod dicit: faciens sacra flamen.

In dabit hic: ut delfhin: nec talia multa supersint.

Dicit q̄ terminata in in sunt generis masculini: ut hic delfhin: et est p̄cis.

On maribus iunges: tamen inde localia demas.

Dicit q̄ terminata in on sunt generis masculini: ut hic demon. Noia localia excipiunt que sunt generis feminini: ut hec babylon: et est aliquando generis neutri: ut hoc ilion.

Que dia siue gera componunt: sint tibi neutra.

Dicit q̄ composita de dia siue gera sunt generis neutri: ut hoc diatefaron: quod ē species cantus: et hoc gerolodion quod est vocabulum medicorum.

Ponis nomen in ar neutrum: sotular dat hic et lar.

Dicit q̄ iniata i ar sūt ḡris neutri: ut ro:cular. Deinde pōit exceptōez dicēs: sotular et lar dāt h. i. gen. mas.

Sed tria dant genera par et sua compositiua.

Ponit aliam regulā et excep. dicens q̄ par et sua composita sunt generis omnis: ut impar cōpar et dīspar.

Er maribus datur: iter hoc uesperq̄ sequetur.

Spinter seu ruder. decet his adiungere iuger.

Dicit Auctor. q̄ noia in er terminata sunt generis masculini ut hic liber. Jter et vesper excipiuntur: quia sunt generis neutri. Spinter etiā qd idē est qd fibula vel clauis fibule: et ruder qd idē ē qd stercus asini vel ramus de vite recisus: ut aliqui dicunt. Juger etiā his adiungitur quia est generis neutri: ut hoc iuger: et est tantum spatium terre: quantum arare potest par boum in vna die.

Campester uolucer alacer pedester equester.

Siluester celebrer acer celerq̄ saluber:

his in his quinq̄ tenet hic et hec is et hoc e.

Datq̄ sequester idem: quod terne est siue secunde.

Sicq̄ paluster erit: hic et hec alacris retinebit.

Dicit. A. q̄ i his bisquinq̄ noibus supradictis ista terminatio er ponit i masculino tñ is i feminio: et e in neutro. Quasi. d. q̄ debet variari p tres articulos et tres voces. ut hic cāpister hec stris et hoc stre. Sed dicit q̄ hoc nomē sequester pōt esse scōe et tertie de. quādo est tertie declinat hic sequester hec stris et hoc stre. quādo ē scōe: declinat sequester strastrum. Paluster etiā declinat eodē mō. i. stās i paludib. Alacris potest esse generis cōmunis: ut hic et hec alacris et hoc ere. et hoc dicit quia supius dixerat ipsum esse generis feminini: Ibi hic alacer hec alacris et hoc alacre et hoc est quod dicit: hic et hec alacris retinebit.

Tertia dans uer ber dabit hoc: tamen hic dabit imber.

Et sua composita: sunt adiectiua notanda.

Dicit. A. q̄ nomina tertie de. terminata in uer et in ber sunt generis neutri: ut hoc uber et hoc vomer ris tamen imber et eius composita sunt generis masculini: ut hic imber et hic december. tamen adiectiua sūt notanda: ut celebrer quod est generis masculini etiā saluber.

Sexum plura notant: sicut mater mulierq̄.

Dicit q̄ plura nomina discernūtur per sexum: sicut mater et mulier que sunt generis feminini.

Fectibus hoc terre dat tertia: deme cucumer.

Dicit q̄ nomina tertie declinationis fectibus terre cōuenientia et in er de finentia sūt generis neutri. ut hoc papauer et hoc piper: sed excipitur cucumer quod est generis masculini.

Et commune notes: sicut sunt puber et uber.

Degener et pauper: hoc linter dicere debes.

Pluribus ex istis neutra sociare uidebis.

Dicit Auctor q̄ aliqua nomina i er de finentia sunt generis cōmunis: ut hic et hec puber id ē iuuenis vber id est abundans. hic et hec degener id est rusticus. hic et hec pauper. tu debes dicere hoc linter id est parua nauis. Deinde dicit: q̄ tu uidebis neutra sociari pluribus ex istis nominibus supradictis ut hic et hec et hoc vber. Et habetur exemplum de pauper in lucano: lis est de paupere regno.

Ir maribus detur: ir neutris associetur.

Dicit q*uod* i*tem* i*tem* i*tem* s*unt* g*eneris* masculini: vt hic vir. Excipit hoc i*tem* q*uod* e*st* g*eneris* neutri: vt hoc i*tem*. i. palma mau*is*

Est hic z hec martyr: hoc debes dicere gadi*r*.

Quasi dicat q*uod* martyr est g*eneris* communis: z gadi*r* nomen loci est g*eneris* neutri.

Or maribus socia: sed plurima sunt retrahenda.

Dicit q*uod* desinentia in o*mnibus* sunt g*eneris* masculini: vt hic dolor: sed plura excipienda sunt: vt patebit infra.

Omne memoz iungit: quod comparat ad duo transit

Dicit q*uod* memoz est g*eneris* omnis. Et comparatiua in o*mnibus* desinentia sunt g*eneris* masculini: vt hic melio*rum*: ideo dicit q*uod* comparat. i. q*uod* est comparatiuum transit ad duo scilicet genera: vt hic. z hec fortio*rum* senio*rum* e*st* g*eneris* masculini tantum: ideo subdit per modum exceptio dicens.

Mas tantum senio*rum*: dices tamen hic z hec aucto*rum*

Dicit q*uod* senio*rum* quauis sit comparatiuum: tamen est g*eneris* masculini: Aucto*rum* est g*eneris* co*m*munis

Equoz ado*rum* marmo*rum* z co*rum* sunt neutra: sed arbor.

hec tenet atq*ue* soror sexu noscuntur z uxor.

Dicit q*uod* ista nomina equoz ado*rum* marmo*rum* z co*rum* sunt g*eneris* neutri. Sed arbor est g*eneris* feminini. Atq*ue* pro ista nomina scilicet soroz z vxoz noscuntur per sex*um*: quia sunt g*eneris* feminini.

Que color atq*ue* decus format corpusq*ue* notemus:

Dicit q*uod* notare debemus nomina que componuntur cum his nominibus scilicet color vt de color id est sine colore: cum decus vt indecor id est sine decore: cum corpus vt bico*rum* po*rum* id est duorum co*rum* po*rum* que sunt g*eneris* communis.

Nomen quod sit in ur dabit hoc: testis tibi murmur:

Dicit q*uod* i*tem* i*tem* i*tem* s*unt* g*eneris* neutri vt hoc murmur. Tame*n* reperit g*eneris* masculini: vt sacris scripturis: multus erat murmur.

Si t uel x preit ur aut f: hic eis sociemus.

Dum sit gentile nomen aut auium speciale.

Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens: si hec littera t uel x uel f sit ante ur t*unc* illud tale e*st* g*eneris* masculini: duntaxat sit gentile: vt anxur nomen loci vel populi: aut auium speciale: vt austur z fursur. Et nota q*uod* fursur aliquando est purgamentum farine: z sic est g*eneris* neutri: aliquando e*st* nomen auis: z sic variatur per hic versus. fursura qui dixit: semper de fursure vixit.

hic aut hec turtur: quod fertur piscis z auis.

Quasi dicat q*uod* turtur potest uariari per hic: z significat piscem: z per hec z t*unc* significat auem: unde uerbus: Turtur inheret aquis: turtur secat acra pennis.

hic aut hoc fursur: tamen adiectiua notentur.

Que sexu gemino iungunt sua significata:

Iungere dicuntur hic z hec fur ligur z augur

his datur hec norma que declinat tibi terna

Dicit q*uod* fur potest declinari per hic z per hoc vt supra. Deinde dicit q*uod* adiectiua que iungunt sua significata in genitiuo sexu id est que pertinet ad mares z mulieres debent notari quia sunt g*eneris* communis. Et hoc magis declarat dicens: hec nomina dicuntur iungere sibi hic z hec. hoc est dicuntur g*eneris* co*m*munis: vt fur furis id est latro: ligur ligurus. i. lombardus z augur diuinato*rum*. Deinde dicit q*uod* hec norma datur de nominibus tertie declinationis z non de alijs: ut satur quod est g*eneris* masculini: cum sit p*ri*ma no*mnis* adiectiui. Sciendum est q*uod*. Aucto*rum* dixit de adiectiuis significatione z non uoce: cum exemplificaue rit de fur ligur z augur.

hec dat nomen in as: facit hic as uas uadis z mas.

Dicit q*uod* terminata in as sunt g*eneris* feminini: ut hec pietas. Deinde ponit exceptionem dicens: facit hic as id est q*uod* as est g*eneris* masculini id est la*ma* magia. Et uas uadis id est pignus z mas id est masculus.

Nomen gentile co*m*mune locatur ut arcas:

Dicit q*uod* nomen gentile in as terminatum est g*eneris* communis: ut hic z hec arcas nomen populi.

Que sunt concisa uelut alpinas associetur.

Dicit q noia cōcisa. i. syncopata sociātur p̄dictis: quia sūt generis cōmūis vt hic alpinas. i. habitās i alpi
bus. Et est concisus seu syncopatus: quia deberemus dicere hic ⁊ hec alpinais: immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas: nec declinabile credas.

Dicit q nugas idest loquax vel mendosus est generis omnis ⁊ indeclinabile.

hic abbas pone boreas primas gigas elephasq.

Dicit Auctor q abbas boreas primas gigas elephas sunt generis masculini.

hoc fas atq nefas retinet: ⁊ dicitur hoc uas.

Dicit q hec duo nomina inuariabilia. i. fas ⁊ nefas sunt generis neutri: ⁊ etiā vas vasis.

Es breuis hic ponit: seges ⁊ teges hec sociabis.

Dicit q terminata i es breuem sunt generis masculini: vt hic limes tis. Seges ⁊ teges idest domus rusti
calis sociabit hec: idest crit generis feminini. ⁊ sic patet exceptio.

Et compes. triplicat pes cetera que tibi format.

Præter apes uel apis: quoniam reperitur utrunq.

Dicit q compes compedis est generis feminini: Triplicat pes cetera que tibi format. i. composita a pes
pedis sunt generis omnis: vt bipes bipedis: præter apes uel apis quod est generis feminini. Et compo
nitur ab a quod est sine ⁊ pes per contrarium exponendo.

Que duo dant signes: ut miles equesq superstes

Diues hebes sospes prepes teres comes ⁊ hospes

Inquies antistes ales: dic per tria deses.

Istorum multa legimus neutris associata:

Dicit q illa noia que sūt generis cōis: excipiūt. i. miles eques: superstes. i. uiuus: diues hebes. i. debilis:
sospes. i. sanus: prepes. i. perpetuus. Aliqui dicūt p̄pes. i. velox: teres. i. lōgus vel rotundus: hic ⁊ hec co
mes. i. socius: hospes clarū ē: inquies. i. sine quiete: antistes. i. platus vel qui stat ante alios: ales. i. velox
Dic per tria deses est generis omnis: ⁊ idem est quod piger. Deinde dicit q multa istorum nominum: ut
supra: reperiuntur in neutro genere: vt diues monasterium.

hec dabit es longe: uerres hic debet habere.

Dicit q terminata in es longā sunt generis feminini: vt hec res ⁊ hec sedes. Deinde pōit exceptionē. di
cens uerres debet habere hic idest debet esse generis masculini idest porcus non castratus.

hic dabit hec ue dies: dant i tantummodo plures.

Lumq meri dabit hic: ⁊ patronomica iungis.

Dicit q hoc nom dies ē generis icerti i singulari numero ⁊ i plurali mas. vt nō hic vel hec dies: plurali
nō hi dies. Et ē si cōponat cū meri etiā ē generis masculini: vt hic meridies. Et tu iungis etiā patronomi
ca: in es terminata que sūt generis masculini: vt hic priamides idest filius uel nepos priami.

Est quoq commune ceu sunt heres locuplesq.

Dicit Auctor q nomen in es terminatum est etiam commune idest generis communis: ceu pro sicut ista
duo. uidelicet hic ⁊ hec heres heredis: hic ⁊ hec locuples locupletis.

Eum tenet i rectus super es: ⁊ t genitiuus.

Suscipit: hic iungis: paries fiet tibi testis.

Dicit q nom iniatus i es i pcedere ⁊ suscipies hāc lraz ⁊ i gō ē generis mas. vt p̄ies p̄ictis. i. facies muri.

hec dicenda quies: hic pes: ⁊ dicitur hoc es.

Dicit q quies est generis feminini: ⁊ est exceptio ab illa exceptione: Cū tenet i rectus Deinde dicit q pes
est generis masculini: ⁊ es eris est generis neutri.

Hec. dat nomen in is: tamen hic declino molaris.

Caulis ⁊ edulis: ⁊ que crescunt genitiuus:

X is preposita tenet hic: aut consona bina

Unica dum teneat has: aut n littera: siue

In liquidam faciat penultima syllaba finem.

Et lapis ap̄is piscis cinis unguis ⁊ orbis.

d

In hac parte Auctor determinat de generibus nominum terminatorum in *is*. Et dicit q nomen in *is* terminatum dat hec idest generis feminini vt hec nauis. Deinde ponit exceptionem dicens: Tamen hic de clino inolaris quasi dicat qmolaris e generis masculini: et idem est quod dens grossus: et etiam caulis et edilis que sunt generis masculini: et illa que crescunt in genitiuis vt lapis lapidis. Deinde dicit q illa q habent *x* ante *is* vt axis lo basto vel polus rotarum: et illa que habent duas consonantes ante *is*: ita q sunt in vna syllaba: vt piscis: et illa que habent *n* litteram ante *is* vt panis: et illa quoru pe. syllaba terminatur in liquidam: vt o: bis et iungis: que omnia sunt generis masculini.

hec febris pestis neptis ualisqz bipennis.

Et cassis iaspis et lactis restis et aspis.

Et pellis turris uestis peluis quoqz cuspis

Elis glissis glitis: et patronomica iungis.

Auctor facit exceptionem ab exceptione precedenti dicens: q nomina in littera posita licet comprehendere possunt multipliciter in exceptione predicta: non sunt generis masculini immo feminini: vt hec febris pestis neptis lactis lo laitero de le bestie restis uestis et cuspis que habent binas consonantes ante *is* eadem syllaba: hec uallis bipennis securis icidens ab utroqz latere: pellis turris peluis quorum penultima terminatur in liquidam: hec cassis: licet crescant in genitiuo: tamen sunt generis feminini. Deinde dicit q finis et clunis idest la cropa de lo cauallo sunt generis incerti: licet habeant *n* ante *is*. Deinde dicit q classis idest nauigium est generis feminini: licet penultima terminetur in liquidam.

hic aut hec finis clunis: dabit hec. quoque classis:

hec messis tussis ibis sic lis quoqz litis

Idest q nomina supradicta sunt generis feminini: quam dubium vtrum hoc sit auctoris.

hec tibi greca dabunt: et cis se barbara iungunt:

Auctor dicit q nomina greca in *is* terminata et etiam barbara sunt generis feminini: vt hec sinamis anima peccatrix et colchis colchidis idest mulier de illa insula.

Adiectiua tenent hic et hec: pariterqz tricuspis:

Istius obliquis neutrum quandoqz locabis.

Dicit Auctor q nomina adiectiua in *is* terminata sunt generis communis: vt hic et hec nobilis: et etiam tricuspis idest trium punctarum est generis communis: tamen in obliquis casibus aliquando inuenitur generis neutri: vt tricuspide telo: ideo dicit istius obliquis.

Dis in plurali genus omne uidetur habere.

Dicit q *dis* in plurali numero est generis omnis: in singulari aliquando est generis masculini vt hic *dis* pro plutone: et aliquando generis communis: vt hic et hec *dis* idest diues.

Hic dat et hec testis ciuis burgensis et hostis:

Et canis iuuenis communia iure locabis:

Dicit q nomina in littera posita sunt generis communis patet de se sed omnia excipiuntur ab illis regulis: antedictis et *is* preposita et cetera.

Hic os preponit: tenet hoc os oris et ossis:

Et chaos atqz melos argos neutris sociata:

Dicit q nomina *os* terminata sunt generis masculini: vt hic flos. Deinde ponit exceptionem dicens. Tenet hoc *os* oris et ossis. q. d. q. hec duo nomina scilicet *os* oris la bocha *os* ossis losso sunt generis neutri. Atqz p. et chaos e generis neutri: et idem e qd obscuritas: et melos. i. dulcedo: et argos. i. prima nauis grecoru: et p hoc alia nomina greca terminata in *os*: vt logos idest sermo.

Dant duo bos impos compos custosqz sacerdos

Dicit q ista nomina sunt generis communis: vt hic et hec bos hic et hec impos: idest non potens: hic et hec compos idest potens eodem modo sacerdos et custos.

hec glos cos et dos sic greca locantur et arbos.

Dicit q ista nomina sunt generis feminini: vt hec dos, potis la dota: hec cos cotis lapis sup q acuunt gladij: et hec glos gloris idest mulier fratris. Et greca nomina sic locantur idest sunt generis feminini: vt hec de los nomen insule. et arbos etiam est generis feminini idest arbor.

Dant hic in us facta tibi declinante secunda.

Auctor dicit q noia secūde declinationis terminata i us dāt hic. i. sunt generis masculini: vt hic dñs:
Construe sic: facta. In oia terminata i us secūda declināte. i. se. de. dant hic idest genus masculinum

Hec paradīsus habet nardus domus atqz hiacynthus:

Et synodus costus z carbasus alnus abissus.

Alnus crySTALLus humus byssusqz papyrus

hecqz smaragdus habet uanus colus atqz faselus

Egyptus diphthongus z porticus ista sequuntur.

CrySTALLum tamen hoc dicemus: z hic paradīsus.

Dicit ponit. A. excep. a regula p̄dicta dicēs: q noia cōtēta in versib⁹ supradictis sūt generis feminini: vt hec paradīsus: hec nardus quēdā herba: hec dom⁹. hec hiacynthus nomē īsule: z aliquādo sumit p lapide p̄cioso. hec synodus cōgregatio sacerdotū. hec costus qdā herba odorifera. hec carbasus hec alnus nomē arboris: hec abissus p̄fundis hec alnus. i. vēter. hec crySTALLus est quidā lapis lucētissimus. hec hum⁹ idest terra. hec byssus. i. purpura. hec papyrus lo palpe: hec smaragdus quidā lapis p̄ciosus. hec uanus lo valo. hec colus la rocha. hec faselus pua nauis. hec egyptus nomē puicie. hec ballan⁹ castanea cocta i aqua hec diphthogus. hec art⁹ nomē stelle. Deinde dicit q iuenit hoc crySTALLū z hic paradīsus

hoc uulgu pelagus indeclinabile uirus.

Dicit Auctor q vulgus z pelagus sunt generis neutri: z etiam uirus quod est indeclinabile.

Os grecum sepe mutabis in us muliebre.

Dicit dicit q noia greca i osmīata apud latinos sepe tmiātur i us z sūt genris feminini: vt hōl⁹ nomē īsule hoc terne dabit us si non tenet u genitiuus.

Dicit. A. q noia tercie declinādis tmiāta in us nō habētia u pe. genitiui: sūt genris neutri: vt hoc corpus genitiuo huius corporis. Construe. Tu dabis hūc articulū hoc nominibus tercie de. i. us terminatis: si genitiuis nō tener u i penultia syllaba. Et hoc dicit p̄p̄ sal⁹ salutis z alia similia: q nō sūt generis neutri.

Dat lepus hic tenet intercus genus omne uetusqz.

Dicit q lepus declinatur per hic: z est exceptio. InterCUS z vetus sunt generis omnis: vt hic z hec z hoc vetus hic z hec z hoc intercus z est doctrina z non exceptio.

Dant hec si crescat genitiuus: z u sibi seruet.

Dicit Auctor q noia tercie declinādis terminate i us habētia genitiui superantem: i cuius penultia hec vocalis n retineatur: sunt generis feminini: vt hec salus salutis z hec uirtus uirtutis.

hoc monosyllaba dant ut chus: sed dicitur hec grus.

Hic dat z hec tibi sus: epicenum dat genus hic mus.

Dicit q noia tercie de. tmiāta in us vnius syllabe sūt generis neutri: vt hoc ihus lo in censo. sed grus est generis feminini: sus vero cōmunis generis: mus autē generis promiscui etiam declinatur per hic.

Est pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format.

Dicit q pecus dis ē generis feminini z pecus oris neutri uenustieris pus ē generis incuti z indeclinabile

Quarte nomen in us maribus sociare solemus.

Dicit Auctor q nomina quarte declinationis sunt generis masculini: vt hic vilus.

hec acus atqz tribus z porticus z manus idus:

hec anus z pinus nurus socrus z domus addis.

Hic tenet hoc ne specus illis penus associetur.

Dicit pōit excep. a regula p̄dicta dicēs: q noia i lra posita licet sint q̄rte d. n̄ sūt generis feminini: vt hec an⁹ idest uenula: hec tribus idest p̄genies: hec porticus lo porteco: hec manus: hec idus. i. diuisio temporis hec acus la gogia: hec pinus hec nurus hec domus hoc socrus. Deinde dicit q specus potest esse generis masculini vel neutri: similiter z penus.

Eum nomen sit in aus: hec illi iungitur: ut laus:

Dicit q nomina terminata in aus diphthongum sunt generis feminini: vt hoc laus

S uult hec iungi si consona presidet illi.

Dicit q nomina terminata in is precedente consonate sunt generis feminini: vt hec pars partis.

q̄i

Adiectiua notes: quibus omne genus dare debes.

Hic ponit exceptionē dicens: q̄ adiectiua debet excipi: quia sunt generis omnis: vt hic ⁊ hec ⁊ hoc sapiēs.

Mons pons fons hic dat mars calx stips quoq; quadrans:

Dicit Auctor: q̄ nomina in littera posita sunt generis masculini: ut hic mons montis: hic fons fontis: hic mars martis idest deus belli: hic stips idest truncus: hic calx lo calcagno pars pedis: hic quadrans quadrantis est instrumentum ad sciendum horas diei.

Et partes assis: torrens sociabitur istis.

Atq; calyps.

Dicit Auctor: q̄ partes assis sicut quicunq; rē. ⁊ hoc nomen torrens generale fluuiorum iungitur p̄dictis.

Dant hic sp̄ iuncta polysyllaba: sed uariantur

hic aut hec forceps ⁊ adeps: sed dicitur hic seps:

Dicit q̄ terminata in s precedente p̄ sunt generis masculini polysyllaba idest plurium syllabarum: vt hic anceps idest lo ocellaro. Sed forceps idest instrumentum capiēdi ferrum ⁊ adeps uariantur per hic aut hec idest sunt generis in certis. Sed hoc nomen seps pro serpente est generis masculini: Inuenitur etiam hec seps la sepe de lorto.

Pluraq; dant hic ⁊ hec celebs infansq; parensq;.

Et princeps effrons: istis coniunge bisfrontem:

Dicit Auctor: q̄ plura reperiuntur in comuni genere declinata: vt hic ⁊ hec celebs idest castus hic ⁊ hec infans hic ⁊ hec parens hic ⁊ hec princeps hic ⁊ hec effrons idest sine fronte hic ⁊ hec anceps. i. dubius.

hec ⁊ prepones: sed plurima demere debes:

In hac parte Auctor: determinat de generibus nominum terminatorum in x. Et dicit q̄ nomina in x terminata sunt generis feminini: vt lex legis. Deinde dicit q̄ plura debent excipi: ⁊ facit exceptionem.

In triplici genere decet adiectiua notare.

Dicit q̄ adiectiua in x terminata sunt generis omnis: vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix.

⁊ e si presit maribus polysyllaba iunges:

Dicit q̄ nomina in x terminata precedente e sunt generis masculini dum sunt polysyllaba idest plurium syllabarum: vt hic vertex summitas capitis. Construe sic. Tu iungis nomina polysyllaba maribus idest masculis si ista littera e presit idest ante sit huius littere x.

Est tamen hec pellex uibex oberq; suppeller.

Forpex aut forfex: hic aut hec dat tibi cortex

Atq; silex

Hic ponit exceptionem ab illa parte x e si presit: dicens q̄ nomina que in littera ponuntur: sunt generis feminini: licet habeant e ante x: vt hec pellex idest meretrix: hec uibex signum factum cum flagello. hec suppeller idest mobilia: hec forfex la scissoria de lo filo: hec forpex la scissoria de le barbe. Cortex est generis incerti idest la scissoria: atq; pro ⁊ silex.

⁊ tibus hoc terre dabis: hic frutex retinebit.

Hic Auctor: ponit alia exceptionem dicens. Tu dabis hunc articulum hoc tibus terre. i. noibus ipos tantib' fens terre siue fruct' vt hoc carex quedā herba. excipit frutex qd est generis masculini. i. la spina.

Et dux ⁊ coniunx commune locatur ⁊ exlex:

Dicit q̄ ista duo nomina dux ⁊ coniunx sunt generis communis: similiter exlex. idest sine lege.

hic dat grex ⁊ rex fornix calixq; alixq;:

Et senis mastix: hic calx pedis hec latomorum

Dicit Auctor: q̄ ista nomina sunt generis masculini: vt hic rex hic fornix cis: idest arcus lapideus. hic calix cis lo calice: hic alix cis quidam populus hic senis nomen avis hic mastix species gummi. hic calx cis pro talo pedis est generis masculini ⁊ pro calcina feminini: ⁊ tunc non excipitur: sed continetur sub regula: hec x prepones. Et hoc est quod dicit: hic calx pedis hec latomorum: idest lapidem coctorū.

Trix tenet hec: tamen obliquis neutrum superaddes.

Uictrices turbe uictricia tela tulere:

Dicit Auctor: q̄ uerballa in trix desinentia sunt generis feminini. ut hec amatrix. tamen in obliquis ali

quando reperiuntur generis neutri: ut signa victicia. Ideo posuit hunc versu causa exempli: *Victrices turbe victicia tela tulere.*

V tibi per metrum formatio preteritorum.

Atq; supinorum pateat: presens lege scriptum

Et primo discce que sit formatio prime

In isto capitulo Auctor intendit determinare de preteritis et supinis verborum. Et primo preponit quod facere intendit: subiungens ordinem observandum in principio ipsius capituli: dicens q; primo intendit determinare de preteritis et supinis verborum prime coniugationis.

U i uel ui uel di uel ti formatio prime:

In hac parte Auctor determinat in generali de preteritis verborum prime coniugationis ponendo uniuersales terminationes eorum. Et dicit q; prima coniugatio verbi potest facere preteritum in ui: ut amo as aui: in di: ut do das dedi in ti: ut stio stas steti

As in preterito ui suscipit s remouendo

In hac parte Auctor procedit in speciali de preteritis verborum prime coniugationis. Et dicit q; verba prime coniugationis format preteritum a secunda persona presens indicativi modi remota s et addita ui: ut amo amas remota s et addita ui: fit amauit.

Non sic formantur ter quinq; sed excipiantur:

Ere do do mi iu sto pli fri so ne ue la se cu to

Auctor ponit exceptionem a predicta regula dicens: q; ter quinq; idest quindecim verba prime coniugationis non formant preterita: ut supra dictum est. sed excipiuntur. Et primo ponit exceptionem demonstrando illa verba per syllabas in secundo metro contentas: in quo quidem metro sunt quindecim syllabe per quas quindecim intelliguntur verba. Per ere intelligitur crepo: pa: per do do mas: per do do das: per mi mico as: per iu iuuas: per sto sto stas: per pli plico plicas: per fri frico fricas: per ne neco ne cas: per ue veto veras: per la lauo as: per se seco secas: per cu cubo cubas: per to tono tonas.

Nam cubo siue crepo domo deinde tono uetooq;

Mexo plico sono seco deinde micoq; frico

Pretereunt in ui diuisas: do dedit: et sto.

Dat steti: iuuas iuuas preterit et lauo laui.

Nunc ostendit Auctor quomodo predicta verba faciunt in preterito dicens: Nam idest ceteris ista verba cubo crepo et cetera pretereunt idest preteritum faciunt in ui diuisas syllabas: ut cubo bas bui: crepo pas pui: do das facit dedi in preterito: et posuit tertiam personam causa metri: et sto dat steti: et iuuas uas preterit. idest preteritum facit in ui: ut iuuas iuuas: et lauo lauas. dat laui.

Et neco quod necui facit quandoq; necauit.

De neco dic qui ferro: necui reliqua ui.

Auctor dicit q; etiam neco excipitur quod facit necui in preterito: et aliquando facit necauit: et sic non excipitur. Deinde assignat differentiam huius verbi dicens: dic aui in preterito de neco ferro: dic necui rili qua ui in preterito. idest quando necas cum omni alia vi: q; cum ferro.

In crepo format ui: tamen reperitur in aui.

Auctor dicit q; in crepo aliquando facit increpui et aliquando increpauit.

Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum:

Hoc sine prebet ui: tamen et reperitur in aui.

Auctor dicit q; plico cas compositum cum nominibus facit preteritum in aui: ut duplico duplicauit qd componitur ex duo et plico: et aliter compositum in ui diuisas syllabas: ut implico impliui applico appliui: quod componitur ex in et plico: tamen aliquando reperitur in aui: ut suplico cas caui.

Regula que formam seruans: as mutat in aui.

Recte preteritum formando: supinat in atum

In hac parte Auctor determinat de formatione supinorum verborum prime coniugationis dicens q;

verba prime coniugationis facientia preteritum in aui per rectam formationē. s. mutando as in aui: faciunt supinum in atum: vt amo as amauī amatum.

Sed lauo dat lotum uel lautum potoz potum

Doqz datum dat: stoqz statum. format iuuoz iutum

A predicta regula excipiuntur lautum uel lotum: et potoz has facit potum et non potatum. Deinde dicit qd o oas facit datum: et sto statum: iuuoz iutum: et est regula et non exceptio.

Quod dat ui: dat itum: nisi desinat in co: sed in ctum.

Ista supinantur: plicat et micat excipiantur.

Nam plico dat plicitum: mico. nescit habere supinum.

Auctor: pōit aliā regulā dicens qd illa verba prime coniugationis q faciūt pīm in vi diuisas syllabas: faciunt supinum in itum: vt sono nas sonuī sonitum: nisi hoc tale uerbum desinat in co vt frico. Nam ista uerba i co desinētia supinant in ctum: vt frico cas cui frictum. Sed mico cas et plico cas excipiuntur: quia nō faciunt in ctum: immo plico plicitum mico uero caret supino.

Qui dimico uel ui: primumqz supinat.

Quasi dicat qd dimico cas per scribere facit preteritum dimicaui uel dimicui: et i quantū facit dimicaui: facit dimicatum in supino Ideo dicit. A. primumqz supinat.

Sicqz neco nectum facit: et quandoqz necatum.

Dicit qd neco facit necatū. s. qñ facit necaui i preterito: et qñqz nectū i supino: et hoc ē qñ facit necui i preterito.

Moxe patris nexum facit tibi nexoz supinum.

Dicit Auctor qd nexoz xas p apontare: facit nexū in supino moxē patris idest primitiui sui. s. necto nectis quod etiam facit nexum. Inde uenit nexoz xas eius frequentatiuum:

Eebes formare post primam uerba secunde.

In hac parte Auctor determinat de preteritis et supinis uerborū scōde cōiugationis. Et primo dicit Tu debes formare uerba secunde cōiugationis post primam scilicet cōiugationem.

Ui uel ui uel di si format riqz secunda.

Hic Auctor generaliter ponit omnes terminationes uerborum secunde coniugationis dicens: qd secunda coniugatio format preteritum in ui: vt moueo ues moui. uel i vi diuisas syllabas vt moueo ues moui. uel in di: ut uideo uidi: uel in si: ut rideo risi. uel in xi: ut augeo ges auxi.

Littera longa uel ar ante deo si facit. excipe stridi.

Idest qd uerba secunde coniugationis i deo imitata pcedēte uocali naturalit lōga uel hac syllaba ar faciunt preteritum in si: ut rideo risi: excipe uerbum strideo quod facit stridi: licet hēat uocalem longam ante deo.

Si breuis est e uel i: producitur atqz facit di:

Idest si añ deo sit e uel i breuis illa lfa e uel i pducit i preterito: et mutat deo in di: ut uideo uidi sedeo sedi.

Ante deo ueniens e uel o liquida mediāte:

Principium geminat: si muta uel m uenit ante:

E uel o si iuncta mute sit: lex tenet ista:

Continue iuncta: si non lex non tenet ista.

Dicit Auctor qd si hec littera e uel o sit ante deo liquida mediāte. i. existente inter e et o et deo: ut pendeo et mordeo tunc illud tale uerbum: geminat principii preteriti: ut pendeo pependi et mordeo momordi: hoc tamen dicit si littera muta uel m uenit ante e uel o: ut patet in pendeo et mordeo. Deinde dicit: qd illa lex i. regula continue iuncta tenet idest ualida ē semper si e uel o sit in mediate iuncta littere mute: ut tendeo des terendi. Nam si ē immediate iungitur cum li ē. Et si nō iungitur ista lex. i. regula nō tenet. Et hoc dicit ppter splendēdo i quo nō iungitur immediate cum li ē: immo ista littera l est i medio. Et sic est dicendum i similibus.

Si componantur geminantia: non geminantur.

Lex erit hec cunctis: sed po sto do disqz remotis.

Do sto composita geminabunt: poscoqz disco.

Hic pōit Auctor unū notabile validū p omnes cōiugationes ad quas ptinet: et est exceptio ab illa regula in declinationibus posita. Sipiiciū norma formatis cōpositiua: quia p eādē regulā posset aliquis dicere

q̄ verba geminātia p̄teritū i simplicitate: geminēt i cōpositione: ideo Auctor sup hoc dat notabile dīcēs: Si verba geminātia p̄teritū i simplicitate: cōponatur postea nō geminatur: vt bi gratia mordeo des facit morzdi: si cōponatur cū re: vt remordeo nūc nō geminatur: sed facit remor: di hec lex. i. hec regula crī cūctis verbis. Remotis illis q̄ p̄ has quattuor syllabas itelligūtur. p̄ do das dedi cuius cōposita etiā geminat vt circūdo circūdas ci: cūdedi. ito stas iten: eius cōposita p̄sto p̄stas p̄steti. po vt posco scis poposci: et cōposita: vt reposito scis reposito: p̄ois disco scis d̄ dici eius cōposita vt dedisco scis dedidici.

Curo tamen cum p̄e geminat: sic pungere cum re.

Dicit q̄ curo ris licet geminēt i simplicitate: quia facit cucurri tñ si cōponat cū p̄ etiā geminat: vt p̄curo p̄ curi: et pūgo pupugi si componatur cum re: vt repungo: etiam geminatur vt repupugi.

Vocalis longa uel ar ante deo geminatq̄

Et que preponunt e uel i breuem: sic pate fiunt.

hec preter per ui deo preterit: excipe prandi.

Pransus sum iunge neutro passiuā secunde:

Auctor: epilogat predicta: vt epilogatione sua aliam inferat regulam. Et dicit q̄ verba secūde cōiugatiōis in deo desinentia habentia vocalē longā uel ar ante deo: et illa que habēt e uel i breuē ante deo: et illa que geminatur i p̄terito p̄terfunt. i. sunt manifesta: vt supra dictum est. Deinde infert aliā regulā dīcēs: q̄ oia verba secunde coniugatiōis in deo desinentia p̄ter hec que diximus: faciunt p̄teritum p̄ ui diuisas syllabas: vt studeo studui cādeo cādui sordeo sorui. Deinde ponit exceptionē dicens: Excipe prandi uel pransus sum: quod est p̄teritum de prandeo des: deberet enī facere prandui. Junge etiam neutro passiuā secunde coniugatiōis: que supplēt p̄teritū sicut prandeo: vt soleo solutus sum. et c.

Dans deo si uel di: geminansue: supina dat in sum

Sic sedeo sessum reddit tamen s geminando.

Dicit A. q̄ verba secūde cōiugatiōis in deo iniata faciētia p̄im i si uel i di et geminātia p̄im faciūt supinū in sū: vt ardeo arsi arsi et video uidi uisum mordeo momordi morui. Sz. A. explicat de hoc verbo se deo sessū dīcēs q̄ facit i supino sessum tñ geminat f. Et i hoc excipitur q̄: secūda regulam datam deberet facere sessum per simplicitatem f.

Gaudeo gauisum prebet sed uult regula gausum.

Hoc carmen clarum est: ideo expositione non indiget.

Preteriens in ui dat itum: nullumue supinum:

Dicit q̄ verba scōde cōiugatiōis iniata i deo q̄ faciūt p̄teritū in ui faciunt supinum in itum de arte et non de usu: vt studeo studui studium. Ideo dicit nullūq̄ supinum: quia de usu caret.

Si facit l uel r ante geo: xi littera longa.

Vel diphthongus habet: per ui geo cetera format.

Dicit q̄ verba scōde cōiugatiōis habentia l uel r ate geo faciūt p̄im i si: vt fulgeo fulsi et tergeo tersi xi littera longa. i. verbū habēs litterā longā ante geo facit xi i p̄to: vt lugeo luxi. vel diphthongus. i. verbū habēs diphthongū ate geo facit xi: vt augeo auxi. Deinde pōit aliā regulā dīcēs i ui geo cetera format. i. q̄ oia verba secunde coniugatiōis de quibus est facta meatio i geo desinentia: faciunt p̄im in ui diuisas syllabas vt uigeo ges uigui.

Prebet ui nullum: si per sum: xi q̄ facit ctum.

Dicit q̄ verba desinentia i go faciētia p̄teritū i ui carēt supio: vt egeo ges equi supio caret. Et facientia p̄teritū i si faciunt supinū i sum: vt algeo alsi alsi. Et facientia p̄im i xi faciūt supinū i ctū: vt augeo auxi auxi.

Dic tamen indultum: sed pro creat urgeo nullum.

Dicit q̄ indulgeos ges idulsi facit idultū et n̄ idulsi: id̄ excipit ab illa regula si p̄ sū. Sz. urgeo caret supio et stat per consistere.

Addita. muta leo facit eni: nūq̄ facit tum.

Sic leo sic oleo de se facit omne creatum.

Dicit q̄ verba secunde coniugatiōis desinentia in leo muta precedente faciunt p̄teritum in eni vt fleo flesi: et faciunt supinum in tum mutando ui in tum: vt fleo flesi ui in tum fit fectum. Deinde addit dicens q̄ leo les quod non est in usu in simplicitate et etiam oleo et eorum cōposita: vt o oleo. et redoleo. faciūt sic i p̄terito et i supino ut facit doleo delcui delcui et redoleo red. leui redoleum:

Et quandoq; tamen olui reperitur itumq;.

Dicit q; oleo oles aliquando facit preteritum in ui ⁊ supinum in itum.

Ex oleo per ui uenientia dic ⁊ in eui.

Duplex preteritum reddit duplexq; supinum

Quasi dicat q; composita ex oleo oles faciunt preteritum in ui vel in eui: ut redoles facit redolui vel redo leui. Et hoc est quod inendit.

Etum uel peritum dices: adolere ꝑ ultum :

Hinc ⁊ adultus erit

Dicit q; sicut oleo ⁊ sua composita faciunt dupliciter preteritum: ita dupliciter faciunt supinum scilicet in etum ⁊ in itum. Deinde dicit q; adoleo les quod stat per crescere facit adultum in supino: ⁊ hinc deriuatur adultus adulta, adultum.

Iuncta leo mute patet hic: oleoq; leoq;.

Cetera uerba leo per ui facit absq; supino.

Hic Auctor epilogat ea que dixit de uerbis desinentibus in leo: ut aliam inserat regulam. Et dicit uerba desinentia in leo muta precedente ⁊ hoc uerbum leo ⁊ oleo sunt manifesta quomodo faciant in preteritis ⁊ supinis per ea que dicta sunt. Deinde inserit regulam dicens: q; cetera uerba in leo desinentia. faciunt in ui diuisas syllabas: ⁊ carent supinis: ut caleo calui ⁊ palleo pallui.

Sed dat itum doleo ualeo soleoq; supinum.

Nunc ponit exceptionem a predicta regula dicens: q; uerba in littera posita faciunt supinum in itum: ut soleo solitum ualeo ualutium doleo uolutum.

Si queo sumq; facit: tamen in tum pluraq; reddit.

Dicit q; uerba desinentia in queo: faciunt preteritum in si ⁊ supinum in sum ut torqueo torssi torsum: tamen facit sepe in tum. ut distor: queo distorssi destor: tum uel distorsum.

Dat ueo ui per tum: ui format ubiq; supinum

Dicit q; uerba secunde coniugationis desinentia in ueo faciunt preteritum in ui. ut moueo moui. Deinde dicit q; uerbum faciens preteritum in ui mutat ui in tum formando supinum ubiq; idest in omni coniugatione. ut amauit amatum moui motum triui tritum audiui auditum. Et sciendum q; nil aliud debet mutari nisi solum ui in tum. ideo subdit uersum sequentem.

Ex ui nil remouens: facies tum nil superaddens.

Textus ⁊ sententia patet ex precedentibus.

Excipe pas ca fa se la sol uol ag cog ⁊ a se:

Dat caueo cautum: faueo fautum: sed amictum

Ex amictu facis: soluo uel uoluo dat utum.

De sero sume satui: lauo lotum: pascoq; pastum

Ag uel cognosco dat itui: sepelire sepultui.

Hic Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens. Excipe que per has syllabas intelligentur pas ca ⁊ c. quia ista uerba non faciunt in supino. ut dictum est immo aliter scilicet ut sequitur. Deinde clarificat uerba intellecta per has syllabas. ⁊ ostendit quomodo faciunt in supino dicens. Caueo dat cautum quod deberet facere catum. faueo faui fautum ⁊ non fatum. soluo solutum ⁊ non solum. uoluo uolutum ⁊ non uolum sero seris satum ⁊ non serum. lauo laui lotum ⁊ non latum. pasco paui pastum ⁊ non patum. Arguitur idest agnosco uel pro ⁊ cognosco cognoui dat itum. ut agnitum ⁊ cognitum ⁊ non agnotum nec cognotum. Sepelio facit sepultum ⁊ non sepelutum. A. idest amictio facit amictum ⁊ non amicitum.

Freueo dat ui siue bui: conuiueo ui xi.

Dicit q; hoc uerbum ferueo ues per boglir facit ferui uel bui in preterito. Et hoc uerbum conuiueo facit conuiui uel conuici.

Ui tum dante preit uocalis non breniata.

Dicit q; uerba facientia preteritum in ui ⁊ mutantia ui in tum in supino. producant penultimam supini in omni coniugatione. ut amauit amatum fleui fletum triui tritum audiui auditum.

Qui si ci sa li i demantur: ⁊ inde creata.

Nunc Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens: q̄ supina que intelliguntur per has syllabas qui ci rē. demātur quia corripunt penultimam syllabam: vt queo quiui quitum: cio ciui citum: sero scrui faci: lino liui litui: eo iui itum: et sua composita ut nequeo nequiui nequitū reddeo reddū obliuo obliui.

De deo deq̄ geo leo uel queo uel ueo dicta.

Sufficiunt: in ui diuisas cetera formant.

Dicit. A. epilogat oia que dixit de verbis secunde coniugationis: vt inferat generalē regulā de ceteris. Et dicit: q̄ ea que sunt dicta de v̄bis secunde coniugationis terminatis i deo i geo vel leo vel in queo sufficiunt. Deinde infert exemplum dicens: q̄ cetera verba de quibus non est facta mentio: formant sua preterita in ui diuisas syllabas: vt doceo docui et moneo monui.

Dat maneo mansi: iubeo iussi: neoe neui.

Ponit exceptionem dicens: q̄ maneo facit in preterito mansi et non manui: iubeo iussi: neoe neui.

Dans a per i maneo dat ui: careatq̄ supino.

Dicit q̄ qñ hoc verbū māco mutat a i i cōpositione: facit preteritū i ui et caret supino: vt imino iminui.

Lucet pollucet faciunt xi: mulceo mulsi.

Hereo si prebet: dat sorbeo siq̄ buiq̄.

Dicit q̄ luceo et polluceo faciunt preteritum in xi: mulceo facit mulsi: hereo hesi: sorbeo sorpsi vel sorbui.

Dat xi ctum: si sum: sed itum dat sorbeo sorptum.

Dicit q̄ facientia preteritum in si de quibus nuper diximus: faciūt supinū in sum: vt maneo mansi mansum. Et facientia preteritum in xi: faciunt supinum in ctum: vt luxi luctum secundum artem intellige: sed sorbeo facit sorbui vel psi: i supino facit sorptum vel sorbitum.

Que dant preteritum per ui: caruere supino

Hi faciant in itum: teneo tentum doceo doctum.

Censeo dat censū: sed itum sua compositiua.

Misceo dat mixtum per ui quod preterit ante.

Dicit Auctor q̄ verba secunde coniugationis d̄ quibus nō est sermo: caret supinis: nisi faciant in itum: vt placeo placitum. Deinde ponit exceptionem dicens: q̄ teneo facit tentum: doceo doctus. Censeo ces facit cēs: et eius cōposita faciūt i itū. vt recēleo ces recēsi. Misceo ces mixtū qd̄ preterit i ui: et facit miscui.

Pauca supinantur preter sex hētra secunde

Sex retinent neutra pla no ca ua pa do supina.

Format itum dolco noceo ualeo placeoq̄:

Pareo prebet itum: licet ac oleo taceoq̄.

Dat careo carui caritum cassumq̄ supino

Dicit Auctor q̄ pauca verba secunde coniugationis faciūt preteritū in ui: habēt supinū: preter sex que p̄ sex syllabas intelliguntur per pla placeo ces: no noceo ces: ca careo cares: va valeo les: pa pateo pares do doleo doles. Deinde declarat quomodo faciant in supinis dicens: q̄ noceo doleo placeo valeo faciunt supina in itum. Careo facit carui vel caritum: pareo paritum: liceo licitum: oleo olui et taceo tacui.

Eum dat ui pateo dat passum: torreo tostum.

Dicit q̄ pateo pates licet faciat preteritū i ui: tñ facit passū i supino. Torreo res p̄ rostit facit tostū i supino.

Pando pati pateo passum fecere supino.

Dicit q̄ ista tria verba pando dis pati idest patior: itō et pateo tes faciunt passum in supino.

Erribus his terna formatio fiet aperta:

In hac parte Auctor determinat de tertia coniugatione verborum. Et dicit q̄ in sequentibus verbis terna formatio idest coniugatio fiet aperta idest manifesta.

Uī uel uī uel dī cī nī dat tertia rī gī xī:

Li si bī pī pī pariter mī quī quoq̄ cum tī:

Verba tertiē coniugationis aliquando faciunt preteritum in ui: vt tero triui. aliquando in ui: vt strepo strepui. in dī: vt reddo reddidi. in rī: vt curro cucurri. in cī: ut uisco uicci. in xi ut cingo cunxi et sic de ceteris.

A breuis ante cio cum compositis facit eci.

Dicit. A. q. verba terminata in cio a breui precedente faciunt pteritū i ed tā simplicia quam cōposita: vt facio feci ⁊ refacio refeci

Elicui pter cio cetera format in exi.

Dicit q. omnia alia verba in cio desinentia faciunt pteritū i exi: vt allicio allexi pter. elicio qd facit elicitū

Elicui dat itum: ci uel xi transeat in ctum.

Dicit q. hoc verbum elicio facit elicitum i supino. Ci. i. facientia pteritum in ci vel in xi: faciunt supinū in ctum: vt facio feci factum ⁊ respicio resperi respectum.

Si presens tenet a: tenet hic ⁊ ubique supina.

Dicit q. si presens tēpus tenet a: vt facio: supina retinet a: vt factū: ⁊ hoc itellige vbiq. i. i. omni cōiugatiōe.

A si composita mutant in i: dant e supina

Dicit q. si cōposita mutant a in i: vt ex in ⁊ facio cōponitur i ficio: tūc supinū tenet e vt ificio infeci insectum

Ut probat inficio: sed debes demere do go.

In hoc versu ponitur exēplū regule precedentis: cū dicitur: Sic probat inficio deinde ponit excep. cū dicit Sed debes demere do go quasi dicat q. verba i do ⁊ in go terminata excipienda sūt a regula predicta: quia non habent in supino sicut regula p̄suponebat: imo retinent illam litteram quam habet suū simplex vt occado occasum quod cōponitur ex ob ⁊ cado ⁊ exigo exactū quod cōponitur ex ex ⁊ ago debere mus enim dicere exactum ⁊ occesum.

Dat di sumqz dio gio gi dat itumqz supino:

Dicit. A. q. verba tertie cōiugationis i dio desinentia faciunt pteritū i di ⁊ supinū i sum: vt sodio sodi fossium Deinde dicit q. rer. i gio faciunt pteritū in gi ⁊ supinum in tum: vt fugio fugi fugitum.

Dat pio semper ui: sine cepi sine cupiui

Dicit Auctor: q. verba tertie cōiugationis desinentia in pio quomodocūqz faciunt pteritum in vi vt ra pio rapui: sine cepi idest excepto hoc verbo capio quod facit cepi ⁊ cupio cupiui

Ptūm facit omne pio: sapio cupioqz remotis:

Dicit q. verba tertie cōiugationis desinentia in pio quomodocūqz faciunt pteritū: faciunt supinū in ptū vt rapio rapui aptum: ⁊ capio cepi captum. Deinde ponit excep. dicens: Sapio cupioqz remotis: quia non faciunt supinum in ptum: immo sapio facit sapitum ⁊ cupio cupitum. Hoc magis declarat dicens.

Dat sapio sapui sapitum: cupioqz cupitum

Dat peperer pario paritum partumqz supino:

Sententia clara est: Dicit. A. q. pario facit peperer ⁊ paritum vel partum in supino.

Semper uo dat ui debet struo tum fluo demī.

Et pluo de hinc utum producit dando supinum:

Eum fluxi structum struxi pluo ui dat ⁊ utum:

Datqz pluī.

Dicit Auctor: q. uerba tertie cōiugationis terminata in uo diuisas syllabas semper faciunt pteritum in ui diuisas syllabas: ut acuo acui struo fluo ⁊ pluo excipiantur. Postea dicit illa que faciunt pteritum in ui faciunt supinum in utum pe. pro. vt acuo acui acutum. Ideo dicit de hinc utum producit ⁊ xū fluxi. i. quod fluo facit fluxi in pterito ⁊ fluxum in supino structum struxi pluo dat pluī in pterito ⁊ plurum in supino ⁊ facit pluī: Ideo dicit. A. datqz pluī.

Dat ruitum ruo siue rutum nonnullaqz nullum:

Dicit q. ruo ruis facit ruitū ul' rutū i supino n̄ nulla. i. aliq. uerba nullū dāt supinū ut ruiuo ruiui ⁊ metuo metui

Bo p̄si ptumqz facit: si littera longa preibit.

In hac parte Auctor determinat de pteritis ⁊ supinis uerborum tertie cōiugationis desinentium in bo precedente littera longa. dicit ergo sic bo idest uerbum tertie cōiugationis in bo terminatum facit pteritum in p̄si ⁊ supinum in prum: ut nubo nupsi nuptum ⁊ scribo scripsi scriptum.

Cetera bi faciunt: pter que de cubo sunt.

Quasi dicat q. cetera uerba tertie cōiugationis terminata in bo scilicet que non habent uocalem longam ante bo faciunt pteritum in bi ut bibo bibi bibitum: pter illa que deriuantur a cubo cubas que faciunt pteritum in ui ut incubo incubas incubui.

Et nisi pſi faciant: per itum bo cuncta ſupinant:

Dicit q omnia verba tertie coniugationis in bo deſinentia faciunt ſupinum in itum: vt bibo bibltum: niſi faciant preteritum in pſi: quia faciunt in ptum vt ſcriptum vt ſupra.

Si co preueniat uocalis longa: facit xi

Dicit q verba tertie coniugationis deſinentia i co habentia uocalem longam ante co faciunt preteritum in xi vt dico dixi

Ita uel s abijcitur: hec ci facit: illa facit ui

Hinc uinco uici ſunt teſtes creſcoq; creui

Dicit Auctor q verba tertie coniugationis habentia n vel s ante co abijciunt n et s i preterito. Et illa que habent n faciunt ci vt uico uici: et illa q habent s vi faciunt: vt creſco creui.

Excipe conqueſſi didici compesco popoſci:

Dicit Auctor q hec verba excipi debent a regula predicta ſcilicet conquinſco quod deberet facere conquinui et facit: conqueſſi: et idem eſt quod caput concutere

Hec ſunt uerba quibus in ceptio ſignificatur:

Et que preteritis caruerunt atq; ſupinis.

Dicit Auctor q etiam uerba inchoatiua excipiuntur ab illa regula: It uel s: quia carent preteritis et ſupinis vt caleſco caleſis.

Glſco preteritum: conqueſſi tolle ſupinum.

Quaſi dicat q glſco ſcis caret preterito: et conquinſco caret ſupino:

Preteritum parco dat parſi ſiue peperci:

Dicit q parco facit in preterito parſi ſiue peperci.

Xi uel ci dat tum: ui tum facit: excipias que.

Excipienda docet que dat ueo norma ſecunde.

Dicit Auctor q verba itie coniugationis facientia preteritum i ci uel in xi faciunt ſupinum in ciu: vt uinco uinci uictum et dico dixi dictum. Deinde dixit q facientia preteritum in vi mutant vi i tu: vt creſco creui creuiſ. Ponit excep. dicens: Excipias illa vba q faciunt preteritum in vi q norma ſecunde coniugationis de terminatis in ueo dat: docet excipienda unde ſi vis videre ea que excipiuntur: habes recurſum ad illam regulam in ſecunda coniugatione poſitam: que in cipit: Dat ueo vi: per tum vi ſo: mar vbiq; ſupinum.

Dant in itum diſco compesco poſco ſupina.

Quaſi dicat q poſco facit poſcitum compesco compescitum diſco diſcitum: et hoc de arte et non de uſu.

Dat parſi parſum. de ſe nullumq; peperci:

Dicit q parco cis facit parſi in preterito et facit parſum in ſupino et qdo facit peperci in preterito caret ſupino.

In ſi do uertit: ſi pre ſe longa preibit.

Ante do uocalis. cu ſtri ſi ce peq; remotis:

Hec faciunt cudi ſtridi ceſſiq; cecidi.

Nullum ſido gerit: quodo turpe ſonat ſit in edi

Nulla. ſupina gerens: ceſſi creat s ſibi duplex.

Dicit A. q verba tertie coniugationis deſinentia i do mutant do in ſi in preterito ſi habent uocalem naturalem longam ante do vt ludo luſi et ledo leſi. Deinde ponit excep. dicens: Cu ſi ſtri cepeq; remotis uerbis que intelliguntur per has ſyllabas ſcilicet cu vt cudo dis cudi: ſi vt ſido ſidis caret preterito et ſupino. Ideo dicit: Nullum ſido gerit. ſtrido di. cedo quod aliquando facit ceſſi et aliquando cecidi. Illud quod turpe ſonat ſcilicet habet turpem ſignificationem ſit in edi: vt pedo pedis pepedi et caret ſupino. Ideo dicit. Nulla ſupina gerens. Deinde dicit q cedo cedis ceſſi debet ſcribi per duplex ſ. Et ſic excipitur.

Ad do composita formabunt di geminata

Dicit q composita a do das tertie coniugationis faciunt preteritum in di geminando ultimam ſyllabam vt reddo reddis reddidi.

His iunges prendo: diphthongus ſi tibi format.

Quaſi dicat q hoc uerbum prendo iungitur cum predictis: quia geminat preteritum in ultima ſyllaba: vt prendo prendidi. diphthongus id eſt uerbum habens diphthongum ante do prebet tibi ſi in preterito vt claudio clauſi.

Ante do si ueniat i uel u simul n mediante:

In di pretereunt: sed in his n demeditur ante.

Dicit Auctor: q̄ verba tertie coniugationis desinentia in do habentia i uel u ante do n mediante faciunt preteritum in di mutando do in di. Sed n remouetur: vt fundo fudi ⁊ fundo fidi.

Tu geminans tundo tutudi dat: sumq; supino.

Auctor: excipit hoc verbū tundo qđ geminat preteritū ⁊ facit tutudi: ⁊ dat tūsi i supino: vt tūsi. i. pcutio.

Dat tundo tutudi: donat tondere totondi.

Tundeo dat tunsum: sed prebet tundere tunsuz.

Hic ponit differentia inter tundo tondo ⁊ tondeo rondes: Littera est clara.

Ante do diphthongus: productaq; littera uel que

do dedit: aut i uel u simul nq; patefcunt.

Nil aliud mutans: prebet per cetera di do.

Auctor: epilogat ea que dixit de verbis terminatis in do: vt aliam inferat regulam. Et dicit: q̄ habentia diphthongum ante do vt claudio: ⁊ litteram productam vt ludo: ⁊ illa que componuntur ex do ⁊ as vt reddo: ⁊ illa que habent i uel u ante do n mediante: vt fundo ⁊ fundo: ⁊ hoc verbum pendo pendi: patefcunt idest manifesta sunt vt supra. Deinde infert regulam dicens q̄ oia alia verba i do terminata prebēt di in preterito nil aliud mutando nisi do in di: vt scando scandi.

Diuido si demas: ⁊ que fiunt geminando.

Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens: Tu demas idest excipias hoc verbum diuido qđ facit diuisi: ⁊ illa verba que geminant preteritum vt cado cecidi tendo tetendi pendo pependi vel pendi.

do sum prebet i his. exceptis a dare natis.

Ista supinatur per itum: quotiens geminantur.

Abscōdo dat itum geminans di: nō geminans sum.

Dicit Auctor: q̄ in his verbis predictis do mutatur in sum formando supinū: vt ludo lusum claudio clausum diuido diuifum. Deinde ponit exceptionem dicens q̄ deriuata ab hoc verbo dos ⁊ as excipiuntur: quoniam ista supinatur in itum quotiens geminantur: vt reddo pia reddidi redditum: Deinde dicit q̄ abscondo facit absconditum vel absconsum: absconditum qñ facit abscondidi: absconsum qñ facit abscondi.

Ita quibus eripitur: penultima si breuietur.

Additur s duplex: si longa sit s sibi simplex.

Dicit Auctor: q̄ verba tertie coniugationis quibus n eripitur i preterito. si pe. preteriti breuietur: geminas s in supino vt scindo scidi scissū: ⁊ si pe sit longa faciunt supinū in sum per simplex: vt fundo fudi fufum.

Dans passum pando: subducit n: s geminando.

Dicit q̄ pando pandis remouet n in supino: ⁊ geminat s: ⁊ facit passum.

Pando pati pateo passum fecere supino:

Dicit q̄ pando dis: pati. i. patio: pateris: ⁊ pateo pates faciunt in supino passum passu.

Dat tendo tensum: tum quedam compositorum.

Dicit q̄ tendo tendis facit tensum in supino: ⁊ quedaz suorum compositorū faciunt tum vt cōtēdo cōtētū.

Edi donat edo: sum donans: stumq; supino.

Itac sua composita cogunt duplicare supina:

Dicit q̄ edo es est facit edi in preterito ⁊ esum vel estum in supino. Ex hoc sua cōposita nō cogūt duplicare supina: Itaq; p quia ambedo dat ambesum: comedo comestum. Ideo subdiur versus sequens.

Itanq; dat ambesum esum: comedoq; comestum.

Iste versus pater ex precedentibus.

Si facit r go: nisi sint a rego nata sed in xi

Cetera sunt pun pan le tan sed demis ⁊ a fran:

Itac cum compositis dant gi: tribus a lego demptis.

hec intelligo diligo negligo que faciunt xi.

In hac parte Auctor: determinat de preteritis ⁊ supinis verborum desinentiū in go: dicens q̄ verba

desinentia i go habentia r ante go faciunt preteritum in si vt tergo terfi: nisi sint nata. i. o deriuata a rego regis. Sz cetera que non habent r ante go: faciunt preteritum in xi vt rego regi. Sed excipitur pango pango lego ta go ago 7 frango que cum eorum compositis faciunt preteritum in gi. Exceptis tribus compositis a lego legis: que faciunt in xi: vt patet in textu.

Preteritum triplicat 7 sensum pango pacisci.

Dat pepigi: pansi dat cantus: iungere pegi.

Quasi dicat q pango pangis habet triplex preteritum 7 triplex significatum. Nam aliquando stat per far pacto 7 tunc facit pepigi: 7 idem est quod pacisci. Aliquando facit panxi 7 stat per cantare. Et aliquando idem est quod iungere: 7 tunc facit pegi: vt Job: ossibus 7 nervis compegisti me.

Tango facit tetigi: sed ago uel frango dat egi

Dicit q tango tangis facit tetigi in preterito. Sed ago 7 frango faciunt preteritum in egi: vt egi 7 fregi.

Preterito duplici duo significat stimulando

Pungo facit pupugi: punxi punctos numerando.

Dicit q pungo gis significat duo idest habens duas significaciones duplici preterito idest secundum duplex preteritum: facit pupugi stimulando idest quando stat per ponzer. facit punxi quando stat per far li ponti. con lago gia punctos numerando.

Dego degi dubit: que dat rego xi sociabis

Dicit q hoc uerbum dego gis per viuere facit degi in preterito. Deinde dicit q deriuata a rego regis faciunt in xi: vt surgo surrexi dirigo direxi.

Dans go si sum dat per tum gi xiqz supinat:

Dicit q verba tercie coniugationis desinentia in go facientia preteritum in si faciunt supinum in sum vt tergo terfi tersum. Et facientia preteritum in gi 7 in xi faciunt supinum in ctu: vt legi lectum 7 terpi rectu.

I uel a si pre go uenit n mediante: supino

Semper n eripitur: tin cin an excipiantur.

Dicit q verba tercie coniugationis in go desinentia habentia i uel a ante go n mediante semper n eripiunt in supino: vt mingo minxi micum 7 frango frangis fractum. Excipiuntur uerba irrelecta p has syllabas vz tin vt tingo cin vt cingo an vt ango quia retinent n in supino. Et hoc declaratur in sequentibus.

Ita retinent ango tingo cingoqz supino

Et plango iungo planxi ctum: degoqz nullum.

Dicit q ista uerba retinent n in supino licet habeant i uel a ante go n mediante: vt ango ancium tingo ctum cingo cinctum plango plantu pago panxi pactum: dego degis nullu habet supinum.

Dat fixi fixum: fit de fingere fictu.

Dicit q figo figis facit fixum in supino: 7 fungo fungis facit fictum.

Ita si tumqz facit ui lo: ni geminetur

L ibi tunc per li lo preterit excipe ulsi

Uel uelli.

Dicit q uerba desinentia in ho faciunt preteritum in xi 7 supinum in ctum: vt traho traxi tractum. Deinde dicit q desinentia in lo non geminantia l faciunt preteritum inui diuisas syllabas vt colo lis colui. Notanter dixit: ni geminetur l quia ibi scilicet in illo uerbo quo l geminatur: tunc lo mutatur in li so: modo preteritum: vt pello uellis uelli: tamen excipitur inquantum facit uulsi.

L duplex repetit mutam: si muta precibit:

Dicit q quando uerbum in lo terminatum duplicat l muta precedente l existente in principio prime sylabe: tunc illa muta geminatur in preterito vt fallo fefelli 7 pello pepuli.

Tollo tulli: psallo psalli dat falloqz falli.

Dicit Auctor p modum exceptionis: q ista uerba tollo psallo 7 fallo licet geminant l i psonni: 7 habeant mutam i principio prime sylabe tñ no geminat preteritum: immo faciunt vt patet in littera fallo dat falli.

L simplex dat tum: sed sum geminata supino:

Dicit q desinentia in lo per simplex l faciunt supinum in tu vt colo colui cultum. Sed habentia duplex l faciunt sum in supino: vt fallo fefelli falsum pello pelli pulsum.

Tum uel itum dat alo: caret omni malo supino.

Psallere nolle caret: alienum dat tibi tollo.

c

Donit exceptiōe dicēs q' alo alis dat altū vel alitū in supino. Malo caret omni supino p'allere idest psal
lo et nolo nonuis caret supino. tollo tollis dat tibi alienum videlicet substuli sublatum.

Mo dat ui dat itum: premo preter emoq3: sed illa.

Excipias: quibus est pre se penultima longa:

Nam psi preterito tunc reddunt ptumq3 supino:

Dicit q' verba desinentia in mo faciunt preteritum in vi: vt tremo mis tremui. Preter emo et primo de
quibus statim dicitur. Sed excipias illa verba: quibus est pre se penultima longa que faciunt preteritū
in psi et supinum in ptum: ut prommo prompsi promptum.

S geminando si sum premo dat emo mi dat et emptum

Dicit q' pmo facit ppsi i preterito et psum in supio geminando: emo enim facit emi i preterito et eptū i supio

Mo dat ui gvel o si presit: et a cano nata.

Dicit q' desinentia in no gvel o precedente faciunt preteritum in vi: vt gigno nis genui et pono nis posui.
Et nata idest deriuata a cano nis per cōpositionem: vt precino nis precinui.

Ante no psi facit m: preter cano cetera ui dant.

Dicit q' habentia in ante no faciunt preteritum in psi: vt contemno contempsi. Cetera vero que nō possūt
contineri sub regulis predictis faciunt preteritum i vi: vt strenno strauit: preter cano nis quod facit cecini

Dat lino lini uel leni:

Dicit q' lino habet duplex preteritum videlicet lini vel leni: et non est in vsu in simplicitate sed in composi
tione ita: videlicet obliuo nis per spetazare.

Mo per ui dat itum. sine natis a cano: nam tum.

Ita precedit in his: psi tum dat: uiq3 facit tum:

Dicit q' vba tertie cōiugationis desinentia i no facientia preteritū i vi faciūt supinū i itū vt gigno igenui gei
tum. Sine natis a cano. i. vbiis deriuatis a cano nis: nā n precedit i his. i. deriuat s a cano: vt precino nis
precinui precinctū psi tum dat. i. facientia preteritū in psi dant supinum in ptum: vt contemno cōtempsi
contemptum. vtq3 facit tum. i. facientia preteritum in vi faciunt supinum i tum: vt strenno strauit stratum.

Mo dat ui dat itum breuis e si preuenit: m pi.

Ptumq3 remota facit: spi cetera ptumq3 dedere:

Dicit q' vba desinentia in po e breui precedente faciunt preteritum in vi et supinum in itum vt strepo pui
strepitum. Si vero m sit ante po: m remouetur et po mutatur i pi: ut rumpo rupi et supinum facit ruptū.
Cetera scilicet que non habent e breuem nec m ante po: faciunt preteritum in psi et supinum in ptum: ut
repor repis repsi reptum.

Dat linquo liqui: coquo coxi: ctum dat utrumq3:

Dicit q' linquo liquis facit liqui in preterito: et coquo facit coxi: utrumq3 facit supinum in ctum ut licitū
et coctum. Intellige secundum artem.

Ro ui tumq3 facit: ge cur excipiendo uerq3:

Dat si tumq3 gero: uelut uro: curro cucuri.

Cursum: ri uel si uerro uersumq3 supino.

Dicit q' desinentia in ro faciunt preteritū in ui et supinum in tum: ut tero triui tritum. Excipiendo vba intel
lecta per has syllabas: uidelicet ge idest gero cui idest curro uer idest uerro u idest uro que faciunt preteri
ta et supina sicut patet in littera. Sententia est clara.

Quero quesui quesitum redde supino.

A sero composita serui sertumq3 dedere.

Insero sic format et consero: uiq3 si tum dat

Sic sero formauit prius: et sensum duplicauit.

Composita a sero ris faciūt preteritū in ui et supinū intum. Ideo dicit: Insero sic format et consero cōser
ui cōstitum. Ideo dicit et consero viq3 situm dat. Deinde reddit causam huius ponendo regulam de sero
seris: et dicit: Sic sero formauit prius et sensum duplicauit. q. d. q' sero ris anteq' esset cōpositum: forma
uit preteritū sic et dictū est. i. in rui et in ui: ut sero rui et seui. et geminat preteritum et supinum. i. significatū
Nam in quātū facit serui stat per inserire: et in quantum facit seui stat per semenare.

So sui situmq3 facit: sed deme capeffo.

Quod si sumq3 tenet sic: uiso sicq3 faceffo

Dicit q3 desinentia in so faciunt preteritum in sui z supinum in situm: vt laceffo lis laceffui sitū. Sed deme idest excipe capeffo lis quod facit capeffi in preterito z capeffum in supino. uiso sis z faceffo sis sic idest si militer faciunt: z sunt verba desideratiua.

Piiso preteritum per ui formando: dat istum.

Dicit q3 piiso sis facit piisui in preterito z pistum in supino.

Ante to c ueniens in xi cto mutat z in rum.

Dicit q3 desinentia i to c pcedere mutat cto i xi i preterito z cto i xū in supino: vt flecto xi flexum.

Datq3 xui pecto pariter xi: sic quoq3 necto.

Dicit q3 pecto facit pexui in preterito vel pexi: z similiter necto facit nexui vel nexi.

Ante to uerba duo retinent r: absq3 supino.

Prebet ui sterto: ti format sum quoq3 uerto:

Dicit q3 duo uerba habent r ante to: vt sterto tis z uerto tis. sterto facit stertui in preterito z caret supio. uerto facit uerti in preterito z in supino uersum.

E duo corripunt: quorum peto ui facit z tum.

S geminando sui format meto: deinde facit sum.

Dicit q3 duo uerba habent e breuem ante to scilicet peto z meto: peto facit petui in preterito z petuum i supino: meto facit messui in preterito z messum in supino geminando s.

Dat si sum mitto: tamen s geminando supino:

Dicit q3 mitto tis facit in preterito misi z in supino missum geminando s.

Dat sisto statui: si transeat: atq3 statutum.

Et si sit neutrale sisti: nullumq3 supinum.

Dicit q3 hoc uerbum sisto sis si transeat idest si est transituum facit statui in preterito z in supino statutū. Et si sit neutrale idest neutrum absolutum: facit sisti in preterito z caret supino.

L uo preueniens de uo ui format z utum:

Dicit q3 habetia l ante uo faciunt preteritū in ui mutādo vo in ui vt uolui: supinum facit uolutum.

Longaq3 precedens uocalis xi facit z ctum.

Dicit q3 ubi habes uocalē longā ante uo facit preteritū in xi: vt uiuo uixi: z supinum facit uictum.

Ho dat ui rum nexo: format teroq3 textum

Dicit q3 desinentia in xo faciunt preteritum in ui: vt nexo nexui. z tero texui nexo facit nexum in supino z tero facit textum.

Qst predicta uide: que sit formatio quarte.

In hac parte Auctor determinat de preteritis z supinis vborum quarte coniugationis. Et prio se continuat cum precedentibus dicens. Post predicta uide que sit formatio quarte.

Uel uel ui ri si uel xiq3 dat ij uel psi:

Auctor pōit generalit̃r imitōes preteritū z vborū q̃te cōiugatiōis dicēs. Quarta cōiugatio dat i preteritis has imitōes: v3 vi: vt audio audiui vel vi vt saluo salui: vel ij vt salio salij: vel ri vt reperio reperi li vt scio sensi xi vt vincio vixi: psi vt sepio sepsi: ni vt venio ueni: z suum compositum vt inuenio inueni.

Dat cio xi quotiens n preuenit hac sine dat si.

Dicit q3 uerba quarte coniugationis desinentia in cio n precedente faciunt preteritū in xi: ut uiuicio uixi. hac sine dat si idest desinentia in cio sine hac littera n dant si in preterito: ut sarcro sarfi.

Non sine compositis debent dissyllaba demi:

hec faciunt in ui: sic format sancio sanxi

Ponit excep. a regula p̃dicta dicens q3 vba dissyllaba. i. ouarū syllabarū i cio desinentia debent demi idest excipi nō sine cōpositis: quia etiam composita excipiuntur. hec enī faciunt in ui ut scio sciui z nescio nesciui

Deinde dicit q3 sancio sic format preteritum: quia facit sancui uel sanxi.

De uerbis quarte que dant cio dicta notare.

Epilogando dicit magister: decet notare de verbis quarte coniugationis terminatis in cio: et illa que dicta sunt quia dicitur quod de illis sufficienter dictum est. Ideo dicitur quod sunt notanda ea que dixit.

Cetera preteriti uocem fecere per iui.

Dicitur quod verba quarte coniugationis que non possunt contineri in regulis predictis: faciunt preteritum in ui: ut audio audiui seruis seruui.

Sed legem cassant hanc cassus: et inde creata.

Haurio sentio sepio si: ui cambio uel psi.

Dat uenio ueni: sit que componis ab illo

Dat salio salui salij quoque siue salui.

Ponit exceptionem a regula predicta dicens: Cassus id est verba intellecta per has sex litteras contentas in hac dictione cassus: cassant. id est destruunt hanc legem. id est regulam predictam. Per e intelligitur Cambio bis quod facit campsi uel cambiui: per a haurio ris hauri per s sepio sepsi. per s sentio sensi. per y uenio ueni et eius composita ut reuenio reuent. per s salio salij uel salui: sed tunc non excipitur. Hoc etiam intelligitur de compositis eorum: ut exhaurio exhausti. Et ideo dicitur: et inde creata.

Queque parit pario simul excipiuntur: et aio.

Dicit etiam quod uerba illa que pario ris parit per compositionem: debent excipi a regula supradicta: quia non faciunt in ui: imo faciunt sicut statim dicitur. Et hoc uerbum aio ais excipitur: de quo dabitur doctrina in capitulo de anomalis et defectibus. Nota quod pario paris in simplicitate est tertie coniugationis: in compositione uero quarte ut reperio.

Appario dat nata rui nisi quod reperire

Comperio que peri faciendo preterire.

Dicitur. A. quod deriuata a pario paris faciunt preteritum in ui: ut apio apui. nisi reperio et properio quod facit reperi et properi.

In xi preterita per tum fecere supina.

Dicitur quod facientia preteritum in xi: faciunt supinum in ctum: ut uinco uinxi uinctum.

Preunte uel r si tum facit: his sine dat sum.

Dicitur quod facientia preteritum in si l uel r precedente: faciunt supinum in ctum: ut facio fars fectum et fulcio fulsi fultum. Facientia uero preteritum in si sine his litteris. s. l uel r faciunt supinum in su: ut sentio sensi sensum.

Excipias haustum dans haurio: sepio septum.

Hic Auctor: ponit exceptionem a regula predicta dicens quod haurio et sepio: licet faciant preteritum in sita men excipiuntur: quia haurio facit haustum et sepio septum.

Ut uenio: sic dant ab eo uenientia: uentum.

Dicitur quod uenio facit uentum in supino: et eius composita ut reuenio reuentum.

Et quicquid pario parit r preunte facit tum.

Dicitur quod composita a pario ris faciunt supinum in tum r preunte: ut reperio ris repertum.

Iui preteritum semper transfertur in itum.

Dicitur quod facientia preteritum in ui faciunt supinum in itum: ut audiui auditum.

Dat salio saltum: dum ui facit excipiendum.

Dicitur quod salio facit saltum in supino: in quantum facit salui in preterito excipitur: quia non facit saltum.

In quibus eripitur: duo deme supina: sepultum

Quod sepelire facit: amicere figurat amictum.

Quia superius dixit quod facientia preteritum in ui faciunt supinum in itum: ideo dicitur ponendo exceptionem in his uerbis sepelio et amicio: que cum deberent facere sepeliui et amictui: abijciuntur et faciunt sepulsi et amictui.

A quo composita uel eo breuiare supina

Constat: et ambitum non corripit ambio solum.

Quia superius dixit quod facientia preteritum in ui faciunt supinum in itum penultimam producendo: modo ponit exceptionem in compositis ab eo is et ueo quis dicens quod corripunt penultimam supini: ut nequeo nequi ut nequitum et transeo transiui transitum. Sed de hoc uerbum ambio ambis non corripit imo producit pe. supini: ut ambio ambis ambitum. Et si dicatur et obijciatur de hoc uerbo superbio bis quod pro pe. su

pinā dīcatur q̄ non est cōpositum de super et eo: sed est deriuatum de superbus superba superbūm.

Ireperire cupis ex deponente supina:

Actiui singe uocem: formaq; per illam:

Sicut letatum uerutum: sed plurima uerba

Ille creant aliter: probat hoc ratus atq; misertus

Superius Auctor nos docuit formare preterita et supina uerborum actiuorum q̄ neutrorū. Nūc autē docet et datur itendit d̄ supinis uerborum deponentium siue de supinis uerborum habentium passiuam uocem. Et dicit: Si tu cupis reperire supina ex deponente uerborum tu debes fingere uocem actiuam preponere q̄ habeat uerbum in o terminatum: et formare preteritum et supinū secundū illā uocem actiuā et repto supi no illius uerbi actiue uocis imediate habebis supinū uerbi deponentis quod simile est. Ex quo quidem supino et uerbo sum es est poteris supplere preteritum illius uerbi deponentis. De hoc. A. ponit exemplū dicens: Sicut letatū uerutum. Pre-suppoam q̄ iuciat leto tas: hoc tale uerbum leto tas faceret letatū p illā regulā. As i preito et cetera et faceret letatū i supino p illā regulā: Regula que formā et cetera. Ex quo scire possumus: q̄ letatū est supinū huius uerbi leto letaris: ex quo supino et uerbo sū es est supplet preteritū ubi: v3 capiēdo participiū preitū temporis ab ipso supino deriuatū ut dicēdo letatū sū uel sū similis possum dice re d̄ uerū p illā regulā: De deo deq; geo leo queo uel ueo dicta. Sufficiūt i uolūntas et c. Et ei supinū ueritū p illā: Que dāt preita p vi caruere supio: Nū faciāt in itū et c. Eodem mō per cetera discurrendū est. Sed plurima uerba excipiuntur: que aliter faciūt supina q̄ dictum est. Probat hoc ratus atq; misertus: fingamus q̄ reo res reperitur eius preteritum faciet reui per illam regulam: De deo deq; geo et cetera et supinū reitum uel careret. Et sic deberemus dicere q̄ in preitio de reo: faciet reuitus sum uel fuit: aut carem tali preitio: s3 quia facit rat: iō excipit. Pretea fingam q̄ iuciat misereo res et preitū fac miseri p illā regulā: De deo deq; geo et c. Et supinū faciet misertū. Et psequēs misereo: faciet miseri r sū uel fuit: Et q̄ fac miseri sū: iō excipit.

Dat fateor fassum: nullum liquor medeorq;

Et uescor cum reminiscor eis adiungere debes:

Dicit q̄ fateor facit fassum deberet enim facere faticum fingendo uocem actiuam: Deinde dicit q̄ liquor ris et medeor ris uescor ris reminiscor reminisceris nullum habent supinum.

Hec circumloquū non seruant preteritorum:

Quali. d. q̄ predicta carent supinis ex eo q̄ non seruāt circumloquiū preitio: u a quo a trahere deberent originem. uel sic exponat et forte melius: Nam. i. certe. predicta nō seruāt circumloquiū preitio. L. carent supplectioe preitio: ex eo q̄ caret supinis: quibus deficientibus necessario deficit supplectio preitio.

Disce supina date p deponentia terne.

Dicit magister: O lector disce dare supina uerbis deponentibus tertie coniugationi non seruantibus regulam antedictam v3: Si reperire cupis et cetera. hec patent in sequentibus.

Gressus commentus fretus frutusq; pfectus

Et frutus lapsus nactus quoq; pactus adeptus.

Altus et iratus oblitus functus et usus

Questus complexus nifus uel dicitio nixus

Dicit q̄ ista que in littera ponuntur: nō formantur secundum uocem fictam: uidelicet gressus de gradior ris: Nam deberet facere grassus ficta uoce actiuā. s. gradio per illam regulā: Dat oi sumq; dio. Eodem modo discurrendum ē per cetera. Et si aliqua reperias: que formantur secundum uocem fictam: dicas q̄ de ipsis est doctrina et non exceptio: ut iratus quod uenit ab irasco ris: fingamus uocem actiuam. s. irasco faciet iratū per illam regulam. N uel s. abijcitur et faciet iratum per illam regulam: ut tum facit. Ideo patet q̄ non excipiuntur: sed est doctrina: Lamentus uenit a cominisco: frutus frutus et fretus a fruor: profectus a proficisco: ultus ab ulscisco: oblitus ab obliuisco: functus a fungor: usus de uitor: questus de queror: complexus de completo: nixus et nifus de nitor niteris.

Ortus et oriturus: mortuus est et mortiturus

Dicit q̄ orior et morior cū sint inie uel arte coniugatiōis: habēt preita iuxta inā coniugatiōē: ut ortus sū et mortuus sum: participia uero futuri tēporis iuxta quartam: ut oriturus et mortiturus pe. co. quam debent procedere per illam regulam: In ui preteritum et cetera.

Hinc expectatus faciunt loquor et sequor utum

Dicit q̄ expector ris facit expectatus sū: loquor locutus sum: sequor secutus sum.

Dat tuitum tuor. tutum tueor. ambo tueri.

Dicit q tuor ris facit in supino tutum: tuor ris facit tuitum: sed ambo faciunt tueri in infinitiuo.

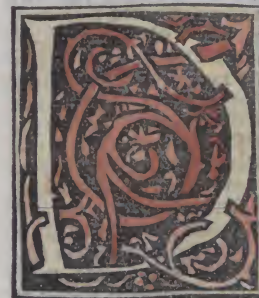
Dat nascor natum dat mensum metior: orsum

Ordior: et passum patior. potiorq potitum.

Sententia est clara in textu.

Eredo q exosus uerbo caret atq perosus.

Dicit. Al. q est opinionis q exosus qd idē est qd i odio habens et posus qd idē est: carere vbo. i. a nullo vbo deriuat: licet nō noia et nō picipia: tñ sup hoc possēt fieri qstiones: de quibz ad plens nō fit mentio:

Onatum sequere per uerba fruuentia lege.

In isto capitulo. Al. intendit determinare d vbls defectiuis et anomalis. Et primo dicit q tu dbes sequi donatū p vba fruuentia lege. i. regula. q. d. q tu debes variare vba regularia: sic donatus insinuat. Nā de vbls irregularibz ego dabo tibi doctrinam: vt patet in sequentibus.

Dic duc fac et fer: sic que pponis ab illis.

Dicit q ista vba dico cis duco cis facio cis et fero fers sūt irregularia in prima voce ipatiui: qz deberem dicere dice duce face et fere et dicim? dic duc fac fer. Et hoc forte ad osiam gñ et dñi h? nois dica dice fere fere et ablatiu huius nois dux et fax et cetera. Similiter est dicēdū de cōpositis eorum vt benefacio cis. Imperatiuo modo bene fac.

Cum facti auertit in i: uerbi regula seruit:

Dicit. Al. q facio cis qñ mutat a i i cōpositione: tunc regula vbi fuit sibi idest quando irregulariter declinatur: inficio cis. Imperatiuo modo tūc ifice.

In ui preteritum de se data tempora quedam.

Syncopat: hinc deme dissyllaba: quodqz sit inde.

Dicit q pterira i vi terminata syncopat qdā tempora data de se. i. aliquas voces ab ipsis deriuatas vbi gratia: Preteritū huius vbi amo as facit amauit: et ab ipso deriuat amauisti: qd aliquādo syncopatur: et dicimus amasti. p amauisti et sic de similibus. Sed notāter dicit tpa qdā qz nō omnia syncopatur: sed ali quā. Neqz debemus aliqua syncopare: nisi reperiat̃ur ab auctoribus syncopata. vnde: vñs syncopauit fuerit veterū vestigia seruet. Deinde ponit excep. dicens: hic demes dissyllaba. i. preterita duarū syllabarū et illa que ab eis deriuantur: qz talia nō patiunt syncopam: vt neos neni neuisti: deneo deneui deneuisti.

Sed dices nosti flasti flesti quocqz fisti

Nūc pōit excep. ab exceptione p̃dicta dicens: q preterita in littera posita licet sint dissyllaba idest duarū syllabarū in prima persona: tamen inueniuntur syncopata: vt nosti pro nosti flasti pro flauisti flesti p fleuisti dixti pro dixisti. Aliqui dicunt scisti et tunc exponitur scisti pro sciuisti.

Cum uerbo quod habet quarto casu sociari:

Participis tempus dare preteritum uideamus:

Et careant illo: que non licet addere quarto.

Preteritum uerbi damus istis: participantis.

Nunquam preteritū nunquam uel raro supinum:

Ambigo compesco disco posco tremo glisco:

Lambo uel linga metuo timetur geo caluo:

Linquo uel fugo paueo fugit horreo scando.

Mando cum scabo scalpo coniungito cerno.

Accusatiuis tamen hec possunt associari.

Dicit. Al. q vba que habent cōstrui cū accusatiuo casu p naturā ppiā: possunt et habere picipium preteriti temporis. i. i passiuis eorum: et p cōsequens idem possunt habere supinum: vt amo amatū amor amatus sūt Illa uero q nō possunt uel nō habēt cōstrui cū accusatiuo: carent pterito participij: vt serui seruiui nō enī reperitur seruitus sum. Tamen aliqua sunt que licet possunt cōstrui cum accusatiuo casu: non habent

preteritis principij nec habent supinū: et si habent hoc raro contingit. Et sunt ista q̄ i littera numerantur. s. abigo
cōpescō et cetera d̄ quib⁹ v̄bis cū aliqua sint obscura: ipsa declarabo. Ambigo p̄ dubitare: cōpescō p̄ p̄strē
zere: caluo pigānare: fugo p̄ tectare: scādo p̄ mōtare: mādō p̄ mādare: scabo p̄ gratare: scalpo p̄ rālp̄are.

Dices de neutris: q̄ raro participantis.

Servant preterita: sed multis adde supina.

Dicq̄z fere cuncta per rus formare futura

Inde tamen tollis ea que casuere supinis.

Dicit q̄ neutra raro habēt p̄teritū p̄cipij. i. p̄teritū p̄sentū ex suppletionē p̄cipij et huius v̄bi sum es est.
Sed multa habent supina: vt seruo seruū obediō obeditū: et fere omnia habent p̄cipiū i rus vt serui
turus obediurus. Tamen excipiuntur ea: que carent supinis que etiam carent participijs i rus. Ideo dicit
Inde tamē tollis et: Que autē sunt illa neutra q̄ habēt p̄teritū et nō supina: declaratur vt infra.

Preteritum neutra dant hec: desuntq̄ supina.

In rus par ratio facit illa carere futuro.

Estuo sterto mico rudo strido studeo psallo.

Conquesi parco.

Ut docui iunge preter sex neutra secunde.

Sex retinent neutra pla no ca ua pa do supina.

Dicit q̄ ista v̄ba extuo as p̄ boglir: sterto tis p̄ ronfar et omnia supradicta habēt p̄terita: vt extuo extuauit
sterto steruisti n̄ habēt supina. Ideo carēt p̄cipijs i rus q̄ p̄cipia i rus formantur a supio qd̄ deficiēte nō
possūt formari. Et hoc est qd̄ dicit: In rus par ratio. Deinde dicit q̄ v̄ba neutra scdē cōiugatiōis vt docui
idest facientia p̄teritū sicut doceo doceas: iunguntur p̄dictis: quia ipsa carēt supinis et p̄cipijs i rus. vt
ego equi supinis caret. Excipiuntur sex que habēt supina: ideo dicit preter sex. Et hec sex intelliguntur per
sex syllabas positas i v̄lno versu scilicet pla idest placeo ces cui placitū: nō noceo ces cui nocitū: ca careo
carēs carui carinū vel cassū va valeo les valui valinū: pa pateo p̄tes tui passū: do doleo les lui dolitum.

Audeo cum fio soleo quoq̄ gaudeo fido:

Quinq̄ puer numero neutro passiva tibi do:

Dicit A. q̄ quinq̄ sūt v̄ba neutropassiva: vt supra cōtinetur i metro: q̄ defectiva seu irregularia sūt: q̄ in
preteritis p̄fectis et i his q̄ formantur ab eis: retinēt litteraturā passiuorū et ceteris vero neutrorū. Juxta
donatū dicentē: Cuius generis neutro passivi. quare? quia in preteritis perfectis et

Exulo uapulo liceo nubo quattuor ista.

Sensum passivi sub voce gerunt aliena.

Dicit Auctor q̄ sūt quattuor v̄ba q̄ sub voce activa passivam retinent significationem et constructionem. s. ex
ulo as per si bandezato et reliqua vt in versu continentur. Et dicuntur defectiva quia deficiunt a recta si
gnificatione. Nam gerunt sensum passivi sub aliena voce idest sub voce neutrali.

Largior reperior ueneror moror osculor hortor:

Eriminor amplector tibi sunt communia lector:

Si bene conumeres: interpretor et hospitor addes

Dicit q̄ verba cōmunia sunt irregularia ex eo qd̄ habent duas significationes sub vna terminatiōe

Bis duo sunt odi noui cepi meminiqū:

Que retinent sensum presentis preteritiq̄:

Que formantur ab his: pariter sensum duplicabūt:

Datq̄ memento memini dedit ante memento:

Dicit A. q̄ ista quattuor: uerba in textu notata sūt defectiva seu irregularia: q̄ deficiūt aliquib⁹ tēporib⁹
bus: et q̄ sub una terminatiōe retinēt sensū p̄sentis et p̄teriti tēporis. Carent ēt iperatiuo p̄ter memini qd̄
h̄z mēto in singulari et mēmore in plurali. Ideo dicit: Datq̄ mēmore et. Et ē sciendū qd̄ alia tempora
q̄ formantur ab illis: v̄z odi noui cepi et memini parit̄ sensū duplicabunt. s. h̄būt sensū p̄sentis tēporis: vt nō ui
noueram nouissē noueri nouero nouissē et sic de silibus. Ideo dicit: Et que formantur ab his et cetera.

Ex do passiva: nisi dor solum lego dicta.

Dicit q hoc verbum do das habet passivum in omni persona preterqz in prima. Construe ego lego passiva dicta ex do das. nisi solum dor: quia non invenitur de usu.

Aio sisto sero tollo furio serio cerno

Ex his preterita negant usus habere creata

Dicit Auctor q ista verba aio sisto 7 c. de se no habent preterita nec supina licet mutentur ab alijs verbis. Nam aio facit dixi dictum: 7 mutatur a dico dicis. Sistio facit steti: 7 mutatur a sto stas: 7 tunc caret supino: aliquando facit statui statutum 7 tunc mutatur a statuo statuis. sero facit tuli 7 latum 7 mutatur a tollo tollis. Tollo facit subuli sublatum. serio facit percussi percussus a percutio percutis. Furio facit insaniui insanitum ab insano nis. Cerno facit creui cretum descendit a cresco scis.

Passivi ternis impersonale notabis:

Dicit Auctor q verba impersonalia sunt defectiva: quia variantur per unam vocem tantum. s. per tertiam personam passivi singularis numeri: ut verbo impersonali tempore presenti amatur.

Personas dabit impium primas in utroqz

Tempore presenti ternas quas dat modis optans

Extremo ternis est altera forma futuri.

Quas dedit indicij sibi presens: has dabis illis

Uel or adijcias: uolo compositivaqz demas

Dicit Auctor q imperium idest modus imperativus dat primas personas plurales in utroqz tempore scilicet in presenti 7 in futuro: quas modus optans. i. optativus dat extremo. i. futuro: q. d. q prima persona pluralis numeri presentis 7 futuri temporis imperativi est similis terne persone futuri optativi modi. Et ultra dicit q imperativus in tempore presenti habet ternas personas similes personis futuri temporis optativi modi. verbi gratia: Nam dicimus imperativo modo ama amet. Et pluraliter amemus ate ament. Futuro amato tu amato ille. Et pluraliter amemus tote anto. In futuro optativi dicimus: futuro vram amemus etis ent. Et quo patet ut dictus est. Deinde dicit q altera forma est ternis. s. tertis personis futuri imperativi: 7 docet ipsas formare dicens: Tu dabis illis ternis personis futuri imperativi tam singularibus qz pluralibus illas ternas personas: quas presens tempus indicij. i. indicij dedit sibi: 7 abijcias o vel or. o in activa voce ut amo as at: addita o fit amato in singulari amant addita o fit amato in plurali or vero additur in passiva voce: ut amat addita or fit amato in singulari amant addita or fit amato in plurali. Si vero verbum non habet actuum debeamus fingere q habeat: ut si volumus formare ternas personas futuri imperativi huius verbi. s. agredi oris: fingamus vocem actuum. s. agredio dis 7 addita or fit agredior: sic habemus tertiam personam singularem futuri temporis imperativi: ut agredimur tis unt: 7 addita or fit aggredimur. Et sic habemus tertiam personam pluralis imperativi. Et est sciendum q secunda 7 tertia persona futuri imperativi singularis numeri sunt similes tam in activa voce qz in passiva. Deinde ponit exceptionem dicens: Uolo compositivaqz demas. q. d. q uolo nis 7 eius composita excipiuntur: quia non habent imperativum modum preter nolo non uis non uult: de quo dicitur inferius ibi: Nolo paterem sequitur.

Ante te tote mini minor a dat prima: sequensqz

Elongam: iqz breuem dat tertia: quartaqz longam.

Dicit q verba prime coniugationis habent a producta ante te in secunda persona presentis temporis imperativi modi pluralis numeri. Et habent a producta ante tote in secunda persona pluralis numeri futuri temporis 7 hoc est in activa voce: ut amate tote. In passiva uero habent a ante mini ante mino: ut amami amamini or. Verba secunde habent elongam: ut doce at doce tote. Verba tertie habent i correpta ut legite tote legimini noz. Verba quarte coniugationis habent i productam: ut audite tote audimini noz.

Presentis nota sic fit persona secunda.

A prior eqz sequens: dat e tertia: sed dabo quarte.

Hic Auctor docet nos qualiter dicere debemus in secunda persona presentis temporis imperativi modi singularis numeri dicens q prior. i. prima coniugatio dat a producta in secunda presentis temporis imperativi modi: ut imperativo mo ama. Sequens. i. secunda dat e producta: ut doce. Tertia dat e correpta: ut ipe ratio mo lege. Sed ego dabo i productam quarte coniugationi: ut imperativo modo audi.

Adde re passivo: modus ultimus huic similatur.

Modo ponit regulam de secunda persona imperatiui passiue vocis. Et dicit q si volumus inuenire secundam personam singularem verbi passiui: debemus addere re secunde persone actiui: vt ama addita re fit amare. Deinde dicit: q infinitiuus modus similatur huic. s. i. peratiuo passiui: vt infinitiuo mo amare.

Tres ri pro re dabunt: re lego iacit: iqz ex e.

Nunc ponit regulam de infinitiuo passiui dicens q tres: scilicet coniugationes scilicet prima secunda et quarta dabunt ri pro re idest mutabunt re in ri formando infinitiuum passiui: vt amare re in ri fit amari docere re in ri fit doceri: audire re in ri fit audiri. Deinde dicit: Re lego iacit: iqz dat ex e. q si dicat q vba tercie coniugationis abijciunt illam syllabam re ab infinitiuo actiui: et postea mutant e in i formando infinitiuum passiui: vt legere abiecta re et e in i fit legi. Expone sic litteram: Lego idest verbum tercie coniugationis iacit idest abijte: qz pro et dat i ex e idest mutatur e in i.

Prouideas primis e uel a ternisqz futuri

Quia superius dixerat q prime persone imperatiui modi pluralis numeri presentis temporis et futuri. Etiam tercie persone tam singularis q pluralis numeri presentis temporis optatiui modi erunt similes persone plurali ac tertijs futuri optatiui. Ideo nunc dat vnum notabile: qualiter pronuciare debeamus futurum optatiui: Et dicit: Tu prouideas e i primis scilicet personis qz pro et tertijs futuri optatiui modi quasi dicat q e et a in futuro optatiui: sed in prima coniugatione et a in reliquis. Ideo aliqui dicunt prouideas e in primis. s. coniugationibus. s. futuri optatiui: vel a in ternis. i. i tribus alijs coniugationibus.

Sum passiuia notant: sed abest modus imperialis:

Sis dabis huic: sed ades ex assum sume uel assis.

Sitis et este: inde formabis cetera recte.

In ista parte Auctor docet variare suz es est dicens: q vba passiuia notant hoc verbum sum es est: hoc est ostendunt qualiter debeat variari: Nam inuenitur sum es est variatum in verbis passiuis in omnibus temporibus et modis preter q in imperatiuo. Ideo dicit: sed abest modus imperialis: Deinde declarat quo modo facere debet in imperatiuo dicens: Tu dabis huic idest imperatiuo hanc vocem sis. Sed ab hoc verbo composito tu sume ades vel assis i imperatiuo. Deinde dicit: uide istas voces scilicet sis et este que sunt irregulares. Deberemus eni dicere: Imperatiuo modo si fit. Et pluraliter sumus sive sint. Tu formabis cetera recte idest secundum regulas datas de formis personarum.

Tempora terna forem dat fore: cetera sperne.

Rem dat res ret rent: remus caret atqz foretis.

Dicit q hoc verbum forem habet tria tempora: videlicet presens et preteritum imperfecti optatiui preteritum imperfectum subiunctiui presens et preteritum imperfecti optatiui et infinitiui. Ceteris vero caret: ideo dicit: Cetera sperne. Deinde dicit q non habet nisi has voces. s. forem res ret forent et fore in infinitiuo foremus autem et foretis: non reperiuntur plura. Et hoc est quod dicit: Rem dat.

Normam preterita seruant per a nomala uerba.

Auctor dat vnam regulam generalem: videlicet q omnia preterita seu sunt regulariter seu irregulariter formata seruant normam idest regulam et formationem in alijs vocibus a se formatis: non solum hoc intellige p verba regularia sed etiam anomala. Nam sicut amaueram formatur ab amau i i e et addita ram fit amaueram. ita etiam formatur fueram a fui i i n e et addita ram fit fueram.

Dat presens primi fers fert fertisqz: secundi

Presens fer ferte ferto fertote futurum:

Dat terni presens ferrem: socium sibi iunges.

Dat quinti ferre presens: eademqz notate

Tempora passiuo: ferris ferturqz notentur.

Ferre de hinc fertor ferre ferri q notentur.

Ad morem terne ferro cetera debet habere.

Hic ponit Auctor irregularitatem huius verbi ferro fers fert et eius passiui dicens et docens ipsum declinare qd est irregulare in istis vocibus: videlicet in secunda et tertia persona in singulari et in secunda plurali presentis temporis indicatiui modi: quia facit fers fert fertis: cu deberet facere feris ferit feritis. Et hoc est quod dicit: presens primi idest indicatiui dat fers fert fertisqz. Deinde dicit q est irregulare in imperatiuo scilicet in secunda persona singulari presentis temporis et in secunda plurali: quia facit fer ferte cum

deberet facere fere ferire. Dicit et qd est irregulare i futuro ipatiui i eo qd fac fero fertore: cu dberet facere fer
rito ferire. Et hoc e qd dicitur pns. i. ipatiui dat fer ferre: cu dberet facere fere 7 ferire: sumz dat fer
to fertore. Deid dicit qd est irregulare i optatiuo 7 subiunctiuo dices: Pns int. i. optatiui moi dat ferre: iuges
sibi socii idest subiunctiu: qui dicitur socius optatiui ex eo qd h3 pntiu impfectu simile pnti 7 preterito
impfecto optatiui: 7 preteritu plusqua pfectu simile preterito pfecto 7 plusqua pfecto. Est enim irregulare
i illa voce ferre: qd deberet facere ferere. Deinde dicit qd habet irregularitate i infinitiuo dices: Pns
quinti. i. infinitiu dat ferre cum deberet facere ferere. Preterea poit irregularitatem i passiuo dicens:
Eademq notate tepora passiuo. q. d. qd passiu de fero scilicet fero: est irregulare in illis tporib: i quib:
fero e irregulare. Et hoc declarat subiuncter dices: ferris feruas notet. Littera est plana. finalit poit irre
gularitate eiusde verbi dices qd i alijs tporib: 7 psonis fero dberet variari taqua si esset terite piugato
nis. Et hoc intendit cum dicit: Ad morem terne fero cetera debet habere.

Dat uolo uis uult uolumus nultisq uoluntq:

Iussio deficiens capit ex optate supremum:

Dat primo uellem: dat sine uelim modus optans.

Hec socijs repete: supremus dat tibi uelle.

Hinc finem demas: per ternam cetera formas.

Hic. A. docet nos variare hoc verbu volo. Et dicit qd est irregulare seu defectiuu i illis tporib: 7 i illis pso
nis: qd i lra ponit. Inceteris vero declinat admodu terite piugatois. Et hoc est snia. Tunc uenias ad con
structionem q talis est: Hoc verbu volo dat istas voces irregulares i tpe pnti modi idicatiui: ut vis uult
uolum? uultis uoluit aut est regulare sz poit ea doctrine. Iussio. i. ipatiu? mod? deficiens capit supm ex
optate. i. optatiuo i futuro loco ipatiui: ut vis. q. d. qd volo vis caret ipatiuo: sed loco ipatiui utimur fu
turo optatiui. Modus optans. i. optatiuus dat primo. i. i primo tpe uelley: 7 dat sine. i. futuro tpe uelim.
Tu repete hec tpa p dicta socijs. i. tporibus subiunctiu modi similibus temporibus optatiui q sit tria. s.
presens subiunctiu qd assimilaf futuro optatiui. de alijs duob? dicitur est ante. Suprem? mod? i. infinitiu?
dat tibi uelle. Demas. i. auferas finem idest futuru tepus huic infinitiuo uelle. q. d. qd infinitiuo caret. Tu
formas cetera tempora de quibus non est facta mentio per tertiam. i. secundum tertiam coniugationem.

Hic malo primum raro formare futurum:

Jura tenere patris per cetera tempora dicit.

Dicit qd hoc ybu malo mauis mauult raro h3 prmu futuru. i. futuru idicatiui. Sed in ceteris temporib?
7 modis tenet iura idest regulu seu variationem patris idest prmitiu quod est uolo uis.

Nolo patrem sequitur: tamen imperialis habetur.

Noli nolite nolito nolitote nolunto.

Dicit qd hoc ybu nolo sequit. i. uariatur ad modu sui prmitiu quod est uolo uis. Tamen in hoc uerbo
habetur imperialis. i. impariuus modus qui no habebatur in suo prmitiuo: ut supra diximus. Deide de
clarat qliter fiat iste impariu? dicens: Tu debes dicere noli 7 nolite in presenti: in futuro nolito.

Es est ac esse dat edo: dat cetera terne:

Ad plures edite dic: plures dant tamen este:

Dicit qd hoc ybu edo qn stat p magiare est irregulare i quat facit es est i secuda 7 tertia psona presentis
idicatiui moi: 7 et i quat facit ee i infinitiuo: qd deberet facere edo edis edit infinitiuo mo edere. Deide dicit qd
i alijs tporib? declinat ad modu terite piugatois. s. dic cetera terne. Deide poit irregularitate i ipatiuo
dices: Ad plures edite sed plures dat tñ este qsi dicat qd scda psona pntis ipatiui peratu fac edite vl este.

Es est ac estur dant edo: dic cetera terne.

Quasi dicat qd edo es est facit estur in impersonali 7 etiam in passiuo.

Dat fio fierem fieri: dat cetera ternam:

Extremum presens dabit imperialis.

Dicit Auctor: qd fio sis est irregulare in quantum facit fierem in optatiuo 7 preterito i pfecto subiunctiu.
Certeza vero tepora h3 ad modu terite piugatois. Deide dicit qd presens tepus imperialis. i. ipatiui moi dat
extremu int. i. futuz optatiui qui d terna? mod? q. d. qd loco ipatiui moi utimur futuro optatiui modi.

Que sumus ex queso retinens nil plus dare quero

Dicit qd hoc ybu qso. i. rogo h3 hac uoce qsumus 7 no plus

Dat mereor merui: mestus sum mero flenti.

Dicit q hoc vbu mereo: mereris apud modernos fac merui i preterito: z oheret facere meru' su. Et mereo res p piangere deberet facere merui i preterito: z facit mestus sum.

Explicit expliciunt dic: in fit inquit z inquam.

Tantum presentis sunt temporis inquit z insit.

Nil plus inueni: nec ab inquo dicitur inquit.

Inquam presentis est z quandoqz futuri.

Hoc defectuum uerbum sed dicito solum.

Dicit q hoc vbu explici: i. finit si hz nisi hac voce expliciunt. Deinde dicit q hec tria vba. s. i. i. i. dicit inquit z iqua sunt defectiua: qz n habet alia voce. Postea declarat dicēs q iit z iquit sunt tantu pēns tēporis: nec pl' iuenit d iplis. Nec ē credēdū q iquit ab inquo dīuat: imo inquo ē vbu p se z iquit p se. Preterea dicit q inquam aliquādo est pēns temporis z aliquando futuri.

Inquo quis inquit quimus quisqz quiuntqz

Am tantum dicunt es z donare futurum.

Est pēns inque: nil plus uult usus habere.

Dicit q hoc vbu i quo sic variat: Inquo is inquit. Et pluralit' iquim' itis iuquunt. Futuro inquam es et.

Inque vero est presentis temporis: nec plus habemus de viu

Deqz uale quidam dicere ualete ualeto.

Dicit q hoc vbu uale est defectiuū: qz nō hz nisi ipatiuū. s. uale in singulari z ualete in plurali z hoc in pre

senti. In futuro autem habet ualeto in singulari z ualeto in plurali.

Sic formatur aue: nil plus poteris reperire.

Dicit q hoc uerbum aue: formatur. i. variatur sicut uale: z nil plus poteris reperire.

Processu simili salue formare decebit

Dicit q hoc vbu salue variat sic aue z uale. Nota q hec tria vba. s. aue uale z salue sunt vba saluatoria: sed

differūt qz uale dicit i recessu: aue i aduētu: salue tā i aduētu q i recessu. vñ vñus: Aue dic venies de iure:

valeqz recedens. Hoc uerbum salue comprehendit aueqz valeqz.

Alio dic is it: unt plurali sociabis.

Sic per preteritum lector discurre secundum:

Sentētia est hec: q hoc vbu aio ais. Et pluraliter aiunt. Preterito imperfecto aiebam aiebas aiebat. Et

pluraliter aiebant. Et nil plus habet.

Inuenitur ai.

Quasi dicat q in impatiuo huius uerbi aio reperitur ai z nil plus secundum vsum.

Is it declinet ausim: pluraliter ausint.

Dicit q hoc uerbum ausim id est audaciam videlicet: non habet nisi ausis ausit. Et pluraliter ausiui.

Et faxo faxis faxit dic z cedo pro dic:

Id est hoc uerbum faxo id est desideranter facio declinatur faxo xis xit. Deinde dicit q hoc uerbum cedo

quod idem est quod dico: est defectiuum: quia nil plus habet.

Quattuor in uerbis sunt forme preteritiqz.

Dic inceptiuam dic meditatuamqz carere

Hoc ē illud capitulu: i q dēterminat d quatuor formis vborū. s. pfecta ichoa

tua frequētiua z meditatiua. Perfecta ut amo. Inchoatiua: ut amasco

frequētiua: ut amito. Meditatiua: ut amaturio. Dicit igit sic: Quattuor

sūt forme vborū i vbis: ut dictū est: Deinde pōit unū notabile dicēs: Pre

teritiqz dic inceptiuā meditatuāqz carere quasi dicat q vba inceptiua seu

inchoatiua: ut masco z doceasco: z etiam meditatiua ut amaturio carent

preteritis z supinis.

Exuriūt tamen inuenies: z parturierunt:

Dic pōit exceptionē dicēs q exurio ris qd ē meditatiuū d edo es ē: z par

turio ris meditatiuū d pario ris habet preterita. Ideo dicit: Tamē inuenies

exuriūt z parturierūt: ut sacra pagina: exuriūt z alibi. Iaias parturiūt.

Ex uerbis illas perfectis credimus ortas:

Queq; frequenter agis: pariter formantur ab illis.

Quasi dicat q; iste due forme p̄dicte. s. icohatiua vel icēptiua ⁊ meditatiua: et illa verba que tu agis frequenter. i. que sunt frequentatiua formantur a uerbis perfectis. i. habentibus p̄fectā significationem. Et hoc est sine aliqua suppletionē.

Atq; prior eis data sit declinatio uerbi

Idest q; verba frequentatiua sunt prime coniugationis: vt cursio tas ⁊ legio tas.

Ex u supremi decet o formare supini

Si curro curso formabit nectoq; nexo.

Nūc docet formare verba frequentatiua dicens: q; nos docet formare o ex u supmi. i. supini ultimi. q. o. q; verba frequentatiua formantur ab ultimo supino uerbi p̄fecti u mutata i o. Exēpla ponit i lra sic curro curso.

Si tamen a longa sit in illius ante suprema:

Hanc in i mutabis formans ⁊ eam breuiabis.

Sic rogo dat rogito sic aptito fiet ab apto

Hic ponit exceptionem a modo formandi predicta dicens: q; a longa si sit in ante suprema idest in pe. syllaba illius supini: tu formans frequentatiuum a tali supino: mutabis hanc litteram. s. a in i ⁊ breuiabis eā litteram. s. i. Exempla parent in littera: Sic rogo dat rogito.

Sed si perfecti preteritum sit retinens gi:

Tunc ex persona presentis deme secunda

S: ⁊ to iunga: legito sic ex lego formas.

Hic pōit modū formandi frequentatiua dicens. Sz si p̄teritū ubi p̄fecti sit retinēs gi: vt lego legi: tūc formando frequentatiuū deme. i. remoue a secūda p̄sōa hāc l̄rā s: ⁊ iūgas hāc syllabā to: Exempla parent in littera legito ⁊ fugito.

Sciscitor ⁊ scitor dices: ⁊ querito sector

Dicit q; ista quattuor verba. s. sciscito: ris ⁊ scito: que veniunt a sciscito sciscitas vel a scito scis ⁊ querito tas qd venit a quero ris ⁊ secto ris qd venit a sequor: ris excipiunt: quia nō formantur vt supra in aliquo modorum supradictorum.

Hanc inceptiuam formam ueteres posuere

Lo cum p̄sōa p̄sentis iunge secunda

Uerbi perfecti: decet hoc exemplificari.

Serues seruesco dat norma tepesq; tepesco.

Hanc declinari faciet tibi tertia uerbi.

Nunc docet nos formare verba icēptiua seu icohatiua dicens: ⁊ verba icohatiua formantur a scōa p̄sōa uerbi p̄ntis addita hac syllaba co: vt serueo ues addita co fit seruesco. i. incipio serue. De hoc exēplificat in lra cū dicit: Decet hoc exēplificari: serues seruesco. Preterea dicit q; ista vba sūt itē coniugatiōis ibi. s. hāc dcliarī.

Sed dices h̄isco: cum regula format h̄iasco.

Hic pōit excep. dicens q; hoc v̄bū h̄isco scis icohatiuū d̄ h̄io h̄ias d̄beret facere h̄iasco secūdū regulā datā.

In meditatiuis fiet formatio talis:

Uerbi supremum perfecti pone supinum:

Et finem breuiata: cum quo rio sit sociata.

Parturio facere sic debes esurioq;

Nunc docet nos formare verba meditatiua. Et in conclusione dicit: q; verba meditatiua formantur ab ultimo supino uerbi p̄fecti u breuiata ⁊ addita rio: vt partum partu u breuiata ⁊ addita rio fit parturio esum esu addita rio fit esurio. Construe per te.

Uerborumq; data sit declinatio quarta

Quasi dicat q; meditatiua debent esse quarte coniugationis.

De iubet ordo libri uocum regimen referari:

Itud est octauum capitulum: in quo Auctor determinat de regimine dictionum. Et dicit sic: Ordo libri iubet regimen uocum hoc est dictionum: referari idest manifestari hic idest in hoc capitulo. Et hoc dicit: quia in principio huius libri promiserat post quattuor formas uerborum terminare quomodo dictiones construatur et dependeat adinuicem: ibi. f. Huic. p. posse meo.

Uult intransitio rectum supponere uerbo:

De personali tamen hoc intellige dici.

Auctor incipit a nominatio ostendens quomodo construatur. Et dicit Intransitio uult rectum supponere uerbo idest facere suppositum uerbo id est intransitio. Ideo dicit de personali tamen hoc intellige dici: ut in exemplo petrus legit: li petrus construatur cum illo uerbo legit intransitive: et regitur ab illo uerbo legit ex parte ante ex vi persone et numeri.

Sepe uocans uerbum sibi uult apponere rectum:

Et substantiuum: uel quod uim fuat eorum

Auctor nunc loquitur de nominatio prout regitur ex parte post. Et dicit q. uerba uocatiua ut uocor nominor et appello et substantiua ut sum et existo: et illa que seruant vim eorum ut: fio vado ambulo et incedo video et appareo: possunt regere post se nuntiu: ut uocor petrus: suus homo: fio bonus vado letus: video sapiens: et sic dissimilibus. Construe: Uocans uerbum substantiuum uel illud quod fuat uerborum: sepe uult apponere rectum sibi.

Horum consimiles debet coniungere casus

Copula personam dum pertineant ad eandem

Dicit q. copula horum uerborum supradictorum debet iungere similes casus: dum isti casus pertineant ad eandem personam. scilicet nominatiuus supponens ante et nominatiuus apponens post: ut ego uocor petrus. Nam li petrus et ego ut supra pertinent ad idem. Si uero non pertinent ad idem. scilicet suppositiuum et appositiuum: tunc non ualeret regula. Ecce exemplum: Ego uocor a petro: Ego sum in domo tua. Et est sciendum: q. nominatiuus a parte post regit ex vi copule.

Ex ui persone rectum regit initialem

Rectum qui sequitur uerbi natura gubernat

Dicit q. nominatiuus qui regitur a parte ante regit ex natura ut ipsi quod est alterum uel ex vi persone. Et nominatiuus qui regitur a parte post: regitur ex vi copule uerbi siue ex natura similitudinis copulationis.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges.

In casu simili: poteritque genus uariari

Tunc illos ad rem spectare decebit eandem:

Et plus commune precedere debet in istis:

Sicut homo sortes: animal capra: consimilesque

Superius. A. de. d. nro qui sine figura constructus nunc uo dicit. d. nro qui regit per figuram. Et dicit sic: Tu apponens idest appositio faciens iunges sibi dissimiles substantiuos duplices in casu simili. q. d. q. appositio habet fieri per duos casus immediate conuictos qui casus debent esse consimiles ut habet homo sortes: et genus poterit uariari. i. possunt poni in diuerso genere ut animal capra. Deinde dicit: q. tunc decebit illos substantiuos spectare ad eandem rem. Nam dicendo homo lapis non esset appositio quia homo et lapis non pertinent ad idem. Dicit etiam q. plus commune debet precedere in istis ut animal homo et non e contra. Et hoc explicat dicens. Sicut homo sortes.

Terne persone generaliter omnis habet

Rectus: scilicet demas pronomina quattuor inde:

Ista uocant rectos ad primam siue secundam:

Pauper ego ludo: dum tu diues meditaris

Nos tui loquimur: dum uos timidi taceatis

Dico de appositione Nunc dicit de uocatione. Et primo dicit q. omnis rectus generaliter habetur in se ipso sed deme. i. excipe ide quattuor pronomia. quorum nominatiui non sunt tertie persone. scilicet ego et nos qui sunt prime tu et uos qui sunt secunde. Dicit ergo q. ista quattuor pronomia predicta uocant ad se rectos. scilicet nominatiuos in se ipso ad pri-

ma siue secunda psona sub vbo pluralis numeri vel singularis psonae prime vel scde. Exempla patent in lra
Personas genera numeros conceptio iungit.

Personas sibi dissimiles conceptio iungit.

Ac per et in medio posita conceptio fiet.

Hic determinat de conceptione. Et dicit qd conceptio iungit iuicem psonas sibi dissimiles. i. conceptio h3 fieri p dictos substantias iter se dissimiles: v3 i psona vli genre vli numero. Jo aliqui habet huc vii subicqntē

Si preponatur conceptio nulla paratur.

Cui sententia pz p pcedentia. Exempla vō patebūt p seqntia. Deid dicit. A. ac p rē. q. d. qd conceptio h3 fieri p duo substantia copulata p hac cōiunctionem et in medio posita: vt ego et tu legimus. Preterea dicit qd si preponat ac rē. q. d. qd si pūctio preponat substantiis conceptio n pmitit vt i hoc exēplo: et petrus atoni legit.

Concipiens simile sibi uerbum uult retinere.

Nūc declarat ppterates pceptōis. Et primo dicit: Cōcipiēs. i. dictio cōcipiens uult retinere vbu sibi simi le. q. d. qd vbu debet concordari cū dictione cōcipiente saltem i illo atecedente: i quo sit cōceptio: vt i hoc exemplo: Ego et tu currimus: Ecce istud vbum currimus concordat cum illa dictione concipiente scilicet ego in persona: et in persona fit conceptio.

Prima duas alias recipit: sed non uice uersa:

Dicit qd prima psona cōcipit secūda et tertiā: vt ego tu et petrus legimus sed non vice uersa idest qd secūda et tertiā non potest concipere primam.

Concipiens medie da tertiā: nec retrouerte.

Expone sic: Tu cōcipiens. i. cōceptionem faciens da tertiā. s. psonā medie. i. secūde: nec retrouerte. q. d. qd secūda psona concipit tertiā: tertiē uero non potest concipere secundam.

Sic ego tuq3 damus: ego te fraterq3 rogamus.

Tu fraterq3 datis: dominus seruusq3 precantur.

In his duobus metris ponuntur exempla de his que dicta sunt patent de se

Per cum sed nunquam per uel conceptio fiet:

Tu mecum iuste debemus iura tenere.

Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo.

In istis v3ibus dicit: qd conceptio potest fieri p cū sed nō per uel. unde conceptio non fit dicendo ego vel tu lego. Preterea ponit exempla de cōceptione facta per cum dicens: Tu mecum iuste et cetera.

Sed non p quintum fiet conceptio casum:

Si quintus desit: ut petre tuiq3 rogate:

Cumq3 tuis socijs orate: frater dionysii.

Dicit qd conceptio non potest fieri per uocatiuum casum: si dictio concepta careant uocatiuo. de hoc pōit exempla dicens: vt petre tuiq3 rogate.

Inter personas non fit conceptio ternas.

Sed per et aut p cum conceptio fiet earū

Neutraq3 concipit: dominus seruusq3 precantur:

Petrus cum paulo regnant sub rege superno

Dicit. A. qd pceptio nō fit i tertijs psonis. Et ratio est: qd vna nō est dignior altera. Ideo dicit: Neutraq3 cōcipit. Et pōt exēplū i littera dicens: Dñs suusq3 pccantur. verūq3 uidetur aliquibus i tertijs psonis. Ideo Auctor dicit qd conceptio fit earum p hanc cōiunctionem et uel p hanc ppositionem cum. De cōceptione per et patuit exemplum ibi: Dominus seruusq3 precantur. De conceptione per cum dat exemplum ibi: Petrus cum paulo regnant sub rege superno.

Pluribus est tanquam sententia certa qd inter:

Personas possit fieri conceptio ternas

Dicit Auctor qd plures sunt certi: qd conceptio possit fieri i tertijs personis. Et hoc est uerū respectu generis: ut petrus et berta sunt albi. Et respectu numeri: ut homines et bos currūt. Ac etiam respectu casus: ut petrus cum paulo regnant et cetera. Non fit autem conceptio i tertijs personis respectu persone. Et

hac intentione locutus est auctor: supra: ubi dixit: Inter personas non fit conceptio ternas.

Et personarum generum conceptio fiet:

Dicitur quod sicut fit conceptio personarum: ita fit conceptio generum. q. d. quod sicut persone concipiunt se altera altera: ita et etiam genera concipiunt se alterum alterum. Et hoc declarat in sequentibus.

Adiectiva tenet generis conceptio masculis

Femineum recipit et neutrum: nec retrouerte

Uir uxorisq; toro sunt iuncti mente remoti.

Sunt domino grati uirgo cum uirgine iuncti:

Bos et iumentum sunt ad presepe ligati.

Hic Auctor declarat de conceptione generum dicens: Adiectiva tenet generis conceptio id est conceptio generum habet fieri per adiectiva. Deinde declarat quomodo habet fieri dicens: Masculinum recipit. q. d. quod masculinum genus recipit femininum et neutrum sub adiectivo vel relatio pluralis numeri et masculini generis. Et hoc intellige sic: videlicet quando masculinum genus concipit femininum et neutrum ut dictum est. Potest etiam concipere femininum tantum et neutrum tantum. Exempla patent in littera ubi hic uxorisq; toro et cetera: Sunt domino grati et cetera. Bos et iumentum et cetera.

Neutraq; femineis tanquaq; concepta uidebis.

Per uim sunt leges et plebsita coacte:

Nunc dicitur quod neutrum generis interdum concipitur a feminino sub adiectivo pluralis numeri et feminini generis. Et ponit exemplum in littera dicens: Per uim sunt leges et cetera.

Disiungit regimen quod iunxerat ante plensis.

Hi metuunt: alius domios aliusq; magistros

Superius Auctor dixit de plensi. Nunc dicit de proleni. Construe sic: Prolenis disiungit id est per partes diuidit regimen quod ipsa iunxerat ante. q. d. quod in proleni primo sumitur unum totum in supposito ubi: quod postea totum diuiditur per partes. Et hoc patet in exemplo ab auctore posito: hi metuunt alius domios et. Totum est hi et regit ab illo verbo metuunt ex parte ante ex vi persone et numeri. Alius et alius sunt partes et regitur ab illo verbo metuunt ex parte post non per naturam sed per figuram quod dicit prolenis.

Aut quod preposuit extra sumendo reducit:

Ibi properant et ego: tu ludis et ille sedendo.

Iste textus secundum aliquos exponitur: quod ibi prolenis sit. Et secundum aliquos quod ibi sit zeuma. Ubi de constructu et expositione littere: Dehinc excipe sententiam secundum quod videbitur. Construe: ut alius quis reducit ad verbum locutionis aliquando nominatiuum sumendo illum extra illud id est extra naturam illius quod proposuit. Prolenis autem non reducit nominatiuum ad verbum sumendo ipsum nominatiuum extra illud quod proposuit ante: quod patet in exemplo prolenitico. Nos legimus: ego lucanus tu boetium. Ecce quod ille nominatiuus ego vel tu non sumit exemplum illud propositum nos: immo est de essentia ipsius tanquam pars de essentia totius zeuma vero bene reducit nominatiuum ad verbum sumendo ipsum extra illud quod propositum est: videlicet hi. Non enim ille nominatiuus ego extrahitur ab illo proposito hi: immo est alia persona. Ex his patet quomodo. A. latenter inuit differentiam inter prolenim et zeuma. Cetera de textu sunt plana.

Inuenies rectum quandoq; regente solutum.

Superius. A. dei. de nostro prout regit. Nunc autem deiminat d. ipso nostro prout absolute ponit. Et dicit: Tu inuenies rectum quandoq; absolutum regente. i. absolute positum: ut puta quando numeramus dicentes: unus duo tres isti duo nominatiui non habent unde regant. De ipsis non intendunt aliquid predicare: sed tantum per ipsos numerare. Et nota quod nominatiuus pluribus modis absolute ponitur: ut patet in his versibus: Absoluit rectum.

Ecce tibi rectus quartumue solet dare casus

Dicitur quod hoc aduerbiu ecce solet dare rectum. i. nomen uel per et quartum. i. actum: ut si dicat. Ecce magister: ecce magistrum. Nota quod ille nominatiuus aut ille accusatiuus non regitur ab illo aduerbio ecce sed ab uno verbo subintellecto venit vel adest uide vel respice.

Et obliquoq; regimen quod scire laboras

Superius. A. d. de nominatiuo. Nunc autem. d. de regimine obliquo. Et dicit quod regimen obliquo: quod scire laboras est ut patet in sequentibus

f. ii

In primis regimen quod fit per nomina: post hec.

Quod per uerba: de hinc quod fit per cetera dicam.

hic. A. dat ordinē quē sit obseruaturus i dictionibus dei. de regimine obliquo. Et dicit qd p̄io int̄. is dicere d̄ regimine qd fit p̄ noia. post hec d̄ illo qd fit p̄ vba. de hic d̄ illo qd fit p̄ cetera. i. p̄ cetera p̄tes oīois

Hinc exempla nota quibus ista uidebis aperte:

hortat lectorem: qd bene nozet exempla: qm̄ in ipsis aperte videbit omnia regimina supradicta.

Nomen significans possessum: da genitiuo.

Dicit qd nomina ip̄ortātia possessionem regunt possessorem in genitiuo ex vi possessionis vt capra petri.

Dicere si uere possis: situd. mea res est.

Si nihil adiungis: tunc est possessio pura

Dentur i exemplum tibi regis: equus ducis aula

Posita regula generaliori v3 de gō pro vt regitur ex vi possessionis: Nūc autē ad maiore euidētiā rei dī uidit possessionē. i. in purā et nō purā. Et dicit qd possessio pura est quando possessor ostēsa possessione potest uere dicere. istud est meum vel mea res nihil addēdo: vt equus regis aula ducis. Et de hac possessione intendit dicere: cum dicit: Dicere si uere potest vel possit.

Si petis adiungi: non est possessio pura.

Per species plures huius diuisio fiet.

Nūc dicit qd nō pura possessio ē qm̄ possessor ostēsa possessione nō pōt uere dicere istud est meum vel mea res nisi aliud addatur: vbi gratia: ostēso vicino vel socio nō possum dicere uere hoc est meū siue meus: nisi addatur vicinus vel socius. Sed hoc intendit cum dicit: Si petis adiungi. Deinde dicit: qd hec talis possessio diuiditur in plures species: de quibus infra tractabitur.

Par propriumq; regunt genitiuos: atq; reguntur

Duntamen attendas laudem uel crimen utriusq;

Dextra uir fortis speciem superat mulieris.

Uir fortis dextre: speciei femina mire:

Uir duri capitis: et forme femina turpis:

In his v̄sibus ponit quattuor regulas cū exemplis earū de regimine genitiui. Primas duas ponit cum dicit: Pars propriūq; regunt genitiuos. Alias duas ponit: cū dicit: Dū tamen attendas. Et exponit sic: Pars. i. dicitio significās partē alicuius rei: ut pes et manus. qd pro et propriū. i. dicitio significās proprietatē alicuius subiecti ut species et forma: regunt genitiuos denotantes illā rem et illud subiectū: ut pes petri: li petri regitur ex vi partis: et forma mulieris regit ex vi proprietatis. Deid dicit: Atq; reguntur. Ecce alias duas. Exponit: Atq; pro et dicitio significās partē et proprietatē regitur a genitiuo denotante totū p̄is uel subiectū proprietatis: Dū tamen attendas laudē uel crimen utriusq;. i. ab utroq; p̄te: uidelicet totius et p̄ p̄ietatis. q. d. qd totū nō posset regere partem nec subiectū proprietatem i gō: nisi addatur laus uel uitiū p̄ietis. Exemplū de laude: uir fortis dextre specie femina mire. Exemplum de uitupcrio. uir duri capitis et forme femina turpis. Et est sciendū qd isti genitiui laudis uel uitupg reguntur ex natura dēclaratōis essētie.

Et debet parti quod pars fuit anumerari.

Dicit qd illud qd iam fuit pars licet modo nō sit: quia forte totū cōsumatū est: debet anumerari p̄ti id est qd ita posset cōstrui cū gō: ac si de p̄enti esset pars ut pes porci et caput p̄icis est nobis gratum:

Elausum sub parte dices tunc temporis esse.

Dicit qd dicitio designans tempus regit suum totum in genitiuo ex vi p̄is: ut cum dicimus: tunc temporis: li temporis regit ex vi p̄is ab illo aduerbio tūc. Et resoluitur tunc id est in illa parte.

Contentum regit hos: et res que continet illud.

Ut uinū uasis: ut sunt duo dolia uini.

Dicit qd res contenta regit rem continentem in genitiuo ex vi contenti: ut uinum uasis. et res que continet illud scilicet contentum: regit ipsum in genitiuo ex vi rei continentis: ut duo dolia uini.

Contentis suberunt ea: que contenta fuerunt.

Dicit qd ea que fuerunt aliquando contenta: suberunt contentis id est habuerunt constructionem genitiui

datam in precedenti regula id est licet de presenti nō sint possunt dici potēta: et uinū uegetis ego bibi. Nā dū bibere uinū: nō aliū erat i uegete: uinū iam erat extra vel possibile fuit i dicta uegete ipsū non fuisse.

Tempus qui sunt in eodem continet actus.

Dicit q̄ dictio denotans aliquem actū i tpe: ipsūz tēpus regitur in grō ex vi tēporalis act⁹. Cōstrue: Tēpus continet actus qui sunt in eodem scilicet tempore. exemplum: opus trīum dictum. i. opus factum in tribus diebus.

His adiungatur prelatio cum famulatu:

Rex huius populi uenit: regisqz minister:

Dicit q̄ oīa significantia p̄lationē regūt qm̄ denotantes famulātū ex vi p̄lationis: ut rex huius ppli. Item noīa significantia famulātū regunt genitiūū denotantem p̄lationem ex vi famulāt⁹: ut minister regis.

Proximitas contrarietas genus his societur:

Huius uicinus: hostis regis: z pater eius.

Dicit q̄ nomina significantia p̄ximitatem ut uicinus: z contrarietatem ut hostis z generationem ut pater construuntur cū genitiūo ex natura predicta siue ex natura correlatiui respectus.

Verbum quod transit: dat in or uerbale uel in trix:

Presens participans p nomine ponitur: istos

Ista regunt casus: ut amans amator z amatrix.

Cuiuslibet istorum poteris coniungere uini

Dicit. A. q̄ a vbiā trāsitūis dīcedūt noīa v̄balia i or dīfīnīta: ut ab amo dīcedūt hoc nom̄ amatoz amatois z ē dīcedūt v̄balia i trix dīfīnīta ut amatrix cis. Dicit ē q̄ p̄s p̄cipiū dictoz verborū aliqñ pōt p̄ noīe ut amās lo amāte. Et ista talia noīa regūt istos casus p̄dictos: v̄z grōs ex natura act⁹ pueri i habuit: ut amatoz uini amatrix uini amans uini. Et exempla hec ponit cum dicit Cuiuslibet istorum poteris zc. poteris dare genitiūū casum cuiuslibet p̄dictorum nominum.

Suntqz regendo pares predictis equiperantes.

Ut cupidus ludi puer est: timidusqz flagelli

Dicit. A. q̄ dictiones habentes vim p̄dictarum sunt pares. i. similes quantum ad modū construendi ut puer cupidus ludi qz pro z timidus flagelli. Nam iste dictiones cupidus z timidus habent vim nominum verbalium: ideo seruant vim earum in construendo.

Artifici regimen datur hoc: ut epistola pauli.

Dicit. A. ponit determinando de regimine genitiui pro ut regitur ex vi cause. Et habet fieri multis modis pro ut patebit inferius. dicit ergo sic: hoc regimen de grō datur artifici. q. d. q̄ artifex regitur in genitiuo ab artificio ex natura cause efficientis: ut epistola pauli.

Quodqz sit ob causam regit hos: uelut ara triumphi

Dicit q̄ dictio significās effectū regit cā rē p̄ quā fact⁹ est ex nā effectus cause finalis: ut busta parentum.

Effectus nomen iunges cause genitiuo.

Effectus culpe pudor est z pena reatus.

hec regula fere similis est predictē. Nā z genitiuus iste regitur ex nā effect⁹ cause efficientis: fere dico qm̄ p̄dicta regula de causa efficiente datur de rebus coporeis: ista uero de rebus incorporeis: ut patet inferi.

Illud quod regit z rector idem tibi signat.

Uirtus uera dei nos crimine purget ab omni.

Dicit. A. q̄ dictio recta z regens aliqñ idem significat: z tunc genitiuus regitur ex natura identitatis: ut uirtus uera dei. Nam uera uirtus z deus idem sunt.

Materiam signans iungatur: ut anulus auri:

Aut ablatiuū dabis ex uel de preiute

Dicit q̄ dictio designans rem materiam regit ipsam materiam i genitiuo uel in ablatiuo cum prepositiōe: ut ex natura effectus cause materialis: ut anulus auri uel de auro.

Adde relatiuum: sunt dupla quaterna duo: um:

Sic speciem generis dat atqz genus speciei

Dicit q noia relatiua que exēplificat i lra: vt duplū qdruplū species ⁊ genus regūt gīm ex natura correla-
tionis suae demonstratōis vt gēna sūt dupla duoꝝ: ⁊ specie generis ⁊ genus speciei. Nec intelligas de om-
nibus relatiuis: sed solū de illis de quib exēplificat: vꝫ de illis de quibus posita se ponūt ⁊ pempta se p-
tinent: vt duplum ⁊ triduplū species ⁊ genus: que relatiua sūt potius logicalia quā grāmaticalia.

Cum partitiuis numez seriemqꝫ locabis.

Quilibet alteru ter neuter duo quartus eoz:

Dicit q noia partitiua ut quilibet alter ut neuter ⁊ nūeralia vt duo ⁊ ordinalia vt quartus regūt post se
genitiuum ex vi partitionis: ut quilibet istozū.

Pōne gradū mediūm partitio quando notatur

Dicit q mediū gradus. i. comparatiuus qñ partitio notat i locutione: cōstruitur cū gō: vt cū dōr fontor
ianuēsiū. Et nō q sub intelligit nomen pitiū. s. aliq noie partitio regitur ille grās.

Ut partitiuū pones ubiqꝫ locoꝝ:

Dicit q hoc aduerbiū ubiqꝫ cōstruitur cum genitiuo ac si esset partitiuum.

Sub partitiuis pronomia terna locabis

Ut uolucrū canit hec: gemit illa: tacens manet ista

Dicit q hec tria. pnomina. s. hic iste ⁊ ille cōstruuntur cum gō: ac si essent partitiua.

Dat gradui summo genitiuum plura notantē

Est salomon populi ditissimus atqꝫ uiroz:

Iste gradus geminos quandoqꝫ regit gōs:

Esse solet nemoꝝ rerum ditissimus iste.

Dicit. A. q suplatiuū regit post se gīm pluralem vel singularem nois collectiui: vt salomon est ditissimus
populi vel uiroz. Deinde dicit q iste gradus suplatiuus aliqñ regit duos gōs: vnū. s. ex natura superlati-
onis alterū ex vi positiui: vt iste solet ēē ditissim⁹ regū nemoꝝ: li regū ex vi suplatōis: nemoꝝ ex vi positiui

Expositum regimen poterit tibi notificare

hic. A. declarat illud q dixit: vꝫ q suplatiuus gradus aliqñ pōt regere duos gōs. Et dicit q rēgimen ex
positū poterit tibi notificā: q. d. q tu poteris resoluerē suplatiuū i suū positiuū ⁊ aduerbiū ualde. Postea
vidēas si positiuū pōt cōstrui cū gō: qz sūt ⁊ suplatiuum poterit cum dicto gō cōstrui vbi grā: ditissimus
exponitur. i. ualde diues. Et qz diues potest regere genitiuum: ideo ditissimus pōt regere illū genitiuū
ut diues nemoꝝ ⁊ ditissimus nemoꝝ.

Idqꝫ quod esse solet de consuetudine iungam.

Ut caupo pistor hoz schola siue capella

Dicit. A. q nō solū ea que pīncipālī sūt in actu: hñt dictas regulas uerificare: sed etiā id qd ēē solet o cō-
suetudine: lz mō nō sūt: hꝫ obseruare dictas regulas: vt si dicā: pistor: hoz: lz mō nō sūt pistor: tñ pistor cō-
struitur cum illo gō hoz ac si de pīncipi esset pistor eoz. Et est sciendū q hec regula est cōmūnis ad oēs
predictas ⁊ subsequētes de regimine genitiui

Letitie cathedram sub consuetudine ponam:

Dicit. A. ego ponā sub cōsuetudine regiminis predicti hāc pstruētōem cathedrā letitie. Nā lz ista cathe-
dra mō nō demonstrat letitiā: tñ qz pstruit letitiā demonstrare: pstruitur cum genitiuo illo leticie ex vi
demonstratōis essentie. ac si esset de pīncipi

Additur excellens flos floꝝ uirgo beata

Quasi dicat q ntūs singularis positis sep gō plurali regit illū gīm ex nā excellentie: ut flos floꝝ.

his precium iunges: ut psalmus trium solidoz:

Diē q res apta uēdi uel emi regit precii i gō ex nā declaratōis essentie: lz aliqui dicant ex nā pīncipi.

Etatem iungo uelut annoꝝ puer octo

Dicit. A. ego iungā pīncipio regimini etatem. i. cuius essentia hꝫ specificari ex etate: ut puer octo annoꝝ.

Mensuramqꝫ notans ut uasa trium modioꝝ.

Dicit Auctor q nomina que habent specificari per mensuram cōstruuntur cum genitiuo ex natura rei
mensurate: cum genitiuo dico determinante mensuram: ⁊ scōm aliquos ex natura declaratōis essentie.

Remqꝫ representans regit hunc aut signa figurans.

In crucis hoc signo uel regis imagine signo

Dicit. A. q. nomen aliquid representat vel figurans constituitur cum genitio ex natura representationis vel figuracionis: ut in hoc signo crucis et in imagine regis.

Per supplementum propriis iunges genitium

Valida sanctorum probat hoc iacobique maria.

Dicit. A. q. propria nota constituitur cum genitio non per se sed per supplementationem nominis appellatiui ut danda sanctorum. i. uxor uel subintelligitur uxor: et maria iacobi subintelligitur mater.

Multaque comperies in possessiva resoluens.

Dicit. A. expediendo se de regie genitui putat regis a nomine: quod tu coperies. i. iuenies multa nomina in genitui uis casibus constructa: cum per quod tu resoluens possessiva: que quidem in se implicat genitium primitiuum ut si dicas: Euandrius ensis resoluatur in sic ensis euandri. Et dicitur quod fere omnes constructiones predictae de genitio possessorie sunt uel reducibiles ad possessoriam. Nam secundum perscrutatum omnis constructio que potest resolui per habens et possidens possessoria dicitur esse.

Additur oblitus memini memor: atque recordor:

Nunc. A. dei. de genitio putat regis a verbo. Et dicitur quod pertinentia ad memoriam eorum derivata: ut oblitus memini memor: et recordor: constituantur cum genitio ex ui significationis uerbi: ut obliuiscor lectionis id est patior obliuionem lectionis.

Inter et est iunge: demes pronomina quinq;

Intererit regis ut regnum iure gubernet

Regine refert: ut uiuat crimine pura

Dicitur quod interest et refert constituantur cum genitio casibus preter cum quinq; genitio casibus primitiuorum pronominum. scilicet mei tui sui nostri et uestri. Exempla patent in littera.

Est intellectum per pertinet additur istis:

Est patris matrisque pie succurrere nato:

Dicitur quod hoc uerbum est quod intelligitur pro pertinet additur istis. scilicet predictis uerbis: uidelicet quod eodem modo constituitur a parte ante cum genitio. Exempla patent in littera.

Dat regimen simile quod pertinet officiumque:

Ut custos rerum: sic et custodia rerum.

Dicitur Auctor: quod dictio designat pertinentiam et officium constituitur cum genitio post se ex ui pertinentie et officii: exempla patent in littera.

Et rectore caret genitium sepe locabis

Dum nullum motum designes: dum precuntis.

Sit numeri nomen et prime siue secunde:

Rotomagi studeas: uel rome deinde moreris.

Militie tamen atque domi residebis humique

Dicitur. A. q. genitium aliquando a nullo figuratur sed aduerbially ponitur. Et dicitur quod genitium localis sepe caret rectore. i. dictio rectore dum nullum motum designes. i. dum iungitur uerbo significanti permanentiam uerbo et studeo: dicitur mori localis sit precuntis numeri. i. singularis et sit preter siue secunde declinationis. Exemplum ponitur in littera: Rotomagi studeas: et cetera. Et non quod hec regula est de propriis nominibus locorum simpliciter. Addunt tamen ista tria: uel militia domus et humus. Ideo dicitur Auctor: militie tamen. adde domi residebis humique.

Uespere paschalis hoc ponit more uidetur:

Iste uersus variis habet expositiones. Tertius autem sic sonat: uespere paschalis. i. illa dictio uespere de qua legitur in officio paschali: cum dicitur: uespere autem sabbati etc. ubi ponitur hoc more: quo scilicet predicta nomina localia. Super hoc passim fieri multe questiones quas omittimus causa breuitatis.

Ad rem non uocem sub uoce relatio fiet.

Tertia si moueat tibi declinatio uesper

Sententia est quod uespere de quo dictum est: si variat per tertiam declinationem relatio sequens: uel illud relationum quod sequitur: ut in euangelio uespere autem sabbati que luceat: refertur ad rem. i. ad significatum illius dicti uespere. Et exponitur: uespere sabbati. scilicet in illa hora sabbati.

Offessum debes sociare genusq; datiuo.

Cum uerbo: per quod substantia significatur.

Sicq; relative uoces hunc sepe gubernant.

Expedito de regimine gen. A. dei. o regimine di. Et primo ponit regulam tale: Nota significatio possessu seu re possessa: ut equus et liber. Et nota significatio genus seu parentela: ut pater et cognatus: pstruuntur cum dno mediante uerbo substantiuo sui es est: ut iste equus est mihi: et ille homo est pater tibi. Deinde dicit q; voces relative id est logicales intellige ut dominus et seruus: gubernant hoc est regit hunc scilicet datiuum mediante uerbo substantiuo: ut iste est dominus mihi et ille est seruus tibi.

His contrarietas societ proximitasq;

Isti dissimilis uicinus siue propinquus.

Dicit q; nomina importantiam contrarietatem: ut dissimilis inimicus et proximitatem ut uicinus et propinquus: construuntur cum datiuo: ut supra parent exempla et.

In bilis aut in dus uerbalia iungis eisdem:

Sic nobis christus amabilis est et amandus.

Dicit q; nomina ibi aut ious distincta: ut amabilis et amandus construuntur cum dno. Exempla patet ista: Sic nobis xps.

Dammum significans aut utile: pone datiuo.

Sic patri gratus: hostiq; grauis dare debet.

Patri si profit illud: quod subtrahit hosti:

Hic ponitur alia talis: Dictiones significantes damnum: ut grauis et tediosus: aut utilitatem: ut gratus et amosus: construuntur cum datiuo. Exempla patet.

Istius regimen dabit acquisitio casus:

Nobis est passus: qui nobis cuncta creauit

Nobis surrexit: qui nobis tartara fregit:

Dicit q; acquisitio dabit regimen istius casus. quasi dicat q; datiuus aliquando regitur ex natura acquisitionis: ut patet in exemplis positio in littera. Et exponitur nobis id est ad utilitatem nostram.

Uerbo sepe duos dabis acquirendo datiuos:

hec mihi sunt lucro: sunt uobis cetera damno:

Acquisitiua notes: quibus acquisita uideto:

Dicit q; uerbum acquisitiue positum sepe regit duos datiuos: unus ex natura acquisitionis alius ex natura cause finalis: ut hec mihi sunt lucro. Ideo notat ibi: Acquisitiua notes. id est q; in tali constructione tu debes notare acquisitiua et ea q; sunt acquisita uerbi gratia. hec mihi sunt: lucro id est hec sunt mihi ad lucrum.

Sepe resoluitur in ab: huic usus usus ab illo.

Dicit q; otus sepe resoluitur in ablatiuo cum prepositione a uel ab: ut usus huic id est usus ab hoc.

His preceptiua quartisue potes dare uerba.

Iungesq; fari signant uel significare:

Hoc tibi clarifico signo uel denoto scribo.

Erudeo doceo iubeo simul instruo disco.

Alc introduco debes coniungere quarto:

Dum tamen acquiris decet hec sociare datiuus

Dicit q; pertinentia ad sapiendum: ut iubeo ad loquendum: ut dico. ad notificandum ut clarifico: possunt pstrui cum dno et cum accusatiuo: ut ego iubeo tibi hoc dico tibi verum: clarifico tibi argumentum. Et sic de similibus.

Obuius atq; uiam uiuo ue simul heu quoq; iungam

Dicit q; hoc nom obuius a uiu et hoc aduerbiu obuius et hoc uerbu obuius obuias: et hec due iteri et ceteras significat caritas dicitur. s. ue et heu pstruuntur cum datiuo casibus: ut obuius tibi obuias illi obuius uobis: heu tibi: ue illi.

Contingit accidit euenit et placet adde datiuo:

Et libet atq; licet liquet et uacat additur istis

Dicit q; ista uerba in littera posita et similia possunt construuntur cum datiuo: ut mihi placet scribere.

Accusatiui regimen subiungitur istis.

Quasi dicat q̄ dicto de regimine datiu: dicendum est de regimine accusatiui.

Sepe qd̄ est partis: toti datur: et regit illam:

Est ibi synecdoche: quando faciem nigra dentes.

Albet nuda pedes: mulier redimita capillos.

Dicit q̄ sepe proprietates partis attribuitur toti: et totum regit illam partem in accusatio per figuram: que dicitur synecdoche: ut mulier nigra faciem.

Multociens uerbum fert significata duorum.

Eloce gerundiu decet unum significari.

Accusatiuos hoc uerbum dat tibi binos.

Dum manet actiuum: sed alter habetur eorum.

Qui si iungar passiuo non uariatur

Dicit q̄ multociens vnū vrbū h̄ significata duorū vborū: q̄rū vnū solet significari p̄ vocē gerūdiū in clusī in significatione dicti vbi: ut doceo te grammatice. i. doceo te tradendo grammatice. Deinde dicit q̄ hoc tale vrbū dat tibi binos accusatiuos: dū maneat actiuū. Et hoc dicit: q̄ si esset passiuū nō posset regere duos accusatiuos: ut doceor. p̄terea dicit: q̄ alter illoꝝ duorū accusatiuoꝝ qui reguntur ab actiuo non uariatur id est non mutatur si iungatur passiuo: ut doceo te grammatice: tu doceris a me grammatice.

Infinitiu modi natura sociatur.

Impersonalis tamen hic modus excipitur.

Dicit q̄ infinita vborū p̄sonaliū ante se regūt accusatiui ex natura modi finiti. Notat̄ dico vborū p̄sonaliū: q̄ infinita vboꝝ ip̄sonaliū n̄ habēt modū p̄struēdi. Et hoc ē qd̄. A. dicit Imp̄ialis tñ hic mod⁹ excipiat̄

Hic dat exemplum tibi triplex: dico magistrum.

Discipulos mores placidos de iure docere.

Modo p̄bit. A. exemplū triplex. i. exemplū triplicis accusatiui: de quo tractatū est i duab⁹ regulis p̄x̄ me dictis et dicit: Ego dico magistrū docere de iure discipulos bonos mores. Quomodo autē regant̄ illi tres accusatiui: declarat insequentibus.

Infinitiu natura regit p̄euntem.

Doctrinam capiētem regitur uī trāsitiōis.

Hocq̄ gerundiu tradendo dicit ibi clausum:

Eius uī regit casus: qui nō uariatur.

Dum per passiuū uocem uolo dicta resolui:

Aut illic positi regit hunc uis propria uerbi.

In his v̄sibus Auctor declarat ex qua natura regitur illi tres accusatiui de quibus tradidit exemplum illud scilicet dico magistrū discipulos mores placidos de iure docere. Et dicit q̄ primus accusatiuus. s. magistrū regitur ab illo infinitiuo docere ex parte ante ex uī infiniti. Postea dicit q̄ capiēs id est accusati⁹ representās doctrinā m̄ capiētem: uidelicet li discipulos regit ab illo infinitiuo docere ex p̄e post ex uī trāsitiōis. Demū dicit q̄ in tali cōstructione includitur illud gerundiu tradendo: sicut ante dictū est in illa p̄e: multociens vrbū: et cetera. Et ex vi illius gerūdiū tradendo regitur ille accusatiuus mores placidos qui accusatiuus nō uariatur dū sit conuersa locutio de accusatio in passiuum. Dicit quoq̄ Auctor. Aut q̄ propria uis vbi positi i cōstructione illa regūt hūc. s. actiū vltimātū. Et sic n̄ expedit q̄ regat ex uī gerūdiū.

Accusatiuis data per uim transitionis.

Si uox concordet: actiua frequenter habebit.

Dicit Auctor q̄ uerba regentia post se accusatiuum ex vi transitionis frequenter habent actiua si uox concordat. Hoc est si habeat uocem actiuam: uidelicet si desinat in o. Et hoc fit propter aliqua deponētia: ut sequor et similia que lz regant actiū p̄ uim transitionis: et habeāt uocem actiuā: tñ n̄ habent actiua

Uerbo composito casum quandoq̄ locabis.

Quem dat componens: ut uis exire penates.

Quasi dicat q̄ vba cōposita ex prepositionibus aliquando regūt accusatiuū aut illū casū ex vi prepositio-
nis cōpositae: vt vis exire penates ille accusatiuus penates regitur ab illo vbo exire ex vi prepositiōis
cōpositae. Componitur enim ex eo ex extra corrupto 7 co is. Potest tamen componi ex et co is. 7 rege
re post se ablatiuū vt in Esopo: Semen exit humo.

Penitet 7 tedit miseret piget 7 pudet: ista.

Accusatiuos sibi iungunt 7 genitiuos:

Natura primum: sed transiōne secundū:

Auctor dicit q̄ verba in littera posita in transiōne construuntur cum accusatiuo ex parte ante ex natura
sue ipersonalitatē siue ex natura act⁹ receptibilis per modū vt in quē: 7 a parte post pstruunt cum gō
ex natura transiōnis siue ex natura effectus causae efficientis vt me penitet peccatorum.

Accusansq; modo damnansq; locatur eodez

Quasi dicat q̄ verba p̄tinentia ad accusandū: vt accuso 7 inculpo: ad damnum vt damno 7 cōdamno cō-
struuntur cum accusatiuo 7 gō: vt acuso te lese molestas: 7 condanno petrum pene capitis.

Verbaq; sumpta foris christi bonus ardet amorem.

Dicit q̄ vba sup̄ta foris. i. subintellecta regūt post se actiui: vt bonus hō ardet amorē xpi. i. ardēt amat.

Que sine persona sunt: atq; gerundia iungis:

Si tamen a uerbo quod transeat illa creabis:

Matheum legitur: psalmos erat ante legendum.

Dicit q̄ vba sine p̄sona. i. ipersonalia nec nō gerundia 7 supina veniētia a verbo qd̄ trāseat. i. a vbo regente
actiui post construuntur cum actō ex parte post: vt a me legitur matheum: 7 ante erat legendū psalmos.

Postulo posco peto docco rogo flagito celo

Exuo cum uestit monet induo calcio cingo

Accusatiuos geminos hec uerba requirunt.

Hunc dant passiuā: quem uerba uolunt ibi clausa:

Aut quem uis uerbi sibi postulat associari

Dicit. A. q̄ vba in littera posita requirūt duos accusatiuos: vt postulo te ueniā. Preterea dicit q̄ passiuā vi-
ctoꝝ vboꝝ regūt post se vnū de duobus dictis accusatiuis illū. i. quē regūt vba ibi clausa. i. vba gerun-
dia i dictis vbis iclause: siue illū quē propria vis vbi. i. p̄p̄ia significatio vbi postulat sibi associari.

Ornatus uerbum spatij moreq; gubernant:

Accusatiuos uocum: que talia signant.

Te uesti tunicam pges iam milia septe

Dicit. A. q̄ vba p̄tinentia ad ornātū vt uestio ad spātium vt vado 7 pergo ad moram vt sto 7 maneo: gu-
bernāt. i. regūt accusatiuos uocum hoc est dictionum: que signāt. i. significāt talia predicta: v3 ornātū spa-
tiū morā: vt patet in his exēplis. Ego uesti te tunicā: tu pges iam milia septe. Ego steti tecū duos menses.
Verū tamen sciendum est q̄ i his duabus ultimis constructionibus subintelligitur ita p̄positi uo per.

Sepe regente caret uite modus: idq; probato:

Vir bone uiue deuz: sic uiues secula cuncta.

Dicit Auctor: dicit q̄ accusatiuus representans modum uite seu modum uiuendi sepe caret dictione regē
te id est ponitur absolute: vt patet in exēplis auctoris.

His obliuiscor iunges meminiq; recorder:

Quasi dicat q̄ vba p̄tinentia ad memoriā possūt cōstrui cū actō casu: vt ego recorder lectionez: Sup̄ isto
passu nota q̄ vba p̄dicta possūt cōstrui cum gō cum actō 7 cum ablatiō: sed aliter 7 aliter Nam si constru-
antur cum genitiuo vel ablatiui pars rei denotatur vt recorder lectionis uel lectione. Et est sensus
memorie habeo partem lectionis 7 non totam lectionem: Si uero construuntur cum accusatiuo tunc de-
notamus totum id est recorder lectionem id est scio totā lectionem: Unde gradissimus. Si diuersifices rem
reiq; reg; recorder. Tuncq; rei cum pars tantummodo scita recorder. Tuncq; recorder eam cum per
fecte scio totam.

his iungas iuuat atq; decet delectat oportet.

Sententia est que uerba in littera posita construuntur cum accusatiuo: ut me delectat legere.

Qq; sibi quartu solet heu quoq; iungere casum:

Dicit q; hec due dictiones o et heu solent regere accusatiuum: ut o petre vix ifinite prudencie: heu me ifelicem. i. dico

Adde per et similes per uicos itur ad urbes:

Quasi dicat q; ista prepositio p et alie voluit actio casui deservire. ponit exemplum i lra: p vicos it ad urbes.

Inq; notans contra quarto solet esse locata.

Dicit q; ista prepositio in quando ponitur p contra: seruit accusatiuo: ut vado in hostes idest contra.

Huncq; gerundiu casum ueteres posuere:

Et supponentem quod multorum tenet usus:

Dicit q; gerundia an se construunt cum accusatiuo casu: et hoc secundum antiquos: ut inconuertendo populus i vnu hoc etiam tenet usus antiquorum et modernorum multorum.

Sepe regente loci nomen caret ut babylonem

Rusq; domu uel militiam rex vadit humumq;

Noia que uillis sunt appropriata locoue.

Qui minor est: seruauit hanc normam: sunt et eisdem.

Rus et militia domus ac humus associanda.

Dicit. A. q; noia localia sepe aduerbialiter ponunt i actio casu: ut rex vadit babylonem. Postea declarat ista regula dicens q; noia q; sunt appropriata villis et ciuitatibus: ut bononia: et q; sunt propria a loco qui minor est: ut puta castris burgis fuerit norma predicta. Et ista quatuor appellatiua rus domus humus et militia sunt associanda predictis.

Blatiuorum regimen subiungitur istis:

Expedito de regimine accusatiui regimine ablatiuorum subiungitur. Tamen aliqui habent prius hunc versum.

O q; sibi quintu quandoq; solet regere casum:

Et merito q; ablatiuus sequitur uocatiuum et uocatiuus preedit. Sententia est q; hoc aduerbiu o solet regere quintu. i. uocatiui casu quandoq; i. aliquando: uidelicet quando est aduerbiu vocandi ut o petre.

Tres notat esse gradus qui comparat ire notabis:

Multimodum regimen qui rem decernit aperte:

Ditior est auro sapiens salomone sybilla:

Per magis expone regimenq; uidebis aperte.

Est auro diues regina magis salomone.

Dic. A. potest regulas de regimine ablatiuus. Et dicit sic: Ille qui comparat. i. comparationem facit: notat gradus comparationis esse tres. s. positiuu pparatiuum et suplatiuu. Et ideo q; decernit aperte rem: uidebit multimodu regimen ipsius. s. ablatiuus. Nam i constructione attendit regimen positiuu comparatiui et suplatiuus. Deinde potest exemplum de pparatiuo dicens: Diuo: est auro sapiens re. Et hoc exemplum potest exponere p magis aduerbiu et e us comparatiui positiuu. Dicit p magis expone re. q. d. expone dicta constructionem p magis: et postea uidebis regimen aperte. Et hoc exponit ab auctore: Est auro diues regina magis salomone. Ecce iste ablatiuus salomone regitur ex vi comparatiui. Et ille ablatiuus auro regitur ex vi positiuu et cetera.

Est ablatiuus demonstrant quantus habetur:

Excessus: regit hunc excessum dictio signans.

Orator uerbis uincit uir bellicus armis:

Dic. A. potest alia regula dicens q; ablatiuus denotans quantitatem excessus regit a dictione denotante quantitatem ex natura quantitatis excessus. Et potest exemplum tam de nomine q; de verbo quomodo se patet.

Remq; notans fieri: regit id quo res ca fiet:

Orator uerbis uincit uir bellicus armis.

Dicit q; dictio denotans aliquid fieri: regit illud quo aliquid fit ex natura cause formalis siue instrumenti

talis in ablatiuo casu: vt patet in exemplo auctoris:

Mobile mensuram designans addē debes:

Longum sex pedibus lignum latumq; duobus:

Dicit q; adiectiua ipso tacia mēsurā pstruūt cū ablati casu: vt pz i exēplo auctoris ex nā mēsure vl qntitatē.

Uerbum materiam causam spatium preciumq;

Aut tempus signans: ablatiuum regit hor;

Que predicta notant: ut frenum fabricat ere

Ista pudore tacet: stadijs sex distat ab urbe

Nocte morans tota panem numinus tribus emi.

Dicit q; dictio denotans materiam vt fabrico fabricas: vel causam vt silco siles: vel spatium vt disto stas: vel precium vt emio emis: aut tempus vt moro: moraris: construuntur a parte post cum ablatiuo casu bus importantibus vel spectantibus supradicta videlicet materiam causam spatium precium vel moras.

Exempla patet in littera.

Nomen eis iunge modum quod signat agendi:

Accentu plura. pferre solemus acuto.

Dicit q; dictio designans modum agendi regitur in ablatiuo ex natura cause formalis vt solemus proferre plura accentu acuto.

Sepe potestatis nomen coniungit istis

A rex hierusalem dei dono. b. salutem.

Dicit q; dictio significans proprietatem et potestatem: vt rex dominus dux regunt ablatiuum ex natura effectus cause efficientis: vt a idest andreas vel alius cuius nomen incohetur ab a. Rex hierusalem dono dei regitur ex natura predicta.

Sinecdochem iungas ut uultu uirgo decoza.

Dicit q; ablatiuus interdum regitur per figuram que dicitur sinecdochē. exemplum patet in littera.

Ornatum subdis: ut uirgo crinibus albis.

Dicit q; dictio significans ornatum regit ablatiuum ex natura ornatus siue ex natura cause materialis vt indutus vestibus albis.

Toti da partem: subiecto proprietatem.

Sed laudem iunge uel uituperamen utrinq;

Vir manibus ualidis uel uirgo crinibus albis:

Vir dextra fragilli: uel forma femina turpi.

Dicit q; totum regit eius partem et subiectum proprietatem suam in ablatiuo ex natura declarationis essentie. Sed utrinq; idest tam a parte quam a proprietate iunge dictionem importantem laudem vel uituperium: quia nec totum posset regere partem simpliciter nec subiectum proprietatem nisi aditione laudis vel uituperij: vt patet in exemplis vir manibus ualidis et femina crinibus albis. Similiter expone alium uersum sine aditione.

Mobile uel uerbum designans proprietatem:

Sextis construitur per quos ea significat:

Aut instrumenti uel cause nomina iunge.

Cursu festinus: fulget uirtute modestus.

Est uelox pedibus blando sermone facetus.

Viribus inuictus: properat pede: uoce benignus

In istis uersibus Auctor dicit q; nomen adiectiuū vel uerbum designans aliquam proprietatem constructur sextis idest ablatiuis: per quos et proprietates significatur ex natura proprietatis. Postea subdit et dicit q; nomina instrumentorum uel cause etiam iunguntur predictis. Nam ipsa construuntur cū ablatiuo ex natura instrumenti uel cause. exemplum patet in littera.

Remqz carere notans: ablatiuum regit eius
Et pena careat homo: purus crimine uiuat
 Dicit q dicitio denotans carentiam regit ablatiuum specificantem illam carentiam ex natura cause materialis. Exempla patent in littera.
Inter 7 est iuncta tibi dant pronomina quinqz
Intercrit nostra uestraqz meaqz tuaqz
Atqz sua normam refert seruabit eandem
 Dicit q hoc uerbum interest constructur cum quinqz ablatiuis pronominis possessiuorum scilicet mea tua sua nostra uestra tua est clarus. Deinde dicit q hoc uerbum refert eandem normam seruabit.
Plenus inops casum dant istum sine secundum
Uini uel uino duo dolia plena uideto
Pauper egenus inops uino uel panis egebit
 Dicit q dictiones importantes plenitudinem ut plenus 7 diues 7 etiam paupertatem ut pauper inops 7 egenus constructur cum ablatiuo siue genitiuo ut patet in littera.
Dignus cum potior fungor fruor uescor 7 uitor
Et careo iungo casu tantummo sexto
 Dicit q uerba in littera posita constructur cu ablatiuo. Nota tamen q reperiuntur cum gto constructa.
hos casus de pre coram socieqz gubernant
 Dicit q lite prepositiones de pre coram 7 socie seruiunt ablatiuo casui.
Cum super est pro de: sexto decet hanc uariare
 Quasi dicat q ista prepositio super quando ponitur pro de: seruit ablatiuo: ut in uirgilio: Dulce sup patri amo rogans. i. de patrio.
Iste datur casus passiuus ab precunte
Cernitur hic a me quandoqz uidebor ab illo
 Dicit q iste casus scilicet ablatiuus datur passiuus cum prepositione a uel ab ex natura actus illati ab altero: ut patet in exemplis: Cernitur hic a me 7 cetera.
Uel si susceptum quid signes siue recessum
Sic a te disco liberos: a teqz recedeto
 Dicit q uerba pertinentia ad aliquid suscipere ab aliquo: uel ad recedere ab aliquo: regunt ablatiuum cum prepositione a uel ab ex natura recepti uel separationis.
Sunt ablatiui plures rectore soluti
Discere discipuli debent doctore legente
 Dicit q plures sunt ablatiui: qui aliquando ponuntur absolute: ut in hoc exemplo: discere discipuli 7 c.
Atqz loci nomen quandoqz regente carebit
Roma milia uel humo rure domoqz
Rex uenit atqz means normam seruabit eandem
Seruat idem uerbum sine motu dum sociabit
Nomen plurale: uel cui sit regula terne
Qui modo rure canit uernone canit uel athenis
 Dicit. Auctor q nomen loci aliquando ponitur aduerbialiter in ablatiuo casus: uidelicet quando iungit cum uerbo significante de loco: ut uenio 7 recedo: Ac etiam cum uerbo significante per locum: ut meo 7 transeo. Ideo dicit: Atqz means Deinde dicit q idem regimen seruatur. i. ablatiuus aduerbialiter ponitur quando nomen loci tantum pluraliter declinatur: ut athenis 7 ueneticis: uel nomen loci est ternie declinationis: ut auinio auinionis: quando iunguntur uerbo significanti permanentiam: ut puta uenietis scribo his exempla patent in littera.

Ad nomen positum sic sepe relatio fiet:

Ut uado romam: que menibus eminet altis.

Dicit q ad noia localia sic posita sepe fiet relatio: ut uado romā: que menib⁹ eminet altis.

Queris: si possit adiectiuum sociari.

Ut debet doctas bonus ire scholaris athenas

A. uidetur ridere cuidā questioni: et mouet eā dicens: Tu queris: si adiectiuum possit sociari noibus ad uerbialiter positis: ut doctas athenas. Et vñ affirmare uigore exempli.

Per quo qua uel ubi sit questio siue per unde.

Dicit q questio idest interrogatio sit de circumstantijs localib⁹ p hec aduerbia. i. quo qua et unde.

Istuc pergo foras: huc illuc pergis eoq;

Ibis intro iungas: hac illac pone meando.

Hic illic istic intus foris est et ubiq;

Hinc illinc istinc remeans foris intus et inde.

Hec sūt aduerbia que respōdentur p̄dictis quattuor interrogationibus. Sz illa que sunt primo paragra pho respōdēt ad quo et similia. Illa de secūdo: ad qua. Illa de tertio: ad ubi. Illa de quarto ad unde

Participans qd in ans uel in ens sit: dicito presens.

Tus uel sus dat preteritum: rus dusq; futurum:

Hic Auctor: icipit determinare de regimine qd sit p participia. Et primo docet cognoscere participia p eorū terminationes et tēpora. Et dicit. Tu dicito participas. i. participiū qd sit in ans uel in ens ut amans et legēs esse p̄sens. i. p̄sens temporis. Et illud qd sit i rus i sus i rus esse p̄teritū. i. p̄teritū tēporis: ut amatus gauisus et āplexis. Et illud qd sit i rus et in dus esse futuri tēporis: ut amaturus et amandus.

Quere per actiua presens in rusq; futura.

Que dedit actiuum dabit hec eadem tibi neutrum.

Sunt per passiuia tibi cetera significanda:

Dicit q participia p̄sens temporis et futuri in rus descendunt a uerbis actiuis. Cetera uero. i. in sus i rus et in dus descendunt a uerbis passiuis siue passiuā uocem habentibus.

Deponens terna tibi dat cōmune quaterna.

Quali dicat q vbi deponēs hz tria participia vnum in ans uel in ens et vnum in tus in sus uel in rus et aliud in rus. Preterea dicat q vbi cōmune habet quattuor. i. tria p̄dicta et vnum in dus.

Lex tamen est talis: q que caruere supinis

Non possunt rectum per rus formare futurum:

Dicit q vba q carēt supinis: nō possūt formare p̄cipiū i rus. Et ratio ē q p̄cipiū i rus format a supino.

In uerbi genere que sit significatio quere:

Hinc tibi multimodum regimen credas referandum:

Postqz Auctor: docuit cognoscere participia: Nūc docet regimen eorū. Et dicit i p̄clusionē: q quencunq; casum regit uerbum a parte post: eundem regit eius participium ex eadem parte ex eadem natura. Et ex hoc patet multimodum regimen participiorum.

Dum mutat regimen sit participans tibi nomen:

Dum perdit tempus: dum comparat associamus:

Istis compositum: dum simplex sit tibi uerbum:

Dicit. A. q p̄cipiū quattuor modis trāsīt i nomē. Primo mō qn mutat regimē: hoc ē qn regit aliū casum qz vbi a quo descendit ut doctus grāmaticē. Secūdo modo qn p̄dit tēpus: ut et si dicatur: hō honorādu idest dignus honoris. Item quādo cōparat: ut doctus doctior doctissimus. Demū quando componitur cum dictōe cū qua nō cōponit suū uerbū: ut idoctus: nō. n. iuēnit idoctor idocertis.

Et post predicta constructio iure locanda:

Hoc ē aliud capitulum i quo Auctor determinat de cōstructione: Et primo se p̄nuat cū p̄cedētib⁹ dicēs: Cōstructio est ordināda iure post p̄dicta. In geminas partes constructio scinditur illi:

Transitio debet intransitioq; subesse.

Dicit q; constructio diuiditur in transituam ⁊ in intransituam.

Eum partes: per quas constat constructio plena:

Signant diuersa constructio transeat illa.

Iudicium est idem tanquam diuersa notando

Sententia est: q; illa constructio est transitua que suppositū ⁊ appositū hz significantiā diuersa: vt ego amo petrū. Deinde dicit q; idem iudiciū est hanc in membra duo distinguere conuenit: eius

hanc in membra duo distinguere conuenit: eius

Sunt species: simplex que transit: queq; retransit.

Dicit q; transitua cōstructio diuiditur in duo mēbra: videlicet in simplici transituā ⁊ i retransituā. Simplex transitua fit per vnū v̄bz: vt amo deū. Retransituā fit p̄ duo verba vt amo petrū: vt ipe amet me.

Est intransitio tibi per predicta notanda.

Dicit q; constructio intransituā est illa: cuius suppositum ⁊ appositum p̄tinent ad idem vt homo est aial.

Per binas species hanc distingues: quia simplex

hanc intransitio pariterq; reciprocā scindunt.

Nunc diuidit constructionē intransituā dicēs q; constructio intransituā diuiditur in simplici intransituā Et hoc est qñ suppositū ⁊ appositū p̄tinent ad idem: vt marc⁹ orat ciceronez. Et in re: ipocā. Et est reciproca quando eadem persona onditur agere ⁊ pati: ⁊ reuertit in idem: vt patet in exemplis iseri⁹ positus.

Ecce per exempla tibi res est notificanda

hic socium superat: uel marcum tullius orat.

Retransituā.

Exorat marcum cicero: q; diligit ipsum.

Se regit hic: ego me: tu te: nos diligimus nos.

Isti se sociant: uos autem diligitis uos.

Actus transitio personarumq; notentur.

Quali dicat q; duplex est cōstructio. s. actiū ⁊ personarū. Nota q; cōstructio transitua actiū est duplex: Nam aliquando fit per actum vehemētis transitus: videlicet per verba neutra ⁊ alia. Et aliquando fit p̄ actum nō vehemētis transitus: videlicet per verba neutra ⁊ alia. Item constructio transitua personarū aliquando fit per rectum ⁊ obliquū: vt capā petrī. Aliquando per duos obliquos. vt capā iōānis. Construe. Transitio actus ⁊ personarū notentur: quia vtraq; reperitur: vel sic: Constructio transitua actus notatur per predicta: ⁊ personarum per sequentia.

Quando non transit actus: nec passio cuiquam

Infertur nunquam transit constructio plena

Filius albei iacobiq; maria quiescunt

Dicit q; illa constructio in qua non ostenditur actio transire ⁊ passio inferri ab vna persona in alia: nō est plene transitua: sed potius intransituā. Et illo probatur exemplo: filius albei iacobiq; maria quiescunt. Hic nō ostendit actio transire: nec passio inferri ab vna p̄sona in alia: ideo nō est plene transitua. Nota tamē q; cū dicit filius albei ⁊ maria iacobi fit constructio op̄onarū

Construe sic casum: si sit p̄pone uocantem

Postq; Auctor diuinit cōstructionem. ⁊ ipsi⁹ mēbra declarauit. Nūc docet ordinare dicēdēs i cōstructione. Et dicit Tu p̄strue sic. i. vt sequit. Et p̄pone casū uocantē. i. vtiq; sit qñ dicat q; i p̄struendo tu debes incipere a uocatiuo casu si sit positus in constructione.

Uox rectum ponas: hinc personale locabis

Uerbu: quod primo statues: si cetera desint

Dicit q post uocatiuum tu pones mox. i. inco[n]tinenti rectum. i. nominatiuum. De hinc idest postea: tu lo cabis personale uerbum quod primo statues. i. quod principale dices si cetera desint. i. si nihil aliud sit quod poni debeat in constructione.

Hinc ternus casus z quartus sepe sequuntur

Dicit q post uerbum primo positum sepe locatur datiuus z actiuus: ut in hoc exemplo: O petre auxiliare mihi: o petre defende me.

Aut uerbis subdes aduerbia: subde secundum

Casum rectori: debet uox prepositiua

Quarto preiungi uel sexto: quem regit ipsa.

Dicit q aduerbia debent immediate poni post uerbum suum. Sed nota q aliqua sunt que debent sponi ut puta negatiua interrogatiua relatiua dubitatiua z quedam alia. Deinde dicit: subde secundu casum rectori. q. d. q secundus casus debet immediate poni post illam dictione a qua regit. Postea dicit q uox prepositiua quasi dicat q prepositio debet poni suo casui.

Infinitiuum persone siue quibusdam

Des adiectiuus: ut sunt habilis piger aptus.

Hanc olim pulchram ueteres dixere figuram.

Dicit. a. q a uerbis psonalib' motu seu idia: o[mn]es ai significatib' dare debes ubi infinitiuu: ut uolo scribere. Similit' z quibusda adiectiuis: ut sunt ista habilis piger aptus z similia. Postea dicit q ueteres olim dixere hanc figuram pulchram idest hunc pulchrum modum loquendi: ut habilis currere idest ad currere. dum: ego sum aptus scribere idest ad scribendam.

Uerba que sunt debet iubet audet uultq potestq.

Tititur z tentat dignatur scitq monetq.

incipit z tedet piget pudet atq meretur:

Et properat gaudet z debet penitet urget

Et parat z discit decet solet z licet: adde:

Que predicta notant: z que contraria signant

Dic. A. connumerat aliqua ex v[er]bis: que cum finitiuo construuntur a parte post ut ex ipsorum similibus. z eorum contrariis possumus alia cognoscere.

Addere multa potes quarto casu preeunte:

Dicit q multa uerba possunt addi predictis: que quide ante se cu accusatiuo construunt ut penitet oportet pudet z cetera. Postea construuntur post se cu infinitiuis: ut me penitet malefecisse. Nota tamen q no omnia uerba predicta possunt habere ante se accusatiuum sed bene infinitiuum.

Que iungis uerbo: iungas z participanti

Si generi uerbi sua significatio fiet

Consona debetur ipsi constructio uerbi

Dic. A. q illa uerba q postponuntur v[er]bo postponuntur etiam principio du tarat ipsu principiu retineat talem significationem ubi. Et hoc dicit ppter principia v[er]boru comunita in ans vel i ens z in rus z in dus desinencia. Nam i v[er]bis comunit' postponat actiuus z ablatiu cu eo z principis i ans v[er]bi ens z i rus desinentibus postponit nisi actiuus: quia talia principia in actiuu retinent significatione. Participijs v[er]bo desinentib' in dus non postponitur nisi ablatiuus: quia passiuam retinent significationem. Sed participijs in rus vel in sus vel in rus desinentibus postponitur accusatiuus z ablatiuus: quia utraq retinent significationem.

Sed personale supponens rectus habebit:

Dicit q n[on]ne supponens participialis debet esse consimilis uerbo personali in persona z in numero.

Aut ablatiu preunt rectore soluti:

Aut postponuntur: sed uix interseris illos

Dicit q̄ ablatiui participioꝝ absolute posita aut precedũt verbũ in p̄structione aut nō. Si precedũt: tũc verbũ postponitur: vt i hoc exemplo: Magistꝛ o legẽte scholares adiscũt. Si postponitũr tũc vbũ p̄cedat: vt i hoc exẽplo: Ego dispuo paulo astãte. S; vix iter seris illos. i. i medio p̄structionis ponis illos abltos.

Appellans uerbum: substantiuumq; uel horum

Uim retinens: rectum post se quandoq; locabunt.

Dicit A. q̄ verbũ appellans. i. vocans: vt uoco: ⁊ nōmĩno: ⁊ vbũ substantiuũ: vt sum ⁊ existo: locabũt post se rectum. i. nominatiuum. Et uerbum retinens vim eozum. i. predictorum: vt fio bonus.

Et substantiuũ data significatio uerbi

Passiuũ sepe solet constructio tradi:

Dicit q̄ significatio ⁊ p̄structio uerbi substantiuũ sepe datur uerbis passiuis: vt ego efficio: clearis papa.

Quis qualis quantus cuius cuias quotus ⁊ quot

Abissa relatiue penitus precedere debent.

Oblíquos uerbo p̄iunges missa rogando:

Hanc sua iungendi retinent aduerbia formam.

Dicit q̄ noia i lra posita ⁊ similia relatiue ⁊ interrogatiue posita debent p̄ponere aliquos casus vbo: a quo reguntur: vt quem uides ego diligo: quem diligis tu. Deinde dicit q̄ aduerbia ab ipsis deriuata eodem modo debent in constructione ordinari: vt qualiter est vbi.

Quis proprium nomen: ⁊ que substantia querit:

Qua nota proprio tantũ de nomine quero.

Dicit q̄ hoc nom̄ quis p̄t querere de p̄prio nomie ⁊ de substantia. Et hoc declarat dicens: Si ego noui p̄prium nomen debeo querere de substantia: vt quis est petrus. tũc respondet iste uel ille. Et si nō de substantia nunc interrogatio fit de p̄prio nomie: vt si dicam: quis est iste. tunc r̄ndetur petrus uel ioãnes.

Communi per quis etiam de nomine queris:

Qui bonus est aratro: bos quis natat in equo: ⁊ piscis.

Dicit etiam q̄ p̄ quis interrogatur de noie cōi. i. per nomen cōe ad ipsum respondeat: vt quis est bonus aratro. tunc respondeatur bos: quis natat in equo. piscis.

Quæsitua pares optant reddi sibi casus:

Dicit q̄ quæsitua. i. interrogatiua nomina optant pares. i. similes casus reddi. i. responderi sibi. q. d. q̄ p̄ quencunq; casum fit interrogatio: per eundem debet fieri responsio.

Eum quia dum donec quoniam similesq; p̄iubunt:

Namq; relatiui ius implicitum tenuere.

Dicit. A. q̄ iste dicitur cum quia dum donec ⁊ similes debent p̄poni vbis qñ hñt vñ relatiui.

Eunq; relatiuis de iure uiam parat: horum

Precedens decet obliquos quandoq; p̄ire.

Eum notat hoc rectus: ac obliquus notat illud.

Isti subueniunt mater sua uel pater eius.

Quasi dicat q̄ ita sit q̄ p̄cedẽs. i. añs relatiuoꝝ paret uia ipsis relatiuis: decet quãdoq; obliquos casus p̄ire. i. p̄cedere vbũ. hoc cũ qñ rectus notat hoc. i. supposit' est p̄ vno ⁊ obliquus p̄ alio. Ponit exẽplum in lra: Isti subueniũt mater sua uel pater eius. Et nota q̄ assignando tales p̄structiones mutat r̄lũ i añs: vbi dicimus mater sua uel pater eius: dicatur mater ⁊ pater istius. Et vbi dicis isti: dicat sibi uel ei.

Uerbum multotiens substantiuum petis extra.

Iste vsus solet exponi dupliciter: vno modo sic. Tu multoties extra p̄structionem petis vbũ substantiuũ. i. q̄ vbũ substantiuũ sepe subintelligit: vt in psalterio. Intellectus bonus oĩbns facientibns eũ: subintelligitur est. Alio modo exponitur sic: vbũ multotiens petet substantiuũ nomen extra constructionem. i. q̄ substantiuũ nomen sepe subintelligitur: vt virgilius in primo sic dicit: subintelligitur libro.

Mobilis ⁊ fixi naturam nosce decebit:

Est adiectiuum uocis uel significati.

Nunc. A. incipit docere quos adiectiui ⁊ substantiuũ inuicẽ p̄struant: Et prio dicit q̄ nos decebit nosce. i. noscere naturã mobilis. i. adiectiuũ ⁊ fixi. i. substantiuũ. Deinde dicit q̄ duplex ē adiectiui. s. uoce ⁊ significatiõe. Adiectiuũ uoce ē duplex. s. uoce m̄i uel ille illa illud: ⁊ uoce ⁊ significatiõe: vt albus aiba albu. Similr adiectiui

significatione est duplex: scilicet significatio tantum ut dominus et magister: et significatio et voce ut niger nigra nigrum.

Solus est generis adiectivum variatque

Eum numero casum: velut hic: venit una sororum

Est inter fratres bonus aut de fratribus unus.

Dicit Auctor quod invenit adiectivum in solo genere concordari cum substantivo et discordari in numero et casu ut hic: una sororum: unus de fratribus. Nec est intelligendum nisi de adiectivis de quibus exemplificat et in similibus que tamen si supplicantur substantiva ut decet: non discordabunt in aliquo.

Eum diversorum verbum rectis numerorum

Inter ponatur utrilibet equiparatur:

Sermones summi patris est meditatio iusti

Dicit quod si verbum ponatur in medio duorum nominativorum diversorum numerorum potest utrilibet concordari: ut sermones summi patris est meditatio iusti: possumus enim dicere est et sunt sed diversis respectibus. Nam quando dicimus est: tunc ille nominativus meditatio supponit verbo et sermones apponit. Quando autem dicimus sunt: tunc ille nominativus sermones supponit et meditatio apponit.

Quando relatiuum generum casus variatur

Inter se claudunt qui rem spectant ad eadem:

Per genus hoc poterit utrilibet assimilari:

Est pia stirps isse: quem christum credimus esse:

Dicit quod quando casus diversorum generum claudunt inter se relatiuum: qui scilicet casus spectent ad eandem rem. tunc hoc scilicet relatiuum poterit assimilari utrilibet casui per genus: id est poterit in genere concordari cum utroque: et ponit exemplum. Est pia stirps isse: quem christum credimus esse possumus. n. dicere quem et quare.

Sic adiectivum reperimus sepe locatum

Est coluber factus vel factam mystica uirga

Dicit quod sepe reperimus sic locatum adiectivum. id est quod concordet cum primo substantivo vel etiam secundo ut est coluber facta vel factus mystica uirga mystica. id est sacra.

Ponere suprema duo non debes sine causa.

Quasi dicat quod iste due coniunctiones ultimo dicte non debent visitari nisi causa urgente eo quod sunt figurate.

Occurretque tibi quandoque relatio simplex:

Femina que clausit uite portam: reserauit:

Dicit quod aliquando relatio simplex occurret tibi in constructione. Et est relatio simplex: quando antecedens supponit unum et relatiuum refert aliud ut patet in exemplo auctoris: femina que clausit uite portam: reserauit. Id est femina supponit pro uirgine maria: et licet pro eua. Et vocatur simplex relatio: quia relatiuum refert simpliciter ad speciem et non ad ipsam rem individuam per vocem representantam.

Ad patrem uocis de iure relatio fiet:

Extra tamen sepe queres: ad quod referatur:

Rex est carnoti: patrie que preualet omni.

Dicit quod relatio fit sepe ad partem vocis et non ad totum: et tamen tu sepe petis extra et subintelligis illud ad quod relatiuum refertur: ut rex est carnoti patrie que preualet omni. Deberet enim sic ordinari ista constructio: Rex est in ciuitate carnoti: que ciuitas preualet omni patrie.

Sepe relatiuo conformari reperitur

Precedens illi: qui presidet immediate.

Sermonem quem uos audistis: uerus habetur:

Usu communi tamen hoc non debet haberi.

Dicit quod antecedens sepe reperitur conformari illi cui relatio proponitur immediate ut sermonem quem audistis uerus habetur. Tamen dicit quod non debet visitari.

Inuenies iunctum possessiuo genitiuum.

Ut mea defuncte da molliter ossa cubare.

Sepe relatiuum pro parte refertur ad ipsum

Et mei scripta legis: qui sum summotus ad histrum:

Dicit q' gr'us primitiu' aliqu' includitur possessiuo: et adiectiu' p'cordat cu' dicto gr'o et ossa mea defuncte. Deinde dicit q' relatiu' sepe refert ad dictu' gr'm inclusu' i' possessiuo vt legis scripta mei qui su' ibi mot' ad histrum.

Ponis ob id solum precedens sepe: q' inde:

Certa relatio fit: tua uirga deus baculusqz

Ipsa mihi uere prebent solatia uite

Dicit q' antecedens aliqu' potest ob id q' sequens relatio h'z locu': vt uirga tua baculus tu' ip'a me consolata su't.

Ad uerbum sepe uel adiectiua relatum

Inuenies fugit aut piger es: mihi quod procul absit:

Dicit q' relatiuum substantiue .i. quando ante aliud simile sepius refertur ad uerbum uel ad nomen adiectiuum: vt tu fugis aut es piger quod absit mihi. Et resoluatur: quod idest queres.

Pro sola uoce supponit sepe relatum:

Quauis precedens supponat significando:

Dat deus aureolam: quod nomen habetur ab auro

Dicit q' relatiuum sepe supponit pro sola uoce: quauis antecedens supponat significando: vt deus dat aureolam: quod nomen habetur .i. deriuatur ab auro: li quod supponit pro sola uoce. licet referatur ad significatum sui antecedentis uidelicet aureolam.

Estqz relatiuis precedens materialis:

Nomen equiria: sic nobis placet illa uidere

Dicit Auctor q' antecedens aliquando stat materialiter: et relatiuum stat significatiue: vt equiria nomen nobis placet illa uidere. Equiria ponitur materialiter: et illa significatiue: et est equiria ludus equorum.

Sepe relatiuum permutat significatum:

Sunt que nos domini fecere manus crucifixe

Quasi dicat q' antecedens sepe significat unum et relatiuum representat aliud: vt manus dñi que nos fecere sunt crucifixe. li manus sunt manus carnales: et li que representat spirituales.

Et numerum mutat: hominem diuina potestas

Plasmat cosqz marem factor creat et mulierem

Dicit q' relatiuum aliquando discordat ab antecedente in numero vt diuina potestas plasmat idest format homines: et creat eos marem et mulierem si homines est numeri singularis: et suu' relatiuum .i. eos numeri pluralis.

Inuenies positum sine precedente relatum

Ipsa petenda mihi: iuno de pellice dixit

Dicit q' relatiuum aliquando inuenitur positum siue antecedente: ut in ouidio: Ipsa petenda mihi idest iuno tanqz indignata de pellice loquebatur. Et nota q' ipsa non ponitur proprie sed expresse relatiue. Nam habet antecedens relatum i' animo loquentis hoc fit causa maioris discretiois. Dicat ideo qd ponit discretiue

In infinite precedens siue relatum

Sepe locas: nullum designans unde locatum

Luncta timent hominem: quia presidet ille creatis:

Dicit q' antecedens et relatiuum aliquando ponuntur in infinite: ita q' nil certum seu determinatum signifi-
ficat ut in hoc exemplo: Luncta timent hominem: quia presidet ille creatis: li hominem est antecedens et pro nullo certo homine supponit immo pro omnibus infinite seu in determinate: et li ille est relatiuum quod eodem modo refertur ad illud antecedens hominem.

Et personalem permutat proprietatem

Ut domino benedic aqua que celis superextat:

Sed non est talis imitanda relatio nobis

Dicit Auctor q' relatiuum aliquando discordat a suo antecedente in persona: ut domino benedic o aqua que superest celo. li aqua cum sit uocatum casus et persone secunde et li que persone tertie: cum supponat uero tertie persone uidelicet superest. Deinde dicit q' talis relatio non est imitanda.

Non dat ad uocem quandoqz relata sed ad rem

Hominis est bona gens: deus est protector eorum:

Dicit q̄ relatiuum aliquando discordat a suo antecedente in genere et in numero: ut bona gens est oens est protector eorum: li gens est numeri singularis et generis feminini: et eorum generis masculini numeri pluralis. In talibus aut̄ relationibus relatiuum refertur ad significationem antecedentis et non ad vocem. Nam li gens imponat homines: et cum sit nomen collectivum imponat pluralitatem.

Adiectiua modo poni reperimus eodem:

Pars hominum ualidi turres et menia scandunt.

Quasi dicat q̄ etiā adiectiua reperiunt discordari a suis substantiis quantum ad vocē nec ad rem neq̄ ad significatum: ut pars hominum ualidi et. li pars est generis feminini et numeri singularis: et li ualidi est generis masculini numeri pluralis: et est ibi synthesis generum et numerorum.

Sunt adiectiui plurales distribuenti:

Huius etiam uerbum reperis plurale locatum.

Utraq̄ formose me iudice sunt uenerande.

Sed non est nobis constructio congrua talis.

Dicit q̄ adiectiui pluralis numeri sunt aliquādo additi distribuenti. i. nomi distributio. Et ponit exemplū: utraq̄ et. li utraq̄ est numeri singularis et li formose pluralis. Item utraq̄ est numeri singularis et sunt pluralis. Et est ibi synthesis numerorum. Ideo dicit q̄ talis constructio non est congrua nobis immo figurata.

Impersonalis fit demonstratio sepe:

Sal monstrans dicit: te misit aquis eliseus.

Ad euentiā istorum metroꝝ sciendum est q̄ duplex est demonstratio. i. personalis et impersonalis. Personalis est quando id quod demonstramus est illud de quo loquimur: ut iste liber ē petri. Impersonalis est quando demonstramus unum et intelligimus aliud: ut si diceretur hec herba nascitur in orto meo. Non. n. intelligim' de herba q̄ demonstrat: sed de consimili. Dicit igit̄. Al. q̄ impersonal demonstratio sepe fit: ut p̄ in exēplo. Sal monstrans dicit et. Non. n. intelligitur de illo sale qd tu demonstras sed de consimili.

Equiualens geminis harum si iungitur uni

Dictio pro reliqua tantummodo debet haberi:

Sic uisu cecum uisu dic esse carentem.

Dicit q̄ si una dictio equiualens geminis. i. habens significata duarū: ut cedo. i. locū do iungitur uni bap̄. i. dictariū: illa talis dictio debet nō poni pro reliqua. i. pro altera ipsarum ut si dicatur: cedo locū: li cedo non ualeat plus q̄ do. hec etiam parent in exemplo auctoris. Sic uisu cecum et. li cecum nū ualeat plus q̄ carentem: quia cecum per se significat uisu carentem.

Quando negatiuum uerbum constructio iungit

Obliquum: per non exponere conuenit illum:

Aut simul exponi debet constructio tota.

Dicit Auctor q̄ casus obliquus nominis negatiui iungitur verbo: Et tūc i costruendo debem' exponere dictum negatiuum per non: ut puta si dicam: Nullum crimen habeo: debemus sic exponere. i. non nullū crimen: et assignare sic. Ego hoc ē suppositū nō habeo nullū crimē: et hoc est appositū tota p̄structio debz simul exponi. i. p̄ passiuū cōuerti uel per aliā p̄structionem eq̄polentem sic. Nullum crimē hētur a me.

Fiet asimbasma sine recto clausula plena:

Me tedet uitii: placet illi iura tueri:

Hucusq̄ determinauit de p̄structione i qua ponitur rectus. Nūc aut̄ datur de illa que fit sine recto. Unde nota q̄ constructionū alia fit cū rectis: ut sum martinus. et ista dicitur simbasma a sim q̄ est cum et basis fundamentum q̄si cum fundamento. Alia fit sine recto: ut me tedet uitii: et ista dicit asimbasma ab a q̄ est sine et basis fundamentum q̄si sine fundamento. Alia fit cum rectis et obliquis: ut ego lego virgilium. Et ista dicitur parasimbasma a para q̄ est iuxta et. Dicit ergo Auctor: fiet asimbasma. i. clausula siue constructio plena. i. perfecta sine recto: ut me tedet uitii: placet illi iura tueri.

Questio fit: si fiat in his constructio duplex.

Huius placet esse probo: nobis placet esse peritos.

Dic. Al. mouet unam questionem quā nō p̄terea soluit: quia sane perferuntur solutio patebit. Dicit igit̄ sic. Questio. i. interrogatio fit a scholarib' si duplex p̄structio fiat in his modis loquendi: huius placet esse p̄bo: nobis placet esse peritos. q. d. q̄ si queritur si eodem modo an duobus costruuntur siue p̄siderent p̄dicte due constructiones. i. huius placet et. Et sane intelligens respondere debet solendo uquestionem:

q duplex constructio fit in predictis. Nam cum dicitur huic placet esse probo: si placet esse est unica dictio qd saluatur natura illius infinitiui esse quod habet copulare similes casus: precessit. n. datus. s. huic virtu te primi componētis. s. placet et sequitur etiā datus virtute secundi cōponētis. s. esse quod habet copu lare p? se simile casū pcedēti. Cū autē dicit nobis placet eē pīros si placet eē duplex dictio qz utraqz seruat naturaz suam. Nam placet habet ante se oīm. s. nobis et post se infinitum scilicet esse quod quidem infinit um habet accusatum subintellectum scilicet nos et post se similem casum scilicet pīros.

Iungere consimiles debet coniunctio casus

Quam nisi preter quam retinent talem sibi formam

Dicit q coniunctio copulatiua vel eius vi mētūens debet copulare similes casus: ut amo te et illū. Pre tera dicit q iste dictiones qz aduerbium nisi preterqz exceptiue coniunctiones eodem modo considerā tur verbi gratia: Malo bonum qz malum. Omnes nisi petrus legunt. Omnes diligo preterqz vicinos. Tamen aliqui dicunt q coniunctio copulatiua potest copulare dissimiles casus tribus modis. primo mo do ut si dicam: Ista domus est mea et petri. Item plenum gratia et veritatis. Denum in dictionibus ad uerbaliūter positis: ut Janue et ipsis Sed huic opinioni de facili potest responderi.

Actum siue pati signare gerundia poscunt

Atqz supina: per hec datur his constructio duplex

Si tamen a uerbis ueniant signantibus actum.

Hec delectatur in spectando quasi pulchra

Dicit q gerundia ueniunt a uerbis significantibus actum siue pati: ut ab actiuis et neutris transitivis et etiam supina significantes possunt actionem et passionem. Et per hoc possunt habere duplicem constructio nem. s. actiuam et passiuam. Et ponit exemplum in littera ubi dicit: hec delectatur et ē. Potest exponi in spectando illos uel in spectando ab alijs. Eodem modo dicendum est de supinis.

De que gerundiuis que sum gerit: esse uidetur:

Questio: si triplex illis constructio detur

Presbyter essendi causa uis clerice radi:

Militis essendi causa precor arma parari

Essendi regem causa me posco iuuari

Hic Auctor mouet questionem de gerundijs huius uerbi sum es est: uidelicet si possunt in constructione tripliciter ordinari: aut cum recto: ut dicendo uis radi causa essendi presbyter; aut cum genitiuo: ut dicen do precor arma parari causa essendi militis aut cum accusatiuo: ut posco me iuuari causa essendi regem. Super hoc licet uarie sint opiniones: teneamus ueritatem constructionem. s. de accusatiuo: ut posco me iuuari causa essendi regem. Nam illud gerundium essendi: cum sit uerbi personalis: uult ante se accusat uum et habet me quod subintelligitur: et post se similem casum quem habet regem.

infinitiuo primum destingue supinum.

Atqz gerundiuis primis suprema supina

Si iungam uerbo: per quod motum tibi signes:

Assignat differentiam inter infinitum et primum supinum et etiam inter ultimam supinam et primam gerundia. Et dicit. Tu destingue primum supinum ab infinitiuo. quia alio et alio modo ponitur in constructione. Similiter distingue suprema. i. ultimam supinam a primis gerundijs. Et subdit causam dicens. Si pro quia ego iungam predicta supina. uidelicet primum et uerbum per quod motum tibi signo. quasi dicat q infini tum et supinum differunt. quia supinum iungitur uerbo significanti motum. ut uado lectum. infinitiuus non. quia non dicimus uado legere. nisi forte resoluitur ad legendum. Item prima gerundia non iungit ur per se uerbo significanti motum. sed bene supina ultima. ut uenio lectu.

Fiet de sermo quandoqz per ipsam

Materialiter hanc tibi dices esse tenendam

Dicit q aliquando loquimur de uoce et non significato. Et illa uox ponitur materialiter ut si dices. pera mo est trisyllabum. si peramo stat p?b sola uoce et ponitur materialiter et est generis neutri et ideclabile.

Casus per uoces confundit materiales

Quasi dicat q̄ dictiones materialiter posite confundit casus: quia in oibus casibus habet eandē vocē: ut si dico: Antonius est quadryllabū: Antonius declinatur: Nominatiuo hic antonius: Genit̄o hui⁹ antonius. Et sic per ceteros casus.

Vox cuius pars est apponens prepositiua:

Una potest aliū sociari prepositiue.

De post fetantes: de sub pede: de prope fontes.

Dicit q̄ illa vox .i. illa dictio cui⁹ .i. vocis vna p̄positiua .i. p̄positio est pars apponens .i. iuncta sibi appositione: potest associari aliū p̄positiue .i. aliā p̄positioni. Ac si dicat q̄ si due p̄positiones immediate addatur alicui dictioni per appositionem: illa dictio potest associari aliū p̄positiue .i. vltime p̄positio ni: ut patet in exemplis. De post fetantes. Ecce ille due p̄positiones de post immediate addantur dicendo de post per appositionem hinc fetantes. Et illa dictio fetantes sociatur alteri p̄positioni .i. huic p̄positioni post. Nam in talibus officiū vltime p̄positionis observatur. Construe sic: De post fetantes .i. de loco qui est post fetantes .i. post oues .i. de loco imondo. Similiter expone similia.

In subter uel tus dant quartum: dum sociamus

Uerbo signanti motum uel participanti:

De motu dici credas tamen exteriori.

Si non designo tibi motum: construe sexto:

In campo curro: si sis benedictis in illo:

Si sis exterius: in campū sit tibi cursus:

Dicit A. q̄ iste p̄positiones in sub super ⁊ subter vel subtus seruiūt accusatiuo casui: quādo iungunt vbo significanti motū exteriorē: in vel pariem: ut vado in urbem: dū tamen extra sis. Preterea dicit q̄ dicte p̄positiones seruiunt ablatō quando nō iungunt vbo significanti motū exteriorē vel aliū motū: ut sum in urbe ⁊ vado in camera duntaxat sis in camera. Exempla vero ponūt ab auctore i littera.

Iungere non poterit coniunctio mobile fixo:

Iungit diuersa coniunctio significata.

Quasi dicat q̄ inter adiectiū ⁊ substantiū nō pōt cadere copula diuersitatis: quia coniunctio copulatiua iungit diuersa significata .i. dictiones pertinentes ad diuersa: sed adiectiū ⁊ substantiū pertinent ad idem: unde incongrue diceretur: Petrus ⁊ albus currit.

Queris si liceat uoces coniungere binas

Per uel siue per ⁊ solam uel non mediante

Eum uoces fuerint tales quod significatum:

Unius alterius comprehendit significato.

Recte dicitur homo grammaticus consimilesq̄.

Aucto: mouet dubium seu questionē: an liceat iungere p̄ vel siue per ⁊ siue p̄ aliam adiunctionem vel nō mediante coniunctione iungere duas uoces: quāz significatū vnius alterius significatio p̄hendatur: ut esset magis cōe ⁊ minus cōe: ut puta aīal ⁊ homo: homo ⁊ grāmaticus ⁊ sic de similibus. Ipsemet r̄idet: q̄ tales constructiones debent siue coniunctione ordinari. Et hoc attestat per exemplū suū cū dicit: Recte dicitur homo grāmaticus consimilesq̄.

Et parti iunctum debes restringere totum:

Id solum presta: quod pars non denotat illa

In his duobus metris. Auc. intendit q̄ iter totū ⁊ partē inter genus ⁊ speciem siue iter magis cōe ⁊ min⁹ cōe pōt cadere copula diuersitatis. Ita tamē q̄ totum siue gen⁹ siue magis cōe solū supponat p̄ eo p̄ quo pars siue species siue minus cōe non supponit: verbi gratia: animal homo currit. Ita q̄ si animal supponat solum p̄ eo p̄ quo homo nō supponit: ut puta p̄ eo leone vel p̄ eo boue vel p̄ eo capra ⁊ c. Ex his igit̄ patet ex precedentibus: quomodo inter predictas dictiones copulatiua nō ponatur ⁊ quomodo ponat̄. Intellige sic litteram. Et tu debes restringere a significato suo comuni totū iunctum .i. copulatiū. Postea declarat quomodo debes restringere dicens: Presta id significatum ipsi toti: quod ipsa pars non denotat. i. ut supra diximus.

Inde potest queri si possit idem sibi iungi:

Aut si iungatur quod adesse nequit uel abesse.

Hic. A. mouet duo dubia: quoz vnus est si iter illa que idem sunt possit cadere copula. Aliud est: si illud qd nequit adesse subiecto ut latrabile hōi: uel abesse ut risibile hōi: possit copulari p copulā diuersitat: Pro solutione istoz dubioz sciendū est qd aliq sūt eadem genere: ut homo et bos. Aliq specie: ut petrus et martinus. Et iter ista d3 poni copula. Aliqua uero sūt eadem nūero: et hoc tripliciter: v3 ppter: ut mare et tullius: diffinitione: hō aial rōnale mortale: accidente: hō risibilis canis latrabilis. Et iter ista nō d3 cadere me dium. copule diuersitat: per hoc autem solutio patet ad predictas interrogaciones.

Si iungas recte: facies quam participare:

Concesso q tu melior sis quam plato: recte

Concludes: ergo plato participat bonitate.

Dicit. A. q ista dictio q si ponat i recta cōparatiōe faciet extremū picipare de qualitate medij: ut si dicā Tu es melior q plato: recte pcludet. Ergo plato participat de bonitate. Et nō q hec dictio q aliqn ē ad uerbiū eligēdi: ut bonū ē sperare i oño qua in picipib. Aliqn ē aduerbiū similitudinis: ut tā oucibus quā picipibus cōis hētur mors. Aliqn ē aduerbiū quantitas cū admiratiōe: ut quā pulchra ē amica mica. i. valde. Aliqn ē cōiunctio aduerbaria: et tūc geminat: ut quāquā. i. quāuis. Aliqn de cōparatiu: ut ego sum fortior quā tu. Aliqn est pūctio abnegatiua uel copulatiua negatiua fm aliquos: ut in boetio. Sed tē pus est medicine quā querele: quā ponit ibi p non. Aliquādo est relatiuum et scribitur quam.

Deqz relatiuis logice fit regula talis.

Quando relatio sit extrinseca debet eidem:

Dictio subiungi: que rem determinet eius.

Eumqz relatiuo sit intrinseca: nil petit addi

Plurali numero: similes sunt quos ibi cerno.

Hic. A. pōit regulā de relatiuis logicis. Et dicit q duplex ē relatio: v3 extrinseca et intrinseca. Relatio extrinseca ē illa i q explicat oia requisita: ut iste ē similis illi: et ego sū p tibi. Et pōt fieri i singulari et i plurali. Et hoc est quādo relatio extrinseca fit: d3 eidem sibi iūgi aliq dictio que determinet rem ei. i. relatiōis. Relatio intrinseca est illa: i q nō explicat oia requisita sed bene intrinsece se excludit. Et h3 fieri i plurali tñ: ut isti quos ibi cerno sūt similes. Ecce q sine aliq additiōe ista oīo est pfecta: et est sensus: q sūt similes inter se. Et hoc. iquit A. cū dicit. Eumqz relatio sit intrinseca non deest addi plurali nūero. Deinde ponit exēplū: Similes sūt quos ibi cerno. Talia quippe relatiua de quibz hic itendit: sūt noīa ad aliquid dicta: ut pater filius uicinus longinquus propinquus amicus inimicus et similia.

Andere preposui per uersus syllaba quāqz:

Quanta sit: et pauca preponam congrua metris:

Hoc est capitulū decimū istius opīs: in quo tractat de quantitate syllabarum positis tñ aliquibz artis metrice introductionibus. Dicit ergo auctor: Ego pposui v3 i premio libz tibi p h pader et pader. i. māseltare: qzta sūt queqz syllaba: p vsus. i. et quō cognoscut syllaba lōga l breuis i vsu. Et pponā pauca. i. aliq pgrua. i. puenientia metris. Pro euidētia eoz q dīcūt ac etiā dicēdoz: videāus quid sit vsus. Uersus est oīo metrica claufulatim pgredeiens: recto rīce flosculis adornata nihil in se supflūū nihil diminutū cōtinens. Et dī uersus: qz ter quaterqz reuersus: qz sepius uerit et reuertit antequā pfectus habeatur: uel qz finito vno uersu reuertit ad lineę pīncipiū aliū ichoaturus. Metrus uero dī a mētroz qd est nūērus: qz i ipso attendit nūer et quantitas syllabar. et est sciendū: qz hec ars

matrica pferatm ordinatur ad tria scilicet ad memoriā firmitorem: ad maiorem delectationem: et ad narratiōem breuiorem. Metra iuuāt aīos: cōprehendunt plurima paucis. Pristina cōmemorat: que sunt tria grata legenti. Item nota q sine hac lege metrificat que legēda sūt: male possent elucīdari. Unde uersus. Ambulat in tenebris sine lege clericus omnis. Qui sine metroz lege legenda legit.

Que doctrina licet non sit penitus generalis:

Proderit ipsa tamen: pueris si lectio detur:

Per se multa scient: et doctor pace fruatur.

Hic. A. respondet tacite questioni: quia posset aliquis dicere seu querere utrum hec doctrina que datur in presenti capitulo: sit generalis. i. plene determinat de arte metrica: Respondet Auctor: et dicit q non. Tamen licet non sit penitus generalis: proderit pueris si lectio detur eis. Postea dicit et declarat q proderit ad duo: uidelicet q pueri multa scient per se de modo uersificandi: et docto: fruatur pace quia non fatigabitur in interrogationibus.

Multotiens aliquas quas dat tibi regula longas

Sive breues: metri cogit grauitas uariari

Hic dicit q multotiens iuenies in auctoribus eam syllabam: que naturaliter est breuis elogiari: et q naturaliter est longa: breuiari. Et hoc est causa grauitatis metri. Et sit tunc q hec ars metrica est satis difficilis.

Gregaqz nunc nostro nunc more suo uariantur.

Dicit q greca uocabula ponuntur aliqui in metro secundum nostrum morem et aliqui secundum morem grecorum.

Ad placitum poni proprium multa notauit.

Quasi dicat q multa propria nomina possunt poni ad placitum: et maxime in prima syllaba et in media: dummodo positioe diphthongo accentu uel usu non restringat ad pductionem uel ad correptionem. Notant dicit multa: quia non omnia ponuntur ad placitum. Illa et q tantum in auctoribus pducta reperiuntur: solummodo sunt producenda ut cesar.

Cum sum christicola: normam non est mihi cura

De proprijs facere: que gentiles posuere

Auctor: se excusat de nouis gentilijs. i. infidelibus: quia cum ipse christicola sit. i. christianus: non intendit facere normam de dictis nouis. Et si forte fecerit hoc: ex incidenti non ex proposito principali fecit.

Extintere pedes antiqua poemata plures.

Ser partita modis satis est diuisio nobis.

Dactylus et spondeus exinde trocheus anapestus.

Iambus cum tribaco possunt precedere metro

Auctor: incipit exponere illa pauca congrua. i. conuenientia metris: que se superius promissit expositorum. Dicit igitur q antiqua poemata. i. antiqui poete distinxerunt plures. i. multos pedes. Nam ut dicitur istodus posuit. c. xx. pedes: hebraicus tamen. xxiiij. Nos autem utimur nisi sex pedibus. Et hoc est q dicit: Diuisio. s. pedum prout sex modis est satis. i. sufficiens nobis. Deinde numerat illas sex dicens: Dactylus et spondeus etc. Pes autem prout hic sumitur: est syllabarum temporumqz dimensio. Et sunt genera metrorum. xviij. Sed Auctor: iste non intendit nisi de duobus que sunt comuniori usu modernorum. uidelicet de hexametro et pentametro de quibus inferius dicimus laqueos.

Dactylus ex longa breuibuscqz duabus habetur

Dicitur ex longis spondeus constare duabus

Syllaba bina trocheu constat tibi longa breuisqz

Productam breuibuscqz subdes anapestu duabus.

Terna breuis tribracho iambo breuis insita longe

Hic Auctor: declarat essentiam uniuscuiusqz sex pedis predictorum. Et dicit q dactylus constat ex tribus syllabis ex prima longa et ex duabus breuibuscqz: ut audio. Spondeus constat ex duabus syllabis breuibuscqz ut audis. Trocheus constat ex prima longa et ultima breui: ut audit. Anapestus constat ex duabus breuibuscqz et ultima longa: ut pictae. Tribacus constat ex tribus breuibuscqz: ut legeret. Iambus uero ex prima longa et ultima breui: ut legas.

Syllaba que breuis est: unum tempus tenet: in quo

Profertur longe spatium debes geminare.

Sic cuiuscqz pedis quot tempora sunt numerabis

Dicit. A. q breuis syllaba sibi uno tempore profertur et longa sibi duobus. Et sic numerabis uel numerare et pputare poteris: quot sunt tempora uniuscuiusqz pedis. Nam dactylus cum habeat unam longam et duas breues: habet tria tempora. Et sic de reliquis pcurredum est. Nota q syllaba est longae sibi uno accento spiritusqz: platur certa pprehensio temporis sibi sumitur: est dispositio pronuntiationis syllabe secundum has differentias. s. correptum et pductum.

Uersibus exametris semper debet pede poni

Dactylus in quinto: sextum nunquam retinebit

Hic Auctor docet quomodo quisque pes debeat in versibus ordinari. Et primo dicit quod in versibus exametris dactylus debet semper poni in quinto et non in sexto.

In pedibus primis hunc spondeum ue locabis

Quasi dicat quod tu potes locare hunc scilicet dactylum vel pro et spondeum in primis pedibus hoc est in primo secundo tertio et quarto pede.

Omnes spondeo donare potes: nisi quintum

Quasi dicat quod spondeus potest poni in omni loco praeterquam in quinto exametri versus: et si reperitur in quinto pro dactylo ponitur. Nam equipollet sibi in temporibus ut in lucano: Alter cecidit pauid cruor armatorum.

Sedes nulla datur praeterquam sexta trocheo.

Quasi dicat quod trocheus ponitur in sexto loco et non alibi in exametro versu. Et est exameter uersus quae constat ex sex pedibus. Dicit etiam heroicis quia per hunc stilum heroum describuntur ut plurimum gesta.

Quarta pentametri quintaue locabis anapestum.

Pentametri tribracho sedes patet ultima tantum.

Dicit quod anapestus potest locari in quarto et in quinto loco uersus pentametri ut in ouidio epistolarum: Nihil mihi rescribas: attamen ipsa ueni. In scansione dicimus Nil mihi rescribi basar tamen ipse ueni sunt pedes anapestici. possumus tamen uti ut pedes anapesticos dicendo sic in scansione: Nil mihi rescribas attamen ipse ueni. Sic enim postponimus catalectam primis duobus pedibus similiter et ultimis: quae si muliuncte constituunt quintum pedem spondeum uel trocheum. Pentameter uersus constat ex quinque pedibus: primis duobus dactylis et spondeis uel primo dactylo et alio spondeo uel e converso tertio spondeo uel iambo quarto anapesto quinto tribracho uel anapesto: ut patet in exemplo primo ouidii secundis primam scansionem. uel pentameter uersus constat in primis duobus dactylis uel spondeis: ut supra et catalecta longa uel breui sequente: ut patet in predicto exemplo secundum secundam scansionem. Si uero de syllabis reperitur in tertio loco dicatur quod ibi syllaba diuiditur per dieresim et efficitur pes tri syllabus: ut in ouidio eodem: hemonis heminio laudomia uiro. Dicitur etiam pentametri illegas eo quod per ipsum status ellige. i. tristitia solebat enarrari. Nota tamen quod uersus pentameter subditur exametro.

Iambo nel nulla uel tantum tertia datur:

Ut patet exemplum in his duobus versibus: Sub ueneris late debet nemo latere Nam mala sunt uenere plura decuere.

Forte sibi sedem tribrachus dare possit eandem

Quasi dicat quod tribrachus forte potest poni in tertio loco quia secundum aliquos ibi syllaba breuis ponitur pro longa: et sic esset dactylus et non tribrachus.

Et proceleumaticum posuit quandoque uictus.

Nunc nullus ponit: breuibz sonat ille quaternis

Dicit quod antiqui aliquando ponebant in uersu proceleumaticum: qui est pes constans ex quattuor syllabis breuibz: ut in uirgilio: herent parietibus scale postesque sub ipsos. In scansione dicimus herent parietes et ibi parietis est proceleumaticus: sed iste a modernis non uisitur. Ideo dicit Nunc nullus ponit.

Uinqz uocales sunt a prior: eque secunda

Si succedit eis: o quarta sit uqz suprema

Hic Auctor prosequitur de correptione et productione syllabarum et quia syllabe fiunt ex litteris: ideo incipit a distinctione litterarum dicens quod littere uocales sunt quinque. i. a e i o u: Et dicuntur uocales quia sine ipsis non potest fieri vox: et quilibet earum potest facere vocem. i. syllabam per se. Littera sic diffinitur: Littera est minima pars vocis humane: quae potest scribi inuidua.

Omnis praeter eas tibi littera consona fiet

Dicit quod omnes aliae littere praeter eas quinque uocales dicuntur consonantes quasi cum alijs consonantes. Nam sonum facere non possunt: nisi cum adiutorio uocalium.

Mute sunt b c d uel f uel g l p q t.

Quasi dicat quod in consonantibus nouem sunt mute. i. b c d f g k p q t. Et dicuntur mute: quia uidetur mutus sonus earum. Et in hoc differunt a semiuocali: quae apertius profertur. Uidetur. n. uocalis anteceri pre

ferendo ipsas semiuocalibus: que sunt sex. *l m n r s x*. De quibus. *A.* nullam particulariter facit mentionem: quoniam earum nomina in presenti materia non sunt necessaria.

Sunt l r r uere liquide: quia sepe liquescunt.

Ad simul n qz uel s liquidas quandoqz locamus.

S nunquam: s m n que prius nunc neutra liquescit.

Dicit Auctor qd l r r sunt vere liquide qz sepe liquescunt in metro. hoc est quia syllaba naturaliter bene producantur. Deinde dicit qd possumus seu aliquando locamus. i. locatas reperimus liquidas m n r s. Et hec magis declarando restringit dicens s nunquam liquescit. hoc est apud modernos poetas. Exempla querantur in auctoribus antiquis et in margine reponantur.

Consona bina per i dic sepe per uqz notari:

hoc quando fuerit: uocum sonus ipse docebit:

Dicit qd i vel u sepe fiunt consonantes: videlicet qn ponunt in principio syllabe alia vocali sequente. Et qn fuerit hoc ipse sonus. i. ipsa platio docebit. i. monstrabit. Nam pdunt sonum vocalium: ut iuno et uenusa.

Uocali preiungitur u non consona: uimqz

Perdit: et hoc suavis queror aut aqua lingua probabit

Nam diphthongus ab u nostro non inchoat usu:

Mosqz modernus habet quandoqz qd s preunte

Syllaba diuiditur: tunc u uocalis habetur.

Dicit qd u aliquando ponitur ante uocalē in eadē syllaba: et non efficitur consonas imo pdit vim consonantis. Et hoc est qn iste lfe. *l. q* et g pponitur: ut suavis queror aqua et lingua. qd pdat viz psonatis: patet ex ipsa platione. patet etiā qd si u non esset consonas tūc prima syllaba huius dictionis aqua pduceret in positionem de q et u consonantes: sed corripitur qd patet in ouidio epistolarum: Cum dñs potado neccat e misceat aquas. Nec est uocalis qd patet ex ipsa platione. Et qd statim constitueret diphthongus p cōgiuntinationem ouaz vocalium in eadē syllaba. Sed non debemus diphthongū inchoare ab u. Et ideo dicit: Nam diphthongus ab u nostro non inchoat usu. Preterea dicit qd apud modernos syllaba diuiditur aliquando precedente u: ut suavis: et tunc u habetur uocalis.

Uersificatores h pro nulla reputarunt.

Dicit qd h reputatur a uersificatoribus pro nulla nec pro uocali nec pro consonante.

Dum teneant iotam uocales undiqz clausam:

Consona bina per i dic sepe per uqz notari.

Consona iota duplex: duplex x z qz fiunt.

Simpla tamen z reperitur: ut est perizoma:

Scia est qd ista lra i qua iota nominatur. A. iste posita in medio ouaz uocaliū vi sua seruantiū efficit duplex psonas ut troia. Et nota qd si neutra uel altera aliarū uocaliū vim suā non seruaret in supradicta non esset duplex consonas ut via. Itē nota qd in hoc ybo baiulo las qd stat p portar i non est duplex consonas: licet ponat in medio ouarū uocaliū. Et hoc est qd non claudit iter illas uocales equo accētu nec equo numero syllabarum. Ideo dicit A. undiqz clausaz i egliter clausa ab utraqz parte. hoc autē pz in vsu ouidi: Cloro colū baiular: lachesis ner: antropos occat. Nam illa syllaba corripitur: qd fieri non possit si illa esset duplex consonas: cū faceret positionē ad precedentē syllabā. Deinde dicit qd x z sunt duplex psonans: tñ i reperit simplex: et hoc in dictionibz cōpositis: ut perizoma tis qd cōponit ex peri ppositoe greca qd ē circū et zoma uestis. Inde perizoma: qñ aliquid sine illud qd ponitur circumuestes p custodia. Iota. i. de qua supius diximus: in compositione reperitur simplex consonas: ut biugis qd componitur ex bi et iugum.

Iotaqz composita simplex est sepe reperta.

Dictio uocali finita uel in sibi subdi

Uersu uocalem nunquam permittit eodem.

Dicit qd si aliqua dictio desinat in uocalē uel in m: sequēs dictio non debet incipere a uocali. Et hoc fit ppē biatū uitandum. Si autē reperiantur: dicatur qd est licentia poetica: ut in lucano: Uicinūqz minax inuadit arimū: et ingens. Sepissime tamē abigitur uocalis antecedētis dictionis et m cū sua uocali. Exempla querantur in auctoribus: quia multa reperiuntur. Notanter dictum est ab auctore eodē vsu: qd si essent

in duobus versibus qđ diximus curandum non p̄terea dūceret in conueniens: licet aliquando rep̄i
atur in duobus v̄sibus in cum sua vocali abiscitur de metro in scansione. hoc est quoniam primus v̄sus
terminatur in m: et sequens incipitur a uocali.

Syllaba que binas uocales uim retinentes

Continet: est longa diphthongo: hoc probat aura:

Quasi dicat q̄ illa syllaba que fit ex duab' uocalibus uim suam seruantibus est diphthōgata et p̄ diphthō
gum pducitur: ut aura. Quid uero sit diphthōgus: et vnde dicatur diphthōgus: et quot sint diphthongi
posuit superius ibi. scilicet in prima declinatione: Dans ac diphthōgum et.

Quando uocalem duo consona iuncta sequuntur:

Aut unum duplex: producit eam positura.

Dicit q̄ quando due consonantes iuncte simul immediate sequuntur post aliquam uocalem: illa talis uo
calis pcedens est longa positione: ut arma et rellus. Et idem attenditur si una duplex consonans uocalē
sequatur ut apis et troia. Ideo dicit: Aut unum duplex.

Sed cum finitur uocali dictio curta:

Consona que subeunt: non hanc producere possunt.

Quasi dicat q̄ si aliqua dictio terminetur in uocalem naturaliter breuem: consonantes que sequuntur nō
possunt producere illam uocalem immo remanet in esse suo.

Si faciat curtam uocalis syllaba finem:

Mutaq; cum liquida uocem subeant in eandem:

Ex ui nature proprie licet hanc breuiare:

Et propter mutam liquidamq; potes dare longam.

Dicit q̄ si aliqua syllaba naturaliter breuetur: et muta et liquida sequatur in eadem dictione: illa syllaba
potest breuiari ex ui nature sue et produci propter mutam et liquidam: ut in hac dictione patris et in similib'
prima. n. syllaba naturaliter breuiatur: ut hic: fer patris imperium cum uerbis exit in iram. Potest et
produci propter mutam et liquidam: ut hic est patris matrisq; pie succurrere nato.

Syllaba que breuis est muta liquidaq; sequente

Longa potest fieri: sed longa nequit breuiari.

E de pre uel se componens non breuiabis:

Sed uocalis eas poterit breuiare sequela.

Dicit q̄ iste prepositiones et de pre se compositae nō breuiantur: ut educo depono p̄fero et separo: possunt
tamen breuiari si uocalis sequatur eas in compositione: ut p̄fero ris. Ideo dicit: Sed uocalis eas.

Reicio refert distat re dant tibi longam:

Corripia alijs: nisi duplex consona subsit.

Dicit q̄ ista prepositio re produciatur in reicio cis et in refert quod idem est qđ distat. In alijs uero di
ctionibus corripitur: nisi due consonantes sequantur: ut resto stas et restituo tuus. Produciatur etiam in
his rectali reperi et exuli. Et ideo ut plurimum scribuntur cum duplici consonante.

Bis bi breues dantur: nisi consona bina sequatur.

Dicit q̄ bis et bi corripit in compositione: ut binum idest locus duarum uiarum: et bidens idest pecus
duorum dentium. Nisi consonans bina sequatur: idest nisi duo nomina consonam seu consimilem signi
ficationem habenda sequantur: scilicet per compositionem: ut binus bina binum et bimus bima mumi:
quorum significatio est eadez. Inuenit hic binatus tus cui idest spatium vel tempus duorum annorum.
penultima enim syllaba dictorum duorum nominum produciatur.

In deriuatiuis sua que sit origo notetis:

Qua fiet parte descensus aptior inde:

Ut moneo motum motabile siue mouendum:

Et que uocalis in origine quantaq; mansit.

Nam deriuatiua tantam seruare decebit

Subdita uocali si consona non moueatur

Vocalem sepe noua consona dat uariare:

Mobilis ex moueo datur: et mutatur ab illo:

Excipienda sue ponentur in ordine norme

In istis versibus. A. docet cognoscere syllabam longam seu breuem in dictis uerbis deriuatio. Et est sensus: quod quantacumque fuerit vocalis in primitiuo: tanta debet esse in illis deriuatio. Illa consonans que sequebatur uocalem in primitiuo. Verbi gratia: moueo corripit syllabam: ita mouellum mouens et mouendus corripit primam. Notanter dico dicitur quia consona que erat in primitiuo: non mutatur in deriuatio quia noua consona cedat id est variare facit uocalem hoc est corripere longam et curtam producere. Verbi gratia: moueo corripit primam et mobilis producit: quia consona que erat in primitiuo uidelicet u consonas est in deriuatio in b. Tamen ista regula patitur exceptione: quod inferi possit loco suo. Idem dicit. A. Excipienda re.

Hoc de compositis teneas: quod sit tibi tanta.

Uocalis: quantam seruauit dictio simplex

Si mutes etiam uocalem: norma tenebit

Consona dum maneat in simplici subdita uoce.

Excipienda locis quibus est opus excipiemus

Hic Auctor: mouet regulam de quantitate syllabarum in dictionibus compositis dicens: quod tanta est uocalis in dictione composita quanta est in simplici. Verbi gratia: amo corripit illam uocalem a: similiter et peramo corripit eandem. Arceo producit illam uocalem a: similiter ex arceo producit eandem. Deinde dicit Regula ualeat etiam si mutemus uocalem in composito dicitur quia consona subdita uocali in simplici dictione maneat etiam in composito. Verbi gratia facio corripit illam syllabam fa: similiter et infacio corripit illam syllabam f: licet a mutata sit i: quia consona que sequebatur a uel i simplici: sequitur etiam in composito. Uerum tamen hec regula varias patitur exceptiones: quod inferi loco et tempore declarabunt. Idem dicit. A. Excipienda locis re.

Omnia preterita pones dissyllaba longa:

Que breuiant gemine uocales deme: bibitque

Et dedit atque fudit scidit stetit tulit hec sex

Auctor: ponit regulam talem dicens: Omnia preterita duarum syllabarum tantum producant primam syllabam ut cepi. Deinde ponit exceptionem dicens. Tu deme id est excipe illa preterita que gemine uocales breuiant: que habent uocalem ante alteram uocalem: ut fui rut: quorum prima corripitur. Que pro et tu deme. id est excipe hec sex. s. bibit dedit fugit scidit stetit et tulit: que licet dissyllaba sint tamen eorum preterita corripuntur fudit preteritum est de fundo scidit de scindo dis: quod significat aliquid per medium secare.

Preteritum geminans primam facit hanc breuiare

Estque secunda breuis: tamen unum cedoque demis

Dicit quod omne preteritum geminans primam syllabam eandem breuiat pariter et secundam ut cado ceci di et pario peperit: Tamen tu demis id est excipis unum preteritum scilicet pepedi quod uenit a pedo dis et tacuit ipsum propter eius turpem significationem seu metri uel breuitatis causa. Cedo etiam excipit cuius preteritum facit cecidi: et secundam producit. Unde uersus: Rusticus hic cecidit: qui, quodam cecidit.

Preteritis plusquamperfectis atque futuris

Coniunctiuorum lex seruit preteritorum:

Quasi dicat quod lex seu regula predictorum nuper dicta seruit etiam plusquamperfectis et futuris coniunctiuorum id est subiunctiuorum modorum: qui coniunctiuum dicuntur eo quia coniunctioe indigent: ut perfectum significent sensum. Nam tanta est prima syllaba plusquamperfectorum cuiuslibet modi et futurorum subiunctiuum quanta est prima persona preteriti perfecti indicatiui modi.

Hec in passiuo sunt tempora iuncta supino

Dicit quod tria tempora predicta sunt iuncta supino in verbo passiuo. id est seruant regulam de supinis: de qua statim dicitur ibi. s. longa supina re. Alij uero exponunt: quod sunt iuncta supino. id est facta sunt uel coniuncta per supplementum participij a supino deriuata: et per hec seruant regulam supinorum et preteritorum

Normam presentis per cetera tempora dicis.

Participans socia presens in duobus futura

Debent consimilem seruare gerundia legem

Dicit quod quantacumque fuerit prima syllaba presentis indicatiui modi singularis numeri: tanta est in pri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

Dictio de cremento qđ sit in casualibus. Nunc A. psequitur de creneto qđ sit in nō casualibus: vtputa in verbis. Et primo ponit introductionē ad regulas inferius positas dicens. Tu notabis vbum qđ hz superare primā psonam primi presentis tpris esse crescens. i. habere crescentiā super dictam person. in hac arte. i. eodem modo quo dictū ē in casualibus. verbi gratia amas est dictio dissyllaba: amamus vō trissyllaba. Et si amamus hēre crescentiā supra illaz secundā personā amas: et talis crescentia sit p a aīqñ per e aliquādo per i aīqñ per o aliquādo per u. De quibus omnibus statim ponent generales regule. Addit A. et dicit hec norma. s. de crenentis vboz debet referri. i. representari ad presēs tps actiui. hoc autem dicit propter cognoscere crescentia in vbis passiuīs que cognosci non possunt bene: nisi repreien tarentur ad actiui. s. dicit q si verbū vocis passiue nō habeat actiui debes fingere: hoc est supponere q hēat. hoc autē dicit propter cognoscere crenenta in verbis deponentibus que non habent actiuum.

Al crescens uerbum producere debet ubiqz.

Ex do sit breuis a cum prime compositiuis:

Dicit Auctor q verbum debet producere a crescens. i. syllabaz crescentē per a ubiqz in omni coniugatiōe vt amamus doceamus legamus audiamus. Deinde ponit exceptionem in compositis dicens q composita prime coniugationis huius verbi do das: q a corripitur in illis verbis. vt circundamus et circundare: venundamus et venundare:

Enisi cum subit r: debes producere semper:

Cum subit r curtam dant plurima: pluraz longam.

Dicit Auctor q syllaba crescens super e producit semper: nisi r sequatur vt amemus docemus legemus audiemus. Notanter dicit nisi r sequatur: quia cum r subijt. i. sequatur: plurima verba dant illam vocalem e longam: vt amemus vel amere: docemus doceres doceret. Et plurima dant illam vocalem e curtam: vt legerem legeres ret: amauro amaures rit. hec autem inferius distinguuntur: videlicet vt sequitur.

In sum siue fero crenenta uelimqz notabo:

Ac edo discutias modo longans et modo curtans:

Dicit A. notabo crenēta in hoc verbo suz es est siue in hoc verbo fero ferisqz p et in hoc verbo uelim. i. volo vis. q. d. q illa verba irregularia sunt. Et id non recuntur regulam de crenentis aliorum verborū: s. regularium summo per positionem aliquādo pducturum: vt essem ferrem vellem. Aliquādo etiam breuiantur: et tunc refertur ad litteraturam preteriti perfecti: vt tulerō tuleris fuero ris voluero ris rit. hoc idē intelligit de hoc vbo irregulari edo es est. Nā aliqñ elongat in crenētis: vt esse in infinito: aliqñ etiaz corripitur in i laturā pſentis vt edere. Nota q iquantū hec quatuor vba pdicta irregularia sunt: notari debent. Inquantū vō nō referēda sunt ad reglaz pcedentē vel ad sequentē prout videbitur opportunū.

Omne lego presens breuiat: quartiqz secunda:

Longum passiuo reris uel rere notato:

Dicit Auctor q omne lego. i. omne verbum tertie coniugationis breuiat presens tempus: in quo habet e super r: vt optatiuo modo vtrā legerem res ret: Que pro et breuiat tempora quarti. i. coniunctiui. s. preteriti imperfecti. vt preterito imperfecto cū legerem res ret. zc. Deinde dicit lōgū passiuo: hoc est dicere: q in verbis passiuīs ubiqz reris vel rere reperitur vbi penultima lōgatur: vt legereris vel rere retur.

Plusquam perfectum per qualibet est breuiandum

Hoc est dictum: q ista vocalis e breuiatur in pō plusqzperfecto cuiuscunqz coniugationis r sequente: vt amaueam docueram legeram audieram Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta fit in prima beris uel bere secunda.

Hoc est penultima futuri in beris vel in bere terminari corripitur in prima coniugatione et in secunda: vt amaberis vel bere doceberis vel bere.

In coniunctiuo duo tempora curta notato.

Id est preteritum perfectum et futurum subiunctiui breuiantur: vt amaueim et amauro.

Uerbum crescens alibi producit ubiqz.

Dicit Auctor q in omnibus alijs temporibus et modis a predictis verborum crescens producit illam vocalem e r sequente: vt futuro legar eris audiar eris vel creatur.

Omni preterito reperitur inus breuiando:

Dicit A. q in omni preterito perfecto prime persone in inus terminante penultima breuiant vt amaui.

¶ Tibi producit quarte crescentia prima.

Dicit Auctor in hoc verbo velim velis licet et sunt sit priora crementa per i facta producuntur: ut velimus lris sinus sitis.

¶ Inqz uelim produc si non u consona sub sit.

Dicit A. q in alijs crementis seu ppositibus siue modis i breuiat: ut uoluerimus et fuerim et amauerim si non sub sit u consona. i. nisi u consonans sequatur: ut audiui: quia tunc i producitur.

¶ Crescens uerbum producit et u breuiabit.

Dicit Auctor q uerbuz producit syllabam crescentem per o ut amatore. Et breuiat illam que crescit per u: ut volumus et possumus.

¶ Has per crementa normas dissyllaba serua:

Sed tamen has omnes dic ad medias speciales.

Dicit A. q he regule de crementis seruandis sunt per crementa dissyllaba. i. duarum syllabarum Sed tamen sunt regule speciales ad oēs medias syllabas. i. ad omnes illas que sunt inter primam et ultimam: que omnes medie a verificatoribus dicuntur.

¶ Compositum partis retinens i sine prioris:

Hanc breuiat medijs: sic tubicen: sed ibidemqz

Excipies iungetur ei tubicen et ubiqz:

Auctor ponit vnā regulam dicens: Compositū. i. dictio composita retinens i in fine prioris pris hoc est in fine dictionis: que primo intrat compositionē breuiat hanc. i. vocalem i sicut tubicen. i. la trombetta qd componitur ex tuba et cano nis. Nam ista syllaba bi corripitur cū i sit in fine prioris pris. Deinde ponit excep. in his dictionibus ibidem et tubicen et ubiqz. i. quibus illa vocalis i pducitur. Ibidem componit ex ibi et idem et est aduerbiū locale. Tibicen componitur ex tibia qd est instrumentū sonandi et cano nis et est ille qui utitur tali instrumento. ubiqz componitur ex ubi et qz aduerbiū loci.

¶ Ex di compositum producit: sed deme disertum.

Et que componis ex greco. curta locabis.

Dicit q hec prepositio di producitur in compositione: ut diligo. Deinde ponit excep. dicens: sed deme. i. excipe disertus et tum. i. facundus vel eloquens: cuius penultima corripitur in oratio. Secundi calices quez non fecere disertum. Si opponat auctor ex eo q istud uerbum dirimo inuenitur in penultima corripa: ut in ouidio metamorphoseos ibi. Hanc deus in litem melior natura dirimit. Respondendus ē q hoc uerbum dirimo componitur ex di et remo et r interposita e mutatur in i. Et preter hoc vocalis dictionis composita potest uariari ut supra diximus in regula data de compositis. Nam post illam ppositionem di sequi debere e in hoc uerbo dirimo: sed r interposita sequitur cam. Jedo illa ppositio di pot breuiari per illaz regulam inferius positam. i. si super r breuis est et. Deinde ponit aliam excep. tionem dicens. Et que componis. Quasi dicat in dictionibus grecis compositis di breuiatur: ut diateleron: quod est species cantus: et diamis qd est nomen syllogismi logicalis.

¶ Vocalis breuis est alia subeunte sed inde

¶ Demi plura queunt: ut dius diaqz dium:

¶ Et fio cum sit dissyllaba uox: breuiatqz

¶ Cum polysyllaba sit fiet probat hoc fieretqz:

Hic ponit vnā regulā generalem ad omnes syllabas. put vna uocalis precedit in aliā diuersis syllabis Et dicit q uocalis ante alteram uocalem breuiatur: ut incus in prima et respo in secunda siue media. Sz inde ibi ponit excep. dicens: q plurima uocabula possunt excipi: ut dius dia diū. i. diuinus. Et fio cū p qñ est uox dissyllaba. i. duarū syllabarū breuiatio cū sit uox polysyllaba. i. pluris syllabarū et ponit exempla dicens: Probet hoc fieri fietqz. Nam si bene consideras prima de fiet proceditur et prima de fiet et breuiat.

¶ Super i longam dat declinatio quinta:

¶ Quando uocalis preit: sed cam breuiabis

¶ Consona si preat dic ergo reiqz speiqz.

Dicit q e ante i producitur in genitiuis et dantiis quarte declinationis quando vna uocalis precedit e ut oiei speciei. Spe breuiatur qñ consonans precedit: ut speciei rei. Et ipsemet exemplificat in ista dicens: speciei rei producitur: quia uocalis i precedit.

Breuiatq; iungantur: que longa frequenter habentur

Quasi dicat q; vocalis ante vocalem i grecis dictionibus produciur frequenter: vt i ouidio: *Medee me dea forcm.* frequenter autem dico: quia aliquando cor. vt eodem: *Thelea deuoui re.*

I super a proprijs raro breuiatur hebreis.

Dicit q; i ante a raro breuiatur in dictionibus hebreis: vt *maria* et *mathias.*

Ut tua metra petunt: ponis genitiuos in ius:

Corripis alterius: semper producis alius

Dicit Auctor: q; genitiuus i ius ter. i medio produci et breuiari potest. excipitur alterius cuius penultima semper breuiatur: et alius cuius penultima semper produciur in genitiuo.

Tenditur eous aer platea corea

Dicit Auctor: q; nomina in littera posita produciunt vocalem ante alteram vocalem: *eo* us dicitur esse equus vehens currum solis: et aliquando sumitur pro parte orientali *Corea* idem est quod *la danza* si uelo ballo. *Aer* et *platea* de se patet. Tamen *platea* varie ponitur in metro: sicut inferius patebit: ibi. s. vt placet est *platea* et cetera.

Vocalem medie breuiant si muta sequatur

Eum liquida: tamen hanc productam pone breuemq;

Longa sit adiutrix octobris nomen in atrix.

Eum chiragram podagram quidam breuiant: alij non

Quasi dicat q; in medijs syllabis vocalis potest produci et breuiari cum liquida sequente: vt *compatri*s Et nota q; hec regula tamen valet in dictionibus naturaliter corripendis vel corripitibus vocale: quia si naturaliter produceret ea: non posset corripere: vt supra oscurum est ibi: Si faciat curram vocali syllaba sine. Deinde ponit excep. dicens: q; adiutrix octobris nomen in atrix terminatum vt amatrix produciur vocalem in media syllaba licet muta et liquida sequantur eam. Preterea dicit: q; quidam breuiant quida non mediam uocalem i his duobus nominibus *chiragra* et *podagra* *Chiragra* est gutta uel infirmitas in manibus *podagra* in pedibus. Et dicitur *chiragra* *achiros* quod est manus: et *eger egra egruz.* *Podagra* dicitur a *pos* quod est pes et *eger egra egruz.*

Arte b corripis a: sicut scabo siue scabellum:

Est stabilis stabulum dabo uel labo siue flabellum

Et labor hinc demas labi uel fabula flabum

Scabidus et tabes et stabuz pabula labes.

Et fabor strabo nabamq; simul sociabo.

Flabellum uaries: potius producere tentes:

Superius. A. ponit regulas generales ad omnes syllabas: i hac pte ponit speciales. Et primo ad primas scdo ad medias tertio ad ultimas. Pars secunda incipit ibi: *A breuis i medijs.* Tertia ibi: *Vocis sine da bis.* Itē prima pars i qua dei. de primis syllabis diuiditur in quinque partes secundum q; sunt quinque uocales. Primo. n. dei. de primis syllabis. i quantum a prepositis consonantibus secundo et tertio i quarto o qui to u. Pars secunda incipit ibi: *Ante b fit breuis e.* Tertia ibi: *Ante b corripis i.* Quarta ibi: *Ante b longa fit o.* Quinta ibi: *Ante b fit breuis u.* Item prima pars in qua dei. de primis syllabis: in quantum a prepositis consonantibus diuiditur in tot partes quot sunt consonantes: quibus a preponitur in dictionibus latinis. Et primo sic a prepositis ante b secundo ante c tertio ante d et partes iste de se patent. Item prima pars in qua dei. de primis syllabis a precedente b diuiditur in duas partes: quia primo ponit regulam cum exemplis suis: secundo ponit introductionem. Secunda ibi: hinc demas. Ad primam partem sic dicit: *Ante b fit breuis a.* Q. d. q; a ante b breuiatur in primis syllabis: sicut *scabo* bis qd stat p gratat: hoc *scabellu* pluralit nro hec *scabella.* i. scamna stabili a stando dicitur *stabulu* ē locus bonum uel alioz aialium. *Dabo* bis bit. *Labo* bas bat vacillo las. *flabellum* est instrumentu fugadi muscas. *labor* beris. Deinde ponit exceptionē dicens hinc dema. i. excipia illa que ponunt i littera. s. labi qd ē futurū d labor beris. *fabula* ē sermo fictus. *flaba* bas bat. *Scabidus.* i. nō habens crines *tabes.* i. macula *fabor* futurū de for ris. *Strabo* bonis. i. luscus. *naba* bas bat. Quoz oium prima pducit. Exēpla quere i auctorib; p te. Deinde dicit *flabellu* uaries. Q. d. q; prima syllaba huius dictionis potest produci et breuiari. Pro euidētia regularuz sequentiū nō ordinē supradictū tanq; introductionē ad sequentiā: q; sūt facilia facti intellectu. In fine abim; igit i sequentiū expositionē uocabuloz pferim; difficultū. Et sufficiet quātā ad superficialē intelligentiā legēdoz.

^{nomen arboris crudelis acrem fieri}
Ac brevis: probat hoc acer arbor: acerbus aceſco.
^{ut baculus ut pacis pactum facere}
Eum b precit uel p produc: ſed: deme pacifcor
^{producendus}
Et placet ⁊ baculus ſpatium brachos eſtq; morandus
^{formis populus eloquens compositio populus}
Hic acer thracus ſacundus machina datus.
^{quis eſt inſula uel lapis quia poteſt produci ⁊ breuiari}
Braculus addatur: ſed hiacynthus uariatur.
^{li ſcalini lo paſſo de laqua}
Ad corripies: tibi ſint gradus ⁊ uada teſtes
^{peſtis per confortare color: equi uel equus coloratus ad modū palere}
Excipitur radix ⁊ clades ſuadeo ſpadi
^{uxorem ducere deus belli}
Trado traduco gradiuus uadoq; rado
^{racus}
Et gades
^{lapis precioſus}
Super ſ ſit brevis a ſaphirus tamen extra
^{cautus peſtis}
Ag brevis: probat ecce ſagar: ſtrages retrahatur
^{p piangere ad modū puero: um domus paſtorum uellus ſapientis}
Elagio uagina magalia ſtragula ſaga
^{hoc laganum circuitus animalium}
Lagna producit petrus: indago ſociatur
^{ut pagina ut ſagus}
Si p uel ſ preſit: produc. ſed deme flagellum
^{ſtatio arborum regio vulnus}
Additur ſlagor ⁊ ſ fragilis: plaga rete uel ora.
^{ideſt uoco}
A ſuper. l tardant diſſyllaba. ſed calo uerbum
^{prepoſitio}
Ac alit atq; malum quod mobile demo palamq;
^{turris lignea uerbum nomen moniſ}
Atq; phalam ſit deinde falles his iuncta ſalum
Atq; ſalum mare.
his que naſcuntur pariter quoq; corripuntur.
hec quibus eſt creſcens genitiuus corripe ſemper
^{i. portator lignorum i. auis}
Sal ſalis atq; palus calo dematur ⁊ ales:
Que poliſyllaba ſunt breues: balistaq; tolles
^{ludus tabularum la poſacta aſper}
Alea caligo balenaq; ſalebra ſqualet
^{ut fama ut famoſus}
A ſuper m tardant diſſyllaba queq; ſequuntur:
^{lo mantelo}
Sūt damus atq; famas chlamis ⁊ tamen ac amio dempta:

^{nomen insule}
Atq; thamos.

^{ut amiratus et famulatus}
Que polysyllaba sunt breues: amito sit extra
^{sunt leuagie} ^{corda cum qua iacitur relum}

Lamina lamento: quibus amentum sociabis
^{ut panis}

Al super n longam faciunt dissylla: deme

^{vetula} ^{animal lanata}
hinc manus atq; cano canis: hec anus addis anasq;
^{prepositio greca} ^{apparitio}

Ac ana siue planes.

^{ut famosus quod a fama dicitur}
Nisi sint a longis polysylla curta notabis
^{gulosus vel luxuriosus}

Sane dematur: hic est qui luxuriatur.

^{vermis est}
Ap breuis: nisi papilio uel uapulo papo:
^{nomen populi} ^{lapis preciosus} ^{summus pontifex}

Apulus et lapa saphirus crapula papa
Mapaq; cum rapa.

^{ut aqua}
Ante q fit breuis a semper: nisi compositiua:

^{i. calius uam diuinato:}
Ar breuis est: quod arista probat uaricosus aruspex:

^{herba} ^{quedam uena alia uena}
Excipitur carex ac careo uarica uarex.

^{huria} ^{patria} ^{la garca}
Area uaritia uel glare a pareo naris:

Produce rus uel ra uel rum testis tibi carus:
^{i. altare} ^{i. stabula porcorum}

Ara dei sed ara suis et para deme parunq;
^{ut asinus}

Eum subit s, pduc dissyllaba: sit quasi dempta
^{vilis domus} ^{fundamentum}

Et cassa siue basis: polysyllaba curta notabis.

Casus excipitur: et basis longa notentur.

^{aduerbium}
At breuis: nato sit testis quater atq; quaternus
^{mansio}

Atq; statum status et statio latet: sed retrahatur

Uates saturnus laternaq; mobile latus

^{i. dispositio fatalis} ^{obscurus}
Quattuor et fatum naturaq; quatinus ater
^{palacia} ^{fidelis deo}

Altria chatolicus clatros sociare solemus.

^{iatum}

Platos cum statim uaries: sed longa notabis.

^{ut mater} In quibus m super est aut r muta preunte.
^{quedam scientia diuinandi}
 Philosophi mathesim dicunt uatesq; mathesim.
 Ut patet est platea: dic platea siue platea.
^{ut auis} A super u breuis est: sed ^{sapientis} gnauius: ^{deuicamenta} et auia demes
^{ut clauus et flauus}
 Gauius nauis: item si presit l addita mute
^{dulcis} Suauis ^{peruersus} prauus ^{deus belli} et maioris paucoq; mauis.
^{ut lebes tis} Hte b fit breuis e: si non duo consona presint: ^{ut prebed}
^{ciuitas}
 De format debet phebus thebeq; notentur
^{vestis sacerdotalis} Hebrida debilitas ^{luna} et phebe nebamq; nebo.
^{prope} E c breuis: secus est testis: nisi secula mehcus: ^{tempora}
^{habundans}
 Fecis securus secundus grecia cecus
^{clamans preconium} Preco ^{pronomina} mecum ^{stultus} te se uecoris ^{nomen mulieris} socius echo
^{Locus ubi aliquid reponitur}
 Te eaq; longantur: de qua chirothea creatur:
 Ante d prothraia e si sint dissyllaba: sicut
^{verbum}
 Sedes et tedet. cedo pro dic demis edoq;
^{baculus epi nomen arboris}
 Pes pedis atq; pedum: cedrus: ac polysyllaba curta
^{maliciosus}
 Ut sedeo medicus: sed sedulus excipiaur
^{lo tradimento}
 Seditioq; simul: et seditiosus habetur.
 Bedalus et predium.
^{ut stephanus}
 Cum subit f breuis e: sed compositiua notabis:
 Ante g fit breuis e: lego teste regoq; tegoq;
 Excipies reges reginaq; regula leges
^{nomen provincie} Eger ^{iapella qua domus regitur} et egyptus legans et tegula dego
^{scutum balladis capricornis signum in zodiaco}
 Egis et egloceros:
 E suber l longam faciunt dissyllaba: sicut
^{la ponsa de lo gambato} Echie. deme chelum uelut inde uelumq; geluq; ^{instrumentum sonandi}

^{dulcedo} ^{peccatum} ^{animal est}
 Atq; melos scelus celer ^{fouca} melus ^{bestia} z breuiabis
^{unctus} ^{species metalli} ^{spelunca}
 Que polysyllaba sunt speluncaq; belua demes;
^{locus piorum} ^{empla}
 Delibutus z electrum speleaq; grecum;
^{ut memini}
 Beluseus cum delicijs delubraq; iungis;
^{vt eminus}
 E super m breuis est: sed femina semina demis
^{dea fatidica}
 Domoq; producis: sed longis addere debes
 E super m solam: sed correptis emioq; iungam
^{vt semis sis}
 Alc emioq; themis.
 Et cum cumento dissyllaba nomina produc.
^{res femine}
 Sed memor atq; nemus pariterq; femur breuiabis;
^{vt fenum}
 E super n longa: sit enim breuis atq; fenestra
^{omnino} ^{oij patrie}
 Atq; penu penitus penetro penes atq; penates
^{infirmitas}
 Et frensis uaries
^{vt bene vt gene} ^{vt senes} ^{vt teneo} ^{vt ueneo}
 Si b uel g uel s uel t uel u preiungitur illi:
 Fit breuis: at uenum produci uenq; debet
^{corrigie que pendent a mitria episcopi}
 Tenia tena simul z uenor trenera senis
^{de reperio ris}
 Ante p fit breuis e ueluti reperire: p duplex
^{i. pelicula que solet incidi in circuncisione a iudeis.}
 Repperit excipies: simul preputia prepes
^{la ceuola}
 Cepaq; protrahit e: sed z hanc producere debes
^{vt sepe}
 S sibi preposita breuiato: tamen sepelire.
^{etas lune}
 Longa fit epacta repoq; simu: sociatur.
 Ante q fit breuis e sicut neque demitur equor
^{aduerbiuz} ^{prauus}
 Equus z equalis nequaquam nequaq; nequam.
^{ordo} ^{oia} ^{clamo: nautarum}
 E super r breues: ut series hera siue ceraunon.
^{oia} ^{dictum contra fidem}
 Sic z herilis herus heresis: tamen excipis heros.

Uereo **se**ralis **er**umnaqz **cer**ulus **he**ses.

herba vnguentum ordinatio

Meret z **eru**ca **ce**ronia **se**ria **se**res.

metallum verbum

la cera

Es **er**is **que**ro **gens** **se**res **ce**raqz **se**ro

quidam mona

Eriogone **eri**ogonum **ny**mphe **ce**lesteqz **si**gnum.

sunt vestes inueterate

multitudo clericorum

Serapellinas **de**bes **cleru**sqz **no**tare

ut verus rarum

Longa **si**t **e** **super** **r** **sed** **de**mas **ue**ru **ue**reorqz.

purgationes aiarum

lectus mortuorum virga virilis

Coripis **in**ferias **se**retrum **ue**retrumqz **me**rumqz

ut per la tascha

P **quo**qz **pre**posita **po**nes **dis**syllaba **lo**nga

ut brevis

viciu in pulmoe

Longa **si**t **e** **super** **s**: **nisi** **co**mpositina **the**sisqz.

Atqz **ie**sus.

.i. usus vel confusus

An**te** **t** **lo**nga **si**t **e** **seu** **f**retus. **de**me **me**tallum

mare

Ac **e**tiam **me**tuorqz **f**retum **me**to **me**traqz **re**tro

nomen populi

ut peto

ut vcto

Ad*u*ngesqz **ge**tes **z** **si** **p** **pre**uenit **aut** **u**.

Preformat **pre**ter: **pre**to: **pro**ducere **de**bes

aqua

mater achillis

Thetis **io**s **the**tum **da**batur **the**tis **z** **the**tidisqz

crudelis

sequens verum

E **super** **u** **pro**duc: **ut** **se**uus **de**me **se**uerus:

Et **le**no **si**ue **bre**ues **le**uis **z** **le**ue **no**n **o**nerosum.

quedam spina

populus hispanie

An**te** **b** **co**rripis **i**: **tri**bulus **pro**bat **hoc** **z** **hi**berus.

hiemalis

Tribula **de**matu**r** **hi**berus **si**bula **si**cribo

la cambia

Tibia **li**burum **ue**l **mo**bile **li**ber **z** **i**bo

degustatio

signum factum cum flagello

Et **li**bum **li**bo **ui**ber **quo**qz **si**bila **qui**bo

Ac **i**bis

.i. iniuriam dicere

An**te** **c** **si**t **bre**uis **i**: **si** **co**nuicior **tibi** **te**stis

.i. loquax

sagitte

Atqz **di**ca**x**: **de**mo **co**nuicia **sp**icula **di**co

lo vicinacio

panis parvus

signa victorie la treza

Uicus **cu**m **mi**ca **ue**l **ni**citeria **tri**ca.

vicissimus

tricesimus

avis est

Uicenus **quo**qz **tri**cenus **si**cedula **si**cus

licili cū ^{la gaza}
 Licia cum spica uel sicut picaq; picus.
 aridus
 E duplicat sicca siccus: sed ico uariabis
 uerbosus uel loquax quasi diccus fatum
 Queq; dicax ponit: ut fatidicus: breuiabit:
 Ante d longa fit i: uelud idem pro mare fido:
 Et fidus: sed demis idem neutrale fidesq;
 i. oido uel quedam regio
 his ideo fidis atq; sidonia iunge quidemq;
 aptus uel dignus honoris ut bidens 7 u deo ut tridens
 Addis idoneus his: 7 si b uel u preit aut t.
 i. sonum facere: cum dentibus
 Strideo producas 7 strido: rideo iungas.
 statue uel imagoes qui colunt idola
 Idola produces: tamen inuenies idolatra.
 I super f longa: nisi componit cibusq;
 ut vigeo viges i. firmo
 Ante g corripis i: uult fligoq; demi:
 curtus duarum rotarum
 Eliginti bige trigintaq; frigora pige
 i. obito auis ē
 Migro pigardus frigoq; simul sociamus:
 S t si preunt ut stigo: longa manebunt:
 palus infernalis
 Sed stiga cum strigibus breues: strigiles uariamus.
 lapis uel serpens
 Longa fit i super l ut milia deme cylindrum
 auis est letus pars hominis populus
 Et filomena filix hilaris ciliumq; cilixq;
 poneus duarum librarū
 Et granum mulij bilibris pilus 7 pila ludus:
 ut sileo ut stilus
 Si preit s aut t: tunc debes i breuiare
 ut linus flores multum frequentari ab apibus
 I super m tardant dissillaba: sed thima deme
 aduerbiuz lo litame deus nuptiarum
 Et nimis atq; finus: simul his 7 himen sociamus
 Que polisyllaba sunt: nisi simia curta manebunt.
 Longa fit i super n: tinea linio lino deme
 ut cinis ut sino ut mino
 Que c uel s aut m iungunt i sunt breuianda
 mortarium
 Ut sinus atq; minor: sed sinum minoq; demis
 Ante p fit breuis i: uult uibera ripaq; demi
 cibus pugilum uas bibendi i. circumdo
 Eipharum ciphon ciphus cum stipite stipo

I q brevis: probat hoc liqueo liquor inde liquoris
 Atq liquor quaris: sit liquor liqueris extra
 I super r longant dissyllaba: lyra probabit.
 Vult pyra sine uiri pirus z resonans lyra demi
 Que polysyllaba sunt breues: sed tertia deme.
 pars naxi cursarius in mari sepultura nobisium
 Pyrula pirata sit pyramis his sociata
 Longa sit i super s: nisi deme miserqz misertus
 aqua cocta in ordeo
 His tisanam iungis z compositiua notabis
 i brevis ante t sit iter hoc testatur itemqz .
 circuitus .i. honozis cupido circundatus
 Ambitus ambitio: demes ambitus z itur.
 .i. diues la foma
 Nitor dis ditis clitella lis quoqz litis
 de italia saltatio queda in numerum facta
 Italys z phithon glitis pitissimaqz iungas.
 lo papagallo .i. fol aptus appropriatus aubus
 Psitacus z titam titilloqz sis quoqz sitis
 T duplicat littus: z littera consocietur.
 vt mitis vt tirus vt vito
 M preunte uel r aut u producere debes
 Sed breues uitulum britones ouiqz uitellum
 hec nix iapella qua domus regitur
 El longam facit i niuis uelut regula demi..
 biuium triuium
 Bisqz notes tris: z que componis ab illis
 obstaculum verbum
 Nte b longa sit o: uelut ober obicioqz
 progenies corrosus
 Excipiat obes uerbum soboles z obesus.
 vt probus
 Corripies etiam si duplex consona presit.
 Ac obolus i la metagla
 Oc corripimus ueluti iocus atqz iocosus
 Et iocor z proceres oculus uoco: sed retrahatur.
 hecvox velox
 iocundus uocis procerus z ocior addis
 monstra maris fluius infernalis
 Focqz uocalis: chocatus c duplicabit
 Occulo longa dare decet ocia pocula iunge
 pre diuogliere lo filo
 Occo c duplicat: suffoco decet uariare.
 vt rodo dis
 Od producant dissyllaba: sed modo deme
 Alc odor atqz modus: polysyllaba curta manebunt.

Proderit est longa. sed proderis est uarianda.

Super f breuis: ecce profer profugus 7 ofella:
quoddam cibarium
la cupa

Profugio dempta uel profero profuit offa

ut cogo gis la gunna lignarius

O g producis: toga deme rogusq; rogoq;

Atq; logos:

2 curtam facit o: sicut colit: excipe nolo:

.i. cono: uel ordino

Molior et moles sol solis dolia proles

fungus est in tpe pterito genus cibi

Solor boletus olim coliphia solus:

piscis uel putredo nasi lingua in sermone

Polipus et stola plixus coloq; colas:

Solennis sollers quibus l duplex reperitur:

O super m longam facies: ut come re comis

corda cum qua facitur telum

instrumentum ferens

Omentum: sed homo demis stomachum 2 omasum

.i. crines ornare

Et comedo dominus domus 7 coma siue comare

lo glomero

.i. dimitto

Est glomus 7 glomero comes atq; domo uel omitto

nomen insule per buitar fora

Et thomos atq; uomo sic que componis ab illo

nomen oci uel populi

Atq; gomoz.

ut moneo

corrigia

Est super n breuis o: nisi nonus zonaq; pono.

numerus in calédario

.i. vnus

Et nonas pone monos longam credo breuemq;

ut cono: dono pono

Si c d uel p precedit: longa locatur.

O p breuis: neluti sopor atq; soporus oportet

progenies

pastor

Atq; propago: sed opilio popisimaq; demis.

Uitis propago uel sopio populus arbor.

Et tophus.

Opportunus 7 opperior tibi p duplicabunt

ut scopo

Eum c preit longa scopulus cophinus copo 3 extra

ut loquor

O q corripitur: sed compositiua notentur.

ut forum

uentus

Super r breuis: excipitur fors chorus 7 oris.

Corrallus chorum mos moris morus 7 horum:

regimen pectoris

.i. noueram

Oro cum coram uel thorax horaq; noram.

nus alius nus

Doricus ⁊ sores

vt lozum vt res

Et cum preuenit l aut r: producere debes:

Q super s longa: rosa demitur atqz proleuca:

o pono

Et dosis ⁊ posuit: sed prosa potest uariari.

O super t breuis: totidem quotus ⁊ noto testis

Et nota: sed demis dos dotis potoqz cotis

Quotidie totus notum uotumqz notemus

vt clorum

Produces etiam si presit consona bina.

i. casul

Sed breuiare ptotos ⁊ ab illo sumpta solemus

Atqz proteruus item prothos.

O super u breuius: ouum prouincia demes

Prouidus esto comes.

Ante b sit breuis u testis rubor: est rubeusqz:

la ruzeni la pianella la mamella

Excipies tuber rubigo suber et uber.

iuuenis

vt bubo

vt nubo

Et puber pubes et si b preuenit aut u.

a nubentibus in fusta

lo boaro

Innuba corripies et pronuba siue bubulcus:

Nubo tamen longum connubia ceu metra poscunt

Ante c longa sit u ceu duco luceo lucus.

Deme lucerna luctor et dux ducis atqz ducenti

vt nucis

vt cucula

vt crucis

Et si preponas n aut c uel r breuiabis.

Ante d longa sit u ceu strudo deme rudentes

pali acuti

rumenta

Et pudet atqz sudes rudis atqz ruder studiumqz.

pertinet alino

Et cudo: sed rudo ponis ceu metra requirunt.

vt truffo: ris

U raro ponis super f: nec eam breuiabis:

vt nugio gis

vllis domus

U g produco: tuguriqz tamen memor esto:

vt fugio

vt iugum

ut pugil

¶ preunte uel i uel p debes breuiare:

fructus

montes

Fruges producis ⁊ iugera mobile iugis:

Er frugi:

ur ululo las

pinguedo terre

U super l breuis: uligo demere debes:

vt gulo. i. locato vt fullo lonis vt mula mulus

S p: eunte uel faut m producere debes

nomen auis

Excipitur fulica: mulier gula iungitur istis

Longa super m fit u: sic humanum dabo testem.

Hic humus ac humerus humilis sumus excipiamus.

vt numerus vt cumulus vt tumulus

Si preit n uel c uel t debes breuiare:

homo defectuosus

Humen produco: strumaqz simul sociabo

Ac humor

vt unus

instrument m scindedi ligna

U super n longa: cuneum tunicamqz retracta

vt stupor

U p corripitur: sed iupiter excipiat

Eupa qz cum stupa

vt nuper

vt rupes

vt pupis

U preunte uel r uel p producere debes

imago que fit a puellis

la mamella

Sed pupulam uaries pupillam pro trabe tantum

vt muris

la noia

U super r produc: sed nurus excipiat:

verbum per andar de furia

sej olei

sedes iudicum

Et furit adiungas muriam simul atqz curiles:

vt musa

i. murmuro

Longa fit u super s: sed deme susurro pusilluz:

vt tutus ta tu

U t producant dissyllaba: sed puto deme

marcidus sicut pellis humana

la spia

lo fango

Putris uti cutis atqz frutex uter utra lutumqz

vt butirum

Que polysyllaba sunt cum prole sua breuiabis

alternatus

i. deuoro

feter

Mutuu excipitur z mutuo glutio putret:

Futulis addatur: cum futio longus habetur

Inutulis

venter

Utilis ex utor uterus bene non sapit utrez

vt yua

U super u solam produc: dant cetera curtas

hec syllaba syllabe

Breuis in medus datur ante b: syllaba testis

vt amabilis

Si bilis a sequitur: ut amabilis: excipiat

i. leticie deditus

Et letabundus formamqz parem sociamus

ut uenabulum

instrumentum uenandi

Quod facies in ulum iunges: uenabula testis.

^{ut psitacus 7 tibus} ^{obscura locus inimicus}
Ante c sit brevis a: dematur opaca cloaca.
^{ut cenaculum} ^{ut uoracis 7 loquacis}
Quod dat ulum iunges: obliquos addere debes.
Sed nunquam medius suberunt dissyllaba normis.
^{nomē mulieris} ^{animal est}
Ante d corripis a uelut elada deme cicada
^{icus datus i collo}
A super f brevis est colaphus testis tibi fiet
^{ut imago}
Ante g longa sit a: sed nomina deme secunde
^{mare} ^{nomen uiri}
Sic pelagus ponis his abdenago sociabis.
^{o italia}
A super l breuias: uelut italus excipis hec que
^{declinatio}
Tertia declinat: australis hoc manifestat.
^{ornamentum lecti}
Produc in neutris obliquos: ecce toralis.
^{nomen uille uel nomē uiri}
Al scalon esto brevis: superadditur absalon istis
^{de italus} ^{o tantalus}
I talides 7 tantalides sua curtat origo:
M preunte brevis erit a: thalamusq; probabit
^{ut amamē}
Que faciunt amen productum est ut amamen
^{.i. furnus}
A super n brevis: ut clibanus. tamen excipis illa.
^{uacuis}
Que declinabit tibi tertia: sicut inanis.
^{poma siluestria}
E localī iuncta producit ut mathiana
^{ut samaritanus pompeianus monianus siue romāus}
D eriuata simul nomen gentile lociq;
^{quidam mons odoriferus} ^{uerum e est} ^{quoddā unguentū}
Sed libanum breuius sit aranea iuncta balano
^{ut titanis}
Produc obliquos: sed compositiua notato.
^{quidam mōs}
I stis uulcanum cum gargano superaddes
^{ut gaulape} ^{caput vge uirilis}
Ante p sit brevis a: sed deme priape sinapis
^{animal dans odorem}
A super r breuius: ut barbarus hinc zedoara:
^{ut cartharus quod a cartha deriuatur}
E xcipe quecumq; uides deriuari manifeste
^{aut .i. primitiuos}
Quidam denarium breuiant non primitiales

Obliquos produciubaris: uel cesaris educ

v comparis et disparis

Compositiua notes: et nectaris asparis atq;

nomen viri lo talpar

Bostaris et tarparis

velum nauis

Al super s breuis est: ut carbasus. excipias quo

ducto: armorum

Deriuata palam cognosces sicut agaso.

quidam mons

instrumentum feris

Longis parnasum iunges sociabis omasum.

lo gorto

Ante t corripis a: sicut ciathus. tamen inde

.i. dictiones

Excipias uoces quas deriuabis apte

nomen vi i

Que fiunt in tes sociabis sicut achates

abbatis

Iungit nomen in as obliquos: sic pbat abbas

.i. obliquos ut them. thematicis

Corripies alios

corpus mortuus

Longa fit a super u tibi fit pio teste cadauer:

Compositiua notes:

.i. iuuenis sine barba

Ante b longa fit e: fiat tibi testis ephesus.

infernus

arbor nigri coloris

Demitur hinc erebus esebom simul et terebinthus:

herba est medicinalis

Additur helleborus:

hoc esedum. i. currus quo claudipozantur

Ante d producis e: sed tamen eseda demis.

nomen viri

Ante c longa fit e: senecam tamen excipis inde

nomen viri

ut recunda

Melchisedech socias: et nomina que facis in da

.i. cum suis deriuatiuis

Pes dat edis cum suis compositiuis:

animal est

E super f datur breuis: hinc elephas breuiatur.

ut elegia

domus triangularis

nomen viri

E g corripitur: sed abest tregesta cethegus.

parua nauis

E super l dabimus longam: patet ecce phasellus.

nomen viri

Abimelech remoue debet breuis angelus esse:

ut racemus lo rapo deluua

E super m longa: heremus uehemensq; retracta:

Additur his hyemis alemania genemaniq;^{locus in quo xps orauit}
 Longa fit e super nubelenam tamen hinc helenumq;^{vt camera nomen mulieris nomen viri}
 Et iuuenes asenech hebenusq; decet remouere.^{nomen viri vel insule}
 Ante p rara fit e moneo tamen hanc breuiarq;^{vt intrepidus}
 Excipe presepe.
 R subeunte breuis datur e tamen excipis erus^{vt camera}
 In propriis sicut gnalterus: adde stateram.^{ponderadi}
 Et deriuatum quod rus determinat aut rum.^{ut sincerus ra rum}
 Ex hoc austerus producit atq; galerus.^{crudelis capellus pegrinor & dicitur de galea}
 Cerberus esto breuis sit longa megera chimera.^{canis infernalis furia infernalis animal est}
 Infera cum superis iterum breues ueterumq;
 Et patera pateris discernere patere docere.^{animal est}
 Pantheramq; morans createrani iungis hiberum.^{populus hispanie}
 Corripis obliquos alios uaries mulieris.^{ut uerberis & carceris}
 Lumq; rium sequitur usu uario reperitur.^{ut cimiterij}
 E super s breuis excipitur diuina mathesis.^{ut lachris scia diuinadi}
 Ad placitum frenesis pones diccsq; poesis.^{scia poetarum}
 T subeunte datur e longa sed excipis hec que.^{ut factus}
 Tertia declinat: amethistus iungere debes.^{ut segetes lapis quo naue uentos cognoscunt}
 Obliquos breues: agnetis demere debes.^{ut perpetis & interpretis}
 Longis utere locuplete quiete lebetes.^{.q. d. q. isti obliqui pioducitur de quies d lebes}
 Et magnete simul themetum uariare solemus.^{de magnes & est lapis mirabilis ferrum}
 E super u raro fiet tamen hec tibi longa.^{ut longeuus na uum}
 Ante b corripis i: sed compositiua notabis.^{ut comit}
 Que dat quarta solent uariari possibilisq;
 I c sequente breuis demantur apricus amicus.^{ut angelicus delectabilis}

Precedente para breuiabitur lisio longa
leuitatis
¶ pre t breuis est: leuitas erit hinc tibi testis
.i. deriuata
Que fuerint in ta proprio de nomine sumpta
nomina
Sine loci propriaqz simul producere debes
exemplum determinatis in ta. i. diaconus dicitur ad heremus
Et margarita leuita ac heremita.
infirmis in lingua galline
Et placet est pituita petrus dicit polimita.
.i. que terminantur in tis vt sinamitis. i. aia peccatrix in tes vt terfites
Que fiunt in tis aut in tes: longa notabis
Itus si detur a nomine longus habetur
.i. diues
Et sit ex censu censitus dicere debes
.q. d. q. ab hoc nomine seruus deriuatur seruitus. penultima.
Seruus curat itus: aduerbia sic breuiabis.
conjugationis vt audio auditus
A quarte uerbo uenientia longa notabo.
conjugatio vt strepo pui pitum
Tertia preteriens in ui dat itum breuiando.
.i. q. in vi vt pero tis aut tum
Preteriens aliter itum pducere debes.
Eurtat itum paria uel disco parcoqz posco?
vt fugio itum vt bibo bibitum vt domo mas mitum
Que gio dant uel bo que prima dat siue secunda
Eumqz supina dabunt i longaz t subeunte
producunt penultimaz ut domito tas
Que formantur ab his ito longa reputabis.
.i. cognitus ra tum ra tum
Agnitus esto breuis: societur cognitus illi
.i. penultimam uel nomen in itus terminatum ut obliuiscor oblitus
Intus producit quod deponens generauit
ut tuus z intuitu
Sed tuor abbreviat ea que de se tibi format.
uas olei ad luminadum. i. aial picipas de utroqz sexu uel nomen uirt.
Et producant letichus hermophroditus.
uenena fluuius infernalis
Sic aconita locas: cocytus ei societur
ut quiris ritus
¶ Hominis obliquos: quod in is fier: dabo longos
.i. quoru qz terminant in is militis sospitis
Corripies alios: testis cum milite sospes
nomen ciuitatis
¶ super u longa: ninive tamen est. breuifanda

quedam herba vel quidam populus
St orobus testis q̄o supra b breuiabis.
 de ambo de duo
Demitur amobus october siue duobus;
 vt apocope vt velocis et atrocis
Ante c fit breuis o: tamen obliqui retrahantur:
 quidam liber in biblia
Ante d corripis o: uelut exodus hinc procul esto
berodes: et ei custodes sunt sociandi
 quedam figura vel quidam modus loquendi
S super f breuis est: tibi fiet apostropha testis.
 sermo de animalibus cornutis
Est o super g breuis: uelut egloga: sed remouebis
 .i. congregatio iudeorum
Que g uocali preiungit ut sinagoga.
Super l fiat breuis: hoc soboles tibi monstrat
 .i. dicitur sunt illi qui serunt merces per vicos ad uendendum
Excipias illud quod fertur fermacopole.
O super m breue fit: sic salamon esse probabit.
 .i. que sunt generis neutri .i. bonus ordo inde venit cinamomum
Que seruant neutrum genus excipe: sicut amomum
 vt sermonis quidam pannus in quo voluntur morui penes iudeos
Longa fit o super n: sed sindonis excipiat.
 .i. quedam regio .i. si duos habens ordines .i. ciuitas
Sed sardonis atq; diaconis et tuonia societur.
 proprius ciuitas populus
Calcidonis redonis et ualconis abreuabis
 ciuitas populus .i. terminatorum in o ut macedo donis
Ligonis et britonis atq; obliquos sociorum.
 ad differentiam aliorum que non designant loca
Que loca designant: predictis addere debes
 vrbabylon lonis calidon nomen loci
Eum proprium fit in on: tamen excipies calidonis
 dulcis cantus .i. pecunia male acquisita
Simonis armonicus mamona breuiare solemus
 .i. regula clericalis ciuitas potest breuiari et produci
Canonis esto breuis cum demone: sindonis ut uis.
 dictio greca. et est via cartulosa uel est color in urina
P subeunte breuem facis o: carpos dabo testem.
 quidam mons
Alesopum retrahas europam siue pirorum.
 id est quod egyptus possessum nomen de canopus
Et placet est canapos: canopeum qui tibi curtat.
 nomen mulieris vel ciuitatis
O super r breuias: sephora testem tibi sumas
 vt canor nois vt a sapor: sopor uel sopor: us
Deriuata palam producat: patet ecce sonorus.

^{vt honor honoris}
Nominis obliquos quod in o: fit: iunge sed arbor
^{memoris castoris rhetoris marmoris equoris}
Et memor ⁊ castor rethor seu marmor ⁊ equor
^{.i. obliquos quidam mons}
Corripuere suos: sed longis adde pelloy.
^{vt hector hectoris}
Et quedam propria sunt obliquis breuianda.
^{.i. masc. generis: vt honor honoris vt ebur eboris ⁊ pectus pectoris}
Mas facit os oris que dant ur ⁊ us breuiabis:
^{quidam piscis marinus est}
O super s longa: sic testificatur alosa
^{vel adotum ⁊ est nomen castrum in terra philistinorum}
T subeunte dabis o longam sicut azotum.
Que componuntur: discrata mente notentur
^{vt ludouicus}
O super u raro: sed compositiua notato
^{vt colaber}
Nte b fit breuis u: sed demitur inde saluber.
^{.i. producimus vt latucha vt caducus ca cum}
Ac protrahimus: quotiens a uel um subit aut us.
^{.i. comedo}
Manduco iunges: fiducia non breuiabis.
^{vt productis ⁊ inducie pollux nomen vtri vel signum celeste}
Ecetera corripies: sed pollucem non breuiabis.
^{vt testudo}
An te d longa fit u: pecudis tamen hinc retrahatur.
^{vt lanugo}
Pre g fit u longa: tamen hinc tibi coniuge dempta:
^{per tetare animal est singens sanguinem}
Sugo producis: sed sanguisugam breuiabis.
^{vt sedulus .i. astutus nomen gentile seu patrum}
Et super l breuias: getulus a dulor a dempta.
^{declinatio vt tordular laris}
Que declinabit tibi tertia: longa notabis
^{nomen hebreum .i. peruersus}
Nomina: sed zabulon breuiatur hercule iuncto:
^{predicatio}
His sotular socia specular breuiabit origo.
^{vt hic ⁊ becpresul .i. ille qui preest alijs in dignitate}
Obliquos breuias: ut presulis ⁊ nebulonis.
^{.i. sine lumine ⁊ potest accipi pro inferno}
Et dabimus super m longam tibi sicut alumen.
^{.i. sospes vel fortis .i. inobediens}
Incolumis contumax demis: sed autumo iungas.
^{.i. illa parua fossa que prouenit in facie ex nimio risu}
Et super n longa dabitur pro teste lacuna.
^{vt vimperso ras}
Et super p breuis: sed compositiua notabis

^{vt palinurus}
Et super r longa: sed purpura ponitur extra:
^{vt parturio et esurio}
Eorripe uerba: quibus meditatio conuenit et que
Sunt forme similis ut luxurio sociabis
.i. planeta vel nomen viri   nomen viri   sunt ille mulieres q̄ solent ire de nocte.
Mercuriumq; notes et centurio lemuresq;
^{vt murmuris}
O blíquos breuies: tellurem demere debes
^{nomen fluuij}
Et super s longa: tibi sit pro teste ci eusa
^{vt cornutus   genus arborum}
Pre t longa sit u: tamen arbutus ē breuianda
quia aliquando corripuntur vt disputo aliquando producuntur vt imbutus
Compositina notes
^{vt ultra et cura}
Ocis sine dabis a longam sed breuiabis
^{vt musa   vt hectora   vt o musa}
Rectum cum quarto casu quintum sociando:
^{vt andreas}
Hinc tamen excipias: cum rectus in as tibi fiet.
^{casus vocatiui}
Inde uocatiuum uelut andrea dabo longum
.i. in nominibus numeralibus   .l. possunt corripí et produci: vt triginta.
In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda:
Postea non breuia: nisi fiat dictio bina:
.i. sicut
Ut puta corripies ita: uel quia iungere debes
Productum greci rectum quandoq; notauí.
^{ut mare}
Correpta datur exceptio multa paratur
^{ciuitas est}
Grecum nomen in e produc: testis tibi turbe
Declinans per ac diphthongum nomina prime:
.i. ablatiuos quinte de. vt meridie
Et casus sextos de quinta dicito longos
Longam pone sanie. quoniam famci dedit ante:
.i. de nominibus quinte declinationis
E que componis de quinta longa locabis.
^{aduerbium vel coniunctio aduerbiu   exempla}
Quare quondie tibi sunt testes hodieq;
Longum pone doce. similis quoq; tempora forme:
Eque uocatiuum dat nomen in es tibi longum:
^{in e desinentia}
Nomen longa dabit aduerbia si tamen apte
.i. si reularite comparatur vt iustus iustior iustissimus
Comparat ut iuste: sed nec bene nec male crede:

^{immo corripienda}
Producenda fore. quia neutrum comparat apte:
Sepe breuem ponis quia non a nomine sumis.
^{ut iustissime}
Summi cuncta gradus aduerbia longa locamus:
^{nomen relatiuum} ^{coniunctio copulatiua}
Que nomen longum: qz notans z erit breuiandum
^{pronomina} ^{prepositiones}
Me te se longis simul e de pre sociabis
^{coniunctio adiunctiua} ^{aduerbium prohibendi}
Ne nisi cum dabit an produc: fermeqz fereqz
^{coniunctio copulatiua}
Aut ne dabit curtam: dabit interiectio longam
^{ut oñi z magistri} ^{ut cholchi pari casus uocatiui}
I dabitur longa: quedam uolo demere greca.
^{ista que in littera ponuntur posunt breuiari z pduc}
Sed mihi siue tibi sibi quasi uel nisi semper
^{quia ultima syllaba eorum potest breuiari z produci}
Ad placidum ponis: z ubi uel ibi sociabis.
^{ut sicubi z necubi}
Et sua composita.
^{hoc est ad placidum} ^{.i. finales syllabas in o desinentes}
Tua metra petunt o ponis: deme datiuos
^{ut oño z magistro}
Ac ablatiuos: quoniam decet hos dare longos:
^{ut do sto z flo}
Que monosyllaba sunt: semper producta manebunt.
^{Hoc est qz gerundia in o desinentia posunt finalem syllabam producere z breuiare.}
Deqz gerundiuis tua consule metra locandis.
^{ut cornu z gelu}
Producta datur: exceptio nulla paratur
^{ut ab ad et tum}
Que dant b d t uel m debes breuiare.
^{.i. dictiones syncopatas .i. dictiones diphthongatas}
Excipe concisas diphthongum uel posaturas.
^{profumauit exemplum de syncopa}
Sumat aut dicunt ex hoc testes tibi fiunt:
^{ut sic} ^{iste breuiantur}
L longam ponis: nec lac donecqz remotis.
^{Pronome potest produci z breuiari z similiter itellige de feminino z neutro ut h z hec.}
Ihic poni poterit: ceu metri regula poscit.
^{.i. desinentia in al ut animal} ^{nomen uel aduerbium}
L breuiare uolo: sed nihil producere quero
^{id quod producitur} ^{ut michael ad differentiam latinorum ut mel}
El ut sol iungis: z in el que barbara ponis
^{.f. babarorum in el} ^{.f. in auctoribus}
Istorum multa tamen inuenies breuiata
Ita producta datur: sed forsitan excipiat

aduerbium p[re]positio   p[ro]p[ri]o c[om]posita   aduerbium p[ro]positio c[om]posita
 Forſan ⁊ inq[ue] tamen dein his iunges an ⁊ exin
 Rectus in a greci facit an quarto breuiari.
     vt nominis ⁊ carminis
 Si breuis eſt creſcens genitiuus in ante ſuprema.
     vt nomen
 Ex hoc in recto decet n[on] poni breuiando.
     vt menſura
 Quartus caſus in on ſolet in greco uariari.
 Rectus produci niſi neutra: ſed hic breuiari.
     vt ceſar   .i. vnus ſyllabe tantum
 R breuiando locas. que ſunt monosyllaba demas
     .i. exempla   veris   paris   .i. que ſcriuando compoſis
 Teſtes ſunt uer et par: et ab his que ſumis ut impar
     exempla quere i auctoribus
 Que tamen in multis breuiata locis reperimus.
     p[re]poſitio verba cordis viri
 Et breuis eſt per ſer et cor uir terq[ue]. ſed ether.
     cupa   ventus pluuiosus   aeris
 Et crater imber uſus producit et aer
     .i. hanc litteram s   vt pietas moles auſus ros ⁊ uultus
 S lego uocali diuiſum cuilibet addi
     .i. longa vel breuis
 hinc leuius ſcitur: que ſyllaba quanta locetur
     .i. dictionem in as terminataz   pro ſed
 Als longam ponis: ut niſas. at breuiabis.
     vt thoantias patronomicu cuius. g[ra]tis facit thoantides apud grecos
 Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuum
     .i. producit ⁊ corripit   occinatio   .i. acin in as terminatum
 In greco uariat pluralem tertia quartum.
     vt ſedes   p[re]poſitio vel idem eſt quod luxuria ⁊ tunc p[ro]ducit vltima.
 Es producta datur: tamen hinc penes exapiatur
     verbum ſum   adſum   poſſum
 Es cum compoſitis ut ades potes abbreviabis.
     g[ra]tis ſingularis   ſuperans nom[en]   .i. penultimam
 Obliquus creſcens qui corripit antefupremam
     qm corripit ultimaz
 I recto facit es curtam teſtis tibi miles:
     rei   cercris. i. bladum
 Sed res atq[ue] ceres et ſpes ſunt longa fideſq[ue]
     .i. nominatiuus   .i. ante s
 Rectus qui teuet i ſuper s: nescit breuiari
     pro quauis   .i. n[on]is   .i. in penultima ſyllaba
 Cum tamen hic e breuem tenet aut tis in genitiuo
     parietis   abietis   .i. p[re]ceſſores noſtri
 Et paries abies: ſic uſi ponere patres
     .q. d. q. iſte p[re]ſcriptiones de arte poſſunt breuiari.
 Forte tamen ratio concederet in breuiando

^{poete} **M**ulti dant longam pes 7 sua compositiua
^{et compes cōpedio}
 Q. d. q. pluralis casus nois greci es iminati vt meredies: aliqñ conipit aliqñ pducit.
Pluralem greci uariatus sepe locauit:
 .i. finalem syllabā in is vt panis .i. excipis a predictis: vt oñs 7 magis: is
Breuias: sextum casum trahis atqz datiuum:
 vt lis 7 vis ^{et quantus.}
Eumqz suis iunges monosyllaba compositiuis
 .i. noiatiuis singularibus vel qui ea id aduerbium numeri
In rectis breuius quis 7 is bis cis sociando.
Accentum longa uerbi persona secunda
 .i. pducit finalem syllabā scde persone singularis. .i. in numero singulari
Plurali numero facit is longaqz preunte.
 positis in secunda persona plurali velitis auditis
Hinc tibi sint possis pro teste ueliscqz uel audis
 nius singularis hoc ē gius pducit penultimā syllabam
Protrahit is rectus: si protrahit i genitiuus:
 nomen populi cuius gius facit samnitis cōiunctio aduersatiua
Erescens ut saninis. longamqz dabo tibi quamuis:
 vt oñs ad differentia de os oris qd pducitur
Os longum ponis tamen excipiat os ossis:
Eumqz potis dabit os breuias: ut compos 7 impos:
 vt pallas genitiuis huius pallados
Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuum:
 nominis quedam insula
Rectus in os greci ceu delos habet breuiari
 vt vulnus vt thus.
Uls curtam ponis. tamen hinc monosyllaba demis.
Dclinans quarte genitiuum tresqz sequentes
Plurali similes casus producere debes
 Quasi dicat q. nomen in us terminatum cuius genitiuus habet u longam in penultima
 syllaba: pducit illam syllabam us.
El genitiuus habens: longam solet us dare recto:
 pro exemplo telluris salutis
Longum pro teste tibi sint tellusqz salusqz
 licet habeat u longam penultima genitiui: quia facit paludis.
Tu tamen orati doctor palus abbreviasti
 vt peantius 7 melampius
Inuenies aliqua grecorum nomina longa
Ecentus uarias decet hinc distinguere formas:
 Incipit accentus metricus antiquus siue modernus magis Ale
 pandri. Metricus dico ad differentiam pñsci: qui est plaicus
 Antiquus siue modernus dico: q. de viroqz tractatur: 7 pñs
 de moderno: secundo de antiquo: ibi accentus normas. Con
 strue sic hinc. .i. successiue: nos decet distinguere. .i. distinguendo
 declarare uarias formas accentus
Est gravis accentus: 7 sit moderatus: acutus

Et circumflexum multi tenuere priorum

Accentus est certa lex. i. regula ad eleuandā vci ad deprimendā syllabā vniuscuiusq; p̄icule orōis. Et
bēt fieri casuali i lra: initialiter i syllaba: addititaliter i dictione: 7 p̄ticulariter in oratione.

figure accentum

Grauis accentus.

Acutus accentus.

Circumflexus accentus.

Moderatus accētus.

Dic q̄ triplex ē accē. i. grauis moderatus 7 acut. Et multi p̄loz. i. anqnoz tenuer accētū circūflexū

Hic gradus est qui deprimitur: nec tendit in altum

Ut grauis incipiet: sed in altum tendit acutus

Atq; grauis medius 7 acuti sit moderatus

Est circumflexus grauis in p̄mo: sed in altum

Tollitur: inq; grauem recidit: sed cessit ab usu:

Nūc. A. declarat quid sit grauis accēt. quid moderatus quid acutus 7 quid circumflexus. Et dic grauis
accentus ē ille: qui deprimi: nec tendit in altū. i. qdā de p̄sione cognoscit. Accentus acut. ē ille: qui in
cipit vt grauis: 7 tendit i altū. Moderatus ē ille: qui hz mediā naturā grauis 7 acuti. Circūflex. vō inci
pit a graui: 7 postea tollit i altū: itez recidit i grauem: sed cessit ab vsu modernoz.

In p̄mis mediūq; modo regimur moderato

Locis accentu finis regit sub acuto:

Dicit q̄ moderatus accentus hz fieri mō. i. apud modernos: vt in p̄mis 7 i medijs syllabis. Et appella
tur mediā syllaba quecūq; ē inter p̄imā 7 vltimā. Accentus vero acutus hz fieri in vltimis syllabis

Accentum per quem regitur uox vltima seruat:

Aut hunc iunctarum propius tenet una duarum

Datq; grauem iure quecūq; carebit utroq;

hos solos usu debes seruare moderno.

A. hic pbat q̄ nos nō habemus nisi accentū grauem acutū 7 moderatū. Et dic q̄ vltia vox. i. vltia sylla
ba seruat accentū: p̄ quem ipsa regit: aut vna syllaba duarū iunctarū. p̄p̄is t3 hunc. i. accentū moderatū
vel acutū quecūq; syllaba carebit vtroq;. i. moderato 7 acuto: 7 dabit grauem accentum. Et sic patet
q̄ nos nō habemus nisi tres accentus. Ideo dicit hos solos 7c.

Accentum tibi uox monosyllaba reddit acutum

Sunt quedam quibus est grauis accentus quasi nullus

Ut coniunctine uoces 7 prepositiue:

Causa huius est pp̄ enclitum quā hz p̄iūctōes sup̄ accentū p̄cedentis syllabe: 7 pp̄ casuale cui deferunt
unt prepositiōes. hic specialr̄ distinguit accentū dictionum in quibz est. Et hoc facit usq; ad istā partem:
Accentus noumas: Et p̄io in dictionibz monosyllabis dicit q̄ ipse monosyllabe dictiones p̄feruntur a
cuto accentu: vt dos 7 fios. Deinde dicit q̄ sunt quedam monosyllabe dictiones: quibus ē grauis accēt
quasi nullus. i. non omnino grauis: vt sunt coniunctiones 7 prepositiones monosyllabe.

In circumflexis extremis aut in acutis

Usu non credo quicquam differre moderno:

Nec primus mediūque modo pronūciat usus

Circumflectendas aliter quam inre grauandas

Dictio cui tamen duplex est syllaba: seruat

Accentum supra primā: sit longa breuis ue

Dicit q̄ dictio duarū syllabarū nō seruat accentū supra primā syllabā siue ipsa sit longa vt proles siue bre
uis ut bonoz. Si longa cā est: q; syllaba longa tenet duo tpa. Si breuis: hoc sic pp̄ cuphōnā siue ad dī
ferendā dictionum interrogatiuarum: que acuntur in fine

Ergo pro causa circum puta pone uel una
Non declinata super extremas acuuntur
Sic acuas alias: facit hoc distantia uocum
De pronomiibus aduerbia que facis addes
Huic acuendo sonat: si fiat syllaba bina

Dicit q' ergo q'q' ponitur p' causa: ut in Virgilio: Illius ergo venimus circum ppositio puta. i. sic pone in proprie vna. i. simul non declinata. i. cum sint partes ideclinabiles: acuunt super extremas syllabas Lausam subdit dicens: facit hoc distantia uocum. q. d. q' acuuntur in fine ad differentiam ipsarum dictionum q' aliud significat ergo. s. coniunctiones circum nominis puta et pone uocum: et vna nominis: q' tunc acuuntur i primis syllabis. Deinde dicit q' aduerbia a pronomiibus deriuata similiter acuuntur in fine ut illic et illa. Huic etiam acuitur si per dixerim duarum syllabarum efficiatur.

hi profers et di: debet tamen ij dupla scribi

Dicit q' hoc pronomen ij et hoc nomen di debent proferri p' simplex et scribi per duplex ij.

Omnis barbara uox non declinata latine.

Accentum super extremam seruabit acutum.

Nostra dat accentum data declinatio nostrum

Nota q' dictionum alie sunt barbare alie grece et alie latine. De barbaris et grecis dicit q' acuuntur i fine in illis casibus: in quibus non sequitur latinam declinationem. Causa est ut notetur differentia iter ipsas et latinas. Si vero ad nostram declinationem deducantur tunc faciunt accentum nostrum uidelicet i prima syllaba: et hoc est quod dicit: Nostra dat accentum et.

Attrahit enclitica uox accentum sibi uocis

Premisse q' eum finalis syllaba seruat

Dicit q' uox enclitica: ut uene que attrahit sibi. i. penes se accentum uocis premisse. i. precedentis syllabe: qui quidem accensus debebat cadere super primam syllabam dictionis sequentis: et propter encliticam uocem cadit super finale syllabam: ut cum dicitur legumne. Habet autem fieri enclisis i p'p'us ideclinatis: et q' cum uocis est magis indeclinabilis q' alie p'ces orationis: ideo p' ipsam coniunctionem fit enclisis et non per aliam.

Accentum uocis concise littera seruat:

Que seruaret eum: si uox perfecta maneret:

Que tibi si desit: huic publica regula seruit:

Regula uocali cadet tamen ipsa sequenti

Construe ista. s. uocalis uocis. i. dictionis concise hoc est syncopate seruat eum accentum quem seruaret: si uox. i. dictionis maneret perfecta. i. integra. Et hoc est uerum si uocalis remaneat in dictione: quod p' in ista dictione uocum pro deorum: letus pro letatus: tunc illa dictionis subiaceret regule communis: ut inuenit iste uersus. Que tibi si desit et. Deinde dicit q' regula ipsa scilicet que dicta est superius: cadet id est locum dabit regule communis. uocali sequenti id est dum uocalis sequatur uocalem dictionis syncopate hoc patet i hac dictione audunt. Primo enim dicebamus audiunt: et cadebat accentus super primam syllabam di: et si ille cer maneat in dictione syncopata: tamen super ipsam non cadit accentus precedentis syllabe. Et hoc est quia uocalis sequitur: scilicet i.

Accentum seruat polysyllaba uox super illam

Que preit extremam: si longa sit hec aut non

Si breuis est: sedet accentus super ante locatam

Siue sit illa breuis uel non: tamen tenet illum

Datis duabus regulis. s. de monosyllaba et dissyllaba dictione: nunc de polysyllaba itredit. Dicit ergo si penultima dictionis polysyllabe fuerit longa: accentus precedentibus cadet super illam: ut maiestas. Si vero fuerit breuis: cadit accentus super ante penultimam: ut bonitas. Siue illa antepenultima fuerit breuis ut bonitas siue longa ut sanitas: tamen tenet illum. s. accentum hoc super ante penultimam.

Accentum seruat in compositis facit et fit

Dum uox composita uocalem seruat eadem

Nunc. A. p' exceptionem a regula p'dicta dicens q' facio et fio compositum talit' q' uocalis eadez remanet fuit

accentū simplicis dictionis vt bñfacio ⁊ caleſcio. Si vō vocalis mutaret: ſubiaceret regule cōmuni: vt iſicio

Quando compositum feſtinat ⁊ inde licet ſint

Longa ſimul pones intus longe atq; deinceps :

His hoꝛſum iunges: ſi dicas forte deoꝛſum

Pleraq; proferre cunctando uel ultraq; diſce

Dicit q; quando compositum vſiquando ⁊ nequando ⁊ inde ⁊ deinde: intus ⁊ deintus: longe ⁊ de longe: ⁊ deinceps licet longa ſint in penultima ſyllaba: habent accentū predominantem i antepenultima ſyllaba. Et hoc eſt: ne uideantur eſſe dictiones due. Deinde dicit his hoꝛſum iunges vt deoꝛſum. Et alij habent ſic: utiq; deniq; pones. In his. n. cadij accentus ſup ante penultima dictionem ſecundum priſianū.

Barbarus elacuit: obliquis regula ſeruit.

Quaſi dicat q; barbari in el terminata acuiuntur vbiq; habent terminationem barbaram vt michael: ſ; ſubiacent regule noſtre: quia habent noſtram terminationem vt michaelis.

Hec excepta ſolent uſum mutare legendi

hunc etiam mutat lector: ſi queſtio fiat

Auctoꝛ excuſat ſe dicens: q; excepta. i. exceptiones predictæ ſolēt mutare uſū legendi: Quidā tamē cōhyphalage legunt dicētes uſus legendi ſolet mutare hec excepta p̄dicta. Poſtea vō dicit q; lector: mutat hūc. ſ. uſū legēdi: ſi queſtio. i. ſi interrogatio fiat in lſa: q; tunc dictiones i fine acuiuntur. ſ. qñ interrogatiue ponuntur

Greca per accentum debes formare latinum

Tunc dicit q; nomina greca proferri debent ſecundum accentum latinum. Et hoc intellige quando reducuntur ad declinationem latinam: aliter non vt patet in hoc nomine helene greco ⁊ helena latino.

Ecentus normas legitur poſuiſſe uetuſtas.

Non tamen has credo ſeruandas tempore noſtro

Auctoꝛ ſuperius dixit de accentu modernorum. Tunc dicit de accentu antiquorum: qui nō tamen eſt ſeruandus tempore noſtro. Sed de ipſo ponit regulas ycteres: vt ſi reperiamꝝ libros ycteres eos pronūciare ſciamus.

Si ſit natura monosyllaba dictio longa

Circumſlectatur: ſed ſi breuis eſt: acuetur

Dicit q; ſi dictio monosyllaba naturaliter pducatur: vt dos ⁊ ſos: tunc proſertur accentu circumflexo ⁊ ſi breuietur: tunc proſertur accentu acuto vt per ⁊ fer.

Si teneat primam monosyllaba dictio longam:

Sitq; ſuprema breuis: ueterum ſi iuſſa ſequeris

Circumſlectetur prior in reliquis acuat.

Dicit q; ſi dictio diſſyllaba primā producat ⁊ ultimā corūpiat: ſecundum antiquos prima circumſlectet ⁊ alia acuto accentu proſertur: vt mītat legat ⁊ mādāt.

Seruabit legem polysyllaba dictio talem.

Si ſit correpta penultima: que preit illi.

Si ſit producta ſeu non tamen eſt acuenda

Si ſit ſuprema breuis. ⁊ penultima longa.

Fiat natura. ſit circumflexus in illa.

Dicit q; ſi dictio polysyllaba corūpiat penultimā: tunc illa ſyllaba que preit illi. i. ante penultimā ſyllabam: eſt corūpienda. i. acuto accentu proferenda: ſeu ſit pducta vt amabilis: ſeu non vt legibilis. Deinde dicit q; ſi ſuprema. i. ultima ſyllaba ſit breuis: penultima fiat longa natura. i. naturaliter producatur: tunc accentus circumflexus ſit in illa penultima ſyllaba: vt honorat ⁊ honorandus.

Illic infine circumſlectes comitesq;

Hec eſt doctrina in iſtis illic iſtic ⁊ ſimilibꝝ: vt illac iſtac. Et dicit q; in fine. i. in finali ſyllaba circumſlectunt.

Ultima producta tibi ſi ſit ⁊ ante ſuprema

Anteſupremam acue: ſic teſtificatur athene

In precedentibus versib⁹ dicit. A. q. si vltima et antefuprema idest penultima syllaba fit producta: debet proferri accentu acuto: vt arbene.

Sed si productam positura dat antefupremam:

hec acuendo sonat brevis: vltima longa qz fiat.

Nunc dicit Auctor: q. si penultima syllaba per posituram idest p. positionem producat: hec lz penultima sonat acuendo: idest proferitur accentu acuto: siue vltima fit brevis: vt amandus: siue longa ut legendus.

Hoster non penitus has normas approbat usus

Penitus dicit propter accentu circumsflexu: quo moderni nō vtuntur. q. d. q. he regule de accentib⁹ anti quorum apud modernos non penitus approbantur.

Barbara concisa uox usus et enclisis ista.

Quassant interdum facit hoc distantia uocum:

Hic Auctor assignat quedā impedimenta: q. interdū qssant i. destruit regulas de accentibus antiquoz et modernoz. Et dicit q. vox. i. octio barbara vt eman vel concisa. i. synopara vt cecululam p. ceculorum: vsus scilicet loquendi vt helena medea producta lz corripit dbeat el grauari: et enclisis Enclisis ē que attrahit accentum de vna syllaba in alia dictum ē ut. de hac dictum est superi⁹: qssant interdū ista q. diximus et subdit causam: facit hoc distantia uocum. i. hoc fit propter coincidentiam vocabulorum.

Asat tripliciter lector distinctio plena:

Itanqz fit: et media: fit subdistinctio terna

Hic. A. dēminat d. accentu p. out est p. ulariter in ofone. Et dicit sic: Lector. i. ille qui legit pausat. i. accētū facit triplicē. Q. d. q. tres sūt pause i. mō legēdi. s. distinctio plēna media distinctio: et subdistinctio.

Si suspensiuā fiat constructio quando

pausat. tunc media poterit distinctio dici

Si sit perfecta constructio: sed tamen addi

conuenit ut plene sententia possit haberi

Si lector pauset ibi subdistinctio fiet.

Completo uersu fiet subdistinctio plena:

hec est periodus mutato nomine dicta:

Nunc declarat Auctor illas tres pausas supradictas. Et dicit si constructio fiat suspensiuā: quādo lector pausat: ibi tunc ista talis pausa dicit media distinctio: et o. sic figurari: et o. vox distincti donec pfectio cōstructionis inueniat. Deinde dicit q. si constructio sit pfecta ita tamē q. aliquid addi pueniat: vt scētia pos sit haberi plene: si lector tunc pauset illa talem pausa o. d. dicit subdistinctio: et figurat sic. Preterea dicit q. cōpleto vsu l. scētia cōpleta scētia tunc fit pausa: que etiā alio noie dicitur piodus. Et hoc ē qd dicit hec emperio dus mutato noie dicta. Et talis pausa debet sic figurari. Dictarū triū pausarū patēt exēpla i. hac perio do. Si quid agis. ecce media distinctio q. alio noie dicit coma: prudēter agas: ecce subdistinctio q. alio noie dicit colon. et respice finem: ecce plena distinctio: que alio noie dicitur periodus.

Est mētrum media distinctio: finis habetur

Uersus periodus: est subdistinctio punctus

Nūc. A. docet mutare noia dictarum pausarū. Et dicit q. media distinctio dicit etiā mētrū: et intellige se cū dū grecos. finis vsus. i. constructiois toti⁹ habetur piodus. Et dicit piodus a peri qd est circū. et oda cantus: quasi circularis cantus: quia sicut i. circulo est perfectio rotunditatis: ita ista periodus h. locum in fine perfectarū constructionum. Subdistinctio alio noie dicitur punctus figuratus talit.

Pro puncto sepe metras. sed non retrouerte:

Sustentans pauses: se b. bis metrare recuses.

Dicit. A. q. vna dictarū distinctionū seu pausarū sepe ponit pro alia. Dicit. n. p. puncto sepe metras. i. sepe mētrū seu media distinctio ponit sepe p. puncto. i. pro subdistinctione et nō retrouerte. i. nō ecouerfo. Et ratio ē quia minoris est supplere vices maioris et nō ecouerfo. Media. n. distinctio cū fiat in cōstructione suspensiuā minor est q. subdistinctio: q. fit in ofone pfecta: p. exemplū in psalmista. Manus habent et non palpabunt. pedes habent et non ambulabūt: et nō clamabūt i. gure suo. Nota q. in omnibus scripturis iste tres distinctiones seu pause habentur Sed si vtantur dictis scripturis secū dū pcepta ipsarū pausarū: tūc erāt etiā in actu. Igitur in legendis epistolis et euāgelis necessarie sunt.

**Luribus est menbris distincta figura loquela:
Hec est schema tropus metaplasmus rursus earum
Quamlibet in species proprias distinguere debes**

In isto ultimo capitulo . A. intendit determinare de figuris locutionis. Et primo diuidit eas in generalis: secundo in specialis secundo ibi: **Quamlibet in species proprias distinguere debes** pre sic dicit. figura loquela. i. figura locutionis est distincta. i. diuisa pluribus membris. q. d. q. figure locutionis sunt multiplices. Et hoc declarat dicens. **hec. i. membra figure locutionis sunt schema tropus et metaplasmus.** Deinde subiungit figura locutionis dicens. **Rursus debes distinguere qualibz eaz in proprias species:** ut patet in sequentibus.

**Sunt plures alie scripto uel uoce figure
hec sunt exempla: pleonasmus acyrologia
Et cacosynteton: et eclipsis: tantologia:
Amphibologia: tapinosis: macrologia:
Perisologia: chacephaton: aleotheta.**

Nota q. triplex est figura. s. dictionis locutionis et constructionis. De figuris constructionis hic principaliter non intendit: sed de figuris dictionis et locutionis. Et est sciendum q. q. figura dictionis fit in dictione: ut auditur p. audiuit. figura locutionis fit in modo loquendi: ut fistula p. flauit buccas. i. bucce p. flauerunt fistulas. figura constructionis fit in modo construendi: ut ego et tu legimus. De figuris constructionis dictum est superius in capitulo de constructione: ibi. s. hic habet ordo libri etc. Et est sciendum q. iste figure dicuntur uicia annexa et habent excusari per tropum: de quo dicitur ibi. Multa tropi etc.

Sed nequit his soloe uel barbaris associari

Sunt et enim uicia nulla ratione redempta

A. iste p. siderauit barbarismum et solocismum cum excusatione donatus uero non. q. d. q. soloe. i. solocismus vel barbaris. i. barbarismum nequit associari p. dicitur figuram seu uicij anectis: eo q. si uicia nulla ratione redempta. Et hoc aut dicit: ut caueam nobis ab eis d. q. q. metaplasmi excuset barbarismum: et schema solocismum.

Barbaris est uocis corruptia facta latine:

Hoc uicium facimus dicendo domina dominus

Barbarismus d. quasi mos barbarus. Et dicunt omnes barbari: qui non sunt greci vel latini. q. d. q. barbarismus est corruptio uocis latine facta. Barbari. n. ueniens roma corripiebatur p. p. i. e. a. t. e. s. u. o. c. i. e. s. J. o. dicebat latini. Ibi committitur barbarismus. i. hoc uicium facit dicendo omnia omnia cum media p. ducta: q. potius est corripienda.

Si tamen eloquijs commisceres uerba latinis:

Barbara doctores hanc dicunt barbaralensem.

Q. d. q. si latini utantur uerbis barbarorum in finibus suis: illud tale uicium d. barbaralensis. i. r. o. barbarorum sic hic est moris: ma moris sua uolens et aurea forma. donat. n. d. e. b. a. r. a. r. i. s. m. fit i. ligna latia et barbaralensis i. pegria.

Est solocismus incongrua copula uocum:

Ut si dicatur uir bellica: sponsa pudicus.

Solocismus d. quasi neq. solocismum. Soloe. n. est q. d. a. z. ciuitas. et ueniens inde p. mittebat uicium. Nunc declarat quid sit solocismus dicens: Solocismus est incongrua copula uocum. q. d. q. solocismus est uicium in contextu p. uis ordis et regulas artis grammatice factum: ut si dicat uir bellica: sponsa pudicus deberem. n. dicare uir bellicus sponsa pudica. Inter solocismum et barbarismum hoc interest. q. solocismum habet uoces discrepantes inter se: ut uir bellica. barbarismus uero fit in singulis uerbis scriptis vel pronuntiatis.

Barbaris et soloe tibi sunt penitus fugiende.

Dicit q. barbaris. i. barbarismus: et soloe. i. solocismus sunt penitus fugiende tibi. i. non debent usuari.

Appropie posita uox format acyrologiam:

Si dicas requiem timeo: uel spero laborem.

Acyrologia dicitur ab a q. d. est sine et logos finis et cyros manus. Inde acyrologia. i. finis sine manu: quasi inutilitatis. Nunc. Auctor particulariter p. cedit in declaratione uicij cuiusq. duodecim uiciorum annexorum barbarismo et solocismo: que superius enumerauit. Et dicit uox. i. d. i. c. t. o. i. p. r. o. p. r. i. e. p. o. s. i. t. a. format acyrologiam.

Si dicas requiem timeo uel spero laborem: ponit inproprie timeo. i. spero et li spero ponitur pro timeo.

Dictio turpe sonans cacephaton arrigit aures:

Detur in exemplum uel tu cum compare ludis :

Cacephaton est obscura enuntiatio uel in cōposita dictione uel in uno uerbo: ut numerū cū nauibus equat
Et in terrentio. Arrige aures pamphile.

Atq; superuacue dici debet pleonasmus

Additio uocis: ut sic est ore locuta

Pleonasmus est superuacue uocis additio ad plenam significationem: ut si ore locuta est. Ecce si ore superuacue additur: quia satis intelligebatur per illam dictionem locuta.

Signat idem uerbis diuersis tantologia:

Exultans redeo rursus: gaudensq; reuerto

Tantologia est eiusdem uerbi repetitio uitiōsa: ut in exemplo auctoris: Exultans redeo: cursus: gaudensq; reuerto. Nam iste clausula idem importat licet per diuersa uerba:

Dicitur unius uerbi defectus eclipsis.

Quod poni debet: ut fiat constructio plena:

hec secum: precibus ne bonum parere precantis

Eclipsis est quidam defectus necessarie dictionis q̄ poni deberet ut constructio fiat plena. i. perfecta ut p̄z i littera. hec secum deficit loq̄batur: precibus ne bonum parere precantis: deficit. n. sit. et dicitur ab eo qd̄ est extra et deponit qd̄ idem est q̄ furo: raris: quia quod subtrahimus furamur.

Eum per uerba rei magne summusio fiet:

Tunc tapinosis erit: si dicas mare gurgēs.

Tapinosis est humilitas uerbi rei magne. Construe: tapinosis erit tunc pro quando summusio rei magne fiet per uerba. i. humilia: ut si dicatur mare gurgēs. Gurgēs est. n. parue aque riuus: mare uero est oīum i. ipax aquarum.

Et male confusa cacosyntheton est uocitanda

Congeries uocum: te noui prelia contra:

Discipulos cedit cum uirgis terga magister.

Cacosyntheton est uitiōsa dictionū compositio. Construe: Congeries. i. compositio uocū. i. dictionū male confusa. i. male ordinata est uocitanda cacosyntheton. Deinde ponit exemplū. Cedit cū uirgis discipulos terga magister. Iste. n. dictiones confuse ordinantur: qd̄ patet reducendo ipsas ad debitum ordinem.

Perisologia dicenda superflua uocum

Additio sine uis rerum: que significantur:

Qua poterant ibant: sed non qua non potuerunt:

Perisologia est superuacua uel superflua adiectio uocū. i. dictionū sine ulla uis rerū: ut in exemplo auctoris. Ibant qua poterant: sed non ibant qua non potuerunt. Multa. n. sunt hic superflua: que non habent ullam vim rerū. Bene scimus: q̄ non ibant nisi per locū: per que potuerāt superflui ergo est hoc addere.

Eum res comprehendit uarias sententia longa :

Macrologia datur prologis hoc sepe uidemus .

In precedentibus metris. A. dicit q̄ cū sententia longa comprehendit res uarias. i. non necessarias: tunc macrologia cōmittitur: ut in hoc exemplo: Legati non impetrata pace: retro inde uenerant: oīum reuersi sunt. Ideo dicit: hoc sepe uidemus in prologis: quia multa continentur in prologis q̄ non sunt necessaria.

Amphibologia constructio non manifestans

Sensum perfecte: puto te socium superare:

Hoc fit multotiens: quia non determino plene

Affectum mentis defectu prepediente:

Siue duplex sensus ex uerbis possit haberi.

Amphibologia est ambiguitas sermonis seu dictionis: que fit per accusatiui casum: ut si quis dicat puto te socium superare. Aut per cōmune uerbum: ut criminatur cato. aut per dīstinctionem: ut uidi statuam auream hastam tenentem. fit etiam per ononima. ut si quis aciem dicat: et non addat oculorum uel exercitus uel fieri. fit preterea pluribus alijs modis: quo recensere omnes: ne nimis sit non oportet. Omnia sunt ea quorum varia sunt significata: ut acies et lura.

Confundit casus numeros genus aleotheta

Aleotheta est generale uicium: ideo non computatur cum predictis duodecim. Et hoc fieri per casus: ut uerbis quas statuo vestra est. Per numeros: ut quo milite celum uicerat. Per genera: ut presentem sub ipsa.

Adendo sepe fiet metaplasmus: et eius.

Prothesis est species: epenthesis: et paragoge

Subtrahis interdum: species tunc eius habende

Auferesis uel syncopa sunt: uel apocopa finis.

Metaplasmus est transformatio quedam recti solutioque sermonis in alteram specie ornatu necessitateue causa. Subtrahit interdum: aliquando metaplasmus fit subtractione littere uel syllabe. Et tunc eius species sunt auferesis syncopa et apocopa. Dicto de uicibus annexis: sequitur de figuris excusantibus dicta uicia annexa. Et primo de figuris excusantibus barbarissimum. Secundo soloecismus. Tercio uicia annexa secunda ibi: dat species tertia ibi: Multa tropi. Dicit ergo sic: Metaplasmus fiet sepe addendo scilicet litteram uel syllabam: et tunc eius species sunt prothesis epenthesis et paragoge.

Auferesis tollit capiti sed prothesis addit

Syncopa de medio tollit: quod epenthesis auget:

Hoc finit quod tollit apocope: dat paragoge

Nunc declarat species metaplasmi supradictas. Et dicit quod auferesis tollit: id est auferit litteram uel syllabam de principio dictionis: ut mitte pro dimitte: sed prothesis addit: id est litteram uel syllabam principio dictionis ut gnato per nato. detulit per tulit. Syncopa de medio tollit: ut audaci per audaci. Cui pararia est epenthesis ut iduparo: per iparo. Apocope tollit finit: ut achilli per achillis. Cui pararia est paragoge: ut solui per solui.

Si longam breues: debet tibi sistola dici:

Quod si sistola committitur: si littera longa naturaliter corripitur: ut in catone: Non eodem cursu et cetera.

Estasis esse solet: si producis corripendam:

Estasis fit quando syllaba naturaliter brevis producitur: ut in ouidio: uitam dederitis in undis.

Bis binas species habet estasis: hasque uocamus

Cesuras: faciet pentimemerim tibi terni

Syllaba prima pedis: ibi producis breuiandam

Cesura dicitur a cedere dis: id est diuisio dis que per cesuram diuidit aliquid ab illo procedente: et unitur cum sequente. Dicitur quod estasis habet quatuor species: et ipsas appellamus cesuras. Unde uidendum est quid sit cesura. Cesura est immutabilis extensio: que fit in principio pedis et in fine dictionis. Et nota quod nunquam fit in primo nec in ultimo pede versus. fit. n. in principio tertii pedis quando enim syllaba brevis producitur: ut in ouidio Mittit hyper metra de tot modo fratribus vii. Et ista talis cesura vocatur pentimemeris. Et hoc est quod dicit: faciet pentimemerim et cetera.

Semi uel ante preit: produceturque secundi

Prima pedis: ut in hoc poteris comprehendere uersu

Quasi dicat quod semipentimemeris uel antepentimemeris fit producendo primam syllabam secundi pedis: que naturaliter brevis erat: ut poteris prebendere in hoc uersu. In scissione dicimus: primape uersum et cetera.

Quarti prima pedis epentimemerim tibi format:

Producendo breuem. uersus hoc denotat iste

Id est epentimemeris fit breuem producendo: ut in principio quarti pedis uersus iste denotat: hoc uide licet: producendo breuem uersus hoc. et.

Post epentimemerim dat quinti syllaba prima

Curtam producus: sicut uersus habet iste.

Quasi. id est quod pentimemeris fit breuem producendo in principio quinti pedis: sicut iste uersus habet. id est manifestat uel continet: curtam producus sicut uersus habet iste

Altera cesure species: si subiiciatur

Cum uocali uox: cuius littera prima

Uocalis: nec in his ideo collisio fiet

Quatinam populum hunc saluet gratia christi.

Positis principalib⁹ speciebus etas⁹ nūc pōit minus principales. Et dicit alia species cesure ē: *stroz*. i. dictio cuius penultima lra est uocalis: subiiciatur huic littere m vel uocali. Quasi dicat q^d si aliqua dictio finitur in m vel in uocalem: et sequens incipiat a uocali: nec i his dictionibus ideo fiat collisio. i. si nō abiciatur aliqua dictionum litterarū: exemplum ponit ipse in littera: O utinam populum hunc: et ē. Cum dic^t o uti ecce illa dictio o finitur in uocalem: et sequens. i. utinam incipit a uocali. Cum uero dicat populum hunc: ecce li populum finitur in m: et sequens. i. hunc incipit a uocali: et neutra ipsarū abicitur: uno remanet in versu: ut patet: O utinā populum hunc. et ē.

Syllaba diuiditur: tunc dieresis uocitatur:

Aulai in medio libabant pocula bachi

Dicit. A. q^d si una syllaba diuidit in duas: tunc dieresis uocitatur. i. nominatur sic illa figura: exemplum: patet in littera: Aulai in medio. et ē. aulai pro aulae.

Si iungam plures: dicit sinerfūm tibi factam.

Hec eadem species dicatur epinalymphe.

Fixerit eripidem ceruam uir et eneus esto.

Quasi. o. q^d sinerfūm sit: si plures uoces i unam pglutinentur: que alio nomine dicitur epinalymphe. De hoc patent exempla in littera: Fixerit eripede⁹ pro acripede. i. velocem: uir eneus pro aeneus. i. durus et crudelis. hec autem figura est contraria dieresi: de qua dictū est.

Eclipsis necat m: sed sinialymphe uocalem:

Tu populum alme deus saluasti a morte redemptor:

Sinalymphe est quando uocales inuicem concurrūt: et earum altera abicitur. Exemplum ponit Auctor: Tu populum alme. et ē. et hoc est de eclipsis. Saluasti a morte redemptor: et hoc ē de sinialymphe. Eclipsis est consonantium cum uocalibus asperere concurrentiū quedam ac dura collisio: ut in uirgilio: litorea mul tum ille et iris iactatus et alto. In scanfione collidit illa m cum sua uocali: et etiam illa uocalis e abicitur.

Viles sunt iste pre cunctis et reuende.

Dicit q^d iste figure. i. eclipsis et sinialymphe sunt viles et reuende. i. euitande omnib⁹ alijs.

Sincerfūm istarum solet utraq⁹ sepe uocari.

D. Auctor q^d utraq⁹ predictarum duarum figurarum solet uocari. i. nominari sincerfūm. Et dicitur a sin quod est cum: et crefūm iunctio vel iudicium: quasi copunctio uel coniudicium litterarum.

Non solum uoces: sed tempora sepe uidemus

Elidi metris: uelut hic: uale inquit iolla:

Dicit. A. q^d non solum uoces seu littere eliduntur: hoc est abiciuntur in metris: sed etiam tempora: ut si uale inquit iolla. Nam illa syllaba le cum sit longa: duo tempora debet habere: sed non habet nisi unum cum breuis efficiatur. Ista figura dicitur boetis.

Dicitur antithesis: si littera ponitur una

Donere cum debes aliam: sic dicimus olli.

Antithesis est littere pro littera positio: ut cum dicimus olli pro illi. ponitur enim o pro i. Et hoc fit causa maioris sonozitatis: magis enim sonato q^d i.

Metathesim facies si transpones elementum

Si dicas teucere cum debes dicere teucer.

Metathesis est transpositio litterarum in alienum locum nulla tamen littera ex dictione sublata ut si dicas teucere cū debes dicere teucer: et ē ppositū nomen uiri: Nominatiuo hic teucer: genitiuo huius teuceri.

A te uitari debent species metaplasmi.

Sed penitinemeri solummodo nos decet uti

Hic dat cautela quāti ad usū quarūdā figurarū: et dicit q^d species metaplasmi de quibus dictū est supra debet uitari a te. Sed solummodo nos decet uti penitinemeri: de qua dictum est.

Syncopa cum fiet: ueterum uestigia seruet

Hic dicit: q^d si uolumus uti syncopa: debemus seruare uestigia ueterum. hoc est pmittere dictā figuram in dictionibus: in quibus ueteres pmitterunt: uel in similibus et non in alijs.

At species tibi schema prolepsim zeuma sylepsim

Est et hypocensis zanadiplosis epinalensis.

Est hypozensis et anaphora paranomeon:

Et cessionamaton addis ⁊ homoteleton :
Et paranomasia polysyntheton addis hyrinos.
Jungis homoptoton his pariterq; polypptoton addis.
Ultima dialeton uel asyntheon est uocitanda.

Superius dictum est de figuris metaplasmis excusantibus barbarissimum. Nunc dicendum est de figuris schematis excusantibus solocismum. Schema non diffinit cum sit equiuocum. s. i. schema lenis et in schema dia neos. Primum pertinet ad grammaticos reliquum ad oratores figure schematis sunt fere. xvij. q. numerantur in lra.

Presumit que sunt suprema locanda prolepsis:

Cerno ducentos hinc natos hincq; nepotes.

Donatus: Prolepsis est prepositio reze ordinata. virgilius. Interea reges ingenti mole latinos Proce dunt castris. Hic in speciali dicitur de figuris quas numerat. Et primo de prolepsi. Sed est sciendum: q. duplex est prolepsis. s. constructionis ⁊ locutionis. De prima tractauit in capitulo de regimine. Hic uero intē dit de prolepsi locutionis. Et dicit q. prolepsis presumit. i. primo sumit ea que sunt locanda suprema idest ultimate ordinata. hoc patet in exemplo auctoris: Cerno ducentos ⁊c.

Zeuma fit in uerbo si plurima clausurit uno:

Hymnus christe tibi: laus tibi: gloria detur.

Zeuma similiter est duplex. s. constructionis ⁊ locutionis. zeuma locutionis fit quando plurima suppo sita vni uerbo attribuitur: ut hymnus christe tibi: tibi laus: tibi gloria detur. Donatus. zeuma: est vnu^o uerbi conclusio diuersis clausulis aperte coniuncta.

Clausulas dissimiles ligat una uoce syllepsis:

In te christe salus: in te sunt premia nostra.

Sillessio est dissimilis clausularum per vnum uerbum conglutinata conceptio: ut patet in littera. In te christe salus ⁊c. Et differt a zeumate: quia in zeuma est coniunctio aperta quantum ad congruitatem: sed in syllepsi non. Et habet fieri pluribus modis. ut patebit statim.

Euni collectiuo iunctum plurale syllepsim

Assignant aliqui plebs: ista parant equitare.

Sed magis est propria constructio: plebs parat ire.

Dicit q. aliqui assignant syllepsim: qm plurale uerbu iungit cum noie collectiuo: ut ista plebs parat equitare. Deinde prohibet nobis tale constructionē dicens: Sed magis est ppria constructio: plebs parat ire.

Estq; syllepsis: ubi pro multis ponitur unus:

Ut cum dicis. adest rex multo milite cinctus.

Dicit q. syllepsis ē: ubi vnu^o pōit. p. multis: cum dicit: adest rex multo milite cinctus. multo milite. p. multis militib^{us} pōit.

Reddit hypozeusis persone plurima uerba

Uni: nos mondet nos ornet gratia christi.

Hypozeusis fit: qm plura vba vni persone attribuitur: ut patet in exemplo auctoris: nos mundet nos ornet gratia christi. Ecce illa duo vba mundet ⁊ ornet attribuitur illi nominatiuo gratia.

Fiet anadiplosis uerbi geminatio: quando

Principium clausule fit idem cum fine prioris:

Nummis istorum caret alter: ⁊ alter abundat:

Anadiplosis fiet: qm eadē dictio q. est in fine prioris clausule: repetit in principio sequentis: ut p. 3. in exemplo au ctoris. Nummis istorum ⁊c. Construe geminatio uerbi. i. dictionis fiet anadiplosis: quando principiu clausule fit idem cum fine prioris. s. clausule.

Clausulis principium dat anaphora pluribus unum:

Christus mundauit christus nos purificauit.

Anaphora ē repetitio eiusdē vbi p. principia plurimū clausularū: ut p. 3. in lra. xps mūdauit xps nos purificauit.

Principio finem facit epinalensis eundem:

Nobis grata prius non sunt non congrua nobis.

Epinalensis est quando principium clausule idem est cum fine: ut patet in littera. Nobis grata prius nō

sunt non congrua nobis. Ecce li nobis ponitur in principio et in fine clausule.

Unus est epizeusis geminatio uerbi

Significans idem me me petat ultio digna.

Epizeusis est eiusdem uerbi cōgeminatio in eodem uersu sine aliq̃ dilatione: ut patet in littera: me me petat ultio digna. Ecce li me cōgeminatur sine dilatione.

Uoces pene pares que sunt diuersa notantes:

Dant paranomasiā: non curat uera sed era.

Paronomasia fit quātienscūq̃ de noie aliud efficiē nom̃ fere simile in uoce s; dissimile in significatōe: ut hic nō curat uera sed era. Pene similia sūt in uoce diuersa in significatōe. Nota q̃ paranomasia alio noie of̃ anoiatio uel agnominatio: alio noie of̃ beffizo. Et h̃ ē ap̃d uulgares q̃ p̃ modū trusse vñ vñ eliciūt ab alio

Principium syllabe uoces iuncte retinentes

Dant paranomeon: uitat uim uirgo uirilem:

Paranomeon est quando eisdē syllabis plures dictōes inchoant: ut p; hic uitat uirgo uirilem.

Iunctura simili uoces multe sociate

Dant cessionomaton: umbone repellitur umbo:

Pes pede comprimitur: ensusq̃ retunditur ense.

Cessionomaton est multitudo nominū cōiunctiōe quedam ambitū copulandi: ut hic umbone repellitur umbo: pes pede comprimitur: ensusq̃ retunditur ense.

Clausula totalis tibi format homoptoton uno

Casu contenti: tristes flentes lachrymantes:

Homoptoton est cum in similes casus uerba diuersa exeūt: ut flentes tristes lachrymantes. hec signa dicitur alio nomine similiter cadens.

Cum plures uoces sub fine tenentur eodem:

Omoreleuton erit: huic carmina consona subdis.

Atq; leonina simul et caudaria iunges.

Omoreleuton: erit cū plures uoces seu dictōes tenent sub eodē fine et similiter terminant. Huic figure s̃dunt carmina p̃sona in medio et in fine: et caudaria. s. rithmos: i quib; antedict̃ p̃sonaria finalū syllabaz

Per uarios casus distincta polypoton explet

Clausula: littozibus contraria littoza: fluctus

Fluctibus esse precor: populos populis inimicos.

Polypoton est multitudo eorundem nominū uarietate casuū distincta: ut precor littoza esse contraria littozibus: fluctus contrarios fluctibus: populos inimicos populis.

Longa tenens seriem constructio fiet hyrinos:

Principio celum terras camposq; patentes

Lucentemq; globum lune titaniaq; astra

Spiritus intus alit.

In p̃cedentib; metris dicit A. q̃ hyrinos ē series orōis tenore suū usq; ad ultimū seruās. et pōit exēplū vgilij principio celū terras camposq; patentes. Lucentēq; globūq; lune titaniaq; astra Spiritus intus alit.

Diuersas uoces coniunctio plurima iungit:

Sic polysyntheton est: mater pater neposq;

Polysyntheton est locutio multis nexa constructionibus: ut patet in littera: mater pater neposq;.

Cum sine iunctura uoces uarie sociantur:

Dialiton faciet: rex miles plebs negat illud:

Dialiton siue asyntheton est figura superiori cōtraria. fit. n. quando uarie dictiones sine iunctura inuicē sociantur: ut patet hic. Rex miles plebs negat illud.

Alta tropi species metaphora metonymia

Antonomasia catachresis uel metalepsis

O nomatopela uel epitheton et omozeusis

Synecdoche uel parifrasis simul allegoria

Addis hyperbaton istis: et hyperbole sit sociata.

Dico de figuris excusantibus barbarismum et solocismum: sequitur videre de figuris excusantibus vitia anera: quae quidem continentur sub tropo. Et est tropus dictio translata a propria significatione ad non propriam secundum similitudinem ornatu necessitate sua causa. Cuius species sunt tresdecim: quas auctor numerat in littera.

Eum res est alij similes per nomen nomen.

Ponitur: ut si sit homo simplex: et dicitur agnus:

Debet methaphora dici translatio talis.

Hic A. declarat primam speciem tropi: quae dicitur methaphora. Et est methaphora: quando uerba transferuntur per similitudinem ubi gratia. Est aliquis homo simplex: et dicitur illi homines esse agnum per similitudinem quia agnus dicitur esse simplex per eius innocentiam. Methaphora fit multis modis: quos non curo specificare: cum satis pateat quibus in auctoribus.

Fiet catachresis: ubi sub nomine res alieno

Signatur: sic pisce carens piscina uocatur.

Catachresis est usurpatio nominis alieni: ut piscina est locus piscium: nihilominus interdum sumitur pro loco piscium carente: duntaxat sit aquosus.

Pro preunte sequens positum facit matalepsi

Et cum significas annos tot per tot aristas.

Matalepsi est dictio gradatim pergens ad id quod ostendit: ut cum significas annos tot per tot aristas. In quolibet. n. anno producuntur ariste. et ideo per tot aristas tot annos significamus.

Plures esse modos reperimus metonymie:

Eum pro contento quod continet aut uice uersa

Ponitur: aut factor pro facto uel retrouerte:

Letonymia est ueluti queda denominatio. Et fit multis modis: uidelicet quando illud quod pertinet ponitur pro preterito ut hic: Nunc patras libare ioui aut ecounterio: ut hic. Crateras magno statuunt et uina coronant. Aut quando factor pro facto: ut sine cerere et baco friget uen: aut ecounterio: ut uinum pecamur. fit. n. metonymia quando efficiens pro effectu ponitur: ut hic: pigra friget aut ecounterio: ut hic: iungit equo auro gettor spumantem addit ora frons et.

Antonomasia solet excellentia dici:

Si proprium taceas nomen: ponens generale

Sic dauid insinuas nomen dicendo phete:

Antonomasia est significatio uice nominis posita. Et fit tribus modis. scilicet ab animo: ut magnanimitas archiades: a corpore ut ipseque altus pulsa sidera. Et ab extrinsecis actionibus: ut infelix puer atque impar congressus achilli. Antonomasia fit quando nomen commune ponitur pro proprio: ut cum dicitur propheta intelligimus dauid. Et hoc fit ut excellentiam denotemus.

Si iungas proprium uoci rem significanti:

Fiet epitheton: ut si dicas tristia bella.

Epitheton fiet si proprium adiungatur uoci. id est dictioni significandi illud proprium: ut tristia bella. bella. n. significant tristitiam: nihilominus additur tibi proprium cum dico tristia.

Si partem summas pro toto uel uice uersa:

Synecdochem facies dicens: hoc est apud albens.

Synecdoche est significatio pleni intellectus: cum plus minusue pronuncias. fit. n. si partem summas pro toto: ut pubes tue pubesque tuorum: aut ecounterio: ut igne fontem ferebat. Duplex est synecdoche. id est constructio et locutio. Synecdoche constructio pertinet sub schemate: et est species antiprosis. De synecdoche locutio hic dicitur.

Onomatopoeiam facies. si nomina summas

De sonitu tracta: sic sus scrophia dicitur esse.

Onomatopoeia est nomen de sonitu factum. Sic. n. sus dicitur esse scrophia a sonitu: quem facit. Sic etiam tinuabulum et tarantara dicta sunt a sonitu etc.

Periphrasis circumloquium de iure uocatur:

Eum uerbis uertit antimetabola sensum:

Eum uerbis curas attollere rem tibi gratam:

Aut in re turpi uerbis non turpibus uti:

Periphrasis ē circūlocutio q̄ fit aut odiatōe rei cā q̄ plebea ē aut n̄ vitupādere rei q̄ sp̄s ē v̄iā p̄ia nouo lūe
tironi croceū liq̄ns aurora cubile: aut hic nimio luxu obfusior v̄i sit gēitali auro: z succos oblūnet ierres.

Transcensus ueri manifestus hyperbole fiet:

Altra ferit sonus armorum clangorqz tubar.

In precedentibus metris Auctor dicit q̄ hyperbole est transcensus manifestus. i. excesus veri. i. veri
tatis. Et fit vel causa augendi vt nūc candidior: vel minuendi: vt testudinē tardior ibat.

Uocum turbatus formabit hyperbaton ordo:

Sinthesis hinc themesis ac hystologia subsunt.

Hic z anastrophe uult pariterqz parenthesis addi.

Hyperbaton est uerbum ordinem turbans: cuius species sunt quinqz. i. hystologia vel hysteron proe
ron synthesis themesis anastrophe parenthesis.

Hysteron z proteron solet hystorologia dici:

Hoc fit cum rectam seriem sententia mutat:

Idi cererem torrere parant z frangere saxo.

Hysteron. p̄terō vel hystorologia fit q̄ mutat ordo snie cū recta serie v̄boz: vt p̄z i exēplo: hic cererē tor
rere parant z frangere saxo. Nā p̄z frangere seu molire debent cererē z grani: q̄ torrere seu decoquere.

Sinthesis est omni confusa locutio parte:

Nos uirtute lauet: qui labem criminis ornat.

Sinthesis est hyperbaton ex omni parte confusum: vt p̄z in exemplo. Nos uirtute zc. Est. n. ordo: ille
qui lauat labem criminis: ornat nos uirtute.

Dat themasim binas i partes dictio secta:

Est boree regio septem subiecta trioni.

Themesis est vnius uerbi sectio vna dictione vel pluribus interiectis: vt hic in littera. Est boree regio
septem subiecta trioni. Ecce li septemtrioni est yncea dictio: que diuisa est.

Dictio si subsit: cum sit precedere digna:

Fict anastrophe: surgit mare littora contra:

Anastrophe est uerboz tantummodo preposterus ordo: vt surgit mare littora contra. Ecce illa prepositio
contra deberet preponi suo casuali: z postponitur.

Inclusa clausam si conuices alienam:

Inde parenthesis est: princeps quia bella minantur

hostes: militibus urbem premunit z armis.

Parenthesis est interposita ratiocinatio diuise snie: vt p̄z in littera princeps qz bella minant hostes: mi
litibus urbem premunit z armis.

Eum designatur aliudqz clausula signat:

Allegoria datur. septem species dabis illi.

hec sunt anthiphrasis charientismos z enigma

Atqz paranomea sarcasmos ac ironia

Antisimon tandem sit predictis socianda.

Allegoria est tropus: quo aliud significat qz dicitur: vt laterem lauas alicz verberas. i. tps perdere vel
inutiliter expendere. huius species sunt septem: quas auctor numerat i littera: z s̄bsequenter declarat.

Antiphrasis sermo signans contraria dicta:

Sic lucum dicis: quia raro luce nitescit.

Antiphrasis ē vni vbi ironia ut bellū q̄si mīe bellū: luc' q̄si mīe lucēs ul raro lucet p̄ea eo q̄ nemi p̄cit

Est charientismos: cum profers dura relatu

Gratius: hinc amon nomen traxisse putamus.

Charientismos est: quo dura relatu gratius p̄feruntur: ut cum interrogantibus si quis quesierit: respon
deatur bona fortuna. ex quo intelligitur neminem nos quesierisse.

Obscurus sermo quasi mirandus enigma:

Patrem progenies occidit matris in aluo:

Quam mater genuit: generauit filia matrem.

Enigma est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum: ut patrem progenies occidit matris in aluo: et de beato thoma intelligitur. Nam ipse erat pater aliorum: progenies vero humana occidit eum predicantem in aluo matris. scilicet ecclesie. Quam mater genuit: per matrem significat aquam in glaciem crescere et ex eadem effluere.

Si proponantur proverbia publica: dices

Esse paronomiam: lupus est sermone sub isto.

Paronomia est accommodatum rebus temporibusque puerbiis: ut lupus est sermone sub isto. Erant enim aliqui de aliquo fabulantes. Et ecce venit quidam odiosus eis: ut sermo retrahatur. Alter eorum dicit hoc puerbium: lupus erat in fabula: quod etiam est a rusticis vsuatum.

Sarcasmos solet hostilis derisio dici

Auxiliante modo dicendi significata.

Sarcasmos est plena odio atque hostilis derisio auxiliante modo dicendi significata. id est quod talis derisio fiat cum modo ut hic: En agros et quam bello troiane petisti. Hesperiam metire iacens. Sarcasmos est illa figura: quam committimus mordendo aliquem in sermone.

Per uoces dictis contraria dant ironiam.

Ironia est sermo per contrarium ostendens: quod committitur ut hic. In nunc et meriti lectum reuerere parentis. Et dicitur ab ironia quod est eleuare: quia in sermone ironico eleuamus vultum et gestum.

Urbane ludens uerbis non concitus ira

Antisimon facies: hyrcos mulgere laboras.

Antisimos est figura multiplici et numerosa virtutis. Antisimos enim vocat quicquid rustica simplicitate caret: et faciem suam vrbane expositam ut per hic hyrcos mulgere laboras: quod non ualet quantum nihil facit. Ecce pulchrum exemplum antisimos: bavi et mei fuerit duo potest pariter scire: et multum odiebat vigilis. vigilis enim de hoc propedens: voluit eos vrbane deludere: et proposuit ista duo carmina: Qui bavi non odit amet tua carmina mei. Atque idem iungat vulpes et mulgat hyrcos: Quasi dicat quod vtriusque carmina vilia erant: et tantum facit qui sequitur ea: quantum qui iungit vulpes et mulgat hyrcos.

Est omozeusis quando rem significabis

Et alia: cui rem possis conferre priorem:

Que sit nota magis per eam que notior extat.

Tres spes icon paradigma parabola subsunt.

Omozeusis est vni voce rei per similitudinem eius: quod magis est nota demonstratio. huius species sunt tres: vbi icon parabola paradigma. et de ab omni quod est simile: et zeusis iudicio: qui similitudinem iudicio. subsequenter declarat eandem species.

In simili genere qui comparat efficit icon:

hec solat ex usu quandoque parabola dici:

Sed dici poterit de iure parabola: si quis

Inter dissimiles res comparat: ut puta semen

Est euangelium quod nutrit bona terra:

Et petra suscepit quod spine detinuerunt.

Icon est personarum iter se vel eorum personarum accidentium comparatio: ut os humerosque deo similes. Interpretatur icon imago. et nota quod in exemplo predicatur fit comparatio entis ad deum in pulchritudine. hec figura ex usu dici solet parabola de iure. id est proprium est recti genere dissimilium comparatio: ut puta semen. et hoc exemplum. Similitudo exempli per: si vbi dominus peccati in corde boni viri nutrit: hoc est fructificat. et in corde mali viri non. hoc per similitudinem clari ostendit. Semen comparatur euangelio sicut verbo domini: bona terra comparatur bono cordi: petra comparatur malo cordi.

Hic paradigma facit: qui primum comparat: et post

Assignat simile: domini sunt semina uerba:

Spine diuitie: mens arida petra uocatur:

Paradigma est enarratio orientantis vel occidentis. Et fit quando primo fit comparatio: et postea per similitudinem illa talis comparatio declarat: ut per ista. Nam sancta est mentio de semine de spinis et de petra. Et postea illi termini declarant hoc modum: semina sunt verba domini spine sunt diuitie: petra est mens arida. Per modum orientantis

fit paradigma: ut hic: Anteno: posuit medijs elapsus achinis Illyricos penetrare sinus ꝛc. p. modū de
ridentis: ut hic: Anon sic. Frigus penetrat lacedemona pasto: ledāq; elenā troianas vexit ad vrbes.

Alterius uox una tenens uim ꝑpositiue

Ut supra. ꝑ de fit protheseos paralange.

Executio sigillatiz de figuris sin ordine donati in barbarismo. hic ꝑsequit de quibsdā figu
ris scetū q̄ possunt retroq̄ri diuersimode ad ꝑdictas. Dicit ergo q̄ ꝑthe eos paralange est ꝑpositionis ꝑ
ꝑꝑositione aliena positio: ut supra ꝑꝑo de ut in virgilio: Multa super ꝑriamo. i. de ꝑriamo.

Cum plus significas: dices minus: hec tibi fiet

Liptota. fit sub ea firmando negatio bina.

Liptota ē amplioris significatiois ordo ut cū dī: nōnunq; legi. i. mīorēs legi. Et hꝫ fieri ꝑ negationē magi
affirmando suam: ut nō mediocriter ꝑturbatur animus meus. i. valde conturbatur.

Describendo locum topographiam faciemus.

Tropographia est loci descriptio ut in ouidio. Est sinus aduncos modice falcatus iactus. ꝛ dicit a tropo
quod est terra ꝛ traphos scriptura.

Cronographia solet certum describere tempus.

Cronographia est ꝑꝑis descriptio ut in ouidio. Namq; sꝫ auroa tam dormitante lucerna. Tempore q̄
cerni somnia vera solent ꝛc. Et dicitur a cranos tempus: ꝛ graphos scriptura.

Si dicatur agens paciens: uel uicuerſa:

Sine modo simili tibi sit constructio facta:

Fiet hypellagium: ꝑflauit fistula bucas.

Hypallage est ordo sine cū vbis mutatis. fit. n. qñ agens ponitur ꝑ patiente vel econuerso: ut ꝑꝫ in lra:
ꝑflauit fistula bucas. i. buce ꝑflauerūt fistulam. Et dicitur hypal mutatio ꝛ logos sermo.

Personamq; nouam formās das ꝑsopopeiam.

Prosopopeia est noue persone fictio. fit. n. qñ res animata ꝛ rationalis loquitur ad inanimatam: vel eco
uerso: vel quando rationale loquitur ad irrationale: vel econuerso.

Absenti sermo directus apostropha fiet.

Sic loquor absenti: scripto dum mitto salutem.

Apostropha est sermonis a persona ad personam directio. Et fit ut si factus fuerit sermo de aliq̄ in tertia
persona: ꝛ postea dirigatur ad eandem in secunda: huius exempla multa reperies in auctoribus.

Est adiectiuum substantiuo resolutum.

Aut econuerso: sic eudiadim tibi firmo.

Armatumq; uiram designo per arma uirumq;.

Armatoq; uiro decet arma uirumq; notare

Eudiadis est adiectiuū in substantiuū: vel sꝫ in adiecti ꝑmutatio sine resolutione: ut in virgilio. Arma uirūq;
cano: ꝛ i lra. Armatusq; uir ꝛc. Et fit duobꝫ modis. s. ꝑunctiz ꝛ disunctim. Cōiunctiz fit qñ adiecti ꝛ sꝫ
stantiuū ponit in lra: ut armatū uir ꝛc. Disiunctim fit qñ solū adiectiuū ponit vel solū substantiuū.

Extra materiam describens uana uagatur

Auctor: ꝛ hanc plures ebasim dicere figuram.

Ebasis est quedā cuagatio materie. vel est digressio quedā a principali materia. Sed nota q̄ hec figura
nihil ualet nisi reuertatur ad ꝑꝑositum: quod si fiat pulchra est.

Emphasis efficitur: si fixum ꝑꝑrietatem

Significans ponis ubi debet mobile poni.

Sic loquor expresse dicens: dauus est scelus ipsum.

Emphasis est expresse locutio. Et fit quando ponitur aliquid subiectum ꝛ sibi aliq̄ ꝑꝑietas: ut dauus ē
ipsum scelus. i. ipse dauus est sceleratus: ꝛ non alius ita sicut ipse.

Est ephlegesis exponens dicta priora

Ephlegesis est succincta expositio precedentiu. ut hic: Legerat huius amor nomen titulumq; libelli. Et
hoc fit ad exprimendam sententiam intentam.

Cum recites quod turpe sonat: dic euphoniam:

Circuit hec et relique dant religioqz.

Euphonia est bona sonoritas in dictione considerata: vt in hac dictione circuit et non circuiuit relique et non relique: religio et non religio: merides et non medies.

Dicitur esse lepos sermo directus ad unum.

Utens plurali uelut hic: nostis bone presul.

Lepos interpretatur urbanitas loquendi. Et est lepos ad vnam personam pluralis numeri sermonis dictione: vt patet in littera. Nostis bone presul. i. prelatus. hec figura inuenta est causa honoris.

Pro numero numerum pro casu ponere casum.

Te facit antiptosis inter se plurima iunges.

Sepius audiui tempus pro tempore poni:

Ludere ludebant ad ludendumqz uocabant:

Inqz prophetis mutantur tempora sacris.

Antiptosis est accidenti p accidente posito. Et fit qñ ponit casus p casu: vt urbem quā statuo vestra est Numerus p numero inquantū resultat improprietas in constructibiliū: vt turba ruit: vel aliter: vt multo milite. i. multo militibz. Tempus p ipse: vñ virgilius: Exaudiri gemitus p exaudiebat. et i. pphetis ponit p teritū pfectū p futuro: vt i. daniel: fuit yrus a iudiciis regionibus. i. derit. Et hoc fit cā maior certitudis.

Verba per antiteton respondent ultima primis:

Sunt daniel noe iop rector castusqz maritus.

Antiteton put sumitur subsequentiū ad pcedentia retributio: vt cum singula singulis correspondent: vt p3 in littera. Sunt daniel et. Castus reducit ad li daniel: rector ad noe: maritus ad iob.

Respondens ad ea tibi que sunt obijcienda.

Das antipophoram: cum nil tamen obijciatur.

Antipophora est tacite obiectiōi plata responsio: et hoc sonat in lra. Exemplum habetur in ouidio ibi. s. Omnia nanqz tuo senioz te querere misso Retulerat nato nestor: at ille mihi.

Sensus oppositos notat anticlipsis eodem.

Verbo: non obsto sed toto posse resisto.

Anticlipsis est oppositio continue sententie in oratione contraria: vt patet in littera: non obsto sed toto posse resisto. Et dicitur ab anti contra: et clasis sententia.

Eum uerbis uertit antimetabola sensum:

Non ut edas uiuis: sed edas ut uiuere possis.

Antimetabola est i oratione prinuatio finis sententia pmutata: vt patet in littera. Non ut edas uiuis sed edas vt uiuere possis: littera est plana.

Incipimus quicquam fari quandoqz: sed illud

Utro desinimus intercipimusqz tacendo:

Uult aposiopasis dici defectio talis.

Aposiopasis in coloribus rethorice dicitur precisio. Aposioposis est fine p orationē interpretatio. Et fit qñ incipimus fari quicquid: et utro. i. uoluntarie desinimz illud qz qd cepimz illud tacendo: vt i. hoc exēplo terentiū: Ego ne illam: que me: que illum et. et hic. Nunquid ego recolo que tu: sed dicere nolo.

Est euphonismos pro uerbo ponere uerbum:

Exultat domini laudem mea lingua superni.

Euphonismos est positio uerbi p uerbo: vt in psalterio. Exultauit lingua mea iustitiam tuam. i. cū exultatione decantauit. hoc etiam patet in littera: Exultat domini laudem et.

Contingens uerbi mutat sinebstesis: ecce

Unica mulier facta fuit: que sunt modo plures.

Ista sed in nostrum mutatio non uenit usum.

Sinebstesis ē accidenti pmutatio i orde diuersa. Et fit duobz modis. Prio mō qñ fit pmutatio numerorū: vt p3 in lra: Unica mulier facta fuit: que sunt mō plures: et prinentur sub syllepsī. Secundo mō quādo fit pmutatio psonarū: vt hic: domini est salus: et super pplm tuā benedictio tua. et hec species reducit ad apostropham. Nota qz hec figura nobis non licet. Ideo dicit: Ista sed in nostrum.

Dicuntur bine species sineptesis esse:

Scilicet hec. 7 ea qua personam uariamus:

Nobis parce deus: nostros lauet ille reatus:

Quasi dicat q sineptesis sit duobus modis: ut diximus ante. *Construe:* Species sineptesis dicuntur esse bine. s. hec supple de qua dictum est in precedentibus vrbis: 7 ea qua. i. perquam uariamus. i. mutamus personam: ut patet ibi. Nobis parce deus: nros lauet ille reatus. Ecce primo in secunda persona loquimur cum dicimus parce. Deinde in tertia: cum dicimus lauet.

Vult oliopamenon ex dictis plura notare

Moto sermone: sic plura licet memorare:

Urit amor paridem: nuptam rapit: armat atridem

Ultio: pugnatur: fit machina: troia crematur.

Oliopamenon est sub paucis vrbis multorum comprehensio: ut patet in textu auctoris: in quo per duos vsus bistrofa troiana continet. Et de oliop q est tota 7 polo poijs: 7 mene defect: qsi tota sectio cu defectu.

Exponens erit ompophehis no nota per eque

Uel magis ignota: alchitrop dic esse cauillam:

Que tenet alidadam cum ualdagora sociatam.

Ompophehis est expositio ignota per magis uel eque ignota: ut cum dicitur: quid sit homo respondeat antropos. Ideo est i exemplo littere: Pro cuius euidencia nota q in astrolabio sunt quedam tabule ad modum ligni uel lapidis dispositae: quarum una dicitur alidada: 7 alia ualdagora: que adinuicem coniuncte sunt mediante cauilla: que dicitur alchitrop.

Sepe prius dicta geminat tibi theologia:

Epimenonq uocat hec si repetitio fiat:

Uel quod dicitur sic certius esse probetur

Expectando dauid expectans sic geminauit.

Epimenon est eiusdem dicentis repetitio immediata: ut in psalmo. Expectas expectaui omni. Hec figura multum reperitur in sacra pagina: ideo dicit: theologia geminat tibi sepe dicta prius. Et hoc fit: ut id quod dicitur sic probet esse certius. Deinde ponit exemplum dauid prophete dicentis. Expectando dauid 7c.

Si que sunt hominis: assignentur deitati

Antroposbatos est: sic sepe dei legis iram.

Antroposbatos est cum humane proprietates assignantur inesse deo sic. Tu sepe legis dei iram: ut in psalmita. Domine ne in furore tuo arguas me: neq in ira tua corripas me. Iraelci enim 7 furere ad homines spectat 7 non ad deum.

Si sunt res aliquae concordie federe nexae:

Id quod inest uni reliquam dices operari:

Sic linguam cordi concordem dic meditari:

Atc omopation istam dic esse: figuram

Omopation vel omopassion est attributio vnius partis alteri ut inuit littera. Construe igitur sic: Si aliquae res sunt nexae 7 iunctae concordie federe: tu dices reliquas id est alteram earum operari id qd est uni ipsarum. Deinde exemplificat dicens: Sic linguam cordi concordem dic meditari. Lingua enim 7 cor sunt res coniunctae concordie federe. nam lingua proferre habet: cor uero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis lingue uel e conuerso: comitto figuram precedit: ut dicendo lingua medietur 7 cor loquit. 7c.

Nil reor assertum quod non queat esse tenendum:

Pluraq signaui que non debes imitari:

Quoniam exigitur modus sciendi in scientia demonstrata. hinc est q auctor finiturus propositum 7 concludens docet modum intelligendi ea que dixit: 7 quia triplex est grammatica. s. preceptiua premisiva 7 prohibitiua: ideo concludens se excusat preceptiuam precepisse: permissiuam permississe: 7 prohibitiuam prohibuisse. Construe: Nil reor assertum. i. confirmatum in isto opere: quod non queat esse tenendum: vel sic. Nil reor esse tenendum: qd non queat esse assertum. i. confirmatum per auctores seu per aliquos auctores.

Quae

Quia ne
patri de
sumauit
me para
bonorum
sicut tibi
personam
diceret
7 alia pe
per grat
pendio

Alexan
schis Ju
20. cccc

8
Prima
Scriba
fatio
eius dat
b
dabit
in e
nozman
c
datio
prie
peratiu
d
dicit q
auctoz
quande

Q. rufus

Octrinale dei uirtute iudante peregi
 Grates reddo tibi genitor deus et tibi chrisite
 Nate dei deus: atqz tibi deus alius alme

Quas tres personas in idem credo deitatis.

Quia non est opus rectum: cuius deus non est finis et initium: hinc Auctor: cognoscens regratias deo patri deo filio et deo spiritui sancto. A. quo incipit: per quem mediauit: et in quo opus suum debite consumauit. Construe sic ergo: Ego peregi. i. expleui doctrinale scilicet quod in principio huius operis dixi me parare scribere: uirtute dei. i. uirtute que est deus iuuante hoc est causante. Est. n. deus causa omnium bonorum per se: Unde o genitor deus ego reddo tibi grates. i. gratias. Et o chrisite nate dei deus appositissime tibi reddo grates: Atqz pro te o alius alme. i. spiritui sancte deus: ego reddo tibi grates. Quas tres personas. s. patris et filij et spiritui sancti: ego credo in idem deitatis. i. in unam deitatem diuinitatis. Ac si diceret: quas tres personas ego credo esse unum deum: licet alia persona sit. patris: alia persona filij: et alia persona spiritui sancti. Cui quidem soli deo tenemini gratiarum actiones reddere: qz nos deducit per gratum principium et aptum medium et ad finem felicissimum. Et sic finis expositio doctrinalis compendiosa: et succincta per dominum magistrum Ludouicum de guachis artium doctorem.

Alexandri grammatici opus interpretatus a Uiro eruditissimo grammatice domino Ludouico de guachis Impressum venetijs: Per magistrum Andream cattherensis et Joannem de leodio Anno salutis. M. cccc. lxxxiij die xxvij mensis Julij Joanne Moncenico Inclito Venetiarum Principe.

Registrum

a
 Prima alba
 Scribere
 satius
 eius dat
 b
 dabit is
 in e
 normam
 c
 datius his
 pte
 peratuum
 d
 dicit q
 auctor
 quando

e
 desinentia
 so sui
 primi
 f
 hic iubet
 hac ni
 dataz
 g
 Remqz
 est post
 dicit q
 h
 vsibus
 in duobus
 syllaba

i
 heret
 i q breuis
 nus
 k
 Quedam
 ut pali
 aduerbium
 l
 confudit
 Et cessionamatz
 Sinecdоче

Questo libro e di honore donati farafeli 1794

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1995b, 1995c, 1995d, 1995e, 1995f, 1995g, 1995h, 1995i, 1995j, 1995k, 1995l, 1995m, 1995n, 1995o, 1995p, 1995q, 1995r, 1995s, 1995t, 1995u, 1995v, 1995w, 1995x, 1995y, 1995z, 1996a, 1996b, 1996c, 1996d, 1996e, 1996f, 1996g, 1996h, 1996i, 1996j, 1996k, 1996l, 1996m, 1996n, 1996o, 1996p, 1996q, 1996r, 1996s, 1996t, 1996u, 1996v, 1996w, 1996x, 1996y, 1996z, 1997a, 1997b, 1997c, 1997d, 1997e, 1997f, 1997g, 1997h, 1997i, 1997j, 1997k, 1997l, 1997m, 1997n, 1997o, 1997p, 1997q, 1997r, 1997s, 1997t, 1997u, 1997v, 1997w, 1997x, 1997y, 1997z, 1998a, 1998b, 1998c, 1998d, 1998e, 1998f, 1998g, 1998h, 1998i, 1998j, 1998k, 1998l, 1998m, 1998n, 1998o, 1998p, 1998q, 1998r, 1998s, 1998t, 1998u, 1998v, 1998w, 1998x, 1998y, 1998z, 1999a, 1999b, 1999c, 1999d, 1999e, 1999f, 1999g, 1999h, 1999i, 1999j, 1999k, 1999l, 1999m, 1999n, 1999o, 1999p, 1999q, 1999r, 1999s, 1999t, 1999u, 1999v, 1999w, 1999x, 1999y, 1999z, 2000a, 2000b, 2000c, 2000d, 2000e, 2000f, 2000g, 2000h, 2000i, 2000j, 2000k, 2000l, 2000m, 2000n, 2000o, 2000p, 2000q, 2000r, 2000s, 2000t, 2000u, 2000v, 2000w, 2000x, 2000y, 2000z, 2001a, 2001b, 2001c, 2001d, 2001e, 2001f, 2001g, 2001h, 2001i, 2001j, 2001k, 2001l, 2001m, 2001n, 2001o, 2001p, 2001q, 2001r, 2001s, 2001t, 2001u, 2001v, 2001w, 2001x, 2001y, 2001z, 2002a, 2002b, 2002c, 2002d, 2002e, 2002f, 2002g, 2002h, 2002i, 2002j, 2002k, 2002l, 2002m, 2002n, 2002o, 2002p, 2002q, 2002r, 2002s, 2002t, 2002u, 2002v, 2002w, 2002x, 2002y, 2002z, 2003a, 2003b, 2003c, 2003d, 2003e, 2003f, 2003g, 2003h, 2003i, 2003j, 2003k, 2003l, 2003m, 2003n, 2003o, 2003p, 2003q, 2003r, 2003s, 2003t, 2003u, 2003v, 2003w, 2003x, 2003y, 2003z, 2004a, 2004b, 2004c, 2004d, 2004e, 2004f, 2004g, 2004h, 2004i, 2004j, 2004k, 2004l, 2004m, 2004n, 2004o, 2004p, 2004q, 2004r, 2004s, 2004t, 2004u, 2004v, 2004w, 2004x, 2004y, 2004z, 2005a, 2005b, 2005c, 2005d, 2005e, 2005f, 2005g, 2005h, 2005i, 2005j, 2005k, 2005l, 2005m, 2005n, 2005o, 2005p, 2005q, 2005r, 2005s, 2005t, 2005u, 2005v, 2005w, 2005x, 2005y, 2005z, 2006a, 2006b, 2006c, 2006d, 2006e, 2006f, 2006g, 2006h, 2006i, 2006j, 2006k, 2006l, 2006m, 2006n, 2006o, 2006p, 2006q, 2006r, 2006s, 2006t, 2006u, 2006v, 2006w, 2006x, 2006y, 2006z, 2007a, 2007b, 2007c, 2007d, 2007e, 2007f, 2007g, 2007h, 2007i, 2007j, 2007k, 2007l, 2007m, 2007n, 2007o, 2007p, 2007q, 2007r, 2007s, 2007t, 2007u, 2007v, 2007w, 2007x, 2007y, 2007z, 2008a, 2008b, 2008c, 2008d, 2008e, 2008f, 2008g, 2008h, 2008i, 2008j, 2008k, 2008l, 2008m, 2008n, 2008o, 2008p, 2008q, 2008r, 2008s, 2008t, 2008u, 2008v, 2008w, 2008x, 2008y, 2008z, 2009a, 2009b, 2009c, 2009d, 2009e, 2009f, 2009g, 2009h, 2009i, 2009j, 2009k, 2009l, 2009m, 2009n, 2009o, 2009p, 2009q, 2009r, 2009s, 2009t, 2009u, 2009v, 2009w, 2009x, 2009y, 2009z, 2010a, 2010b, 2010c, 2010d, 2010e, 2010f, 2010g, 2010h, 2010i, 2010j, 2010k, 2010l, 2010m, 2010n, 2010o, 2010p, 2010q, 2010r, 2010s, 2010t, 2010u, 2010v, 2010w, 2010x, 2010y, 2010z, 2011a, 2011b, 2011c, 2011d, 2011e, 2011f, 2011g, 2011h, 2011i, 2011j, 2011k, 2011l, 2011m, 2011n, 2011o, 2011p, 2011q, 2011r, 2011s, 2011t, 2011u, 2011v, 2011w, 2011x, 2011y, 2011z, 2012a, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e, 2012f, 2012g, 2012h, 2012i, 2012j, 2012k, 2012l, 2012m, 2012n, 2012o, 2012p, 2012q, 2012r, 2012s, 2012t, 2012u, 2012v, 2012w, 2012x, 2012y, 2012z, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2013e, 2013f, 2013g, 2013h, 2013i, 2013j, 2013k, 2013l, 2013m, 2013n, 2013o, 2013p, 2013q, 2013r, 2013s, 2013t, 2013u, 2013v, 2013w, 2013x, 2013y, 2013z, 2014a, 2014b, 2014c, 2014d, 2014e, 2014f, 2014g, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m, 2014n, 2014o, 2014p, 2014q, 2014r, 2014s, 2014t, 2014u, 2014v, 2014w, 2014x, 2014y, 2014z, 2015a, 2015b, 2015c, 2015d, 2015e, 2015f, 2015g, 2015h, 2015i, 2015j, 2015k, 2015l, 2015m, 2015n, 2015o, 2015p, 2015q, 2015r, 2015s, 2015t, 2015u, 2015v, 2015w, 2015x, 2015y, 2015z, 2016a, 2016b, 2016c, 2016d, 2016e, 2016f, 2016g, 2016h, 2016i, 2016j, 2016k, 2016l, 2016m, 2016n, 2016o, 2016p, 2016q, 2016r, 2016s, 2016t, 2016u, 2016v, 2016w, 2016x, 2016y, 2016z, 2017a, 2017b, 2017c, 2017d, 2017e, 2017f, 2017g, 2017h, 2017i, 2017j, 2017k, 2017l, 2017m, 2017n,

